

MOŽNÉ SVĚTY TELEVIZNÍHO ZPRAVODAJSTVÍ

POSSIBLE WORLDS OF TELEVISION NEWS

magisterská diplomová práce

Marcela Janatová

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra žurnalistiky

vedoucí magisterské diplomové práce:

prof. PhDr. Stanislav Hubík, CSc.

Olomouc

2007

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně a použila při tom pouze literaturu a prameny uvedené v seznamu bibliografických odkazů. Samotná diplomová práce včetně poznámek pod čarou čítá 215 654 znaků (včetně mezer), přílohy diplomové práce pak 259 459 znaků (včetně mezer).

v Olomouci dne 8. prosince 2009

Marcela Janatová

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá možnostmi aplikace koncepce možných světů a způsobů světatorby Nelsona Goodmana v oblasti diskursu televizního zpravodajství. Teoretická část diplomové práce se zaměřuje na inspirační zdroje především z oblastí analytické a postanalytické filosofie, které formování Goodmanovy koncepce ovlivnily, a následně tematizuje možné aplikace této koncepce při analýze televizního zpravodajství. Empirická část práce poté prostřednictvím analýzy hlavních zpravodajských relací tří českých celoplošných televizních stanic ověřuje platnost Goodmanovy teorie v prostředí zpravodajského diskursu a prověřuje jím postulované způsoby světatorby.

Z argumentace v teoretické části práce i z výsledků analýz v empirické části vyplývá, že zpravodajství různých televizních stanic vytváří své vlastní, možné světy televizního zpravodajství. Tato zjištění jsou důležitá především z hlediska tvorby a implementace tzv. preferovaných významů do mediálních, resp. zpravodajských sdělení a také poukazují na relativitu jednotlivých možných světů televizního zpravodajství.

KLÍČOVÁ SLOVA

analytická filosofie – postanalytická filosofie – Nelson Goodman – možné světy – způsoby světatorby – televizní zpravodajství

ABSTRACT

The thesis is concerned with the possibilities to apply Nelson Goodman's conception of possible worlds and ways of worldmaking in the realm of television news discourse. The theoretical part of the thesis focuses on the sources of inspiration particularly from the spheres of analytic and postanalytic philosophy, that influenced the forming of Goodman's conception, and subsequently thematizes potential applications of this conception to analysis of television news. Thereafter, the empirical part through analysis of news broadcast of three Czech full-area television stations verifies the operation of Goodman's theory in the realm of news discourse and examines the ways of worldmaking postulated by Goodman.

The argumentation in the theoretical part and the results of analyses in the empirical part of the thesis show, that news of different television stations creates their own, possible worlds of television news. These findings are important particularly in terms of production and implementation of so called preferred meanings into media or news content and also indicate the relativity of particular possible worlds of television news.

KEY WORDS

analytic philosophy – postanalytic philosophy – Nelson Goodman – possible worlds – ways of worldmaking – television news

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 ODDÍL TEORETICKÝ.....	10
1.1 k možným světům.....	11
1.2 jazykový relativismus.....	13
1.2.1 Sapirova a Whorfova hypotéza jazykového relativismu.....	13
1.2.2 Ferdinand de Saussure.....	15
1.3 obrat(y) k jazyku.....	17
1.4 obrat k jazyku: první kolo.....	20
1.4.1 Vídeňský kroužek.....	20
1.4.2 raný Wittgenstein.....	21
1.4.3 Bertrand Russell.....	22
1.4.4 logický atomismus a logický empirismus.....	23
1.4.5 Ernst Cassirer.....	25
1.4.6 oxfordská škola přirozeného jazyka.....	25
1.5 obrat k jazyku: druhé kolo.....	27
1.5.1 pozdní Wittgenstein.....	27
1.5.2 postanalytická filosofie.....	29
1.5.2.1 Willard Van Orman Quine.....	31
1.5.2.2 Donald Davidson.....	34
1.5.2.3 Richard Rorty.....	36
1.5.2.4 Nelson Goodman.....	37
1.6 možné světy a televizní zpravodajství.....	38
1.7 televizní zpravodajství.....	38
1.8 možné světy televizního zpravodajství.....	40
2 ODDÍL EMPIRICKÝ.....	44
2.1 úvod.....	45
2.2 metodologie analýzy.....	45
2.3 metodika analýzy.....	47
2.3.1 analytická fáze.....	48
2.3.2 komparační fáze.....	48
2.4 vzorek analýzy.....	50
2.5 předmět analýzy.....	51

2.5.1 etablovanost v mediálním prostředí.....	51
2.5.2 pokrytí.....	52
2.5.3 sledovanost.....	53
2.6 audiovizuální záznamy a transkripty.....	60
3 PODODDÍL PRVNÍ: MOŽNÉ SVĚTY TV ZPRAVODAJSTVÍ.....	61
3.1 formální charakteristiky.....	61
3.1.1 headlines.....	61
3.1.2 hlavní část zpravodajské relace.....	65
3.2 jeden den ve světech zpravodajství: pondělí 20.7.2009.....	68
3.2.1 headlines.....	68
3.2.2 hlavní část zpravodajské relace.....	70
3.2.2.1 společné téma 1: Tomi Tour.....	70
3.2.2.2 společné téma 2: Apollo 11.....	74
3.2.2.3 společné téma 3: nehoda autobusu.....	77
3.2.2.4 společné téma 4: Češi si zahráli s U2.....	78
3.3 možné světy televizního zpravodajství.....	79
4 PODODDÍL DRUHÝ: ZPŮSOBY (TELEVIZNÍ) SVĚTATVORBY.....	80
4.1 skládání a rozkládání.....	82
4.2 přikládání váhy.....	84
4.3 uspořádávání.....	86
4.4 vypouštění a doplňování.....	88
4.5 deformování.....	89
4.6 konsekvence existence možných světů.....	89
ZÁVĚR.....	91
BIBLIOGRAFIE.....	93
SEZNAM SCHÉMÁT A TABULEK.....	101
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	101

motto:

Nic je stejně tak dobré jako nějaké něco, o kterém nelze nic říci.

(Wittgenstein 1993: § 304)

ÚVOD

Objektivita, vyváženost, nestrannost, přesnost. To jsou některé z obecně přijímaných a také vyžadovaných atributů zpravodajství, kterými se zaštiťují i samotní jeho tvůrci. Zpravodajství by nám mělo pomáhat s orientací ve světě i při důležitých rozhodnutích. Je ale tento normativní imperativ vůbec naplnitelný? Lze vytvořit objektivní, vyvážený, nestranný či přesný přehled „nejdůležitějších“ událostí jednoho dne a zpracovat jej přitom do formátu zpravodajství? A co vlastně znamená „nejdůležitější“ události? Proč je nějaká událost důležitější než jiná? A pro koho? A když už je nějakému souboru událostí připsána důležitost, lze jej vůbec zpracovat tak, aby vytvářel přesný „obraz“ skutečného světa? Nezáleží přitom na konkrétním typu média, konkrétním médiu, či konkrétním novináři? Nebude se pak tento „obraz světa“ lišit médium od média?

Každý z nás už se s tímto fenoménem setkal. O nějaké události si přečteme v novinách nebo na internetovém serveru, slyšíme o ní v rozhlase, vidíme ji v televizních zprávách. Nebo po skončení jedné zpravodajské relace přepneme na druhou, které právě začíná. A nemůžeme se zbavit pocitu, jako by každé z uvedených typů médií, dokonce i každá televizní stanice referovala o událostech odlišných, a nikoli o té samé události, jako by každé médium a každá televizní stanice vytvářela svůj vlastní svět oné události. Už toto samotné intuitivní empirické zjištění výše uvedené deklarované charakteristiky zpravodajství významně zpochybňuje. A Nelson Goodman by patrně dodal, že taková situace je logickým vyústěním existence možných světů, v tomto případě možných světů zpravodajství a konkrétně zpravodajství televizního.

Cílem následujícího textu je proto prozkoumat, zdali jednotlivé televizní stanice skutečně vytvářejí své vlastní, možné světy televizního zpravodajství, a případně identifikovat a popsat skupiny postupů, kterými jsou různé verze světa vytvářeny. Teoretickým východiskem této práce bude koncepce možných světů (*possible worlds*) a způsobů světatorby (*ways of worldmaking*) amerického filosofa postanalytické tradice Nelsona Goodmana. Práce bude zkoumat možnosti aplikace Goodmanova konceptu v prostředí televizního zpravodajství a prostřednictvím této aplikace se pokusí ukázat základní způsoby světatorby, tedy postupy vytváření možných světů televizního zpravodajství.

Práce bude rozdělena na dva vzájemně propojené oddíly, teoretický a empirický. Teoretický oddíl práce bude nejprve sledovat vývoj filosofického myšlení tak, jak

postupně směřoval ke Goodmanově koncepci možných světů, přičemž představí koncepty a přístupy především z oblasti (post)analytické filosofie a jejích inspiračních zdrojů. Druhá část teoretického oddílu posléze ukáže, jakým způsobem by bylo možné Goodmanovu koncepci aplikovat v prostředí diskursu televizního zpravodajství. Cílem teoretické části práce bude analogicky ukázat, zda vůbec a popřípadě jakým způsobem zpravodajství různých televizních stanic funguje na principu tvorby možných světů, tedy zda a jakým způsobem zpravodajství každé televizní stanice vytváří svůj vlastní, možný svět.

Cílem první části empirického oddílu práce pak bude tuto hypotézu ověřit na empirickém materiálu z prostředí televizního zpravodajství. Základem empirického oddílu práce bude analýza, založená na principech diskursivní analýzy, hlavních zpravodajských relací tří českých televizních stanic (Česká televize, televize Nova a televize Prima) v rámci jednoho týdne vysílání.¹ Tato analýza se zaměří především na témata, která budou v daný den všem třem zpravodajstvím společná. Předpokládáme, že právě na společných tématech bude možné nejlépe identifikovat případné shody a rozdíly mezi jednotlivými světy televizního zpravodajství. Potvrdí-li se předpoklad existence možných světů televizního zpravodajství, druhá část empirického oddílu bude pokračovat analýzou způsobů světatorby, tedy způsobů vytváření možných světů televizního zpravodajství.

Sekundárním cílem této práce je názorně ukázat, jak je možné vybrané závěry (post)analytické filosofické tradice aplikovat na disciplinu filosofii oborově vzdálenou, mediální studia, avšak příbuznou předmětem svého zájmu, kterým je jazyk, konkrétně pak jazyk diskursu televizního zpravodajství.

¹ Kompletní analýza je umístěna v *Příloze* této diplomové práce.

1 ODDÍL TEORETICKÝ

1.1 k možným světům

Goodmanův koncept možných světů, stejně jako celá jeho práce, je součástí filosofické tradice, která je od poloviny 80. let 20. století nazývána *postanalytickou filosofií jazyka*². Než se ale blíže zaměříme na samotnou koncepci možných světů, způsoby jejich vytváření a možné aplikace tohoto konceptu v rámci diskursu televizního zpravodajství, je nutné alespoň stručně zrekapitulovat vývoj filosofického myšlení tak, jak ke vzniku takovéto koncepce směřoval, především s ohledem na to, jak různé filosofické tradice zakládající a inspirující (post)analytickou filosofii a jejich představitelé pojímali vztah jazyka a světa.³ Kořeny koncepce možných světů je tedy nutno hledat i mimo samotnou (post)analytickou filosofii, u jejích inspiračních zdrojů. Jedním z nich je soubor teorií obecně označovaný jako jazykový relativismus a nepřímou také myšlení zakladatele strukturalistické lingvistické tradice, Ferdinanda de Saussura.

² Peregrin (1998: 31) uvádí, že termín *postanalytická filosofie* se pravděpodobně poprvé objevil v názvu sborníku Johna Rajchmana a Cornela Westa *Post-Analytic Philosophy* (1985), který obsahoval práce Richarda Rortyho, Hillary Putnama, Donalda Davidsona, Thomase Kuhna a dalších.

³ Nejdůležitější z těchto směrů a autorů zachycuje schéma 1 (viz níže).

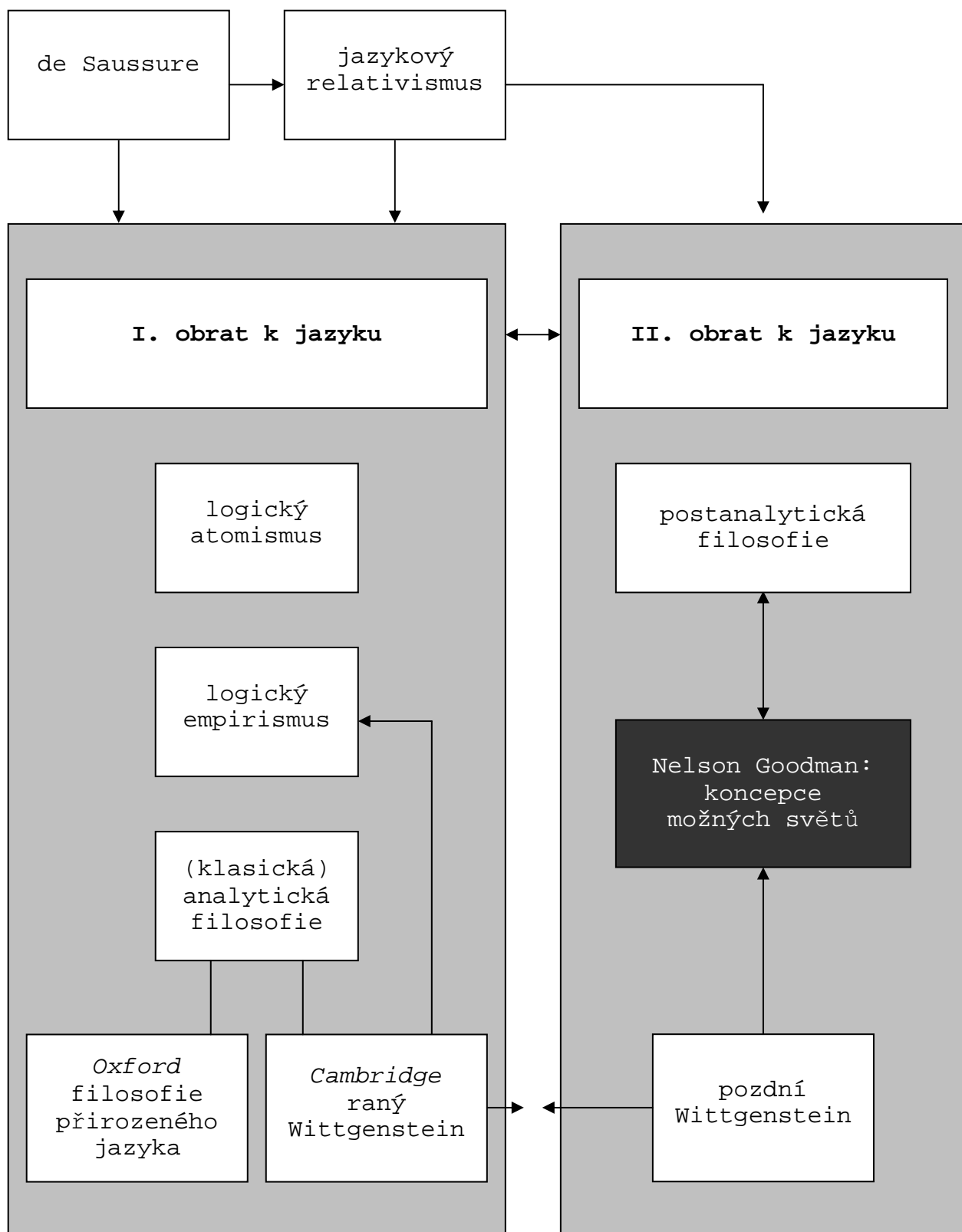

schéma 1: k možným světům obraty k jazyku

1.2 jazykový relativismus

Společným prvkem nejrůznějších hypotéz a teorií zastřešovaných názvem *jazykový relativismus* je otázka různosti jazyků, především pak úvahy o tom, do jaké míry jazyk ovlivňuje naše pojetí okolního světa. Na tezí jazykového relativismu, především Sapirovy a Whorfovy hypotéze jazykového relativismu, posléze při svém zkoumání vztahu jazyka a jazykové externality (světa) stavěla právě postanalytická filosofie.

Za prvního představitele jazykového relativismu je možné pokládat Wilhelma von Humboldta (1767–1835), který již na počátku 19. století v rámci své *Völkerpsychologie* (která se následně stala základním kamenem stejnojmenného sociálně-vědného směru, *psychologie národů*⁴) zkoumal vztahy mezi jazykem, národem a kulturou. Humboldt došel k závěru, že v každém jazyce je obsažena specifická vize či obraz světa (*Weltansicht*) a okolní svět (jeho objekty, vlastnosti a vztahy mezi nimi) chápeme pouze prostřednictvím tohoto jazyka, který je naším jazykem mateřským a liší se od jazyků ostatních. Jazyk a jazykem zprostředkované myšlenky jsou tak podle Humboldta objektivizací *ducha národa*.⁵ Ačkoli von Humboldt považoval rozdíly mezi jazyky za mnohem subtilnější a méně rigidní než přibližně o sto let později Sapir a Whorf, jeho práce je dnes v rámci vývoje hypotézy jazykového relativismu vnímána jako zakladatelská.

1.2.1 Sapirova a Whorfova hypotéza jazykového relativismu

Zdrojem živícím koncept jazykového relativismu ovšem nebyly pouze teoretické úvahy, ale také empirické výzkumy lidských jazyků a kultur. Mezi nejčastěji citované patří lingvisticko-antropologická hypotéza dvou etnolingvistů, Sapira a Whorfa, která ale svým obsahem a zaměřením spadá spíše právě do oblasti filosofie jazyka a bývá též označována jako *hypotéza jazykového relativismu*.

Tzv. mírnou verzi této hypotézy zformuloval na počátku 20. let 20. století Edward Sapir (1884–1939). Sapir byl žákem Franze Boase, který se zabýval studiem jazyků amerických Indiánů a zjistil, že mezi indiánskými jazyky a jazyky indoevropskými existují značné rozdíly ve vyjadřování téhož obsahu. Sapir ve výzkumu indiánských jazyků pokračoval a na jeho základě došel k závěru, že „*jazyk sice na jedné straně*

⁴ Více viz *Velký sociologický slovník*, heslo *Völkerpsychologie*.

⁵ Srov. Černý 1998.

odráží objektivní realitu, avšak na straně druhé značně ovlivňuje naše chápání okolního světa. Lidé poznávají svět prostřednictvím mateřského jazyka, a protože se jazyky mezi sebou značně liší, je různé také naše vnímání světa.“ (Černý 1998: 222). Slovy postanalytické filosofie jazyka, uživatelé různých jazyků žijí v různých světech, neboť podle Edwarda Sapira není jazyk *„pouhým prostředkem komunikace ani pouhou reflexí reality, reálný svět je naopak nevědomě budován na jazykových zvyklostech dané komunity, které predisponují určitý výběr interpretace“* (Sapir 1921, cit. dle *Velký sociologický slovník*, heslo *jazyk*). Jazyk je společností nejen utvářen, ale sám utváří a podmiňuje způsoby, jimiž společnost pojímá realitu, materiální a sociální svět.

Na Sapirovu práci navázal jeho žák Benjamin Lee Whorf (1897–1941), který taktéž pokračoval ve výzkumu indiánských jazyků a ve 30. letech 20. století zformuloval radikálnější verzi Sapirovy hypotézy. Při porovnávání jazyka kmene Hopi a moderních evropských jazyků totiž zjistil, že interpretace a kategorizace okolního světa je v jejich rámci značně odlišná. *„Rozdíly se týkají nejen např. jednotlivých slovních druhů nebo stavby vět, ale i celkového pojetí světa, které je v evropských jazycích budováno na protikladu obsahu a formy a opírá se především o kategorie času a prostoru, kdežto v jazyce Hopi je budováno spíše na protikladu objektivních hmatatelných jevů proti subjektivně vnímaným nehmatatelným faktorům a opírá se o událostní chápání světa.*“ (Černý 1998: 222). Světy, ve kterých žijeme, jsou proto různé v závislosti na mateřském jazyce, který ovládáme, nejsou jedním světem opatřeným různými jazykovými „etiketami“. V tomto bodě hypotéza jazykového relativismu předznamenává Quinovo pozdější explicitní odmítnutí tzv. mýtu muzea⁶, neboť tvrdí, že: *„Přírodu rozporcováváme způsobem daným naším mateřským jazykem. Kategorie a typy, které ze světa jevů získáváme, tam nenacházíme proto, že by každého pozorovatele byly do očí; naopak, svět se ukazuje v kaleidoskopickém proudu dojmů, který musí být uspořádán naší myslí, a to do velké míry znamená jazykovým systémem v naší mysli. To, jak přírodu rozčleňujeme, jak ji organizujeme do pojmů a čemu připisujeme význam, je z velké části dáno tím, že jsme přijali dohodu ji takto organizovat – dohodu, která zahrnuje naše řečové společenství a která je kodifikována ve strukturách našeho jazyka.*“ (Whorf 1956, cit. dle Peregrin 1998: 29).

⁶ Více viz kapitolu 1.5.2.1.

1.2.2 Ferdinand de Saussure

Inspirací pro představitele jazykového relativismu i analytické filosofie ale byly i úvahy o jazyce Ferdinanda de Saussura (1857–1913) pokládaného za zakladatele (nejen) lingvistického strukturalismu. Tento aspekt Saussurovy práce však není tak všeobecně známý a lingvistické kruhy se k němu staví poměrně skepticky⁷.

Saussure je přirozeně známější jako autor sémantické teorie jazykového znaku, v jejímž rámci vymezil tři základní vlastnosti znaku: (1) lineárnost, (2) arbitrárnost a (3) diskontinuitu. V této souvislosti se nejčastěji tematizuje vlastnost druhá, arbitrárnost jazykového znaku, avšak pro Saussurovy pokračovatele z řad jazykových relativistů byla nejdůležitější vlastnost třetí, diskontinuita neboli ohraničenost. „*Jestliže se ve vztahu k ideji, kterou zastupuje, jeví označující jako libovolně zvolené, pak ve vztahu k jazykovému společenství, které ho užívá, libovolné není, je dané. Nikdo se tohoto sociálního kolektivu neptá, a označující zvolené jazykem nelze nahradit žádným jiným.*“ (Saussure 1996: 100). V této souvislosti Saussure přirovnává okolní svět k bez tvarému kontinuu (*mlhovině*), přičemž teprve jednotlivé jazykové znaky vydělují z tohoto nerozhraničeného světa, v každém jazyce jinak, určité jeho úseky, tedy jednotlivé pojmy. „*Psychologicky je naše myšlení, odhlédneme-li od jeho vyjádření slovy, pouhou amorfní a nezřetelnou masou. Filosofové a lingvisté vždy svorně uznávali, že bez pomoci znaků bychom nebyli schopni od sebe rozlišit dvě ideje jasně a trvale. Sama o sobě je myšlenka jako mlhovina, kde nic není nutně vymezeno. Předem dané ideje neexistují a nic není zřetelného před objevením jazyka.*“ (Saussure 1996: 139). A právě s konceptem mlhoviny, kterou tvaruje až každý jazyk podle svého, tedy každý jazyk jiným způsobem, se mnozí strukturalističtí lingvisté nemohou smířit. Na podporu tohoto tvrzení je ovšem možné uvést dokladující příklady, které si může ověřit každý, kdo krom své mateřštiny ovládá ještě alespoň jeden další jazyk. Jazyky se totiž mezi sebou často liší právě ve vyčleňování a pojmenovávání jednotlivých segmentů reality (pokud tedy v tomto kontextu existenci reality jakožto nezávislé entity připustíme a budeme se tedy pro tuto chvíli pohybovat v oblasti teorie korespondence mezi jazykem a světem). Hranice pojmů jsou v různých jazycích různé, neboť různé jazyky diferencují sémantické pole rozdílným způsobem a výrazy určitých dvou jazyků

⁷ Srov. např. Černý 1998, kap. 4.22.

tak nemusí být naprosto ekvivalentní a není proto možné jednotlivým výrazům přiřazovat příslušné ekvivalenty zcela mechanicky.

Kupříkladu českému výrazu *místo* odpovídají anglická podstatná jména *room* a *space* (prostor), *locality* (lokalita), *location* (poloha), *place* (místo pro určitý účel, nebo pořadí), *part* a *spot* (bod), *venue* (místo konání), *scene* a *site* (místo děje), *seat* (místo k sezení), *passage* (místo v textu), *rank* (místo v hierarchii), *job*, *post* a *position* (zaměstnání, funkce), *vacancy* (volné místo) a předložka *instead of* (místo koho/čeho).⁸

Nebo jiný, poněkud komplikovanější příklad: Českému výrazu *hranolky*, označujícím smažené podlouhlé kousky brambor hranolovitého tvaru podávané jako samostatné jídlo či příloha, odpovídá britský ekvivalent *chips*. Když si ovšem v Anglii objednáte *chips* (kupř. jako součást typického národního pokrmu *fish and chips*), dostanete přílohu, která se spíše podobá tomu, co čeština označuje jako *americké brambory*, v angličtině *wedges*, čili brambory nakrájené na klínky. Výrazem *chipsy* pak čeština označuje smažené bramborové lupínky, *brambůrky*, britská angličtina ovšem používá pro brambůrky výraz *crisps*. Pokud si pak budete chtít hranolky objednat ve Spojených státech, musíte užít výrazu *French fries*, tedy doslovně „francouzské frity“, ačkoli je všeobecně známo, že hranolky jsou vynálezem belgickým.

Jazykový relativismus pak dovedl Saussurovy úvahy o mlhovině, které byly ilustrovány výše uvedenými navýsost praktickými příklady, až ke konstatování, že okolní svět vlastně neexistuje, dokud není nějakým jazykem klasifikován a pojmenován.

⁸ Ilustrovaný studijní slovník anglicko-český / česko-anglický, heslo *místo*.

1.3 obrat(y) k jazyku

Přibližně ve stejné době se ovšem v samotné filosofii vyvíjí základy nového typu uvažování, jenž Rorty později pojmenoval *obrat k jazyku (linguistic turn)*.⁹ Obrat k jazyku je s (post)analytickou filosofií úzce spojen¹⁰ a postupně se rozvinul v jednu ze základních tendencí moderního (ve smyslu poválečného) filosofického myšlení. Znamenal změnu v myšlení některých skupin filosofů 20. století, „*změnu, která je vedena poznáním, že pro řešení filosofických otázek je zcela zásadní analyzování jazyka, ve kterém jsou tyto otázky kladeny a ve kterém se na ně má odpovídat*“ (Peregrin 1998: 7), neboť „*filosofický problém je výsledkem podvědomého přijetí předpokladů zabudovaných v jazyku, v kterém byl problém zformulován a tyto předpoklady je třeba zkoumat ještě dříve, než začneme brát vážně samotný problém*“ (Rorty 1979: xiii). Filozofové obratu k jazyku byli přesvědčeni, že tradiční filosofické problémy částečně či zcela vznikají nedokonalostmi našeho jazyka, případně nedokonalým porozuměním povaze tohoto jazyka.¹¹ Řešení těchto problémů tedy mohla nabídnout právě analýza jazyka. Obratem k jazyku v zásadě nastala změna filosofického paradigmatu od subjekt-objektového ke komunikačnímu paradigmatu¹², které ve filosofii dominuje až do současnosti. Filosofická zkoumání se tedy ve stále větší míře začala přesouvat z roviny „člověk resp. filosof a svět“ na rovinu „jazyk a svět“.

V tomto smyslu nachází Peregrin kořeny analytické filosofie již u Gottloba Frega (1848–1925), který se v zájmu o vysvětlení povahy čísel a pojmu „dokazování“ dostal až k úvahám o jazyce matematiky a od zkoumání ontologie čísel až k otázkám významu, pojmu a funkce. Frege byl přesvědčen, že „*vědomí, je něčím natolik neuchopitelným, že se nemůže stát předmětem skutečně racionálního a intersubjektivně kontrolovatelného zkoumání – byl naopak toho názoru, že je to jazyk, kde začíná skutečná objektivita a kde tuto objektivitu můžeme postihnout s pomocí logiky*“ (Peregrin 1998: 8). Pojem pojímal jako funkci, která je aplikována na předmět a udává

⁹ Hubík (1994: 9) uvádí, že termín „lingvistický obrat“ poprvé použil G. Bergman ve své studii z roku 1953. Masivněji se ale tohoto pojmenování začalo používat až od vydání sborníku *The Linguistic Turn* (1967), jehož editorem byl právě Rorty.

¹⁰ Podle Dummetta (1988) se analytická filosofie zrodila, když se uskutečnil obrat k jazyku. Analytická filosofie bývá proto též vykládána jako filosofie obratu k jazyku (více viz Peregrin 1992).

¹¹ Myšlenka, že by se filosofie měla zabývat právě jazykem samozřejmě nebyla ve filosofickém světě nikterak nová. Obratem k jazyku se však téma jazyka, konkrétně odhalování nedokonalostí našeho jazyka stalo tím nejdůležitějším, a pro některé i jediným, úkolem filosofie. „*Analytictí filosofové pak za klíč k nedokonalostem přirozeného jazyka často prohlašovali rozlišení mezi zjevnou, gramatickou a skrytou, logickou formou výroků.*“ (Marvan – Hvorecký 2007: 145).

¹² Více viz Hubík 1994 (kap. I).

mu význam. Postupně tak vzniklo obecné přesvědčení, že „*cokoli existuje, existuje nutně také jako význam, a může to být tedy jako význam zkoumáno*“ (Peregrin 1998: 8-9).

Toto nové paradigma filosofického myšlení se vyvíjelo ve dvou fázích.¹³ První obrat k jazyku lze zaznamenat v rámci novopozitivisticky laděného *logického atomismu* a *logického empirismu*, které jsou spojeny především s osobnostmi Vídeňského kroužku (Rudolf Carnap, Hans Reichenbach, Carl G. Hempel, Moritz Schlick) a úvahami raného Wittgensteina, ale také s nově se rodící *analytickou filosofií jazyka*, jejíž představitele najdeme ve 30. a 40. letech 20. století především na Oxfordské a Cambridgeské univerzitě (pozdní Wittgenstein, John L. Austin, Peter F. Strawson nebo John Wisdom).¹⁴ Obrat k jazyku se tedy nejprve objevuje ve filosofii vědy popřípadě ve filosofii poznání, ale postupně expanduje i do dalších oborů, nejen filosofických (kupř. teorie filmu). Termín „obrat k jazyku“ se pro tuto filosofickou tradici začal používat ale až od konce 60. let 20. století, kdy Richard Rorty uspořádal její nejsignifikantnější texty do sborníku nesoucího název právě *Obrat k jazyku* (1967).¹⁵

Na filosofickou tradici prvního obratu pak navazuje především větev americké analytické filosofie, tzv. *postanalytická filosofie*, kterou by bylo možné nazvat druhým obratem k jazyku (nebo, jak činí Peregrin, druhým kolem obratu k jazyku). Inspiračními zdroji postanalytické filosofie byl právě obrat k jazyku, ale také logický empirismus Vídeňského kroužku a filosofické reakce na něj. Američtí postanalytičtí filosofové jako Quine, Davidson, Goodman nebo Rorty, inspirováni nejen pracemi představitelů logického atomismu a empirismu, ale i raných kontinentálních analytických filosofů, dále rozvíjejí téma vztahu jazyka a světa, ale věnují se detailnějším problémům.

Podle toho, jaké důsledky z obratu k jazyku jednotliví filosofové vyvozují, můžeme rozlišit dva proudy (post)analytické filosofie: „*jeden z nich vede k takové reformě jazyka, kterou by se zrušila rozpornost mezi »zdánlivou«, gramatickou strukturou našeho jazyka a jeho strukturou »skutečnou«, logickou a kterou by se tak vyloučila možnost zavádějících formulací vedoucích k pseudoproblémům; druhý popírá, že by bylo skutečně možné přirozený jazyk takto reformovat, a omezuje úlohu filosofa na studium a rozbor faktických struktur a faktického užití našeho běžného jazyka.*“

¹³ Viz schéma 1.

¹⁴ Je ovšem důležité upozornit, že termín obrat k jazyku se používá i v souvislosti s prací některých filosofů, kteří jinak bývají s analytickou filosofií stavěni do opozice. Příkladem může být pozdní práce Martina Heideggera (*Dopis o humanismu*, 1946, česky *O humanismu*, 2000), ve které se taktéž obrací ke zkoumání jazyka.

¹⁵ V originále *The Linguistic Turn: Recent Essays in Philosophical Method*.

(Peregrin 1992: 61). Představiteli prvního směru, podle Rortyho (1967) *filosofie ideálního jazyka*¹⁶, byli bezesporu logičtí empiristé (Rudolf Carnap), ale tyto prvky se objevují i v práci Nelsona Goodmana¹⁷. Nejvýznamnějšími představiteli druhého směru, *filosofie obyčejného (přirozeného) jazyka*¹⁸, jsou pak pozdní Wittgenstein a protagonisté tzv. oxfordské školy¹⁹ (Austin, Ryle, Strawson).

Obrat k jazyku se svým příklonem k logice a exaktnějším formám myšlení tvoří podle Peregrina (1998) v dějinách filosofie nepřehlédnutelnou událost – vedl totiž k novým způsobům promyšlení tradičních filosofických problémů. Podle některých představitelů analytické filosofie (např. John L. Austin) se obratem k jazyku filosofie transformovala do podoby skutečně vědecké disciplíny a filosofická epistemologie tím konečně nabyla kumulativního charakteru. Představitelé Vídeňského kroužku zase v nové filosofii viděli *vědecký světový názor*, který nezná žádné neřešitelné záhady, neboť prostřednictvím logické analýzy odhalí tradiční filosofické problémy jako zdánlivé, nebo je převede na problémy empirické.²⁰ Skutečný smysl obratu k jazyku ovšem Peregrin (1992) nespatřuje v tom, že by znamenal konce filosofie v tradičním slova smyslu, ale že do filosofie vnáší novou metodu, kterou Quine později nazval *sémantický zdvih* (*semantic ascent*). Problémem filosofů pohybujících se v odlišných pojmových rámcích je právě nesouměřitelnost jejich pojmů a tím i myšlenkových světů. Metoda sémantického zdvihu ovšem umožňuje přenesení diskuse na půdu jazyka, která je svou podstatou všem společná.

¹⁶ Filosofie ideálního jazyka se snaží zdokonalit přirozený jazyk, případně pomocí logiky nahradit přirozený jazyk dokonalejším jazykem umělým.

¹⁷ Viz např. *The Structure of Appearance*, 1951.

¹⁸ Filosofie obyčejného jazyka si klade za cíl dokonale prozkoumat a zmapovat všechny nedokonalosti přirozeného jazyka, neboť se domnívá, že do přirozeného jazyka nelze takovým způsobem zasahovat. Takové zmapování pak může předejít situaci, kdy nedokonalosti jazyka vytváří iluze faktických problémů.

¹⁹ Viz kapitolu 1.4.6.

²⁰ „*Vědecký světový názor nezná žádné neřešitelné záhady [keine unlösbaren Rätsel]. Vyjasnění tradičních filosofických problémů vede k tomu, že se zčásti demaskují [entlarvt] jakožto pseudoproblémy [Scheinprobleme], zčásti se promění na problémy empirické a tím spadající pod soud zkušenostní věty.*“ (Carnap – Hahn – Neurath 2006: 21).

1.4 obrat k jazyku: první kolo

1.4.1 Vídeňský kroužek

Nejsilnějším inspiračním zdrojem, na jehož koncepty vztahu jazyka a světa postanalytická filosofie jazyka přímo navazovala, rozvíjela je a nakonec i odmítla, bylo myšlení skupiny novopozitivisticky orientovaných vědců a filosofů tzv. *Vídeňského kroužku*. Někteří jeho členové (například Rudolf Carnap) totiž v období druhé světové války emigrovali do Spojených států, kde se logický atomismus a empirismus postupně transformovaly do různých forem postpozitivismu a filosofie jazyka, které podobu tamější postanalytické filosofie významně ovlivnily.²¹

Společným zájmem teoretiků Vídeňského kroužku z různých oborů (filosofie, logika, sociologie, historie, matematika či fyzika) byla snaha o vytvoření tzv. jednotné vědy pomocí logické analýzy formální struktury jazyka, potažmo jazyka vědeckého.²² Podle Carnapa je totiž úkolem filosofie analýza přírodovědeckého poznání s cílem upřesnit vědecké pojmy na základě matematické logiky.²³ Novopozitivismus chápe vědu jako systém výroků a filosofii jako metodu, která smysl těchto výroků analyzuje a jejímž úkolem je odlišit věty smysluplné od nesmyslných a očistit tak vědu od metafyziky²⁴ (tedy od výroků, které nelze verifikovat a jsou proto bezsmyslné či nesmyslné)²⁵,

²¹ Srov. Peregrin 1998 nebo Peregrin 1992.

²² „Vědecké pojetí světa není ani tak charakterizováno vlastními tezemi, jako spíše zásadním postojem, hledisky a výzkumnými směry. Cílem je jednotná věda [Einheitswissenschaft]. Usiluje se o to, aby se výsledky jednotlivých badatelů v různých vědních oblastech dostaly do vzájemných souvislostí a do souladu. Z tohoto vytyčeného cíle vyplývá důraz na kolektivní práci; odtud také kladení důrazu na to, co je intersubjektivně uchopitelné; odtud vychází hledání neutrálního formálního systému, symboliky osvobozené od škváry historických jazyků.“ (Carnap – Hahn – Neurath 2006: 21)

²³ „Při zpětném pohledu je nám podstata nového vědeckého pojetí světa v protikladu k běžné filosofii zřetelná. Neformulují se vlastní »filosofické věty«, nýbrž věty se jen vyjasňují, a to věty empirické vědy [...]. Ať už se tato zkoumání nazvou jakkoli, jedno je jisté: neexistuje žádná filosofie, která by byla základní či universální vědou vedle nebo nad různými oblastmi jedné zkušenostní vědy [...]. Přesto zůstává práce na »filosofických« nebo »základových« zkoumáních ve smyslu vědeckého pojetí světa důležitá.“ (Carnap – Hahn – Neurath 2006: 36)

²⁴ „Usiluje se o čistotu a jasnost, temné dálky a nevyzpytatelné hlubiny jsou odmítány. [...] Vše je lidem dostupné; a člověk je mírou všech věcí. [...] Vědecké pojetí světa odmítá metafyzickou filosofii. [...] V metafyzických teoriích se už i v kladení otázek skrývají dvě základní logické chyby: příliš těsná vazba na formu tradičních jazyků a nejasnost logických výkonů myšlení [...] Druhá základní chyba metafyziky spočívá v pojetí, podle něž by mohlo myšlení vést samo sebe, bez použití nějakého zkušenostního materiálu, k poznatkům, nebo že by alespoň mohlo z daných stavů věcí dospět usuzováním k novým obsahům. Logické zkoumání však vede k výsledku, že veškeré myšlení, veškeré usuzování nespočívá v ničem jiném, než v přechodu od jedné věty k větám jiným, které neobsahují nic, co by už nebylo skryto v onech větech (tautologické transformace). Není tudíž možné vyvinout metafyziku z »čistého myšlení.«“ (Carnap – Hahn – Neurath 2006: 21-23)

²⁵ Wittgenstein v Traktátu rozlišuje výroky smysluplné (*sinnvoll*), bezsmyslné (*sinnlos*) a nesmyslné (*unsinning*). Bezsmyslné výroky, především logické propozice jako tautologie a kontradikce, nic

neboť převedeme-li některé problémy do formálního jazyka, stanou se z nich pseudoproblémy.²⁶

Tento vědecký projekt se postupně formoval pod vlivem raných Wittgensteinových myšlenek o funkci jazyka ve vědecké analýze a Russellovy logiky.²⁷

1.4.2 raný Wittgenstein

Ludwig Wittgenstein (1889–1951) sice nebyl přímo členem Vídeňského kroužku, ale svým raným dílem významně ovlivnil jeho přístup ke vztahu jazyka a světa. Ve svém raném období (ohraňovaném spisem *Tractatus logico-philosophicus*, 1921, který je v zásadě manifestem Russellova atomismu) vybudoval Wittgenstein teorii vědeckého (faktuálního) jazyka a došel k závěru, že jazyk je jediným vhodným objektem filosofie a úkolem filosofie je objasnit smysl jazyka vědy a všechno ostatní jsou pouhé pseudoproblémy, od kterých je třeba filosofii očistit. Jazyk chápal jako intersubjektivní médium reprezentace světa, přičemž vycházel z předpokladu, že jazyk a svět jsou izomorfní. Izomorfismus je logický vztah mezi dvěma systémy, zde mezi jazykem a (empirickou) skutečností, kdy každému slovu / výroku / komplikovanému výrazu v jazyce musí odpovídat něco ve skutečnosti. Izomorfní vztah ke skutečnosti pak znamená, že každý prvek, struktura či funkce jazyka musí mít protějšek ve skutečnosti.²⁸ Z tohoto předpokladu vychází i jeho pojetí významu²⁹, který chápe jako odraz jazykové struktury v realitě. Prostředkem zobrazování světa je pak lidské myšlení a lidský jazyk, které chápe jako de facto totožné. Wittgensteinovo pojetí vztahu jazyka a světa tedy staví na principu korespondence, avšak Wittgenstein si uvědomuje, že korespondence není zdaleka triviální. Z *Traktátu* také podle Peregrina (1992) implicitně vyplývá Wittgensteinovo chápání jazyka a světa nikoli jako dvou nezávislých

nezobrazují a proto postrádají smysl. Nesmyslné výroky také nemohou nést smysl, neboť transcendentují jeho hranice, jelikož popsáno může být jenom to, co je ve světě, a nikoli to, co svět překračuje. (Podle <http://plato.stanford.edu/entries/wittgenstein>, citováno 29.11.2009).

²⁶ „V tomto vyjasňování problémů a výroků spočívá úloha filosofické práce, nikoli v budování vlastních »vědeckých« výroků. Metoda tohoto vyjasňování je metodou logické analýzy, o níž Russell říká, že »pronikla postupně do filosofie kritickým zkoumáním matematiky. [...] Jednotlivé ověřitelné výsledky nastupují na místo netestovaných obecností, doporučených pouze jistým odvoláváním se na fantasmii.« (Carnap – Hahn – Neurath 2006: 21)

²⁷ „Dále je záslužně vyjasnění logického původu metafysických bludných cest, zvláště pracemi Russella a Wittgensteina.“ (Carnap – Hahn – Neurath 2006: 23)

²⁸ Wittgenstein pracuje ještě také s termínem *homomorfismus*. Homomorfismus je podobný izomorfismu, předpokládá však, že ve skutečnosti existuje pouze jeden prvek odpovídající každému slovu / výroku / komplikovanému výrazu v jazyce.

²⁹ Wittgenstein rozlišuje *význam* (u výrazu) a *smysl* (u výroku).

entit, ale jako dvou pólů téže jednoty, či dvou naplnění téže formy. Toto pojetí ovšem Wittgenstein záhy reviduje a sám vyvrací svou pozdější prací, shrnutou ve spise *Filosofická zkoumání* (1953).

1.4.3 Bertrand Russell

Bertrand Russell (1872–1970), podobně jako raný Wittgenstein zastánce antimetafyzického stanoviska, významně ovlivnil nejen vývoj logiky, ale i analytické filosofie. Svou prací v oblasti logiky v zásadě položil základy sémantiky, věnoval se ale také epistemologii a vztahu struktury jazyka a struktury světa. Na základě principu „Kdekoli je to možné, nahraď neznámé entity konstrukcemi ze známých entit“ vyvozuje návrh nahlížet svět jako strukturu atomických událostí. Podle Russella je svět složen z „atomických“ faktů a jevů vzájemně na sobě nezávislých. Vztahy mezi jednotlivými atomickými fakty a jevy jsou pak pouze výtvořem našeho rozumu, který tyto jevy okolního světa hodnotí a pomocí jazyka do nich vnáší řád. Atomické prvky jazyka (slova) vyjadřují atomické prvky světy, přičemž uspořádání jazykových atomů (věta) odpovídá faktickému uspořádání atomů ve světě.³⁰ Tato koncepce vztahu jazyka a světa, logický atomismus, blízká průkopníkům analytické filosofie z prostředí Vídeňského kroužku, se později stala východiskem logického empirismu.³¹

³⁰ Russellovu koncepci atomistického pohledu na vztah jazyka a světa, obrazové pojetí významu, názorně rozpracoval Wittgenstein (*Tractatus logico-philosophicus*, 1921).

³¹ Srov. Peregrin 1992, Peregrin 1998, či Stanford Encyclopedia of Philosophy, heslo *Bertrand Russell* (dostupné z: <http://plato.stanford.edu/entries/russell/>, citováno 29.11.2009).

1.4.4 logický atomismus a logický empirismus

Logický atomismus a z něj vycházející logický empirismus měly na vznik analytické filosofie jazyka přímý vliv. Ve svém tažení proti metafyzice ve vědě totiž potřebovaly nástroje jazykové analýzy, které měly pomoci k „očištění“ vědeckého jazyka.³² Těmito nástroji byly nástroje logické (v případě logického atomismu) a nástroje empirické (v případě logického empirismu).³³

Logický atomismus³⁴ navázal na Russellovu koncepci světa jako struktury atomických událostí, kde základním kamenům světa (kterými jsou jednotliviny či individua a vlastnosti a vztahy), faktům³⁵, odpovídají základní stavební kameny jazyka, slova resp. výroky. Výrok je pak pravdivý, když kombinace určitého předmětu a vlastnosti koresponduje s touto kombinací v aktuálním světě. Toto pojetí se stalo základem logicko-atomistické epistemologie, neboli logického empirismu, podle které stojí v základech našeho poznání pozorování, pojímané jako zaznamenávání atomických faktů vyjádřené atomickými (observačními, protokolárními) výroky. Charakteristickými rysy logického empirismu jsou podle Peregrina (1998: 13-14): (1) atomistické chápání jazyka³⁶, (2) ostrá hranice mezi empirickými (kontingentními, syntetickými) a nutnými (analytickými) výroky³⁷, (3) ostrá hranice mezi bezprostředním a vyvozeným poznáním³⁸ a (4) koncepcí kumulativního poznání a vědění³⁹. Logický

³² „Metafyzici a theologové věří, sami sebe nechápajíc, že svými výroky něco vypovídají, že vyjadřují nějaký stav věcí. Tato [logická] analýza však ukazuje, že tyto věty neříkají nic, nýbrž jsou jen výrazem nějakého životního pocitu [Lebensgeföhls].“ (Carnap – Hahn – Neurath 2006: 21)

³³ „Vědecké pojetí světa jsme v podstatném charakterizovali dvěma určeními. Za prvé je empirické a pozitivistické: existuje jen zkušenostní poznání, které spočívá na bezprostředně daném. Tím je vedena hranice pro obsah legitimní vědy. Za druhé se vědecké pojetí světa vyznačuje používáním určité metody, totiž metody logické analýzy. Úsilí vědecké práce směřuje k dosažení cíle jednotné vědy použitím této logické analýzy na empirický materiál.“ (Carnap – Hahn – Neurath 2006: 25). „Mýtus daného“, na kterém byl logický empirismus založen, však později vyvrací další představitel postanalytické filosofie, Wilfrid Sellars (1997).

³⁴ „Atomismem (původně z řeckého atomos = neoddělitelný, ale odvozeno zejména z moderního chápání atomů jakožto částic, jejichž chování určuje chování veškeré hmoty) se ve filosofii obecně rozumí názor, že části jsou primárnější než celek z nich složený, případně názor, že vlastnosti celku jsou odvozeny z vlastností jeho částí.“ (Marvan – Hvorecký 2007: 6). Atomistické teorie jazyka „obvykle vycházejí z názoru, že slovo je symbolem, který něco znamená zcela nezávisle na ostatních slovech; a že jakékoli sémantické vlastnosti složených výrazů (zvláště vět, případně i celých teorií) jsou dány tím, že se určitým způsobem skládají z takto samostatně smysluplných slov [...] (ibid.: 6)“.

³⁵ Logický atomismus rozlišuje *fakty* a *proto-fakty*, které jsou vytvářeny všemi možnými instancemi vlastností a vztahů s individui. Některé z proto-faktů jsou aktuálními fakty, jejichž soubor vytváří aktuální svět. Jiné soubory proto-faktů pak mohou vytvářet jiné, možné světy. V tomto bodě je možné spatřit základ koncepcí možných světů Nelsona Goodmana.

³⁶ Význam výrazu je možné zkoumat nezávisle na ostatních výrazech jazyka.

³⁷ Empirické výroky zobrazují svět, analytické nikoli, přitom každý výrok je buď empirický, nebo analytický.

³⁸ Bezprostřední poznání vychází z pozorování, vyvozené poznání je záležitostí souzení a vyvozování.

empirismus bývá někdy též nazýván novopozitivismus (popř. neopozitivismus)⁴⁰, ačkoli z pohledu vztahu jazyka a světa spíše než na Comtův pozitivismus navazují logičtí empirikové na tradici britského empirismu, především na jeho první, „naivní“ fázi (jejímiž nejvýznamnějšími představiteli byli Francis Bacon, Thomas Hobbes a John Locke) a její pojetí noetiky, ovšem subjekt (vědomí) nahradili jazykem, ideu výrokem a mentální reprezentaci reprezentací jazykovou, a na tomto základě vybudovali teorii intersubjektivního poznání.

Představitelé logického atomismu a logického empirismu chápali jazyk a svět jako dvě sice propojené, ale mnohdy antagonistické entity. Přesto ale stále pojímali vztah jazyka a světa na principu korespondenční teorie, tedy že svět je souborem jazykově popsaných faktů, že jazyk (ať už více či méně věrně) reprezentuje svět, který je poznatelný, v ideálním případě si jazyk a svět odpovídají, existuje mezi nimi strukturální izomorfismus.⁴¹ Z tohoto pojetí vztahu jazyka a světa pak vycházel i jejich předpoklad možnosti objektivního poznání založeného na intersubjektivitě. K analýze vztahu jazyka a světa používali logičtí atomisté pouze nástroje logické (logická analýza⁴²), logičtí empirici pak k logickým nástrojům připojili empirickou zkušenost (observace). Podle mínění logických atomistů a z nich vycházejících logických empiriků *„jednota mezi řádem jazyka a řádem světa, tedy korespondence mezi jazykem a světem, není vždy dokonalá (jazyk není vždy zcela dokonalým prostředkem „zrcadlení“ světa, a naše teorie v důsledku toho nejsou vždy zcela věrohodnými „zrcadly“ tohoto světa) a my potřebujeme logickou a filosofickou analýzu, abychom jeho vztah ke světu pročistili a zjednotili“* (Peregrin 1998: 13). Takový postoj bývá dnes označován jako metafyzický realismus.

³⁹ Nová pozorování a vyvození nemohou ze své podstaty protirečit starším pozorováním a vyvozením.

⁴⁰ Srov. *Stručný filosofický slovník*, heslo *novopozitivismus*, či *Velký sociologický slovník*, heslo *neopozitivismus*.

⁴¹ V tomto bodě přímo navazovali na úvahy raného Wittgensteina (viz kapitolu 1.4.2).

⁴² Logičtí atomisté zastávali názor, že mnoho filosofických problémů vzniká v důsledku toho, že výroky mají kromě *gramatické* formy (vycházející z konečného počtu gramatických pravidel, pomocí nichž se z konečného repertoáru slov budují výroky jazyka, ať už přirozeného nebo formálního) také formu *logickou*. Logická forma výroku se může od gramatické zásadně lišit, ovšem pro význam výroku je klíčová. Úkolem logické analýzy je proto odkrytí logických forem výroků. Logickou formou výroku je ovšem možné chápat dvěma způsoby: (1) jako jakousi absolutní entitu, kterou prostřednictvím nástroje logické analýzy objevujeme (Russell), nebo (2) jako nástroj rozboru logických vlastností věty, který je však poplatný optice, kterou při rozboru používáme.

1.4.5 Ernst Cassirer

Jedním z nejdůležitějších stimulů přímo pro Goodmanovu koncepci možných světů však byla práce jiného člena Vídeňského kroužku, Ernsta Cassirera (1874–1945). Od 20. let 20. století se Cassirer věnoval především filosofii symbolických forem orientovanou na obecnější kulturní fakta.⁴³ Vytvořil koncepci lidských bytostí jakožto „symbolických tvorů“, vkládajících znakové nebo výrazové systémy mezi sebe samé a svět. Vztah člověka k realitě je totiž podle Cassirera určen právě jeho schopností vytvářet symboly. Člověk tak žije v symbolickém světě, jehož součástí jsou jazyk, mýtus, umění a náboženství. Podle Cassirera člověk s pomocí jazyka vytváří a konstruuje svět a jazyk je tedy určujícím faktorem v procesu poznávání světa.

Koncept možných světů, kterým se tato diplomová práce primárně zabývá, uvedl do kontextu analytické filosofie jazyka Nelson Goodman, který „navazuje na myšlenky Ernsta Cassirera a rozvíjí některá hlavní témata jeho prací jako jsou právě mnohost světů, klamnost „daného“, tvořivá síla porozumění nebo různost a formativní funkce symbolů“ (Peregrin 1998: 129). Goodmanova práce už je ale součástí jiné filosofické tradice, americké školy postanalytické filosofie jazyka.⁴⁴

1.4.6 oxfordská škola přirozeného jazyka

Pro úplnost je třeba dodat, že Wittgensteinova koncepce jazyka⁴⁵, jak ji představil ve *Filosofických zkoumáních*, krom postanalytické filosofie inspirovala i tzv. filosofii přirozeného jazyka. Jejými představiteli ovšem byli především filosofové a lingvisté působící na univerzitě v Oxfordu (zatímco Wittgenstein působil v Cambridge) – mezi nejvýznamnější patří John L. Austin, Gilbert Ryle nebo Peter F. Strawson.⁴⁶ Zatímco klasická analytická filosofie jazyka usilovala o reformu jazyka a opírala se přitom o korespondenční teorii jazyka a světa, pro filosofii přirozeného jazyka bylo primární lepší pochopení přirozeného jazyka, neboť stavěla na předpokladu, že významy všech pojmů jsou dány jejich užitím, tedy jazykovou praxí. Tento posun v chápání jazyka lze vysvětlit poměrně prozaicky: zatímco filosofové jazyka cambridgeské školy

⁴³ V letech 1923, 1925 a 1929 publikoval tři díly své *Philosophie der symbolischen Formen* (přeloženo do angličtiny v roce 1955 a 1957 jako *The Philosophy of Symbolic Forms*).

⁴⁴ Viz kapitolu 1.5.2.

⁴⁵ Viz kapitolu 1.5.1.

⁴⁶ Srov. Peregrin 2005.

i představitelé logického atomismu a empirismu v naprosté většině disponovali vzděláním v oblastech matematiky a logiky, oxfordská tradice vznikala propojením filosofie a lingvistiky. Filosofové oxfordské školy byli přesvědčeni, že přirozený jazyk je natolik složitý, že nemůže být logikou vůbec nahrazen. Zatímco klasická (cambridgeská) analytická filosofie se obrací k jazyku a ontologii nahrazuje sémantikou, v rámci oxfordské tradice filosofie přirozeného jazyka dochází k obratu lingvistickému resp. pragmatickému a význam slova je spatřován v jeho užití a jazyk je chápán jako jednání (a ne jako „pouhé“ poznávání jako v rámci klasické analytické filosofie).⁴⁷ Na základě tohoto přesvědčení také v rámci filosofie přirozeného jazyka vzniká několik teorií mluvních (řečových) aktů⁴⁸ nebo konverzačních maxim (Herbert P. Grice). Jazyk je tedy chápán jako akt, který pouze nezachycuje, ale utváří skutečnost. Předmětem zájmu oxfordské školy je tak jazyk ve všech svých podobách, ovšem nikoli vztah jazyka a světa. Narozdíl od lingvistiky však měla tato tradice ve filosofii pouze minimální vliv.

⁴⁷ Srov. Peregrin 1992.

⁴⁸ Více viz Austin 2000 a Searle 1969.

1.5 obrat k jazyku: druhé kolo

1.5.1 pozdní Wittgenstein

Rané úvahy Ludwiga Wittgensteina o povaze faktuálního jazyka a izomorfním vztahu jazyka a světa významně formovaly celé logické atomisticko-empirické hnutí.⁴⁹ Svou pozdější prací (uzavřenou spisem *Filosofická zkoumání*, vydaným posmrtně v roce 1953) ovšem Wittgenstein celé své předchozí novopozitivisticky orientované myšlení zcela zamítá, odvrací se od jazykového idealismu, od logiky se přesouvá ke gramatice až pragmatice a znovu se obrací ke zkoumání vztahu jazyka a skutečnosti, avšak jako hlavní problém již vidí gramatické a pragmatické, nikoli logické struktury.⁵⁰ Znovu se také zabývá problematikou významu, nyní již ale odlišnou optikou, odvrací se totiž od teorie korespondence a jazyk už nepojímá jako zrcadlo světa. Podle pozdního Wittgensteina udělují jazykovému výrazu význam až „gramatiky“, tedy souhrny pravidel užívání jazyka, které jsou udržovány jednáním lidí.⁵¹ Gramatika ovšem pro Wittgensteina není, tak jako v lingvistickém pojetí, pouze jediná, ale existuje pluralita gramatik a z ní plynoucí pluralita významů. Jazykový výraz proto může být polysémní, může nabývat různých významů, dokonce i takových, které nelze zachytit ve slovnících. A právě v tomto kontextu představuje Wittgenstein metaforu *jazykové hry*.

⁴⁹ Viz kapitolu 1.4.2.

⁵⁰ Srov. Peregrin 1992.

⁵¹ „Gramatika neříká, jak řeč musí být konstruována, aby svůj účel splnila, aby na člověka tak a tak působila. Popisuje pouze používání znaků, ale žádným způsobem toto používání nevysvětluje.“ (Wittgenstein 1993: §496). Více o gramatice jazykových her viz Hubík 1994: 47-31 či Peregrin, J. *Wittgenstein a pravidla našich jazykových her* (dostupné z <http://jarda.peregrin.cz/mybibl/PDFTxt/536.pdf>, citováno 1.12.2009).

Jazyková (řečová) hra⁵² je souhrnem jazyka a činností, do kterých je jazyk vetkán, proto se jazyk nemůže z činnosti vydělit.⁵³ Pro Wittgensteina je tudíž důležité používání jazykových výrazů⁵⁴, zároveň ale upozorňuje, že význam nerovná se použití⁵⁵, neboť jazyk chápe jako jednání či nástroj (a nikoli zrcadlo), který nám pomáhá vyrovnat se se skutečností a dosahovat našich cílů, a proto se používá různě⁵⁶. Dokonalou definici významu tudíž nelze podat. Význam variuje dle jazykové hry, ve které je použit, význam slova je totiž dán vztahem ke slovům ostatním a gramatickými pravidly konkrétní jazykové hry. Změní-li se kontext (i na časové ose), změní se jazyková hra, jejíž gramatika přísluší aktuálnímu kontextu. Na otázku po významu není možné odpovědět, neboť otázka po významu samotná už je novou jazykovou hrou, jelikož

⁵² V odborné literatuře se používají obě adjektiva, vzhledem k německému originálu [*Sprachspiel*] by patrně bylo vhodnější používat adjektivum „řečová“. V anglických překladech se ovšem používá termínu *language game*, který odkazuje spíše k jazyku, než k řeči [*speech*]. Budeme zde dávat přednost zavedenému termínu „jazyková hra“ (srov. Hubík 1994, či Marvan - Hvorecký 2007) bez ohledu na možné implikace vyplývající ze Saussurova členění jazyka na *langue* a *parole*.

⁵³ „Hodlám tyto hry označovat jako »řečové hry« a hovořit o nějaké primitivní řeči někdy jako o řečové hře. A jako řečové hry by bylo možno označovat i zmíněné pochody pojmenování kamenů a opakování předříkaných slov. Pomysli na některé způsoby používání slov při kolových hrách. Jako »řečovou hru« budu označovat také celek zahrnující řeč a činnosti, s nimiž je spjata.“ (Wittgenstein 1993: §7). Termínem jazyková hra tedy Wittgenstein označuje tři rozdílné jevy: „a) tzv. »primitivní jazyk«, tedy požití znaků, jež je ve srovnání s každodenním jazykem mnohem jednodušší: důležitá je zde jednak přehlednost takového způsobu použití znaků, jednak to, že u takových forem jazyka prý začíná dítě, když se učí svůj rodný jazyk [...]; b) jednoduché použití znaků, jež ostatně také slouží při učení se rodnému jazyku, tedy určitou jednotlivou výpověď coby řečový akt [...]; c) jazyk společně s činností, s níž je patřičně použítí znaku spjata – tedy nejen např. vlastní varianty čehosi na způsob řečových aktů s jejich perlokuční složkou, ale zároveň zřejmě i plně rozvinutý běžný jazyk jako celek.“ (Marvan – Hvorecký 2007: 91). Pro účely této práce je důležité především třetí chápání jazykové hry jako spojení jazyka a činnosti, s níž je neodlučitelně spojen.

⁵⁴ „»Význam slova je to, co je při vysvětlení významu vysvětlováno.« Tj.: chceš-li pochopit způsob používání slova »význam«, tak obrať pozornost na to, co se označuje jako »vysvětlení významu.«“ (Wittgenstein 1993: §560)

⁵⁵ „Není-li pak pozoruhodné, když říkáme, že slovo »je« se používá ve dvou různých významech (jako kopula a jako znak rovnosti), a přitom bych nechtěl říci, že jeho význam je jeho způsob použití: totiž jako kopula i jako znak rovnosti? Člověku se chce říci, že tyto dva způsoby použití nedávají spolu jeden význam; že ta personální unie představovaná tímž slovem je nepodstatná náhoda.“ (Wittgenstein 1993: §561). Význam výrazu je podle Wittgensteina „určen především jeho místem v celku jazyka, respektive je určen pravidly pro zacházení s tímto znakem. A tato pravidla pro něj nejsou výklady použití znaku, nýbrž jsou zkrátka tím, co se projevuje při zacházení se znakem [...]. Jazyková hra je pak rámcem používání znaku, nebo celku znaků – a tento rámec je pro Wittgensteina svázan s naší všeobecnou (nejen jazykovou) životní praxí. Určitá životní praxe (tzv. forma života) je pro něj podmínkou možnosti jak určitého významu určitého znaku, tak podmínkou možnosti významu vůbec.“ (Marvan - Hvorecký 2007: 92). „[...] existuje pojetí pravidla, které není výkladem; nýbrž projevuje se při jednotlivých případech použití tím, čemu říkáme »řídít se pravidlem« a čemu říkáme »jednat v rozporu s ním«. Proto existuje určitý sklon říci, že každé jednání podle pravidla je výkladem. Slovem »vykládat« by se však mělo označovat pouze to, že se jedno vyjádření pravidla nahrazuje nějakým jiným. Proto je »řízení se pravidlem« určitá praxe.“ (Wittgenstein 1993: §201-202).

⁵⁶ Při ilustraci fungování jazyka používá Wittgenstein instrumentální metaforu podobnou Platónově metafoře (srov. např. dialog *Kratylos*) - v tomto bodě se Wittgensteinovo pojetí jazyka přibližuje pojetí Platónovu, ačkoli Wittgensteinova koncepce fungování jazyka obecně je veskrze anti-platónská.

podle Wittgensteina není možné říci nic o ničem, aniž bychom nezačali hrát (novou) jazykovou hru. Pozdní Wittgenstein tedy na jazyk pohlíží optikou absolutního netriviálního relativismu.

Wittgenstein se rovněž vrací k otázce metafyzického realismu a tvrdí, že metafyzické používání jazykových výrazů je nesmyslné a není k ničemu užitečné a tudíž i všechny filosofické jazykové hry jsou nesmyslné, protože nejsou součástí běžného používání jazyka (*ordinary language in use*).⁵⁷ Po významu totiž ne-filosof při běžné komunikaci obvykle nepátrá. Navíc podle Wittgensteina nelze vytvářet obecné, univerzální (a tedy filosofické) jazykové hry. Ani jedna jazyková hra tak nemůže být důležitější než jiná, filosofická reflexe je tudíž nemožná.⁵⁸

Na tyto Wittgensteinovy úvahy z *Filosofických zkoumání* pak navazuje především americká tradice (post)analytické filosofie 2. poloviny 20. století. Wittgensteinovo relativistické pojmání vztahu jazyka a světa se pak stalo jedním ze základních kamenů Goodmanova relativistické postoje a potažmo i jeho koncepce možných světů.

1.5.2 postanalytická filosofie

Pozdní Wittgensteinova práce logicko-atomistický metafyzický realismus značně zpochybňuje a jeho destrukci dokončují později postanalytičtí filosofové Quine, Sellars a Rorty.⁵⁹ I někteří představitelé Vídeňského kroužku (např. Hempel) přiznávají, že novopozitivistické snažení o očištění vědy od metafyziky zkrachovalo.⁶⁰ Těžiště analytické filosofie se s některými emigranty přesouvá do Spojených států a analytická filosofie se transformuje do postanalytické, nastává druhý obrat k jazyku, ovšem „výzkumný program“ zůstává stále stejný: hlavní představitelé tohoto filosofické směru Willard Van Orman Quine, Donald Davidson, Hillary Putnam, Richard Rorty, Wilfrid

⁵⁷ „Když filosofové používají určitého slova – »věděni«, »bytí«, »předmět«, »já«, »věta«, »jméno« – a domnívají se, že postihují podstatu věci, musí si člověk vždy položit otázku: Je toto slovo v řeči, kde má své původní místo, skutečně někdy používáno takto? – My převádíme slova z jejich metafyzického způsobu užití zpět na jejich užití ve všednodenním úzu. [...] Jestliže hovořím o řeči (slovu, větě atd.) musím hovořit řečí všedního života.“ (Wittgenstein 1993: §116 a §120).

⁵⁸ „Výsledky filosofie jsou odhalením nějaké holé nesmyslnosti a boulemi, které rozum utržil při svém narážení na hranici řeči. Právě tyto boule nám dovolují rozpoznat cenu onoho odhalení.“ (Wittgenstein 1993: §119)

⁵⁹ Viz kapitoly 1.5.2.1 a 1.5.2.3.

⁶⁰ O něco podobného se později (1996) pokusil matematik a fyzik Alan Sokal, jehož experiment (který vstoupil do povědomí jako Sokalova aféra) kritizoval pseudo-intelektuální filosoficko-analyticko-sociologický žargon některých postmoderních filosofů.

Sellars a Nelson Goodman⁶¹ se zabývají problémy, které otevřel již Wittgenstein ve *Filosofických zkoumáních*, vrací se ale také k tématům logického atomismu a empirismu. Postoj postanalytické filosofie k novopozitivismu je ovšem pozoruhodný, neboť filosofové americké tradice, kteří analytickou filosofii přijali, se hned od počátku zaměřili na zpochybňování jejích logicko-atomistických a logicko-empirických východisek (především Quine).

Postanalytická filosofie se zaměřuje především na zkoumání jazyka a jazykové externality („skutečnosti“, „světa“ či „ne-jazyka“). Postupně začíná převažovat přesvědčení, že „svět v určitém smyslu nabývá konkrétní podoby a skutečného tvaru až prostřednictvím jazyka, že lidský svět je – v určitém smyslu – **udělán jazykem**“ (Peregrin 1998: 29). Pro toto tvrzení nachází postanalytická filosofie evidenci v už výše zmíněných výzkumech lidských jazyků a kultur Sapira a Whorfa a jejich tezi jazykové relativity.⁶² Vztah jazyka a světa už tedy není vnímán prostřednictvím teorie korespondence (popřípadě strukturálního izomorfismu jazyka a světa), ale připouští se aktivní role jazyka v samotné konstituci světa. Tuto myšlenku pak někteří představitelé postanalytické filosofie dovádí až ad absurdum a dochází k závěru, že ne-jazyk (skutečnost) pro člověka užívajícího jazyk v podstatě neexistuje, neboť se nikdy nemůže vymanit z jazyka tak dalece, aby na mimojazykovou skutečnost vůbec dosáhl. Takový postoj, absolutní netriviální relativismus, je patrný opět již u pozdního Wittgensteina, v rámci postanalytické filosofie jej zastává právě Nelson Goodman. Absolutní netriviální relativismus⁶³ odmítá tezi konečného dorozumění a inspiruje se přitom opět u etnolingvistů Sapira a Whorfa a jejich výzkumů indiánských jazyků. Jeho zastánci tvrdí, že jsme „vycvičení“ k určitým způsobům používání jazykových výrazů a interpretace, ze kterých v tomto smyslu pramení jistý schematismus, ze kterého lze vystoupit jen na základě vůle (takové „vystoupení z jazykového schematismu“ nalezneme například u překladatelů). Jenže úplný překlad není nikdy možný – nejedná se totiž jen o překlad z jazyka do jazyka, ale také z kultury do kultury a kultury jsou nepřeložitelné (v tomto bodě se absolutní netriviální relativismus opírá právě o Sapirovu a Whorfovu tezi jazykového relativismu). Nejenže tedy nelze vystoupit z vlastního jazyka, ale také nemá smysl mluvit o mimojazykové skutečnosti

⁶¹ Nejvýznamnější práce druhého obratu k jazyku uspořádal Jaroslav Peregrin do sborníku *Obrat k jazyku: druhé kolo* (1998).

⁶² Viz kapitolu 1.2.

⁶³ Více viz Peregrin 1998.

jazykem a teze ne-jazykové skutečnosti tak vlastně v naší jazykové perspektivě ztrácí smysl.

1.5.2.1 Willard Van Orman Quine

Willard Van Orman Quine (1908–2000) kriticky navázal na tradici logického atomismu a empirismu (především na úvahy Rudolfa Carnapa) a odhalil první dvě dogmata empirismu. Prvním dogmatem empirismu je podle Quina existence rozdílu mezi analytickými a syntetickými soudy – toto rozdělení, které logický empirismus převzal od Kanta⁶⁴, nelze podle Quina nijak prokázat. Druhým dogmatem empirismu je pak redukcionistické přesvědčení logických empiriků, že každý výrok musí být logickou kombinací výroků observačních a lze jej tak izolovaně verifikovat pozorováním. Quine je naopak přesvědčen, že ověřovat lze pouze celou teorii, nikoli jednotlivý výrok.⁶⁵ Tím, že Quine tuto presupozici vyvrací, vyvrací v zásadě nároky verifikacionismu i falsifikacionismu. Vyvrácením dvou dogmat empirismu Quine v zásadě odmítá dvě základní teze logického atomismu (atomistická povaha jazyka a hranice mezi empirickými a analytickými výroky). *„To nejzákladnější východisko empirismu však Quine neodmítá: souhlasí s tím, že jakákoli evidence, kterou máme o světě a která tak podpírá naši »teorii světa« i veškerou naši vědu, je evidencí smyslovou; že tedy jediné výroky, jejichž verifikace je bezprostřední, jsou výroky pozorovací.“* (Peregrin 1992: 96). Quine zároveň dodává, že odmítneme-li dvě dogmata empirismu, z empirismu se v zásadě stává pragmatismus. Quine tak požaduje empirismus bez dogmat – proti logickému atomismu staví pozdně wittgensteinovský holismus⁶⁶ spojený s ontologickou relativitou. Podle Quina totiž atomistické výroky nejsou samostatně smysluplné – sémanticky podstatný kontakt jazyka se světem může

⁶⁴ Více viz Kant 1995.

⁶⁵ Více viz Quine 1995.

⁶⁶ Holismus (z řeckého holos = celek) oproti atomismu představuje názor, že „celek je primárnější než jeho části, případně že vlastnosti částí se odvozují z vlastností celku nebo celků, ve kterých se tyto části vyskytují“ (Marvan – Hvorecký 2007: 6). Holistické teorie jazyka se oproti atomistickým „opírají o předpoklad, že významy slov se nějakým způsobem odvozují od významu vět, ve kterých se vyskytují (a případně že významy vět se dále odvozují od významu teorií, jichž jsou součástí“ (ibid.: 6-7). Podle Quina „K vyslovení nějaké observační věty dospíváme pomocí implikace, která vychází z nějakého daného souboru teoretických vět a malého počtu vět pozorovacích. To je povaha vědecké predikce. Jestliže se predikovaná pozorování neuskuteční, nemůžeme už uvažovaný soubor teoretických vět pokládat za pravdivý, a tudíž je třeba vyškrtnout aspoň jednu z těchto vět jako nepravdivou. Jenže kterou? Máme svobodu si vybrat, i když se může ukázat, že jedna volba může přežít pozdější kontroly. Nejčastěji je tomu tak, že teoretická věta netvoří izolovaný empirický obsah, který by jí byl vlastní. Odtud holismus.“ (Quine 2001a: 178).

zajistit pouze celá teorie.⁶⁷ Quinovo pojetí vztahu jazyka a světa bylo ovšem také výrazně ovlivněno americkým pragmatismem, který chápal jazyk spíše jako proces (popř. nástroj procesu) než jako soubor statických entit.

Stěžejní tezí podkládající Quinovo pojetí vztahu jazyka a světa je koncept ontologické relativity⁶⁸ založený na předpokladu, že všechny teorie jsou závislé na empirické bázi, která je ovšem kontaminována jazykem⁶⁹. Pojmové (konceptuální) schéma pak Quine modeluje na základě metafory sítě či silového pole, ve kterém se nacházejí uzliny poznání neboli *posity*⁷⁰, které představují *ontologické závazky* (*ontological commitments*)⁷¹. Okrajovými podmínkami tohoto pole je zkušenost. Na základě empirické zkušenosti vzniká podráždění receptorů příjemce, jehož pojmové schéma buď na empirii „pasuje“, nebo ne. Změní-li se pak zkušenost na periférii pole, tato změna vyvolá úpravy i uvnitř pole. Takové úpravy pole jsou ovšem vedené pragmaticky, podle Quina jim totiž vládne přirozená tendence preferující úpravy, které způsobí uvnitř pole co nejméně změn.⁷² Vztah mezi jazykem a světem tak Quine nepojímá atomisticky, ale holisticky. Ve své teorii epistemologie Quine také přikládá aktivní roli subjektu a poznání tak pojímá jako aktivní pořádání empirie, která je naopak podle Quina pasivní.

⁶⁷ „[...] říci, zda je výrok Kuře je pták pravdivý, nelze nezávisle na tom, zda jsou pravdivé jiné výroky, jako třeba Všichni ptáci létají apod. Quine tak vidí význam jednotlivé věty a potažmo jednotlivého slova jako námi víceméně arbitrárně osamostatněný příspěvek, který tato věta přináší k významu teorií, ve kterých se vyskytuje.“ (Marvan – Hvorecký 2007: 7).

⁶⁸ „Když jsem tuto tezi předložil poprvé, odvodil jsem ji z neurčitosti překladu, ale můj dnešní argument je přímější a pádnější. Spočívá jednoduše na tom, čemu říkám proxy functions, delegační funkce. [...] Představme si tedy globální vědecký systém a jemu příslušející určitou oblast, jejíž předměty jsou hodnotami proměnných a významy termínů. Kromě toho předpokládáme další oblast předmětů, které jsou vůči tomuto systému vnější, ale které lze vzájemně jednoznačně přiřadit předchozím předmětům. A tomuto přiřazení říkám delegační funkce. Přijmeme nyní novou interpretaci původního globálního systému. Hodnoty proměnných a významy termínů budou nyní vnějšími předměty, o nichž jsem právě mluvil. Každý predikát bude znovu interpretován pomocí delegační funkce. [...] Neměním však ani jediné slovo, jen nově interpretuji slova stará. Vědecký systém zůstane zachován slovo od slova. I observační věty se zachovají do posledního písmene. Jejich závislost na stimulech, které je podmiňují, rovněž není dotčena, ani důkazová spojení mezi observačními větami a vědeckým systémem. Co se však naopak zcela změnilo, jsou předměty, které figurují jako hodnoty proměnných a jako významy termínů. Tak to je ontologická relativita.“ (Quine 2001a:181-182)

⁶⁹ „Jazyk je systém chování, který pochází ze společnosti. [...] Ovládnutí jazyka začíná propojením jistých výrazů s pozorováními, která sdílejí lidé, kteří už tyto výrazy používají. [...] Zpočátku se jedná výhradně o výrazy, které je vhodné pronášet při jistých pozorováních, která mohou být veřejně sdílena. Tyto výrazy jsou tím, čemu říkám observační věty.“ (Quine 2001a: 177-178)

⁷⁰ Positem určité teorie je podle Quina to, co daná teorie pojímá jako objekt, k čemu se vztahuje, k čemu je ontologicky zavázána.

⁷¹ Ontologií teorie Quine nazývá souhrn všech entit předpokládané teorie.

⁷² „Protože tato volba není determinovaná, dáváme přednost zachování logických a matematických pravd a vyškrtáváme tu či onu přírodovědeckou větu tak, abychom co nejméně narušili vědu v jejím celku. Jde o zásadu »co nejmenšího poškození«.“ (Quine 2001a: 178-179). Quine uvádí příklad místnosti, do které vstoupili dva lidé a ve které později najdeme pouze jednoho člověka. Tato empirická zkušenost povede podle Quina spíše k potvrzení teorie, že z místnosti někdo odešel, než k odmítnutí teorie, že $1 + 1 = 2$.

Při pátrání po podstatně významu Quine prostřednictvím *experimentu radikálního překladu (radical translation)*⁷³ dokazuje, že jednotlivé jazyky odlišně pořádají realitu, vytvářejí tedy svou vlastní, výjimečnou ontologii. Quine hovoří o *neurčitosti překladu (indeterminacy of translation)*, tedy že překlad je možné provést různými, často vzájemně neslučitelnými způsoby⁷⁴, neboť empirická data sama o sobě nemohou přinášet k tomuto účelu dostatečnou evidenci.⁷⁵ To se však nevztahuje jenom k jazykům domorodých kmenů, které Quine používá jako exemplární příklad, ale tzv. *nevymežitelnost reference (inscrutability of reference)* se vztahuje i na jazyk, kterému se učíme, nebo který používáme.⁷⁶ Ontologii tedy podle Quina nemá smysl zkoumat ve smyslu absolutním, ale ontologie je vždy součástí nějaké teorie, nějakého jazyka.⁷⁷ Podle Quina není existence bez jazyka a nějaké teorie v tomto jazyce. Jazyk sice zajišťuje sepětí člověka se světem, ale jazyků je mnoho a každý jazyk pořádá tentýž svět jiným způsobem, jazyky si nemusí odpovídat a nejsou vzájemně přeložitelné. Co jazyk, to „realita“ a ontologie. Vedle sebe tedy existuje množství ontologií, avšak neexistuje společná báze, podle které by bylo možné rozličné ontologie posuzovat, lze porovnávat pouze kompatibilitu vybraných ontologií, přičemž kritériem pro přijetí určité ontologie je její užitečnost popř. prediktabilitost, a radikální překlad tudíž není

⁷³ Tento experiment nazývá „myšlenkovým experimentem“, neboť se přirozeně jedná jen o situaci hypotetickou, nikoli antropologické zkoumání. Quine na příkladu překladu zatím neznámého „domorodého“ jazyka, konkrétně dnes již legendárního výrazu *gavagai*, rekonstruuje proces, kterým se mluvčí dobírá významu jazykového výrazu.

⁷⁴ „[...] příručky pro překlad jednoho jazyka do jiného mohou být vystavěny různými způsoby, z nichž všechny jsou kompatibilní s celkem řečových dispozic, přesto ale nekompatibilní se sebou navzájem.“ (Quine 200b1: 27)

⁷⁵ To ovšem podle Quina neznamená, že nejsme skutečně schopni neznámý jazyk rozluštit. Quine je totiž přesvědčen, a zde se projevuje právě vliv pragmatismu, že neznámý jazyk přeložit v zásadě dokážeme, jelikož měřítkem úspěšnosti překladu je úspěšná komunikace a té dosahujeme běžně. Z experimentu radikálního překladu pro Quina vyplývá nutnost přehodnocení standardního pohledu na význam. Quine se v tomto směru zaměřuje především na to, co nazývá *mýtem muzea*.

⁷⁶ Při učení se nebo používání dosud neznámého výrazu mateřského jazyka nemáme stejně jako jazykovědec, který zkoumá domorodé výrazivo a pokládá si otázku, zda-li výraz *gavagai* označuje „louku“, „králíka na louce“, „králíka“ nebo „neoddělitelnou část králíka“, k dispozici žádné kritérium, které by nám pomohlo rozhodnout o určitém významu a vybrat tak správný referenční rámec. Podle Quina totiž veškerá sémanticky relevantní rozlišení musejí mít původ v nějakém rozdílu mezi pravdivostními podmínkami (či obecněji podmínkami správné použitelnosti) vět a mnohé rozdíly mezi referenčními schémata se tak jeví jako sémanticky irelevantní tak, jako je neodhalitelný a tudíž sémantický irelevantní rozdíl mezi označovány „králík“ a „neoddělitelná součást králíka“ bez znalosti hodnot „jediný“ a „mnohý“ (více viz Quine 2002). Quine ovšem nezamýšlí, stejně jako v případě experimentu radikálního překladu, dokázat, že spojení slova a významu je založeno na neproniknutelné „metafyzické“ bázi. Naopak, za nezpochybnitelnou skutečnost opět považuje pragmatický fakt, že se dva lidé hovoří stejným jazykem obvykle dorozumí. Quine spíše zamýšlí poukázat na problematičnost pojmu reference pro samotnou sémantiku (srov. Quine 2001b).

⁷⁷ Quine tak analogicky odkazuje k tradici einsteinovské, relativistické fyziky: stejně jako některé otázky fyziky lze osvětlit až po ustavení vztažné soustavy (nemá smysl se ptát, zda se těleso pohybuje absolutně, dokud neustavíme soustavu, vůči které by se mělo pohybovat), i ontologické otázky dávají smysl pouze ve vztahu ke „vztažné soustavě“, čili pojmovému schématu (teorii).

možný. Ontologie proto není absolutní, je relativní a nelze ji srovnávat s jinými ontologiemi. Ve spojitosti s konceptem ontologické relativity Quine také vyvrací logicko-atomistickou představu, kterou nazývá *mýtem muzea*, že výrazy jazyka spočívají na předmětech, ze kterých se skládá svět a které jsou dány nezávisle na jazyce (jako popisky u muzejních exponátů). Podle Quina je „svět strukturován do světa předmětů jedině prostřednictvím nějakého určitého jazyka a nějaké určité teorie v tomto jazyce“ (Peregrin 1998: 21). Quine tak jazyk v zásadě staví do role samotné reality.

Quinova teorie ontologické relativity navazuje na Wittgensteinův koncept jazykových her a v zásadě odpovídá Goodmanově koncepci možných světů jako verzí světa jednoho.

1.5.2.2 Donald Davidson

Donald Davidson (1917–2003), který se zabýval především problematikou pravdy a korespondence jazyka se skutečností, navazuje na Quinovu práci a dále rozvádí některé z jeho hlavních myšlenek. Davidson, podobně jako Quine, vychází ze zcela pragmatického předpokladu, podpořeného empirickou evidencí, prostého faktu existence úspěšné komunikace.⁷⁸ Kritizuje ovšem Quinovu teorii evidence a z ní plynoucí relativitu pojmových schémat, neboť pokud by byly Quinovy teze dovedeny ad absurdum, komunikace by podle Davidsona byla nemožná. Davidson, inspirován Quinovým radikálním překladem, přesunuje úvahy o významu do sféry teorie interpretace. Na základě *teorie radikální interpretace*⁷⁹ Davidson vyvrací třetí dogma empirismu, dualismus pojmového schématu a empirie (mentální reprezentace a světa).⁸⁰ Podle Davidsona nelze rozdíl mezi jazykem a světem totiž vůbec artikulovat, skutečnost tudíž nelze schématem pořádat a jazyk je pro nás světem a svět je pro nás jazykem.

⁷⁸ „Otázka po významu se musí klást v jejím primárním kontextu, v každodenním používání jazyka. Úvaha je následující: co slovo znamená, ví ten, kdo mu rozumí. V normálním používání jazyka však nerozumíme nikdy izolovaným slovům. To, čemu rozumíme, jsou výpovědi (pronesení) a vypovídají (pronášejí) se věty. Interpretujeme-li tedy otázku po významu jako otázku po rozumném jazykovém výpovědím v rámci každodenní komunikace, ukáže se význam slov jako odvozený vůči významu, případně rozumnému, výpovědím. Výpovědi jsou charakterizovány tím, že rozumně jim je vztaženo k situaci a mluvčímu.“ (Glüer 2002: 133)

⁷⁹ Podle Davidsona je „účelem této metody řešit problém vzájemné závislosti významu a přesvědčení tak, že budeme držet přesvědčení konstantní tak daleko, jak to jen půjde, zatímco budeme hledat vhodné významy“ (Davidson 1984: 137).

⁸⁰ „Musíme, domnívám se, učinit závěr, že pokus dát pevný význam myšlenke pojmového relativismu, a tudíž myšlenke pojmového schématu, není o nic úspěšnější, když je založen na částečném selhání překladu, než když je založen na selhání úplném. Vzhledem k metodologii interpretace, o kterou se opíráme, bychom nemohli být schopni posoudit, že jiní mají pojmy a přesvědčení radikálně odlišné od těch našich.“ (Davidson 1998: 124)

Vzdáme-li se dualismu jazyka a světa, nevzdáme se světa, ale nastolujeme bezprostřední vztah či kontakt s předměty. Naším konceptuálním schématem je tudíž jazyk sám o sobě, ze kterého nemůžeme vystoupit a který je tak zároveň nutnou podmínkou i limitem našeho poznání.⁸¹ Davidson tímto postuluje externalistickou teorii percepčního obsahu, podle které není poznání empirií justifikováno, ale naopak vyvoláváno. To, co činí nějakou teorii pravdivou, pak není její odpovídání nějaké evidenci, ale sama evidence. Platnost poznání je pak otázkou komunikace (interpretace), a nikoli verifikace. Podle Davidsona slouží jazyk ke sdělování přesvědčení (kauzálně vyvolaných světem), dorozumívání a řešení problémů a je tudíž pragmatický. Významy a přesvědčení jsou pak poměřovány svou úlohou v komunikaci. Davidson tedy v zásadě staví na principu vstřícnosti (přejatém od Quina)⁸², podobnému Griceovu principu kooperace, na pravdivosti jako východisku komunikace.⁸³

Davidsonovo odmítnutí třetího dogmatu tak v zásadě znamená konec empirismu jako takového a do popředí se dostává (neo)pragmatismus. Davidsonovu koncepci odmítající relativitu pojmových schémat a vůbec jejich existenci, byť je s Goodmanovou

⁸¹ „O co jde, je tohle. Jestliže vše, co víme, je to, které věty má nějaký mluvčí za pravdivé, a nemůžeme-li předpokládat, že jeho jazyk je naším vlastním, pak nemůžeme učinit v interpretování ani první krok, aniž bychom toho spousta věděli nebo předpokládali o přesvědčeních tohoto mluvčího. Protože znalost přesvědčení jde ruku v ruce se schopností interpretovat slova, je na počátku jedinou možností předpokládat v přesvědčeních obecně shodu. První přiblížení ke konečné teorii dostaneme tak, že větám mluvčího přiřadíme ty podmínky pravdivosti, které skutečně (podle našeho názoru) nastávají, právě když má onen mluvčí tyto věty za pravdivé. Strategii je jít v tom tak daleko, jak jen to bude možné, řídicí se při tom úvahami o jednoduchosti, představami o účincích společenského podmiňování a samozřejmě našimi běžnými či vědeckými znalostmi o vysvětlitelné chybě. Tato metoda není navržena tak, aby vyloučila nesouhlas, a to ani nemůže; jejím účelem je učinit smysluplný nesouhlas možným, a to zcela závisí na základu – na nějakém základu – v souhlasu.“ (Davidson 1998: 123)

⁸² „Příklad »Prší«. Už v těchto větách nacházíme v činnosti náčrt principu vstřícnosti. Učíme se, že věty »prší« pronášejí starší osoby tehdy, když prší. Implicitně jsem použili princip vstřícnosti tím, že jsme předpokládali, že slabiky pronesené našimi staršími vyjadřují pravdu, totiž, že prší. Takto tuto věc popisovat však znamená racionalizovat operaci, která v zásadě není ničím jiným, než podmiňováním reakce na stimulus.“ (Quine 2001a: 178)

⁸³ „Z alternativních teorií je třeba volit tu, která nám umožní maximalizovat pravdivost přesvědčení mluvčích. Jinými slovy, v souboru vzájemně koordinovaných sémantických a psychologických hypotéz, jehož součástí je daná teorie, nám musí přesvědčení, která připisujeme uživatelům daného jazyka, vycházet v maximální míře jako pravdivá (ve světle našich informací o světě). Obecněji: přednost má ta teorie, která nám v nejvyšší míře umožňuje pojímat (komunikativní a mimokomunikativní) chování mluvčích jako koherentní a racionální, tj. jako jednání založené na koherentním souboru postojů reflektujících reálný stav světa (interpretační vstřícnost tak sleduje dvojí zřetel: »princip koherence« a »princip korespondence«. Vstřícnost tohoto druhu není výrazem velkorysosti či sympatie, ale podmínkou úspěšnosti interpretace, jejímž cílem je porozumění komplexnímu chování mluvčích.“ (Marvan – Hvorecký 2007: 166). „Protože vstřícnost není jen jednou z možností, nýbrž je podmínkou pro to, abychom mohli mít fungující teorii, nemá smysl říkat, že bychom se mohli, když se o ni opřeme, dopustit rozsáhlých chyb. [...] Vstřícnost nám je vnucena; ať se nám to líbí nebo ne, chceme-li ostatním porozumět, musíme mít za to, že se ve většině věcí nemýlí. Dokážeme-li vyvinout teorii, která smíří vstřícnost s formálními podmínkami kladenými na teorii, uděláme vše, co lze udělat, aby byla zajištěna komunikace. Nic víc nelze, a nic víc není potřeba.“ (Davidson 1998: 124)

relativistickou teorií možných světů v rozporu, uvádíme jako ilustraci anti-relativistického proudu v postanalytické filosofii.

1.5.2.3 Richard Rorty

Byl to právě Richard Rorty (1931–2007), jenž v roce 1967 uspořádal výbor klasických prací filosofie (prvního) obratu k jazyku, kterým vlastně pojmenoval celou tuto filosofickou tendenci.⁸⁴ Ačkoli bývá Rorty zařazován do americké tradice postanalytické filosofie, svým smýšlením stojí spíše na pomezí postanalytické filosofie a pragmatismu, který programově upřednostňoval a v knize *Filosofie a zrcadlo přírody*⁸⁵ v zásadě položil základy neopragmatismu. V této práci se zaměřuje především na aspekt nejen (post)analytické filosofie, který ve filosofii přetrvává již od antiky a který nazývá *mýtem zrcadla přírody*. Podle zastánců představy zrcadla přírody je lidské poznání reprezentací či zrcadlením světa a lidská mysl zrcadlem přírody. Rorty tuto představu označuje za jeden z největších omylů historie filosofie a *reprezentacionalismus*, přesvědčení, že lidské vědomí zrcadlí skutečnost prostřednictvím reprezentujících znaků, zásadně odmítá. Podle Rortyho neexistuje nic jako zrcadlová podstata člověka: ze své mysli a tím i ze svého jazyka totiž člověk nikdy nemůže vystoupit, aby je porovnal s tím, co mají odrážet. Náš vztah ke světu tedy podle Rortyho není založen na budování (verbálních či mentálních) reprezentací skutečnosti, která je na jazyku nezávislá. Podle Rortyho je skutečnost na jazyce závislá už od doby, co mluvíme, a co bylo před tím, není možné prozkoumat. Zkušenost totiž lze vyjádřit pouze jazykem, a tudíž nic není v intelektu, co dříve nebylo v jazyce.⁸⁶

Rortyho koncepce je pro další aplikace Goodmanovy teorie klíčová, neboť v zásadě vyvrací samotnou možnost objektivního zrcadlení světa v jazyce, potažmo v jazyce zpravodajství.

⁸⁴ Viz kapitolu 1.3.

⁸⁵ V originále *Philosophy and the Mirror of Nature* (1979), slovenský překlad 2000.

⁸⁶ Srov. Rorty 1980.

1.5.2.4 Nelson Goodman

Proti korespondenční teorii se krom Rortyho obrátila i celá řada dalších významných filosofů (post)analytické tradice, mezi nejradikálnější patřil právě Nelson Goodman (1906–1998). Již v roce 1960 (v článku *The Way the World Is*) Goodman tvrdí, že neexistuje nic takového jako struktura světa a že svět získává podobu až prostřednictvím jazyka. Goodman zde také navazuje na myšlenky Ernsta Cassirera⁸⁷: „Svět je podle něj [Goodmana] konstituován prostřednictvím nějakého symbolického systému; neexistuje tedy nic jako svět v absolutním smyslu, existují jenom různé verze světa, některé z nich správné, jiné nesprávné.“ (Peregrin 1998: 30). Různé soupeřící verze světa, vytvářené lidmi prostřednictvím vědeckých teorií, ale také prostřednictvím mytologie, umění či filosofie, doslova *dělají* světy, vytvářejí to, co nazýváme fakty. Neexistuje jediná, všeobjímající verze světa, naopak, možná je multiplicita a nekompatibilita verzí světa. Goodman je tedy konstruktivista a relativista, avšak jeho relativismus není totální, neboť připouští, že existují „správné“ a „špatné“ verze světa, stejně jako mohou selhat pokusy o výstavbu světa.

V knize *Způsoby světatvorby* či ve stati *Slova, díla, světy*⁸⁸ uvažuje Nelson Goodman o možnosti existence mnohosti světů i o konkrétních podobách této existence. Podle Goodmana neexistuje svět jediný, nýbrž mnoho světů resp. mnoho různých verzí světa jednoho. Především se ovšem zabývá možnostmi a konkrétními způsoby tvorby těchto mnoha světů (verzí jednoho světa): „Dělání světů, jak ho známe, vždycky vychází ze světů, které tu už jsou; to dělání je předělávání.“ (Goodman 1998: 133).

⁸⁷ Viz kapitolu 1.4.5.

⁸⁸ V originále „*Words, Works, Worlds*“. Text byl koncipován jako přednáška pro shromáždění na počest stého výročí narození Ernsta Cassirera na Universität Hamburg (1974), otištěn v časopise *Erkenntnis* (1975) a později i jako první kapitola Goodmanovy knihy *Ways of Worldmaking* (1978).

1.6 možné světy a televizní zpravodajství

Předcházející kapitoly ukázaly, jak se Goodmanova koncepce možných světů postupně formovala pod vlivem různých, filosofických i ne-filosofických (především lingvistických a antropologických) inspiračních zdrojů. Ambicí této diplomové práce ovšem je pokusit se tuto teorii aplikovat v metodologickém rámci disciplíny filosofii oborově vzdálené, mediálních studiích, avšak blízké předmětem svého zájmu, kterým je jazyk, v tomto případě jazyk diskursu televizního zpravodajství. Domníváme se totiž, že nahlížet televizní zpravodajství optikou možných světů může být přínosné jak pro samotná mediální studia, tak pro producenty zpravodajských sdělení, novináře. Avšak ještě než se blíže zaměříme na vztah konceptu možných světů a televizního zpravodajství v empirické rovině, je nezbytné si ujasnit, jakým způsobem budeme televizní zpravodajství konceptualizovat.

1.7 televizní zpravodajství

Mezi všemi typy obsahů, které televize (a obecněji samozřejmě i jiná média) nabízí, zaujímá zpravodajství zcela výjimečné postavení. Zpravodajství je samozřejmě možné nahlížet více různými optikami, kupříkladu McQuail (2002: 24-26) nabízí čtyři různé myšlenkové rámce, vztahující se ke zkoumání médií obecně, a tudíž aplikovatelné i na zpravodajství: (1) sociálněvědní teorie, (2) normativní teorie, (3) provozní teorie a (4) každodenní (intuitivní) teorie. Aplikace určité optiky přirozeně závisí na postavení konkrétního hodnotitele zpravodajství: intuitivní pohled bude patrně přináležet spíše běžnému divákovi, provozní teorie managementu mediální organizace, normativní teorie zákonodárcům, ale také pedagogům a sociálněvědní optika akademické sféry. I zde ovšem existují výjimky. Kupříkladu v jedné ze základních příruček pro žurnalisty, *Encyklopedii praktické žurnalistiky*, najdeme, že „Zpravodajství stojí na informacích a faktech, které vyhledává, shromažďuje, třídí, vybírá, interpretuje a předává prostřednictvím médií recipientům. Zprostředkovává rozmanité a společensky podstatné informace odrážející myšlenkovou pluralitu společnosti a sloužící veřejnosti k utváření vlastních názorů. Proto má být zpravodajství pokud možno přesné, vyvážené, nepředpojaté a poctivé při výběru, zpracování a prezentaci, nestranné, aktuální, včasné, jasné a srozumitelné. Na rozdíl od publicistiky nemá obsahovat novinářův názor, pouze tlumočit fakta.“ (Osvaldová – Halada 2007: 241). Toto pojetí zpravodajství je založeno

na předpokladu, že „Zprávy nám mají pomáhat orientovat se ve světě, zvažovat naše možnosti v dalším životě, pomáhat nám rozhodovat se v roli voličů a podobně. A pro svůj předpokládaný vztah k realitě [...] se zprávy často považují za relativně věrohodnou informaci o světě, lidech, společnosti. Tato věrohodnost se opírá o představu, že média jsou skutečně schopna nabídnout to, co je důležité, významné, pro příjemce relevantní.“ (Trampota 2006: 24). Takový pohled na zpravodajství by však sociální vědy (především mediální studia, sociologie, potažmo sociologie zpravodajství, které se zpravodajstvím primárně zabývají) dnes označily spíše za intuitivní, a vzhledem k typu publikace, v jaké se vyskytuje, i normativní. Optikou a terminologií analytické filosofie jazyka by toto pojetí zpravodajství odpovídalo korespondenční teorii založené na reprezentacionalistickém chápání vztahu jazyk a světa.

Reflexe zpravodajství jako mediálního diskursu však v současnosti vychází především (ačkoli ne zcela výhradně) z konceptu sociální konstrukce reality Bergera a Luckmanna⁸⁹, jejíž optikou nahlíží jak produkci, tak recepci zpravodajských sdělení i celý diskurs zpravodajství. „Zpravodajství [...] nepředstavuje odraz reality, byť i zkreslený, ale její konstrukci – verzi novou, závislou nikoliv na realitě samé, ale spíše na dispozicích a záměrech jejích tvůrců. Je institucionálně produkovánou verzí vyprávění o realitě, která však sama sebe – narozdíl od mnoha jiných typů narací – deklaruje jako „reflexivní“ a sociálně (nikoliv individuálně) legitimizovanou, a proto i kulturně nadřazenou řadě dalších konkurenčních verzí. I přes tyto deklarované atributy však nepřekračuje základní limit – stále jde jen o jednu z možných verzí reality, stejně jako je tomu v případě různých médií (literatura, film apod.) nebo žánrů (román, esej, povídka apod.). Zpravodajství tak není ničím jiným než více či méně „umělecky“ přesvědčivě zpracovanou verzí (re)prezentace reality, která se – stejně jako jakýkoli jiný žánr nebo médium – pokouší přesvědčit publikum o své věrohodnosti a vtáhnout jej tak do svého vlastního (vytvořeného) světa. [...] TV zpravodajství je „médiem“ zprostředkovávajícím institucionálně vytvářené konstrukce reality (mediálním diskursem) a zajišťujícím jejich prolínání s individuálně i kolektivně vytvářenými konstrukcemi sociální reality, které si vytvářejí a podle nichž žijí lidé ve svém každodenním životě.“ (Lapčík 2008: 319 - 320). Zpravodajství nahlížené touto optikou pak bezesporu naplňuje Goodmanovu relativistickou představu existence možných

⁸⁹ Více viz Berger – Luckmann 1999.

světů, z nichž alespoň jeden by byl možným světem (v tomto případě televizního) zpravodajství.

1.8 možné světy televizního zpravodajství

Aplikujeme-li Goodmanovy teze na oblast mediálního diskursu, uvědomíme si, že pokud by možné světy skutečně existovaly, pak by jejich existence byla v oblasti televizního zpravodajství nejzřejmější. A jestliže přeneseme tyto Goodmanovy úvahy na pole mediálního diskursu televizního zpravodajství, pak analogicky vyplývá, že různá zpravodajství různých televizních stanic jsou různými světy resp. různými verzemi jednoho světa a tvorba TV zpravodajství je vlastně vytvářením nových světů zpravodajství ze světů konkrétních událostí. Svět události je tedy v goodmanovském smyslu svět-který-tu-už-je; svět zpravodajství pak vychází ze světa události, který „předělává“.

Podle Goodmana není možné a snad ani nutné hledat nějaký první, původní svět: „*Konstrukci dějin postupného vyvíjení světů můžeme chápat jako zahrnující něco jako kantovský regulativní princip, a pátrání po prvním světě tedy můžeme shledat stejně scestným jako pátrání po prvním časovém okamžiku.*“ (Goodman 1998: 133). Pokud uvažujeme možné světy televizního zpravodajství, pak ani zde nemá smysl pátrat po světě prvním, události samotné. Podle Goodmana totiž „[...] *nemáme žádnou vhodnou množinu referenčních rámců, žádná hotová pravidla [...]*“ (ibid.: 131) a navíc „*referenční rámce se [...] zdají náležet ani ne tak tomu, co je popisováno, jako soustavám popisu [...]*“ (ibid.: 130). Naše referenční rámce tudíž nenáleží, jak bychom se snad mohli domnívat, samotným událostem, nýbrž televizním zpravodajstvím jakožto soustavám popisu. „*Cokoli popisujeme, jsme omezováni způsobem popisu. Náš vesmír se, dá se říci, skládá spíše z těchto popisů než ze světa nebo ze světů.*“ (ibid.: 130). Vesmír diváka TV zpravodajství se tak skládá spíše z popisů světa zprostředkovaných jednotlivými TV stanicemi, než ze světa události, ze světa jako takového resp. reálného kontaktu s tímto světem.⁹⁰

Goodman se zamýšlí i nad pravdivostní hodnotou různých verzí jednoho světa: „*Ty z těchto verzí [světa], které jsou spíše zobrazeními než popisy, nemají žádnou*

⁹⁰ Do vesmíru diváka zpravodajství ČT1 tedy (zatím) nepatří kupříkladu leguáni Edové ani veverka na vodních lyžích. Leguán Eda (jehož útěku od majitelů věnovala TV Nova svého času několik reportáží), stejně jako dnes již legendární veverka na vodních lyžích patří do kategorie závěrečných zpravodajských příspěvků, kterým se podrobněji věnujeme v kapitole 4.2.

pravdivostní hodnotu v doslovném smyslu [...]“ (ibid.: 131) a pokračuje: *„Dramaticky kontrastující verze světa mohou být samozřejmě relativizovány: každá je správná při nějaké dané soustavě [...]*“ (ibid.: 131). Veverka na vodních lyžích je tedy platnou (ve smyslu pravdivou) součástí světa diváka zpravodajství TV Nova. *„Verzi nemůžeme zkoušet tak, že bychom ji porovnávali se světem, který by byl nepopsaný, nezobrazený a nevnímaný [...]*“ (ibid.: 131) – pokud zpravodajství TV Nova o veverce informuje správně (pravdivě), není důvod tuto soustavu popisu odsuzovat jako neplatnou (pomíjíme samozřejmě – v tomto bodě nepodstatné - úvahy o relevanci takovéto informace pro orientaci a rozhodování recipienta v běžném životě). V rámci různých možných světů TV zpravodajství není nutné ani možné redukovat různé verze světa na verzi jedinou: *„Kdyby mohly být všechny správné verze nějak redukovány na jedinou, mohla by být tato jediná s jistou mírou přijatelnosti považována za jedinou pravdu o jediném světě. Avšak evidence, která by pro takovou redukovatelnost svědčila, je zanedbatelná, a nejasná je i povaha této redukovatelnosti [...] druh a důsledky nastíněné redukce nejsou jasné [...] mnoho různých verzí světa je nezávisle na sobě zajímavých a důležitých, aniž by to jakkoli vyžadovalo či předpokládalo redukovatelnost na jediný základ.“* (ibid.: 132). I v případě, že pilný recipient každý den shlédne zpravodajství všech televizních stanic, k jediné „správné“ verzi původního světa, události, světu-který-tu-už-je, se při nejlepší vůli dobrat nemůže. *„Redukce jedné soustavy na jinou může podstatně přispět k porozumění vzájemným vztahům mezi verzemi světa; avšak redukce v jakémkoli rozumně přesném slova smyslu je věcí vzácnou, téměř vždy jenom částečnou, a jenom zřídkakdy (pokud vůbec kdy) jednoznačnou. Požadovat úplnou a jedinečnou redukovatelnost na fyziku či na jakoukoli jinou verzi znamená vzdát se téměř všech ostatních verzí.“* (ibid.: 132). O podobné redukce světů (nejen) TV zpravodajství se pokouší například diskursivní analýza: výsledné diskursivní strategie či postupy nejsou ničím jiným než pokusy o redukci světů zpravodajství na svět postupů těchto zpravodajství při zobrazování prvotního světa události. I Goodman postupuje podobným způsobem: *„Pokud připustíme různé správné verze, které nejsou všechny redukovatelné na jedinou, je třeba hledat jednotu [...] v celkovém uspořádání, které je všechny zahrnuje.“* (ibid.: 132). Toto uspořádání zkoumá prostřednictvím analytického studia typů a funkcí symbolů a soustav symbolů. Avšak je nutné si uvědomit, že takováto redukce zpravodajství např. na diskursivní strategie znamená pouze vytvoření dalšího, redukovaného, světa.

Na základě výše uvedené argumentace lze tedy prohlásit, že světy zpravodajství různých televizních stanic jsou (v goodmanovském duchu) různými možnými světy, resp. různými verzemi světa jednoho vzniklými z jediného původního světa události. Právě televizní zpravodajství je pak oblastí, ve které se s tvořením možných světů (byť v naprosté většině neuvědomovaně) setkáváme každý den. Zda takové možné světy existují empiricky, jak vypadají, čím se od sebe liší, v čem jsou si podobné a jaké jsou konsekvence jejich existence, ukáže především první část empirického oddílu této práce.

Jak ale tyto různé možné světy vznikají? V textu *Slova, díla, světy* se Goodman věnuje zkoumání procesů, které se podílejí na budování světa z jiných světů: „*Když se vzdáme marné naděje na pevný základ, když nahradíme svět světy, které nejsou ničím než verzemi, když rozpustíme substanci ve funkci a když uznáme, že dané je vlastně vzaté, stojíme před otázkou, jak jsou světy dělány, zkoušeny a poznávány.*“ (ibid.: 133). Ilustruje a komentuje pět procesů, které k „dělání“ světů patří: (1) *skládání a rozkládání*, (2) *přikládání váhy*, (3) *uspořádávání*, (4) *vypouštění a doplňování* a (5) *deformování*.⁹¹ Podrobněji se těmto postupům a jejich fungování v procesu světatorby bude věnovat druhá část empirického oddílu této práce.

Podle intuitivních (commonsensových), normativních, ale mnohdy i provozních teorií⁹² je televizní zpravodajství taktéž zdrojem (běžným divákem často nezpochybňovaných a nezpochybnitelných) relevantních, pravdivých a objektivních informací o světě. „*Každý den probíhá ve světě takové množství událostí, že je prakticky nemožné, aby se v nich člověk sám zorientoval, a zvolil, které jsou pro něj důležité, a které nikoli. Aby se vyznal ve světě, který je často bezprostředně nedostupný jeho vlastní smyslové zkušenosti, potřebuje zdroj informací, o němž je přesvědčen, že je dostatečně spolehlivý. Naprostá většina lidí v tomto směru spoléhá na zpravodajství zprostředkované médii. Nemá totiž jinou možnost.*“ (Janatová 2007: 9). A tak, jak uvádí van Dijk, „*dominantní část našeho sociálního a politického vědění a mínění o světě odvozujeme ze záplavy zpráv*“ (van Dijk 1993: 110). Sama objektivita je pak „*jedním z ústředních pojmů žurnalistické teorie i praxe. Právě deklarovaný důraz na objektivitu zpravodajských sdělení je jedním z hlavních atributů, jimiž se zpravodajství odlišuje od jiných typů mediálních obsahů.*“ (Janatová 2007: 6).

⁹¹ Goodmanova klasifikace však, dle jeho vlastních slov (Goodman 1998), není vyčerpávající ani obligatorní.

⁹² Viz kapitolu 1.7.

Objektivita se ovšem v žurnalistické praxi „omezuje většinou na vágní veřejné deklarování objektivit zpravodajství směrem k publiku dané mediální instituce.“ (Janatová 2007: 42). Dílčím cílem empirické části práce tudíž bude, vzhledem k výše zmiňované relativitě goodmanovských možných světů, poukázat i na možnou relativitu „relevantních, pravdivých a objektivních“ informací, které svých divákům televizní zpravodajství nabízí.

2 ODDÍL EMPIRICKÝ

2.1 úvod

Na předcházejících stranách bylo (ana)logicky, a tudíž toliko na rovině teoretické, ukázáno, že různá zpravodajství různých televizních stanic fungují jako goodmanovské *možné světy / verze jednoho světa* vytvořené ze světa původní události, a bylo taktéž načrtnuto, jakými způsoby by tyto možné světy mohly vznikat.

Cílem této části práce je uvedená tvrzení prokázat také v rovině empirické, na konkrétním materiálu z prostředí televizního zpravodajství. Jak již bylo uvedeno výše, pokud by možné světy existovaly, jejich existence by byla na příkladu (televizního) zpravodajství velmi dobře demonstrovatelná a uchopitelná. Existují tedy možné světy televizního zpravodajství empiricky? Může být jejich existence zřejmá i „běžnému divákovi“ nedisponujícímu filosofickým vzděláním? A pokud ano, jaké jsou konsekvence jejich existence? Nakolik se od sebe navzájem liší? A jakým způsobem vznikají? Klíčovými otázkami, na něž by empirická část práce měla přinést odpovědi, jsou tedy následující: (1) Existují možné světy televizního zpravodajství empiricky? (2) Pokud ano, v čem se liší a v čem shodují? (3) Pokud ano, jakým způsobem vznikají? (4) Pokud ano, jaké jsou konsekvence jejich existence?

2.2 metodologie analýzy

Z metodologického hlediska v zásadě nezáleží na tom, zda se přikloníme k variantě (a) existence mnohosti světů, či variantě (b) existence mnoha různých verzí světa jednoho. Výsledek je podle Goodmana totožný, neboť „[...] *rozpor mezi monismem a pluralismem po analýze mizívá. Existuje-li pouze jeden svět, zahrnuje mnohost kontrastujících aspektů; a existuje-li světů mnoho, je soubor jich všech světem jediným.*“ (Goodman 1998: 130).

Následující analýza bude založena na principech diskursivní analýzy, neboť – jak už bylo uvedeno v teoretické části práce⁹³ – se tato metoda podobá metodě zkoumání možných světů, kterou aplikoval ve své práci Nelson Goodman.

Za účelem zkoumání televizního zpravodajství by samozřejmě bylo možné užít i jiných metodických postupů, v první linii se nabízí metoda obsahové analýzy. Volba metody obsahové analýzy by však nebyla vhodná vzhledem k charakteru předmětu

⁹³ Viz kapitolu 1.7.

zkoumání, ani vzhledem ke stanoveným cílům práce. Obsahová analýza je v současnosti nástrojem především výzkumu kvantitativního - zvolené téma však vyžaduje naopak přístup interpretativní. Nevýhodou obsahové analýzy je i její selektivnost, sama obsahová analýza není schopna sledovat text v jeho celistvosti a tudíž vnímat souvislosti, které jsou však pro argumentaci v tomto případě naprosto nezbytné.

V rámci diskursivní analýzy samotné ovšem existuje mnoho různých přístupů a optik zkoumání aplikovatelných na diskurs televizního zpravodajství⁹⁴, které sice konceptualizují samotný pojem diskursu různým způsobem⁹⁵, jejichž společným zájmem jsou ale specifické instance jazyka. Navíc různí autoři vyčleňují z metodologické základny diskursivní analýzy různé metody, které není možné systematizovat na jediné společné bázi. Vzhledem k tomu a také vzhledem ke specifičnosti účelu této analýzy proto není možné následující diskursivní analýzu začlenit do určité konkrétní kategorie postupů diskursivní analýzy. Spojuje totiž prvky mediální/komunikační analýzy⁹⁶, variační analýzy⁹⁷ a funkční pragmatiky⁹⁸. Druhou možností vymezení charakteru následující analýzy je vymezení negativní: z povahy konceptu možných světů i nastolených otázek jasně vyplývá, že analýzu není možné vést v linii ideologické či kritické diskursivní analýzy⁹⁹. Úkolem této analýzy totiž není kriticky ani ideologicky srovnávat jednotlivé verze světa či možné světy zpravodajství konkrétních stanic.

Prostřednictvím diskursivní analýzy přirozeně není možné identifikovat ani popsat „původní svět“, tedy událost, na jejímž základě vznikají jednotlivé možné světy televizního zpravodajství. To ovšem úkolem této práce není. Pomocí diskursivní analýzy však lze identifikovat a popsat rozdíly mezi možnými světy jednotlivých zpravodajství různých televizních stanic.

⁹⁴ Základní metody analýzy mediálního diskursu vyjmenovává kupř. Cotter (2008: 418-419).

⁹⁵ Obecně lze definice pojmu diskurs rozčlenit do tří hlavních kategorií: (1) diskurs jako „něco za větou“, (2) diskurs jako užívání jazyka a (3) diskurs jako širší spektrum sociálních praktik, které zahrnují ne-jazykové a ne-specifické instance jazyka (srov. Schiffrin – Tannen – Hamilton 2008: 1).

⁹⁶ Více viz např. Cotter 2008: 419.

⁹⁷ Více viz např. Schiffrin 2007: 282-334.

⁹⁸ Více viz např. Titscher – Meyer – Wodak – Vetter 2007: 171-184.

⁹⁹ Srov. např. Fairclough 1995 či Wodak – Meyer 2001.

2.3 metodika analýzy

Cílem empirického oddílu práce tedy bude:

1. prokázat, zda možné světy televizního zpravodajství empiricky existují a případně poukázat na jejich podobnosti a odlišnosti;
2. podrobně analyzovat způsoby vytváření těchto možných světů.

Empirický oddíl práce bude proto rozdělen na dva pododdíly. První z nich na empirickém materiálu prokáže, zda možné světy televizního zpravodajství empiricky existují. Pokud bude předpoklad empirické existence možných světů potvrzen, bude realizován druhý pododdíl, jehož úkolem bude podrobněji analyzovat způsoby vytváření možných světů televizního zpravodajství na základě Goodmanova konceptu způsobů světatorby.

Stanovených cílů empirického oddílu bude dosaženo prostřednictvím analýz realizovaných ve dvou fázích:

1. analýza hlavních zpravodajských relací tří českých celoplošných televizních stanic v období jednoho týdne vysílání;
2. jejich komparace.

1. Analytická fáze se bude věnovat rozboru hlavních zpravodajských relací jednotlivých vybraných televizních stanic. Bude sloužit jako podklad pro následující komparační část.

2. Komparační fáze bude pracovat s výsledky analýz analytické fáze (1). Na jejím základě budou učiněny závěry o platnosti teorie existence možných světů v rámci televizního zpravodajství, ale také diagnostikovány shody a rozdíly jednotlivých možných světů televizního zpravodajství.

Uvedené fáze analýz budou mezi sebou vzájemně provázány. Jak analytická, tak komparační část se budou zaměřovat pouze na hlavní části zpravodajských relací, předmětem zkoumání tedy nebudou ani sportovní zprávy, ani zprávy o počasí.

2.3.1 analytická fáze

Cílem analytické fáze bude podrobný rozbor jednotlivých hlavních zpravodajských relací televizních stanic Česká televize (relace *Události*, začátek v 19:00), televize Nova (relace *Televizní noviny*, začátek 19:30) a televize Prima (relace *Zprávy TV Prima*, začátek 18:55), který se bude primárně zaměřovat na dva segmenty zpravodajské relace: (1) úvodní headlines a (2) hlavní část zpravodajské relace. Na základě tohoto rozboru budou vytvořeny srovnávací tabulky pro každý den sledovaného období (20.–26. července 2009) zachycující dva aspekty sledovaných segmentů: (a) tematickou strukturu a (b) časový rozsah (délku). Tyto tabulky se stanou podkladem pro následující, komparační část práce. Na základě rozboru tematické struktury hlavní části zpravodajské relace budou následně určena společná témata daného dne napříč uvedenými televizními stanicemi, jejichž analýza a komparace bude jednou z hlavních náplní komparační fáze.

2.3.2 komparační fáze

Komparační fáze analýz bude vycházet z tabulek vytvořených v části analytické (1). Nejprve se bude věnovat komparaci tematické struktury headlines a jejich délky a následně podrobné komparaci tematické struktury zpravodajských relací jednotlivých televizních stanic v konkrétním dni. Komparační část bude rozčleněna podle jednotlivých dnů sledovaného období (pondělí až neděle v týdnu od 20.7. do 26.7. 2009). Tematická a headlinová struktura zpravodajských relací tak bude srovnávána v rámci jednotlivých dnů vysílání zpravodajství. Předpokladem celé empirické části totiž je, že hlavní televizní zpravodajská relace tvoří jakési „kompendium“ všech nejdůležitějších událostí daného dne, proto považujeme toto členění za nejvhodnější. Nejdůležitější část komparační fáze se bude věnovat tématům společným všem televizním stanicím v rámci daného dne. Předpokladem je, že v rámci společných témat budou nejlépe zachytitelné shody a difference mezi možnými světy jednotlivých televizních stanic. Jednotlivá společná témata pak budou analyzována (a) z hlediska pořadí v rámci hlavní části zpravodajské relace a (b) z hlediska časového rozsahu (délky), a poté bude porovnáváno jejich zpracování jednotlivými stanicemi. Při analýze a komparaci společných témat bude pozornost věnována jak audiální, tak vizuální složce zpravodajských příspěvků. V potaz bude brána sémantická i formální struktura

audiální i vizuální části příspěvků, a přirozeně i kontext, do kterého jsou v rámci tematické struktury zpravodajské relace i zpravodajství v daném týdnu zařazeny.

Prokáže-li se empirická existence možných světů televizního zpravodajství, budou výstupy komparační fáze (především komparace jednotlivých společných témat v rámci jednoho dne vysílání) sloužit jako dokladový materiál pro druhý pododdíl empirické části práce, který bude blíže zkoumat způsoby světatvorby, neboli způsoby vytváření možných světů.

V každém případě je ještě před započítím analýzy důležité uvědomit si následující: (1) Původní událost, goodmanovský „svět-který-tu-už-je“ má pouze jedinou podobu, která sama o sobě nemůže ovlivnit, jak ji budou jednotlivé televizní stanice zobrazovat a interpretovat. Úkolem této analýzy proto NENÍ zkoumání světa původní události. Ta se stává ve světle televizních obrazovek v podstatě nedůležitou: u naprosté většiny diváků totiž osobní zkušenost s původní událostí zcela absentuje, světa původní události se mohou účastnit právě jen skrze médium, v tomto případě médium televizní. (2) Úkolem této práce NENÍ hodnotit pravdivost či relevanci jednotlivých možných světů různých televizních stanic vzhledem ke světu původní události – tento svět je, jak už bylo uvedeno výše – nedostupný naprosté většině tvůrců zpravodajství a drtivé většině jeho diváků a jeho povaha je tudíž v tomto momentě irelevantní. A (3) úkolem této práce NENÍ analýza preferovaného čtení¹⁰⁰ zpravodajských interpretací původního světa události divákem, ani zkoumání preferovaných významů do zpravodajských produktů vložených jeho tvůrci. Předpokladem ovšem je, že tvůrci zpravodajství s preferovaným čtením pracují a do svých produktů preferované významy vestavují. Analýza takových preferovaných významů, inherentních zpravodajským sdělením, je ovšem otázkou další, mnohem rozsáhlejší práce.

¹⁰⁰ Zde vycházíme z Hallovy (1973) klasifikace „čtení“ významů na preferované, negociační a opoziční.

2.4 vzorek analýzy

Otázka výběru vzorku a jeho legitimizace bývá u případových studií z oblasti mediálních studií (a obecněji i jiných sociálněvědných disciplin), kterou je i tato analýza, klíčová. Obvykle se uvádí, že by vzorek neměl být kontaminován žádnými neobvyklými či dlouhodobě trvajících událostmi, jako jsou kupříkladu volby, olympijské hry, přírodní katastrofy, válečné konflikty apod. V případě této analýzy je však situace odlišná. Pokud je teorie Nelsona Goodmana skutečně empiricky platná, pak bude fungovat i v podmínkách nestandardních, tzn. i v době politického či válečného nepokoje, sportovních či jiných katastrof atp. Naopak, apriorní vyřazení určitých vzorků pro jejich „kontaminovanost“ by celou teorii diskvalifikovalo. Výběr vzorku tak může spadat do kategorie „náhodný“ v commonsensovém významu tohoto slova.

Jako vzorek pro následující analýzy byly zvoleny hlavní zpravodajské relace televizních stanic (1) Česká televize (relace *Události*, začátek v 19:00), (2) televize Nova (relace *Televizní noviny*, začátek 19:30) a (3) televize Prima (relace *Zprávy TV Prima*, začátek 18:55) z období 20. – 26. července 2009. Bylo by přirozeně možné namítnout, že v tomto období sleduje televizní vysílání, zpravodajství nevyjímaje, statisticky odlišná skupina diváků: konají se školní prázdniny, lidé odjíždějí na dovolené, příznivé klimatické podmínky vybízí k jiným aktivitám než je sledování televize. Avšak z pohledu tvůrců zpravodajství a jejich profesních rutin je léto obdobím jako každým jiným. Musíme samozřejmě uvážit určité nutné změny v tematické struktuře spojené s tzv. okurkovou sezónou (konají se parlamentní či divadelní prázdniny, dovolené), ty ovšem na situaci nic nemění: nabídka původních událostí, ze kterých by se možné světy televizního zpravodajství měly tvořit, se sice mění, ale mění se egalitářsky – pro všechny televizní stanice stejně. Není proto důležité, na jaké konkrétní období se zaměříme – pokud možné světy televizního zpravodajství opravdu empiricky existují, budou existovat v jakémkoli zvoleném období, které nic nezmění ani na předpokládaných způsobech světatorby.

2.5 předmět analýzy

Předmětem následující analýzy budou hlavní zpravodajské relace tří „tradičních“ celoplošných¹⁰¹ televizních stanic: prvního programu České televize (ČT1), televize Nova (TV Nova) a televize Prima (TV Prima).¹⁰² Tyto televizní stanice byly zvoleny proto, že jsou (1) etablované v mediálním prostředí České republiky, (2) poskytují celostátní zpravodajství na celém území ČR, (3) jsou třemi nejsledovanějšími stanicemi v ČR.

2.5.1 etablovanost v mediálním prostředí

Česká televize, televize Nova a televize Prima jsou nejstaršími celoplošnými televizními stanicemi působícími na území České republiky.

„Česká resp. Československá televize vznikla v 50. letech 20. století. Zkušební televizní vysílání ze Studia Praha v Měšťanské Besedě (ve Vladislavově ulici) bylo zahájeno 1. května 1953 a 25. února 1954 bylo prohlášeno za pravidelné. [...] Záhy začala vznikat další studia: 31. prosince 1955 v Ostravě, 3. listopadu 1956 v Bratislavě, 6. července 1961 v Brně a 25. února 1962 v Košicích.“¹⁰³

V listopadu roku 1992 vyhlásila Rada pro rozhlasové a televizní vysílání výběrové řízení na program OK3. V lednu 1993 byl po změně zákona k privatizaci určen celoplošný okruh F1 a Rada udělila dvanáctiletou licenci na celoplošné televizní vysílání společnosti CET 21. 4. února 1994 bylo zahájeno vysílání televize Nova. Prvních sedm měsíců sídlila televize na několika místech v Praze a vysílala z jediného studia. V září 1994 byla ukončena rekonstrukce budov bývalé Měšťanské besedy ve Vladislavově ulici v Praze, kam se televize přestěhovala. V srpnu roku 1999 pak přesídlila na pražský Barrandov. V roce 2002 prodloužila Rada pro rozhlasové

¹⁰¹ Agentura Newton Media označuje jako celostátní celkem 8 televizních stanic: (1) ČT1, (2) ČT2, (3) ČT24, (4) Prima TV, (5) RTA, (6) TV 3, (7) TV Nova a (8) Z1. (Viz www.newtonmedia.cz, citováno 1.9.2009).

¹⁰² Uvedené řazení odpovídá abecednímu pořadí, nevyjadřuje žádné preference. V pracovních dnech ČT1 vysílá krom hlavní zpravodajské relace *Události* i další pravidelné zpravodajské relace: *Studio 6* (začátek 05:59), *Zprávy* (12:00) a *Události v regionech* (18:00). TV Nova pak vedle *Televizních novin* vysílá v pracovních dnech relaci *Odpolední televizní noviny* (začátek 17:00) a TV Prima vedle *Zpráv* i regionální zpravodajskou relaci *Minuty regionu* (začátek v 17:40).

¹⁰³ Zdroj: <http://www.ceskatelevize.cz/ct/historie/index.php> [citováno 19.9.2009].

a televizní vysílání podle nového vysílacího zákona společnosti CET 21 licenci o dalších 12 let. Televize Nova tak může vysílat až do roku 2017.¹⁰⁴

Dne 26. listopadu 1992 byla společnosti FTV Prima udělena vysílací licence pro oblast Prahy a středních Čech. Jednalo se o vůbec první licenci k provozování komerčního televizního vysílání v ČR. Samotné vysílání pak bylo zahájeno 20. června 1993. O rok později dochází k rozšíření původní regionální licence na celé území republiky. Na počátku roku 1997 se mění název televize na Prima TV a o rok později se televize stěhuje do svého nynějšího sídla na pražské Palmovce. Roku 2003 získává Prima prodloužení licence k vysílání do roku 2018. V roce 2008 se mění název stanice z Prima TV na Televize Prima.¹⁰⁵

2.5.2 pokrytí

Podle průzkumu, který pro Český telekomunikační úřad (ČTÚ) vypracovala společnost STEM/MARK v rámci projektu *Monitoring služeb elektronických komunikací 2008 (MOSEK)*¹⁰⁶, mělo v roce 2008 na území České republiky možnost příjmu analogového vysílání ČT1 99,6 % obyvatelstva. Následovala televize Nova s 97,7 % a televize Prima se 73 % obyvatel. V současnosti se však situace s přechodem na digitální vysílání mění. Provoz zemských analogových vysílačů je postupně ukončován a pozemní digitální vysílání (DVB-T) doposud není dostupné na celém území České republiky. V současné době je v provozu *vysílací síť 1* (veřejnoprávní multiplex: stanice ČT1, ČT2, ČT24 a ČT4 Sport), *vysílací síť 2* (stanice Nova, Nova Cinema, Prima, Prima Cool a TV Barrandov), *vysílací síť 3* (stanice Public TV, Z1 a TV Noe) a *vysílací síť 4* (ČT1, Nova); na území Ostravska navíc vysílá pilotní projekt B PLUS TV a.s. (stanice Z1, TA3 a LTV). Podle nejnovějších údajů Českého telekomunikačního úřadu ze září 2009¹⁰⁷ je signálem *sítě 1* pokryto 79 % obyvatelstva, *síť 2* může přijímat 64 % obyvatelstva, *síť 3* 52 % obyvatelstva a *síť 4* pokrývá 27 % obyvatelstva České republiky. Z citované zprávy ČTÚ vyplývá, že pokrytí všemi čtyřmi digitálními multiplexy je dostupné pro 26 % obyvatelstva, 52 % obyvatel má pak

¹⁰⁴ Podle http://www.bbc.co.uk/czech/specials/1811_nova_10years/page4.shtml [citováno 19.9.2009].

¹⁰⁵ Podle <http://www.iprima.cz/o-spolecnosti/historie-spolecnosti> [citováno 19.9.2009].

¹⁰⁶ Data zveřejnil například server www.ceskamedia.cz (dostupné z http://archive.ceskamedia.cz/article.html?id=245762_nw_M&qqqq=tpp, citováno 19.9.2009).

¹⁰⁷ *Vyhodnocení průběhu přechodu zemského analogového televizního vysílání na zemské digitální televizní vysílání*, zpráva ČTÚ z 15. září 2009 (dostupné z http://www.ctu.cz/cs/download/digitalni_vysilani/zprava-3_vyhodnoceni_tpp_15_09_2009.pdf, citováno 21.9.2009).

možnost přijímat signál multiplexů 1, 2 a 3. Analogový signál je však stále dostupný, ČT1 může přijímat 99,4 % obyvatel, TV Nova 98,3 % a TV Prima 67,5 % obyvatel České republiky.¹⁰⁸

Avšak ať už uvažujeme signál analogový, či digitální, je zřejmé, že Česká televize, televize Nova a televize Prima zaujímají první tři místa v tabulce velikosti území pokrývaného televizním signálem.

2.5.3 sledovanost

Podle zprávy agentury Mediaresearch¹⁰⁹ byly v červenci 2009 Česká televize, televize Nova a televize Prima v divácké skupině 15+ nejsledovanějšími televizními stanicemi na území České republiky. Celodenní hodnota celkového podílu na trhu (*share*¹¹⁰) TV Nova je 35 %, prvního programu České televize 21 % a TV Prima 18 %, v hlavním vysílacím čase (*prime time*) pak TV Nova získává 38 %, ČT1 24 % a TV Prima 18 %. Podobné hodnoty ukazují i data Asociace televizních organizací (ATO) shrnující *share* jednotlivých TV stanic za celý rok 2008 (období od 1.1. – 31.12. 2008)¹¹¹: v celkových hodnotách je na prvním místě TV Nova s 38 %, následuje ČT1 s 21 % a třetí je TV Prima s 18 %; v *prime time* vede opět Nova s 42 %, druhá je ČT1 s 23 % a třetí Prima s 18 % v divácké kategorii 15+.

Přesné údaje o sledovanosti jednotlivých hlavních zpravodajských relací uvedených televizních stanic bohužel nejsou dlouhodobě dostupné. Na sledovanost zpravodajství by bylo samozřejmě možné usuzovat z výše uvedených údajů vztahujících se ke sledovanosti v hlavním vysílacím čase (jako hlavní vysílací čas, *prime time*, se obvykle uvádí doba od 19:00 do 23:00¹¹²). Taková úvaha je ovšem problematická hned ze dvou důvodů: (1) hlavním diváckým primetimeovým atraktantem může být film či seriál vysílaný až od 20:00 – potenciální divák tudíž může televizi zapínat až

¹⁰⁸ Vyhodnocení průběhu přechodu zemského analogového televizního vysílání na zemské digitální televizní vysílání, zpráva ČTÚ z 15. září 2009 (dostupné z http://www.ctu.cz/cs/download/digitalni_vysilani/zprava-3_vyhodnoceni_tpp_15_09_2009.pdf, citováno 21.9.2009).

¹⁰⁹ Měsíční zpráva 07/2009 (dostupné z <http://www.mediaresearch.cz/produkty-sluzby/mereni-televize/mereni-tv-v-cr/vysledky/>, citováno 19.9.2009).

¹¹⁰ Share = podíl na trhu – podíl ATS (Average Time Spent = průměrná doba strávená v daném období jednotlivcem starším 15 let u televizní obrazovky) jednotlivých televizních stanic na celkem odsledované době (celkovém ATS).

¹¹¹ Share za rok 2008 v kategorii 15+ (dostupné z <http://www.ato.cz/>, citováno 19.9.2009).

¹¹² Prime time takto definuje např. agentura Mediaresearch ve svých výzkumech pro Asociaci televizních organizací (viz např. <http://www.ato.cz/>)

před osmou hodinou večerní, což ovšem statistiky sledovanosti v prime time nezachytí; a (2) výše uvedené statistiky (ať už znázorňují podíl celodenní nebo v hlavním vysílacím čase) pracují s hodnotou *share*, která však není vhodná pro porovnávání sledovanosti hlavních zpravodajských relací z toho důvodu, že jednotlivé hlavní zpravodajské relace sledovaných TV stanic nezačínají ve stejný čas. *Share* znázorňuje podíl živé sledovanosti daného kanálu na celkové sledovanosti v daném časovém úseku – z toho důvodu se může stát, že sečteme-li hodnoty *share* zpravodajských relací jednotlivých stanic, výsledkem bude číslo vyšší než 100 %. Mnohem signifikantnější bude proto pracovat s hodnotou *rating*, která reprezentuje podíl osob z cílové skupiny, které živě sledovaly průměrnou sekundu daného časového úseku televizního vysílání na daném kanálu.

Údaje o sledovanosti hlavních zpravodajských relací všech tří televizních stanic z analyzovaného období od 20. do 26.7.2009 byly pro výhradní účely této práce poskytnuty Asociací televizních organizací (ATO). První z dvojic tabulek příslušejících jednotlivým stanicím (a) je řazena podle dní v týdnu (nezávisle na sledovanosti), druhá (b) vždy ukazuje pořadí relací jednotlivých TV stanic podle sledovanosti v rámci daného týdne.¹¹³

¹¹³ Údaje ve sloupcích **rating**, **projekce** a **share** se týkají divácké kategorie 15+. Údaj **projekce** uvádí předpokládaný počet skutečných diváků v tisících.

Česká televize: Události (podle dní)					
datum	začátek	konec	rating	projekce	share
20.7.2009	18:59:38	19:35:31	7,7	671	28,19
21.7.2009	18:59:38	19:36:17	6,5	572	27,51
22.7.2009	18:59:38	19:35:10	7,0	615	29,21
23.7.2009	18:59:38	19:35:02	7,1	622	28,59
24.7.2009	18:59:38	19:35:14	6,5	574	29,48
25.7.2009	18:59:38	19:34:22	7,2	631	28,61
26.7.2009	18:59:38	19:30:53	7,8	684	29,74

tabulka 1.a: sledovanost Událostí (ČT1) v týdnu od 20. do 26.7.2009: podle dní v týdnu¹¹⁴

Události České televize sledovalo v týdnu od 20.7. do 26.7.2009 v průměru 624 tisíc diváků starších patnácti let denně.

Česká televize: Události (podle sledovanosti)						
pořadí	datum	začátek	konec	rating	projekce	share
1	26.7.2009	18:59:38	19:30:53	7,8	684	29,74
2	20.7.2009	18:59:38	19:35:31	7,7	671	28,19
3	25.7.2009	18:59:38	19:34:22	7,2	631	28,61
4	23.7.2009	18:59:38	19:35:02	7,1	622	28,59
5	22.7.2009	18:59:38	19:35:10	7,0	615	29,21
6	24.7.2009	18:59:38	19:35:14	6,5	574	29,48
7	21.7.2009	18:59:38	19:36:17	6,5	572	27,51

tabulka 1.b: sledovanost Událostí (ČT1) v týdnu od 20. do 26.7.2009: podle pořadí¹¹⁵

Nejsledovanější byly *Události* v neděli 26.7. s 684 tisíci diváků, naopak nejméně sledované pak *Události* z úterý 21.7. s 572 tisíci diváků. Z údajů je patrné, že divácká obec pořadu *Události* České televize je ze všech hlavních zpravodajských relací

¹¹⁴ Zdroj: ATO – MEDIARESEARCH.

¹¹⁵ Zdroj: ATO – MEDIARESEARCH.

sledovaných televizních stanic nejstabilnější: rozdíl mezi nejsledovanější a nejméně sledovanou relací činí přibližně 110 tisíc diváků.

TV Nova: Televizní noviny (podle dní)					
datum	začátek	konec	rating	projekce	share
20.7.2009	19:30:00	19:54:39	23,0	2012	69,31
21.7.2009	19:30:00	19:56:04	19,4	1704	67,95
22.7.2009	19:30:00	19:57:31	21,0	1839	69,84
23.7.2009	19:30:00	19:52:51	20,1	1766	66,6
24.7.2009	19:30:00	19:54:29	18,7	1642	68,63
25.7.2009	19:30:00	19:54:42	20,3	1783	66,24
26.7.2009	19:30:00	19:54:02	23,0	2012	68,81

tabulka 2.a: sledovanost Televizních novin (TV Nova) v týdnu od 20. do 26.7.2009:
podle dní v týdnu¹¹⁶

Televizní noviny TV Nova sledovalo v uvedeném týdnu průměrně 1 milion 823 tisíc diváků starších patnácti let denně.

TV Nova: Televizní noviny (podle sledovanosti)						
pořadí	datum	začátek	konec	rating	projekce	share
1	20.7.2009	19:30:00	19:54:39	23,0	2012	69,31
2	26.7.2009	19:30:00	19:54:02	23,0	2012	68,81
3	22.7.2009	19:30:00	19:57:31	21,0	1839	69,84
4	25.7.2009	19:30:00	19:54:42	20,3	1783	66,24
5	23.7.2009	19:30:00	19:52:51	20,1	1766	66,6
6	21.7.2009	19:30:00	19:56:04	19,4	1704	67,95
7	24.7.2009	19:30:00	19:54:29	18,7	1642	68,63

tabulka 2.b: sledovanost Televizních novin (TV Nova) v týdnu od 20. do 26.7.2009:
podle pořadí¹¹⁷

¹¹⁶ Zdroj: ATO – MEDIARESEARCH.

¹¹⁷ Zdroj: ATO – MEDIARESEARCH.

Nejsledovanější byly *Televizní noviny* v pondělí 20.7. s 2 miliony a 12 tisíci diváků, nejméně sledované pak páteční (24.7.) *Televizní noviny* s 1 milionem 642 tisíci diváků. Z údajů v tabulce je patrné, že sledovanost zpravodajství televize Nova značně kolísá: rozdíl mezi nejsledovanější a nejméně sledovanou relací činí téměř 400 tisíc diváků.

TV Prima: Zprávy TV Prima (podle dní)					
datum	začátek	konec	rating	projekce	share
20.7.2009	18:54:31	19:22:35	7,8	687	31,19
21.7.2009	18:54:35	19:22:20	6,8	600	31,19
22.7.2009	18:54:35	19:22:27	6,2	541	27,88
23.7.2009	18:54:30	19:22:27	7,7	677	33,72
24.7.2009	18:54:32	19:22:48	6,6	575	32,16
25.7.2009	18:54:33	19:22:56	6,4	563	27,44
26.7.2009	18:54:31	19:22:30	7,9	689	32,03

tabulka 3.a: sledovanost Zpráv TV Prima (*TV Prima*) v týdnu od 20. do 26.7.2009: podle dní v týdnu¹¹⁸

Zprávy TV Prima sleduje denně průměrně 619 tisíc diváků starších patnácti let.

TV Prima: Zprávy TV Prima (podle sledovanosti)						
pořadí	datum	začátek	konec	rating	projekce	share
1	26.7.2009	18:54:31	19:22:30	7,9	689	32,03
2	20.7.2009	18:54:31	19:22:35	7,8	687	31,19
3	23.7.2009	18:54:30	19:22:27	7,7	677	33,72
4	21.7.2009	18:54:35	19:22:20	6,8	600	31,19
5	24.7.2009	18:54:32	19:22:48	6,6	575	32,16
6	25.7.2009	18:54:33	19:22:56	6,4	563	27,44
7	22.7.2009	18:54:35	19:22:27	6,2	541	27,88

tabulka 3.b: sledovanost Zpráv TV Prima (*TV Prima*) v týdnu od 20. do 26.7.2009: podle pořadí¹¹⁹

¹¹⁸ Zdroj: ATO – MEDIARESEARCH.

Stejně jako v případě České televize je i v případě TV Prima nejsledovanější relací relace nedělní (26.7.) s 689 tisíci diváků. Nejméně sledované pak byly *Zprávy TV Prima* ve středu 22.7. s 541 diváky. Diváckou obec pořadu *Zprávy TV Prima* je možné taktéž považovat za relativně stabilní: rozdíl mezi nejsledovanější a nejméně sledovanou relací činí přibližně 150 tisíc diváků

Následující dvojice tabulek přehledně shrnuje výše uvedená data, nejprve opět podle dní ve sledovaném týdnu (tabulka 4.a) a poté podle sledovanosti napříč jednotlivými stanicemi (tabulka 4.b):

komparace podle dní						
	Česká televize		TV Nova		TV Prima	
datum	rating	projekce	rating	projekce	rating	projekce
20.7.	7,7	671	23,0	2012	7,8	687
21.7.	6,5	572	19,4	1704	6,8	600
22.7.	7,0	615	21,0	1839	6,2	541
23.7.	7,1	622	20,1	1766	7,7	677
24.7.	6,5	574	18,7	1642	6,6	575
25.7.	7,2	631	20,3	1783	6,4	563
26.7.	7,8	684	23,0	2012	7,9	689

tabulka 4.a: komparace sledovanosti hlavních zpravodajských relací ČT1, TV Nova a TV Prima v týdnu od 20. do 26.7.2009: podle dní v týdnu¹²⁰

¹¹⁹ Zdroj: ATO – MEDIARESEARCH.

¹²⁰ Zdroj: ATO – MEDIARESEARCH.

komparace podle sledovanosti ¹²¹									
	Česká televize			TV Nova			TV Prima		
pořadí	datum	rating	projekce	datum	rating	projekce	datum	rating	projekce
1	26.7.	7,8	684	20.7.	23,0	2012	26.7.	7,9	689
2	20.7.	7,7	671	26.7.	23,0	2012	20.7.	7,8	687
3	25.7.	7,2	631	22.7.	21,0	1839	23.7.	7,7	677
4	23.7.	7,1	622	25.7.	20,3	1783	21.7.	6,8	600
5	22.7.	7,0	615	23.7.	20,1	1766	24.7.	6,6	575
6	24.7.	6,5	574	21.7.	19,4	1704	25.7.	6,4	563
7	21.7.	6,5	572	24.7.	18,7	1642	22.7.	6,2	541

tabulka 4.b: komparace sledovanosti hlavních zpravodajských relací ČTI, TV Nova a TV Prima v týdnu od 20. do 26.7.2009: podle sledovanosti

Zobecnění celkové sledovanosti je ovšem obtížnější, než by se na první pohled mohlo zdát. Dalo by se očekávat, že nejnižší sledovanost bude naměřena v pátek, popřípadě v sobotu, neboť páteční večer a sobota patří do víkendového období, kdy se i stálí diváci zpravodajství věnují jiným aktivitám, než je sledování televize. Naopak neděle je dnem, kdy by teoreticky měli usedat k obrazovkám i ti, kteří v pátek a sobotu absentovali. Tuto podmínku však splňuje pouze divácká obec televize Nova, jejíž sledovanost zpravodajství je skutečně v pátek 24.7.2009 nejnižší z celého týdne. V případě České televize je pak sledovanost nejnižší v úterý 21.7. a v případě televize Prima pak ve středu 22.7.2009.

Co se týče maxim sledovanosti zpravodajství, v případě České televize a TV Prima se naplňuje predikce nejvyšší sledovanosti v neděli (26.7.2009). V neděli, v čase vysílání zpravodajství, je už většina diváků zpravodajství zpátky doma, a buď sledováním zpravodajství vyrovnávají informační deficit, nebo jen čistě prozaicky zapíná televizi jako kulisu k jiným činnostem.

Z výše uvedených údajů je však dostatečně zřejmé, že hlavní zpravodajské relace televizních stanic Česká televize (*Události*), TV Nova (*Televizní noviny*) a TV Prima (*Zprávy TV Prima*) patří ke třem nejsledovanějším televizním zpravodajským relacím na území České republiky.

¹²¹ Zdroj: ATO – MEDIARESEARCH.

2.6 audiovizuální záznamy a transkripty

Záznamy vysílání relací *Televizní noviny* TV Nova (CET 21 spol. s r.o.) a *Zprávy TV Prima* (FTV Prima, spol. s r.o.) byly, vzhledem k jejich nedostupnosti v internetových archivech výše uvedených televizních stanic, pro účely této práce poskytnuty *Úřadem Rady pro rozhlasové a televizní vysílání*. Pro analýzu relace *Události České televize* bylo využito záznamů z archivu internetového vysílání České televize.¹²²

Úplné transkripty relací *Události* (ČT1), *Televizní noviny* (TV Nova) a *Zprávy TV Prima* (TV Prima) byly poskytnuty společností NEWTON Media, a.s..¹²³

¹²² Události 20.7.2009 dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100720-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události 21.7.2009 dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100721-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události 22.7.2009 dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100722-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události 23.7.2009 dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100723-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události 24.7.2009 dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100724-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události 25.7.2009 dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100725-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události 26.7.2009 dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100726-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

¹²³ Dostupné z: <http://www.newtonmedia.cz/> [citováno 1.9.2009].

3 PODODDÍL PRVNÍ: MOŽNÉ SVĚTY TV ZPRAVODAJSTVÍ

Cílem první části empirického oddílu této práce je potvrdit logické závěry teoretické části a na empirickém materiálu prokázat předpoklad, že možné světy televizního zpravodajství empiricky existují.

3.1 formální charakteristiky

Nejprve se zaměříme na formální charakteristiky vybraných segmentů zpravodajských relací, headlines a hlavních částí zpravodajských relací České televize (*Události*), televize Nova (*Televizní noviny*) a televize Prima (*Zprávy TV Prima*), které ukázala první, analytická fáze analýz.

3.1.1 headlines

Každá z analyzovaných televizních stanic zpracovává úvodní headlines odlišným způsobem. V případě všech tří stanic však headlines následují po úvodní znělce, doprovází je ilustrační záběry a čtou je střídavě oba moderátoři dané relace. Nejvýrazněji se od zbylých dvou liší Česká televize, která k headlines čteným moderátory přiřazuje i vybraná vyjádření zainteresovaných osob, která se pak objeví i v příslušné reportáži.¹²⁴ Televize Nova a televize Prima taktéž zařazují headlines přímo za úvodní znělky svých hlavních zpravodajských relací, avšak s tím rozdílem, že vzápětí po skončení znělky nenásleduje záběr na moderátorskou dvojici v newsroom či samotného moderátora/moderátorku (tak jako v případě České televize), ale přímo ilustrační záběry k jednotlivým headlines. Televize Prima navíc headlines krom ilustračních záběrů doplňuje i dalšími informacemi v dolní liště obrazovky.¹²⁵ Spojením mluveného slova moderátorů, ilustračních záběrů a psaného slova v dolní informační liště tak vznikají zajímavé intertextuální vztahy, které by jistě stály za hlubší zkoumání.

¹²⁴ Např. první headline *Událostí* z 20.7.2009 je strukturován následovně:

1. znělka *Událostí*

2. **moderátorka:** *Desítky trestních oznámení proti zkrachovalé cestovní kanceláři. Ze zahraničí se předčasně vracejí první klienti Tomi Tour.*

3. **osoba:** *Mohu říct, že jsme okamžitě vydali pokyn pro všechny naše zastupitelské úřady, aby byly především pro klienty zkrachovalé společnosti Tomi Tour nepřetržitě k dispozici.*

4. **moderátor:** *V zahraničí zůstává ještě asi tisícovka klientů zkrachovalé cestovky. Domů by měli dorazit do týdne. Víc vám řekneme hned na začátku, pak témata další.*

¹²⁵ Viz obr. 1–3.

obr. 1: Zprávy TV Prima 20.7.2009: headline č. 1:

moderátorka: *I další cestovky prý můžou zkrachovat podobně jako Tomi Tour.*

obr. 2: Zprávy TV Prima 20.7.2009: headline č. 2:

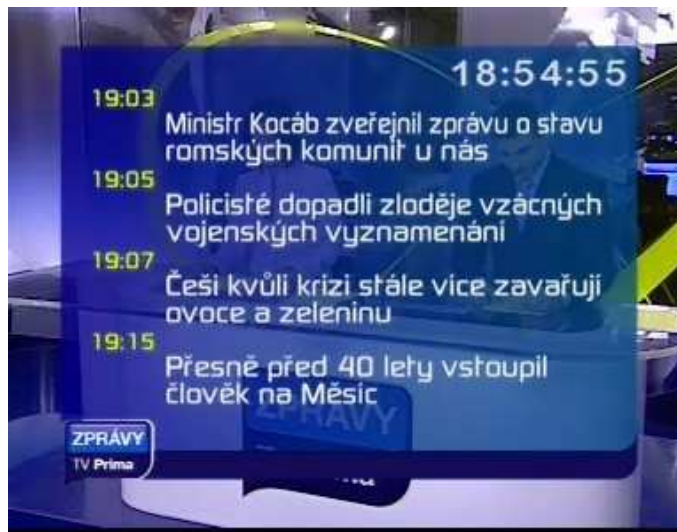
moderátor: *Obliba Facebooku už stála zaměstnání první Čechy.*

obr. 3: Zprávy TV Prima 20.7.2009: headline č. 3:

moderátorka: *Tři čeští fanoušci si na koncertě zahráli s populárními U2.*

Zprávy TV Prima se od zbylých dvou liší i tím, že ještě před začátkem relace divákům nabízí stručný psaný přehled obsahu zpráv doplněný o časový harmonogram.¹²⁶

obr. 4: Zprávy TV Prima 20.7.2009: úvodní harmonogram

Česká televize a televize Nova do zpravodajské relace obvykle zařazují kromě úvodních headlines ještě další (obvykle jeden až dva) přehledy zpráv.¹²⁷

¹²⁶ Viz obr. 4.

¹²⁷ V tabulkách analytické části v příloze bude tento fakt zahrnut do číslování příspěvků. Srov. tabulky 1.2.1 – 7.2.1 (Příloha).

Délka headlines¹²⁸, stejně jako délka jiných segmentů zpravodajské relace (znělka, hlavní část relace, sportovní zprávy, zprávy o počasí), bývá z pochopitelných důvodů předem stanovena, moderátoři jsou tedy nuceni upravit své úvodní výpovědi tak, aby vymezený čas dodrželi.

délka headlines¹²⁹			
	ČT1	TV Nova	TV Prima
pondělí 20.7.2009	01:10	00:15	00:11
úterý 21.7.2009	00:53	00:14	00:12
středa 22.7.2009	01:06	00:14	00:11
čtvrtek 23.7.2009	01:04	00:14	00:12
pátek 24.7.2009	01:00	00:15	00:12
sobota 25.7.2009	01:05	00:13	00:12
neděle 26.7.2009	00:55	00:14	00:12

tabulka 5: délka headlines ČT1, TV Nova a TV Prima v období od 20. do 26.7.2009

Nejdelší headlines ze všech tří sledovaných TV stanic připravuje Česká televize, a to z výše uvedeného důvodu zařazování doplňujících vyjádření dalších osob vedle moderátorů. Časový rozsah headlines ČT1 se ve sledovaném období pohyboval v rozmezí od 53 vteřin do 1 minuty a 10 vteřin. Délka headlines TV Nova a TV Prima se naproti tomu ve sledovaném týdnu tak dramaticky nemění. V případě TV Nova se pohybuje od 13 do 15 vteřin, v případě TV Prima od 11 do 12 vteřin. Televize Prima si může dovolit zkrátit headlines na nezbytné minimum právě proto, že informace o obsahu relace nabízí divákovi již před začátkem samotné relace.¹³⁰ Jako nejflexibilnější se tedy jeví headlines zpravodajství České televize, budeme-li tedy předpokládat, že délka headlines se mění v závislosti na důležitosti témat do headlines zařazených.

¹²⁸ Délku headlines *Událostí* (ČT1), *Televizních novin* (TV Nova) a *Zpráv* (TV Prima) zachycuje tabulka č.5.

¹²⁹ Délka headlines je vyjádřena ve formátu *minuty:vteřiny*.

¹³⁰ Viz obr. 4.

3.1.2 hlavní část zpravodajské relace

Obdobně jako je délka headlines předem stanovena v závislosti na rozsahu zpravodajské relace, je délka hlavní části zpravodajské relace¹³¹ více či méně pevně dána programovým schématem jednotlivých televizních stanic.

Hlavní část zpravodajské relace je ve sledovaném týdnu nejrozsáhlejší v případě *Událostí České televize*. Jejich délka se pohybuje od 31 minut a 3 vteřin (neděle) do 36 minut 26 vteřin (úterý). Nejkratší jsou naopak *Televizní noviny TV Nova* (od 22 minut 48 vteřin ve čtvrtek do 27 minut a 29 vteřin ve středu). Délka hlavní části *Zpráv TV Prima* se v průběhu sledovaného týdne mění o poznání méně, pohybuje se v rozmezí od 27 minut a 35 vteřin (úterý) do 28 minut a 13 vteřin (středa).

délka hlavní části zpravodajské relace ¹³²			
	ČT1	TV Nova	TV Prima
pondělí 20.7.2009	35:38	24:37	27:51
úterý 21.7.2009	36:26	26:03	27:35
středa 22.7.2009	35:18	27:29	27:42
čtvrtek 23.7.2009	35:09	22:48	27:42
pátek 24.7.2009	35:22	24:27	28:04
sobota 25.7.2009	34:31	24:39	28:13
neděle 26.7.2009	31:03	24:00	27:45

tabulka 6: délka hlavní části zpravodajské relace ČT1, TV Nova a TV Prima v období od 20. do 26.7.2009

Za pozornost ovšem stojí fakt, že zatímco úterní (21.7.2009) *Události* byly na ČT1 nejdelší v rámci celého sledovaného týdne, *Zprávy TV Prima* byly na Primě naopak nejkratší. Tento fakt buď vyvrací předpoklad, že tvůrci zpravodajství upravují délku zpravodajské relace v závislosti na důležitosti některých témat pro diváka, nebo naopak

¹³¹ Délku hlavní části zpravodajských relací *Události* (ČT1), *Televizní noviny* (TV Nova) a *Zprávy* (TV Prima) zachycuje tabulka č.6.

¹³² Délka hlavní části zpravodajské relace je v případě České televize (*Události*) a TV Nova (*Televizní noviny*) měřena od začátku úvodní znělky do konce znělky závěrečné. Do celkové délky hlavní části zpravodajské relace TV Prima (*Zprávy TV Prima*) je započítán i úvodní psaný přehled zpráv, který je sice zařazován ještě před znělku, ale v zásadě doplňuje úvodní headlines a považujeme ho tudíž za integrální součást relace. Délka hlavní části zpravodajské relace je vyjádřena ve formátu *minuty:vteřiny*.

potvrzuje předpoklad existence možných světů televizního zpravodajství, tj. že ačkoli by bylo nasnadě předpokládat, že kompendium událostí pro všechny televizní stanice shodných bude generovat i shodné zpracování těchto událostí (i z hlediska rozsahového), empirická evidence potvrzuje, že se tak neděje.

počet příspěvků v hlavní části zpravodajské relace				
	ČT1	TV Nova	TV Prima	společných témat
pondělí 20.7.2009	26	20	15	4
úterý 21.7.2009	26	19	17	4
středa 22.7.2009	26	21	18	6
čtvrtek 23.7.2009	21	17	16	2
pátek 24.7.2009	28	18	16	6
sobota 25.7.2009	22	19	16	1
neděle 26.7.2009	23	19	17	3

tabulka 7: počet příspěvků v hlavní části zpravodajské relace ČT1, TV Nova, TV Prima v období od 20. do 26.7.2009

Události České televize obsahují ve sledovaném týdnu mezi 21 až 28 příspěvků, *Televizní noviny* TV Nova 17 až 21 příspěvků a *Zprávy TV Prima* 15 až 18 příspěvků.¹³³ Délka hlavní části zpravodajské relace by pak logicky měla ovlivňovat počet příspěvků do relace zařazených. Tato přímá úměrnost však platí pouze v případě České televize, jejíž *Události* mají mezi sledovanými relacemi nejdelší stopáž a také obsahují největší počet příspěvků (od 21 příspěvků ve čtvrtek po 28 příspěvků v pátek). Ovšem zatímco hlavní část zpravodajské relace TV Nova (*Televizní noviny*) je ve všech sledovaných dnech kratší než hlavní část zpravodajské relace TV Prima (*Zprávy TV Prima*), počet příspěvků v *Televizních novinách* je naopak vyšší než ve *Zprávách TV Prima*.¹³⁴ To je poměrně zásadní zjištění, které napovídá, že různé televizní stanice věnují různým událostem prokazatelně různý prostor, což konvenuje předpokladu empirické existence možných světů televizního zpravodajství. Zároveň tento fakt vyvrací přirozený

¹³³ Počet příspěvků v hlavní části zpravodajských relací *Události* (ČT1), *Televizní noviny* (TV Nova) a *Zprávy* (TV Prima) a počet společných příspěvků napříč všemi třemi relacemi zachycuje tabulka č.7.

¹³⁴ Počet příspěvků v hlavní části zpravodajských relací *Události* (ČT1), *Televizní noviny* (TV Nova) a *Zprávy* (TV Prima) vůči jejich délce porovnává tabulka č.8.

předpoklad, že je délka relace obecně ovlivněna vyšší relevancí některých témat. Jak by potom zpravodajství, které je časově rozsáhlejší, mohlo obsahovat nižší počet témat?

délka hlavní části zpravodajské relace versus počet příspěvků						
	Česká televize		TV Nova		TV Prima	
	délka relace	počet příspěvků	délka relace	počet příspěvků	délka relace	počet příspěvků
20.7.2009	35:38	26	24:37	20	27:51	15
21.7.2009	36:26	26	26:03	19	27:35	17
22.7.2009	35:18	26	27:29	21	27:42	18
23.7.2009	35:09	21	22:48	17	27:42	16
24.7.2009	35:22	28	24:27	18	28:04	16
25.7.2009	34:31	22	24:39	19	28:13	16
26.7.2009	31:03	23	24:00	19	27:45	17

tabulka 8: komparace délky hlavních částí zpravodajských relací ČT1, TV Nova a TV Prima a počtu příspěvků v nich zařazených v období od 20. do 26.7.2009

Empirické existenci možných světů televizního zpravodajství by napovídala i zjištění analytické fáze týkající se počtu společných témat v konkrétním dni vysílání.¹³⁵ Pokud by všechny televizní stanice svým zpravodajstvím vytvářely jeden jediný (společný) svět, jak je možné, že je počet společných témat (tedy témat, která se v daném dni objevila ve zpravodajství všech tří sledovaných televizních stanic) nižší než nejnižší počet témat zpravodajství daného dne (např. v pondělí 20.7.2009 je počet společných témat roven číslu čtyři, ovšem nejmenší počet témat obsažených ve zpravodajství, konkrétně ve *Zprávách TV Prima*, je patnáct)?

¹³⁵ Viz tabulku 7.

3.2 jeden den ve světech zpravodajství: pondělí 20.7.2009

Předcházející kapitoly poukázaly na formální rozdíly mezi vybranými segmenty zpravodajské relace (headlines a hlavní část zpravodajské relace) napříč televizními stanicemi v rámci celého sledovaného týdne. Pro empirickou evidenci možných světů je ovšem podstatnější identifikace shod a rozdílů v rámci jednoho dne vysílání – předpokladem, který vychází z konceptu *zpravodajských hodnot*¹³⁶, totiž je, že zpravodajství různých stanic konkrétního dne se bude zaměřovat na stejné události.

Aby byly tyto shody a difference jasně patrné, budeme podrobněji analyzovat jeden den ve vysílání hlavních zpravodajských relací všech tří zvolených televizních stanic. Jak tedy vypadalo pondělí 20. července 2009 ve zpravodajství České televize, televize Nova a televize Prima?¹³⁷

3.2.1 headlines

V pondělí 20. července 2009 najdeme v headlines relace *Události ČT1* čtyři různá témata, headlines relací *Televizní noviny TV Nova* a *Zprávy TV Prima* pak obsahují shodně po třech tématech.¹³⁸ Nejdelší stopáž měly headlines *Události* (1 minuta 10 vteřin), následovaly *Televizní noviny* (15 vteřin) a *Zprávy TV Prima* (11 vteřin).¹³⁹

Jediným tématem, které figuruje v headlines všech tří televizních stanic, je téma krachu cestovní kanceláře Tomi Tour. Avšak stejně jako příslušné reportáže¹⁴⁰ je jednotlivé stanice tematizují odlišným způsobem:

¹³⁶ Viz například Galtung – Ruge 1965 nebo Johansson – Westerståhl 1994. Více o komparaci těchto dvou koncepcí viz Janatová 2007.

¹³⁷ Podrobná analýza ostatních dní sledovaného období (20. – 26.7.2009) je umístěna v *Příloze* této diplomové práce.

¹³⁸ Tematickou strukturu headlines všech tří stanic podrobně zachycuje tabulka 1.1.1 (viz *Příloha 1 Den první*).

¹³⁹ Viz tabulku 1.1.2 (*Příloha 1 Den první*). Více o příčinách delší stopáže *Události* viz kapitolu 3.1.1.

¹⁴⁰ Viz kapitolu 3.2.2.1.

ČT1: *Desítky trestních oznámení proti zkrachovalé cestovní kanceláři. Ze zahraničí se předčasně vracejí první klienti Tomi Tour. // Mohu říct, že jsme okamžitě vydali pokyn pro všechny naše zastupitelské úřady, aby byly především pro klienty zkrachovalé společnosti Tomi Tour nepřetržitě k dispozici. // V zahraničí zůstává ještě asi tisícovka klientů zkrachovalé cestovky. Domů by měli dorazit do týdne.*

Nova: *Podle Václava Fischera mohou za pád cestovní kanceláře Tomi Tour banky a očerňující e-mail.*

Prima: *I další cestovky prý mohou zkrachovat podobně jako Tomi Tour.*

Zatímco headlines České televize akcentují konsekvence krachu cestovní kanceláře, Nova zkoumá jeho příčiny. Nejdále ovšem posunuje tematizaci Prima, která v zásadě na platformě starší události vytváří událost novou – žádné jiné cestovní kanceláře sice doposud nezkrachovaly, ale mohlo by k tomu dojít. V případě TV Nova dochází ve vztahu headlines a reportáže i k poměrně zásadnímu posunu tématu: ačkoli headline avizuje odhalení příčiny krachu CK Tomi Tour, samotná reportáž se věnuje tomu, jak krach ovlivní trh se zájezdy. Vyjádření Václava Fischera se objeví až v závěru reportáže, ovšem příčin krachu se netýká, a sám autor příspěvku k němu podá dokonce méně vysvětlujících informací, než kolik se objevilo v headlines.¹⁴¹

¹⁴¹ **redaktor:** *Dnes také vyšlo najevo, že chod firmy Tomi Tour mohl nepřímo ovládat Václav Fischer. Cestovku vlastnil Lubomír Popelář a německá společnost Tomi Tour GmbH, jejímž jednatelem je ale také Lubomír Popelář, blízký přítel Václava Fischera. Václav Fischer se dnes k pádu cestovky poprvé oficiálně vyjádřil a za krach obvinil banky a poplašné zprávy.*

redaktor /citace: Václav FISCHER: *"Nesu však plnou odpovědnost za obchodování Tomi Tour. Chtěl bych všechny klienty ujistit, že pro odvrácení ukončení činnosti Tomi Tour bylo mnou osobně a statutárními orgány, jakož i společníky učiněno maximum."*

3.2.2 hlavní část zpravodajské relace

V pondělí 20. července 2009 obsahovaly *Události České televize* celkem 26 příspěvků [včetně dvou přehledů zpráv s pořadovým číslem (1) a (14) a jedné upoutávky na jinou relaci (*Reportéři ČT*), v pořadí (17)], *Televizní noviny TV Nova* 20 příspěvků [z toho taktéž dva přehledy zpráv, v pořadí (1) a (10), a jedna upoutávka na jinou relaci (*Víkend*), v pořadí (19)] a *Zprávy TV Prima* 16 příspěvků (včetně jednoho úvodního přehledu zpráv).¹⁴² Nejdelší stopáž měly *Události* (35 minut 38 vteřin), následovaly *Zprávy* (27 minut 51 vteřin) a *Televizní noviny* (24 minut 37 vteřin).¹⁴³

Napříč všemi třemi sledovanými relacemi nalezneme v pondělí 20.7.2009 celkem čtyři společná témata: (1) krach cestovní kanceláře Tomi Tour, (2) čtyřicáté výročí přistání Apolla 11 na Měsíci, (3) nehoda autobusu Student Agency u Lubence a (4) koncert skupiny U2 v Berlíně, na němž si zahráli i tři čeští hudebníci. Podívejme se nyní blíže na to, jak byla tato témata zpracována ve zpravodajství jednotlivých stanic.

3.2.2.1 společné téma 1: Tomi Tour

Tématu krachu cestovní kanceláře Tomi Tour se věnují všechny tři sledované televizní stanice hned v úvodu svých zpravodajských relací.¹⁴⁴ Avšak zatímco *Události České televize* sledují výhradně finanční konsekvence krachu CK Tomi Tour a problémy jejích klientů, *Televizní noviny TV Nova* a *Zprávy TV Prima* posunují tematizaci o krok dál. Nova se zaměřuje na otázku, jaký vliv bude mít pád cestovní kanceláře na trh se zájezdy, konkrétně zájezdy typu last minute.¹⁴⁵ Prima pak upozorňuje, ostatně jako všechny televizní stanice každým rokem touto dobou, že může

¹⁴² Tematickou strukturu příspěvků hlavních částí zpravodajských relací sledovaných stanic detailně ukazuje tabulka 1.2.1 (*Příloha 1 Den první*). Údaj v závorce před titulem příspěvku uvádí pořadí příspěvku v rámci jednotlivých relací. Příspěvky se společným tématem jsou umístěny do jednoho řádku tabulky.

¹⁴³ Viz tabulku 1.2.2 (*Příloha 1 Den první*).

¹⁴⁴ Viz tabulku 1.3.1.1 (*Příloha 1 Den první*).

¹⁴⁵ **moderátor:** *Zákazníci zkrachovalé cestovní kanceláře Tomi Tour zřejmě dostanou vrácenou téměř celou částku, za kterou zájezdy nakoupili, a to i přesto, že z peněz pojišťovny se přednostně hradí náklady na přepravu lidí ze zahraničí. Mezitím ale začal krach této cestovky ovlivňovat celý trh se zájezdy.*

redaktor: *Krach cestovní kanceláře Tomi Tour může zasáhnout i turisty, kteří chtěli cestovat s jinou cestovkou. Začíná být totiž nedostatek last minute a proto některé podraží.*

Michal TŮMA, cestovní agentura Invia: *Některé speciálnější destinace mohou být právě v důsledku krachu cestovní kanceláře Tomi Tour vyprodané.*

Tomio OKAMURA, mluvčí AČCKA: *Kvůli krachu CK Tomi Tour jsme zaznamenali velký nápor klientů a zájem o last minute, především na srpnové termíny by mohlo dokonce u některých destinací dojít k mírnému zdražení.*

redaktor: *10 tisíc klientů Tomi Tour totiž řeší, jak prožijí zbytek léta [...].*

dojít i ke krachům dalších cestovních kanceláří.¹⁴⁶ Prostřednictvím tematizace krachu jediné cestovní kanceláře v intencích možného krachu dalších cestovních kanceláří, podpořené vyjádřením expertů (mluvčí AČCKA, analytik mediálního trhu) se podílí na vyvolání morální paniky: jak je možné, že jsou nebozí klienti vystaveni nemorálnímu jednání cestovních kanceláří?¹⁴⁷ Podobně postupuje i Česká televize, když spolu s ministrem vnitra upozorňuje, že CK Tomi Tour vybírala peníze od klientů i přesto, že již věděla o svých potížích.¹⁴⁸ ČT1 nadto uveřejňuje amatérskou videonahrávku zachycující nestandardní chování delegátky CK Tomi Tour, která podmiňuje odvoz klientů na letiště zaplacením poplatku.¹⁴⁹ Prima navíc nezapře svou pověst rodinného spotřebitelského servisu a v závěru reportáže nabádá obyvatelstvo, jak si cestovní kancelář správně vybrat.¹⁵⁰

Všechny tři stanice taktéž tematizují propojení CK Tomi Tour s osobou Václava Fischera, každá ovšem jiným způsobem. ČT1 se omezuje na konstatování, že Fischer

¹⁴⁶ **moderátorka:** *Podobný osud, jaký potkal Tomi Tour, zřejmě může brzy postihnout i další cestovky. Připouští to i Asociace cestovních kanceláří. Podle ní totiž některé kanceláře vykazují dvě až tři z celkem sedmi indicií, které znamenají, že cestovka může stát před krachem. V odborných kruzích se mluví o tom, že do konce roku by mohlo skončit dalších pět až šest cestovek. Zveřejnit jména těch, které jsou už teď třeba jen v malých problémech, ale nikdo nechce.*

¹⁴⁷ **redaktor:** *Podobný osud, který potkal klienty Tomi Tour zřejmě nemine ani další turisty. Jména cestovek, kterých se to má týkat, se ale nikdo nedozví.*

Tomio OKAMURA, mluvčí Asociace českých cestovních kanceláří: *Naše asociace nemůže zveřejnit interní informace o problémech určité cestovní kanceláře před tím, než ona sama vyhlásí úpadek.*

redaktor: *To, že se některé kanceláře dostaly do neřešitelné situace potvrzuje i analytik cestovního ruchu Jaromír Beránek. Podle něj cestovky nakoupily v zahraničí celkem dva miliony zájezdů. Čeští turisté kvůli ekonomické krizi ale šetřili, od cestovek si proti očekávání koupili jen necelý milion a půl zájezdů. Cestovky tak tratí desítky milionů korun na neprodaných dovolených.*

Jaromír BERÁNEK, analytik cestovního ruchu: *Je to rizikové portfolio nejenom současných cestovních kanceláří, které již ukončily svoji činnost, ale všech cestovních kanceláří a především těch, které pořádají své zájezdy prostřednictvím letecké dopravy.*

¹⁴⁸ **redaktorka:** *Trestní oznámení už podávají také lidé, kteří na dovolenou ještě neodjeli, anebo si zájezd koupili v době, kdy cestovní kancelář už věděla, že má potíže. Poškození klienti mají buď zavolat tísňovou linku 158, nebo osobně zajít na pobočku policie.*

poškozený klient CK Tomi Tour: *Tak asi se budeme muset obrátit na soud, ale nevím, budeme dělat pro to všechno, aby ty peníze jsme dostali aspoň zpátky, když už nám zkazili tu dovolenou.*

Oldřich MARTINŮ, policejní prezident: *Posuzujeme to jako podezření ze spáchání trestného činu a zabývá se tím odbor hospodářské kriminality.*

Martin PECINA, ministr vnitra: *Ty signály už tady byly řadu měsíců a ta cestovní kancelář zjevně vybírala, vybírala peníze a posílala ty lidi do zahraničí, přestože ty potíže už byly.*

¹⁴⁹ **redaktorka:** *Na policii se kvůli problémům s Tomi Tour obracují desítky lidí. Prošetřuje už například nahrávku z Turecka, kterou má k dispozici Česká televize, kde delegátka vybírala mezi klienty 30 eur za dopravu na letiště.*

delegátka: *Když nezaplatíte těch 30 euro, ...*

klientka CK Tomi Tour: *Nezaplatíme.*

delegátka: *... tak nemůžeme dále jet na letiště a neodletíte.*

klient CK Tomi Tour: *A vy tady budete s náma ale.*

¹⁵⁰ **redaktor:** *Právě tyto cestovní kanceláře se zřejmě budou snažit prodat zájezdy pod cenou. Jak tedy vybírat kancelář s jistotou, že neskončíte doma u rybníku? Podezřelé jsou například příliš levné zájezdy nebo také to, že klienti cestovní kanceláře nebyli opakovaně ubytováni.*

představoval marketingovou „tvář“ cestovní kanceláře.¹⁵¹ Nova ovšem přichází s informací, že Fischer mohl cestovní kancelář nepřímo ovládat (což implicitně naznačuje, že je Fischer „zodpovědný“ za krach další cestovní kanceláře).¹⁵² Prima se ovšem žádnými spekulacemi nezaobírá a podílnictví Václava Fischera vyjadřuje explicitně, když jej označuje jako „obchodního ředitele společnosti“.¹⁵³

Zajímavý je i pohled na to, jaké šance jednotlivé televizní stanice dávají klientům zkrachovalé kanceláře na návrat jejich investic do zájezdů. Zatímco redaktor TV Nova přináší klientům „dobrou zprávu“ a podpořen vyjádřením expertů (mluvčí AČCKA, ekonomka) za doprovodu vše říkající grafiky¹⁵⁴ slibuje vrácení téměř celé částky¹⁵⁵, expert České televize již tak optimistický není a z jeho vyjádření implicitně vyplývá, že klienti by mohli získat zpět asi jednu třetinu svých peněz¹⁵⁶. Přitom obě stanice shodně uvádějí, že cestovní kancelář byla pojištěna na přibližně 240 milionů korun.

¹⁵¹ **redaktorka:** *Cestovní kancelář, jejíž tvář byl podnikatel a bývalý senátor Václav Fischer, měla zájezdy pojištěné na více než 240 milionů korun.*

¹⁵² **redaktor:** *Dnes také vyšlo najevo, že chod firmy Tomi Tour mohl nepřímo ovládat Václav Fischer, cestovku vlastnil Lubomír Popelář a německá společnost Tomi Tour GmbH, jejímž jednatelem je ale také Lubomír Popelář, blízký přítel Václava Fischera. [...]*

¹⁵³ **moderátorka:** *Tak před několika minutami se poprvé k pátečnímu krachu Tomi Tour vyjádřil obchodní ředitel společnosti Václav Fischer. V e-mailu, který poslal médiím, píše, že za pád společnosti může nedostatek hotovosti a banky, které neposkytly cestovce úvěr. Hotovost jí prý začala ubývat poté, co neznámý pachatel rozeslal e-mail všem hotelům, se kterými Tomi Tour spolupracovala, a v něm firmu očernil.*

¹⁵⁴ Viz obr. 5-8. Grafiky, tentokrát k prezentaci stavu zájezdů v roce 2009, využívá i TV Prima, viz obr. 9–11.

¹⁵⁵ **redaktor:** *10 tisíc klientů Tomi Tour totiž řeší, jak prožijí zbytek léta a po dnešku pro ně máme dobrou zprávu.*

Tomio OKAMURA, mluvčí AČCKA: *Myslím si, že by klientům mohly být vyplaceny částky blízké sto procentům.*

redaktor: *Cestovní kancelář je totiž pojištěna na více než 236 milionů korun. Z této částky se zaplatí letadla, která přiváží turisty ze zahraničí, a kompenzace za zkrácené dovolené, což dohromady dělá přibližně 25 milionů. Prodané zájezdy jsou v hodnotě 185 milionů.*

Tomio OKAMURA, mluvčí AČCKA: *Tak by ta částka mohla vyjít tak tak k těm sto procentům.*

redaktor: *S vyplacením peněz slovenskou pojišťovnou by prý neměl být problém, o čtvrt miliardy se totiž podělí se svými zajišťovnamí.*

Ivona HRUŠOVÁ, ekonomka: *Zajišťovna je vlastně taková pojišťovna pojišťovny a ta přebírá část rizika, ta právě pomůže v situaci jako je tato.*

¹⁵⁶ **redaktorka:** *Klienti, kteří přišli o dovolenou, mají nárok na odškodné. Kolik jim pojišťovna vyplatí, zatím nedokáže odhadnout.*

Jaromír BERÁNEK, Mag Consulting: *Plnou cenu zájezdu cestující v žádném případě nedostanou, podle našich dostupných současných informací cestovní kancelář měla přesně jednu třetinu svých tržeb pojištěnou.*

redaktorka: *Cestovní kancelář, jejíž tvář byl podnikatel a bývalý senátor Václav Fischer, měla zájezdy pojištěné na více než 240 milionů korun.*

obr. 5 - 8: Televizní noviny TV Nova 20.7.2009: společné téma 1: vývoj grafiky

obr. 9 - 11: Zprávy TV Prima 20.7.2009: společné téma 1: vývoj grafiky

Česká televize a TV Prima se zase liší v pohledu na chování slovenské pojišťovny Union, u které je Tomi Tour pojištěna. Zatímco Česká televize dává zástupkyni pojišťovny prostor k tomu, aby vysvětlila, proč Union klientům pobyt v Bulharsku zkrátila¹⁵⁷, Prima se omezuje na konstatování, že pojišťovna odmítá uhradit dlužnou částku svého pojištěnce¹⁵⁸. Implicitně tak přesunuje vinu za zkrácené či zrušené zájezdy na pojišťovnu Union. Redaktor navíc posune datum plánovaného příjezdu klientů z Bulharska o měsíc, z července na srpen.

¹⁵⁷ **redaktorka:** Stovky lidí jsou stále v Turecku a Egyptě. Většina o celou dovolenou nepříjde. Pojišťovna, která kryje škody zkrachovalé Tomi Tour, zkrátila pobyt zatím pouze padesáti klientům. Z Varny se vracejí o týden dřív.

Judita SMATANOVÁ, mluvčí, pojišťovna Union: Pobyt má skončit 26. 7., ale vzhledem k tomu, že hoteliéři mají negativní zkušenosti s platební disciplínou cestovní kanceláře Tomi Tour, byli jsme nuceni zkrátit tuto dovolenou.

¹⁵⁸ **redaktor:** Tomi Tour zaplatili dovolenou na čtrnáct dní v Bulharsku, měli se vrátit až 26. srpna. Jenže po krachu cestovky, která se ocitla v obrovských dlužích a neplatila partnerům v zahraničí, se vrátí už dnes večer. Slovenská pojišťovna Union totiž odmítla uhradit zbytek pobytu, který Tomi Tour nezaplatila. Domů turisté přiletí dnes večer charterovým letem jiné cestovní kanceláře.

3.2.2.2 společné téma 2: Apollo 11

Dalším tématem, které se objevuje na všech třech sledovaných stanicích, je výročí přistání modulu Apollo 11 na měsíčním povrchu.¹⁵⁹

Nejdůkladněji se samotnému památnému okamžiku věnuje Česká televize, redaktor popisuje přistání takřka minutu po minutě¹⁶⁰, reportáž také využívá největšího množství dobových audio¹⁶¹ i video záběrů.

Naprosto odlišně pojala svůj příspěvek k výročí přistání televize Nova. Moderátor sice v úvodu k reportáži uvádí základní fakta o přistání na Měsíci, přičemž neopomene (narozdíl od ČT1) zmínit rivalitu Spojených států a tehdejšího Sovětského svazu v boji o dobytí vesmíru.¹⁶² Následující příspěvek se ovšem nese v duchu konspiračních teorií, které se kolem přistání na Měsíci od jeho uskutečnění vynořily.¹⁶³ Redaktorka postupně předestírá nejznámější námitky proti pravosti záběrů „údajně“ pořízených na měsíčním povrchu, které komentuje expert (publicista).¹⁶⁴ Z vyjádření publicisty však není zcela

¹⁵⁹ Viz tabulku 1.3.2.1 (Příloha 1 Den první).

¹⁶⁰ **redaktor:** *Náročný den astronautům začíná krátce po třinácté hodině střeoevropského času. Buzz Aldrin a Neil Armstrong po snídani přelézají do lunárního modulu Eagle. Na oběžné dráze Měsíce se odpojují od kosmické lodi a zahajují sestup. Když jsou asi šedesát metrů nad povrchem, rozblíká se alarm. Stroji rychle dochází palivo. Pod modulem ubíhá balvanové pole. Piloti horečně hledají, kam přistát. Armstrong stroj řídí ručně. Napětí na Zemi dosahuje vrcholu. // Eagle dosedl přesně ve 22:17 našeho času. Zbývalo mu palivo na pouhých 25 sekund letu. Astronauti okamžitě zahajují přípravu na výstup. Původně měli opustit modul dvě hodiny po přistání. Kvůli komplikacím ale Armstrong schází po schůdcích až po sedmi hodinách. 600 milionů televizních diváků vzdálených 360 tisíc kilometrů poprvé slyší památná slova.*

redaktorka: *V měsíčním prachu se poprvé objevuje lidská stopa. Za 19 minut se k Armstrongovi připojuje taky Aldrin. Spolu odhalují pamětní plaketu.*

redaktor: *Astronauti zkoušejí, jak se na Měsíci nejlíp pohybovat. Sbírají vzorky hornin, pořizují fotografie a instalují tu různé měřicí přístroje. Krátce mluví s prezidentem Nixonem a v přímém přenosu vztyčují americkou vlajku. // Po dvou a půl hodinách se Aldrin s Armstrongem vracejí zpátky do modulu. Na měsíční základně přespí. Druhý den úspěšně zažehnou nosnou raketu, která je vynáší zpět na oběžnou dráhu Měsíce. Tady se po šesti manévrech spojí s Collinsem řízenou velitelskou sekcí Apolla. Mise je splněna. 24. července se celá posádka bezpečně vrací na Zemi.*

¹⁶¹ **Neil ARMSTRONG, astronaut:** *Houstone, tady základna Tranquility. Orel přistál. [...] Je to malý krok pro člověka, ale velký skok pro lidstvo. [...] Zde se lidé z planety Země poprvé dotkli nohama Měsíce. Červenec 1969.*

Mike COLLINS, astronaut: *Jaká je kvalita obrazu v televizi?*

řídící středisko v Houstonu: *Je to opravdu krásné, Miku.*

Mike COLLINS, astronaut: *Ach, bože, to je skvělé. Je to poloviční nasvícení v pořádku?*

řídící středisko v Houstonu: *Určitě. Už vztyčili vlajku. Jsou vidět hvězdy a pruhy.*

¹⁶² **moderátor:** *Dnes je to přesně čtyřicet let, co člověk přistál na Měsíci. Památnou větou "Orel přistál." ohlásil večer 20. července 1969 americký astronaut Apolla 11 Neil Armstrong, že Spojené státy vyhrály nad Sovětským svazem souboj o dobytí Měsíce.*

¹⁶³ **moderátor:** *Přesto žijí lidé, kteří tento úspěch zpochybňují a mají proto celý seznam argumentů.*

Neil ARMSTRONG, astronaut: *Je to malý krůček pro člověka, ale ohromný skok pro lidstvo.*

redaktorka: *Věta, která demonstrovala jeden z největších technických milníků 20. století. Tehdy ji u obrazovek slyšelo tři čtvrtě miliardy lidí. "Je to čirá lež," tvrdí ale dodnes někteří zapálenci.*

Bart SIBREL, pochybuje o misi na Měsíc: *To, že nikam neletěli, je naprostý fakt.*

¹⁶⁴ **redaktorka:** *[...] Argumentů mají pochybovači celý seznam. Tady je několik z nich.*

zřejmě, zdali se snaží tyto pochybnosti vyvrátit, či je sám na straně „pochybovačů“. Na otázku „*Jak to, že vlajka na Měsíci, kde není atmosféra, vlaje?*“ odpovídá, že „*na žádných záběrech vlajka nevlála*“ (což by napovídalo, že je proti námitkám), avšak vzápětí dodává, že „*ta vlajka je jakoby nařasená, jako kdyby tam foukal vítr*“, což je ovšem v místě, kde není atmosféra, poněkud podivné a publicista tudíž sám vyvrací předchozí část své výpovědi. Podobně i na otázku „*Jak to, že trysky motorů nevytvořily při přistávání kráter?*“ odpovídá, že „*Proud těch trysek potom nebyl tak silný těsně před lunárním povrchem.*“, což by napovídalo, že konspiračním teoriím nevěří. Ale vzápětí dodává, že „*To taky nebylo možné, ten lunární modul vlastně se vypnul motor až nad povrchem.*“, proč by tedy na povrchu krátery od trysek být měly, a publicista si v rámci jediné odpovědi opět odporuje. Nova taktéž tematizuje otázku nákladů, jež musely být na úspěšné dobytí Měsíce vynaloženy, ovšem poněkud specifickým způsobem: redaktorka nejprve uvede, že jeden z astronautů byl jistým skeptikem uražen, následuje nahrávka oněch zmíněných urážek a celá sekvence je zakončena konstatováním redaktorky, že astronaut byl nazván „zlodějem“ proto, že na misi šlo pět procent amerického hrubého domácího produktu.¹⁶⁵

Televize Prima, podobně jako TV Nova, interpretuje úspěšné přistání na Měsíci jako výsledek soupeření dvou tehdejších rivalů, USA a SSSR¹⁶⁶ a probíhající studené války¹⁶⁷. To vše za tradiční snahy o akcentaci pohledu „obyčejných lidí“, kterých se redaktorka patrně tázala, zdali přistání na Měsíci sledovali v televizi.¹⁶⁸ TV Prima také

redaktor: *Jak to, že vlajka na Měsíci, kde není atmosféra, vlaje?*

Pavel TOUFAR, publicista: *Na žádných záběrech vlajka nevlála, ta vlajka je jakoby nařasená, jako kdyby tam foukal vítr.*

redaktor: *Jak to, že trysky motorů nevytvořily při přistávání kráter?*

Pavel TOUFAR, publicista: *Proud těch trysek potom nebyl tak silný těsně před lunárním povrchem. To taky nebylo možné, ten lunární modul vlastně se vypnul motor až nad povrchem.*

redaktor: *Jak to, že na fotkách nebyly vidět hvězdy?*

Pavel TOUFAR, publicista: *Z měsíčního povrchu, na který dopadá sluneční záření, tak rozhodně nemůžete ty hvězdy na té černé obloze nafotografovat, protože ten jejich svit je neskonale slabší.*

redaktorka: *Skeptici jsou přesvědčeni, že se záběry točily v hollywoodských studiích nebo v tajné zóně.*

¹⁶⁵ **redaktorka:** *Tento muž se dokonce nezdráhal jednoho z astronautů mise na Měsíc urážet. Astronaut si to ale nenechal líbit.*

osoba: *Jste zbabělec, lhář a zloděj.*

redaktorka: *Zloděj pro to, že na misi šlo pět procent peněz amerického hrubého domácího produktu.*

¹⁶⁶ **moderátor:** *Přesně na den před čtyřiceti lety stanul první člověk na povrchu Měsíce. Byl to americký astronaut Neil Armstrong. Spojené státy díky tomu v roce 1969 předešly v závodech v dobývání kosmu Sovětský svaz. Ten do té doby vedl. Jako první totiž vypustil do vesmíru družici a taky tam vyslal prvního člověka.*

¹⁶⁷ **redaktorka:** *Byla to tak famózní událost, že ji tehdy přenášela i Československá televize. I přesto, že se v době studené války vlastně jednalo o triumf nepřátelské mocnosti.*

¹⁶⁸ **osoba:** *Kolik mi bylo? Ale viděl jsem to, černobílý to bylo.*

osoba: *Jsem tenkrát byla zrovna mimo republiku a dávali to v Dánsku za výkladama.*

osoba: *Nejvíc pro mě bylo zajímavý, že tam zůstala značka fotoaparátu, který vlastním.*

citací amerického prezidenta Kennedyho jako jediná připomene zrod projektu Apollo¹⁶⁹ a opět prostřednictvím citace (tentokrát Michaela Collinse, jednoho z členů posádky Apolla 11) se posunuje k tematizaci budoucnosti objevování kosmu, konkrétně k letům na Mars¹⁷⁰.

Podobně postupuje i Česká televize, která ovšem otázce mise na Mars věnuje samostatný příspěvek (v rámci relace v pořadí pátý), který navazuje na předcházející reportáž o Apollu 11 a který se podobně jako příspěvek TV Prima odráží od tiskové konference, na které vystoupili bývalí členové posádky Apolla 11.¹⁷¹ Podobně jako televize Nova se i Česká televize věnuje ekonomickému aspektu dobývání Měsíce – narozdíl od Novy však ČT1 tento aspekt hodnotí pozitivně¹⁷² a značnou část příspěvku věnuje vypočítávání zlepšení a vynálezů, ke kterým přispěla kosmická technologie vyvinutá pro Apollo 11.¹⁷³ Na konci této reportáže padne i první zmínka České televize o vlivu studené války na tempo dobývání vesmíru.¹⁷⁴

¹⁶⁹ **redaktor /citace John KENNEDY, bývalý americký prezident/:** *Rozhodli jsme se letět na Měsíc ne proto, že je to snadné, ale proto, že je to obtížné.*

redaktorka: *To pronesl americký prezident John Kennedy osm let před přistáním Apolla na Měsíci. Splnění téhle vize se sám nedožil, ale jeho slova přesně vystihují zarputilost a odhodlání Američanů dokázat to, co tehdy všichni považovali ne-li za nemožné, tak určitě za hudbu hodně vzdálené budoucnosti.*

¹⁷⁰ **Michael COLLINS, člen posádky Apollo 11:** *Víte, někdy si říkám, že jsem přistál na špatném místě. Odjakživa mě mnohem víc zajímal Mars a tak věřím, že se tam už brzo také podíváme.*

redaktorka: *A kdy by to mělo být? Apollo přistálo na Měsíci 66 let po prvním letu letadla. Kdyby tenhle interval platil dál, pak návštěva Marsu vychází na rok 2035.*

¹⁷¹ **moderátor:** *Posádka Apolla 11 se po dlouhé době opět sešla. Buzz Aldrin a Michael Collins přitom na tiskové konferenci prohlásili, že by lidstvo mělo napnout síly k pilotované misi k Marsu. Meziplanetární expedice by se podle nich bohatě vyplatila a užitek by z ní měli nejen vědci, ale i obyčejní lidé. Stejně jako to dokázal projekt Apollo.*

¹⁷² **redaktor:** *Málokterý projekt v dějinách lidstva měl tolik výsledků a tolikrát vrátil vynaložené peníze jako právě Apollo. Poslat člověka na Měsíc stálo Spojené státy 24 miliard dolarů. Dodnes ale vynálezy vydělaly plných 300 miliard. Kosmické technologie přitom pronikají do všech oblastí života.*

¹⁷³ **Antonín VÍTEK, Akademie věd ČR /Studio 6, 20. 7. 2009/:** *Řízení přívodu paliva do těch obřích motorů Saturnu 5 v prvním stupni bylo využito později na řízení docela nepatrných dávkovačů inzulínu pro nemocné cukrovkou.*

redaktor: *Díky technologii pro navádění lunárního modulu vznikl joystick, kterým se dnes ovládají počítačové hry. Kosmický původ má i stabilizátor obrazu v digitálních fotoaparátech a kamerách, polyuretanové matrace nebo běžecské sportovní boty s dutou podrážkou.*

Antonín VÍTEK, Akademie věd ČR /Studio 6, 20. 7. 2009/: *Američtí hasiči se obrátili na NASA, zdali by nebylo možné využít jejich znalostí z vývoje měsíčního skafandru. Skutečně se během pouhých tří let podařilo vyvinout o třetinu lehčí a mnohem výkonnější dýchací přístroj.*

¹⁷⁴ **Neil ARMSTRONG, velitel Apolla 11:** *Dostali bychom se na Měsíc bez studené války? Vesmír bychom určitě objevovali, ale asi by to nemělo takový náboj. Budoucnost je těžko předvídatelná.*

3.2.2.3 společné téma 3: nehoda autobusu

V případě další události, které se ve svém zpravodajství věnovaly všechny tři stanice, je zajímavé především srovnání prostoru, který jednotlivé televize této události propůjčily.¹⁷⁵ Přestože se nehoda autobusu odehrála (podle informací České televize) kolem 17. hodiny, a tudíž bylo na její podrobnější zpracování do začátku vysílání zpravodajství ještě relativně dost času, Česká televize i televize Prima věnují této události pouze krátkou zprávu, kterou reprodukuje moderátor/ka. Česká televize navíc uvádí odlišné místo nehody¹⁷⁶ (Drahoňovice) než televize Nova (Lubenc)¹⁷⁷, Prima se omezuje na obecné geografické konstatování (na Lounsku)¹⁷⁸. Vzhledem k tomu, že zpráva o nehodě autobusu je na Primě zařazena jako poslední, čte ji pouze moderátorka a to navíc z listu, nikoli ze čtecího zařízení, ke zprávě nebyla připravena reportáž, ani žádné ilustrační záběry, je patrné, že se zpravodajský tým TV Prima o této události dozvěděl skutečně na poslední chvíli. Z toho důvodu ji také, narozdíl od ostatních stanic, prezentuje jako horkou „aktualitu“.

Oproti tomu televize Nova v tomto případě dostala své pověsti lovce senzačních (a tragických) událostí. Ze všech tří stanic zařadila příspěvek o nehodě autobusu na nejpřednější místo¹⁷⁹, neváhala vyslat na místo nehody reportéra a uskutečnit živý vstup do vysílání. Reportér, který na rozdíl od moderátory ČT1 nevysloví název společnosti majitele autobusu, nejprve celou situaci podrobně popíše.¹⁸⁰ Patrně aby učinil zadost zákonům investigativy, přizve si do živého vstupu i svědkyni - cestující, která nehodu prožila – která ovšem nevypoví nic jiného, než co se divák předtím

¹⁷⁵ Viz též tabulku 1.3.3.1 (Příloha 1 Den první).

¹⁷⁶ **moderátor:** *U Drahoňovic na Lounsku se před pátou odpoledne převrátil autobus Student Agency. Čtyři cestující se přitom těžce zranili a dvanáct lehce. Vezl asi 45 lidí na pravidelné lince z Karlových Varů do Prahy. K nehodě došlo na objízdné trase. Hlavní silnice se opravuje. Na místě zasahovali záchranáři se třemi vrtulníky.*

¹⁷⁷ **moderátorka:** *Dnes odpoledne havaroval blízko obce Lubenec na Lounsku autobus a více než čtyřiceti cestujícími. Čtyři lidé byli při nehodě těžce zraněni. Dalších dvanáct lehce. Na místě zasahovaly sanitky i vrtulníky.*

¹⁷⁸ **moderátorka:** *Tak já tady mám ještě jednu aktuální zprávu. Na Lounsku se v podvečer převrátil autobus s jednačtyřiceti cestujícími. Podle prvních zpráv byli tři lidé zraněni těžce, třicet lehce. Naši reportéři jsou pochopitelně na místě a nové informace vám přineseme v dalších zpravodajských relacích.*

¹⁷⁹ Nova: 7. příspěvek z 20, ČT1: 11. příspěvek z 26, Prima: 16. příspěvek ze 16.

¹⁸⁰ **redaktor:** *Tak tady za mnou můžete sami dobře vidět, jak dopadl autobus jedoucí na pravidelné lince z Karlových Varů do Prahy. Autobus vjel do serpentýn za Lubencem, sjel ze silnice do příkopu, překlopil se na bok. Hovořil jsem s cestujícími, podle nich jel řidič rychle. Samotný šofér přiznal, že zatáčku nevybral a dostal prý smyk. Majitel autobusové společnosti dodává, že silnice byl mokrá a kluzká po silném dešti a autobus jel maximálně čtyřicetkilometrovou rychlostí. Příčiny nehody šetří policie. Čtyři cestující byli podle dostupných informací těžce zraněni, vrtulník transportoval jednoho cizince, Angličana, do pražské nemocnice s tepenným krvácením. Do Ústí letěl dalším vrtulníkem ještě jeden pacient. Devět lidí převezla záchranka do okolních nemocnic. [...]*

dozvěděl od reportéra.¹⁸¹ ČT1 a Nova pak uvádí shodný počet zraněných (čtyři těžce a dvanáct lehce), narozdíl od Primy, která vypočítává tři těžce a třicet lehce zraněných osob.

3.2.2.4 společné téma 4: Češi si zahráli s U2

Další téma, které se shodně objevuje na všech třech stanicích, a sice že zpěvák U2 Bono Vox nečekaně vyzval tři české hudebníky z davu fanoušků, aby si společně s U2 zahráli jednu píseň na jejich koncertě v Berlíně, zpracovaly všechny tři stanice nebývale shodným způsobem. Na všech třech kanálech se objevují stejné záběry z koncertu¹⁸², kytarista a baskytarista podobnými slovy vysvětlují, jak na nápad přišli¹⁸³ a baskytarista popisuje svou husí kůži na předloktí¹⁸⁴. Česká televize a TV Nova shodně popisují dramatický moment, kdy Bono nečekaně píseň pozměnil¹⁸⁵ a ČT a Prima zase shodně rekapitulují rozhovor, který se odehrál mezi leadrem skupiny U2 Bono Voxem

¹⁸¹ **redaktor:** [...] Já mám v tuto chvíli vedle sebe devatenáctiletou Adélu, která cestovala v autobuse. Adélo, dobrý den. Chci se vás krátce zeptat, jak ta situace vypadala, co bylo podle vás příčinou nehody, jak jste to vnímala vy?

Adéla, cestující: No, řidič každopádně nevybral zatáčku, jeli jsme příliš rychle a okamžitě jsme se prostě sesunuli na bok autobusu a pak došlo k nárazu, no.

redaktor: Jak to vypadalo potom včetně zdravotnické pomoci?

Adéla, cestující: No, stevard okamžitě volal záchranku, lidi si navzájem pomáhali a sanitka tady byla během chvílky.

redaktor: Adélo, přejeme brzké uzdravení.

¹⁸² **ČT1: Štěpán ETRYCH, kytarista:** Jmenuji se Štěpán, jsem z České republiky. Přijeli jsme z Prahy.

Nova: Bono VOX, U2: Jak se jmenuješ? // **Štěpán ETRYCH, kytarista:** Jmenuji se Štěpán a jsem z Prahy v České republice.

Prima: Štěpán ETRYCH, kytarista: Jmenuji se Štěpán. Jsem z České republiky, z Prahy. Vítejte.

¹⁸³ **ČT1: Štěpán ETRYCH, kytarista:** Tak jsme si připravili cedule na to, že bysme si každéj na nástroje, na který hrajeme sami, chtěli zahrát Angel of Harlem a vsadili jsme na to, že když budou ty tři cedule vedle sebe, takže vytvoří poměrně velkou reklamní plochu.

Nova: Cyril STREJC, baskytarista: Připravil si transparenty, cedule s nápisem Já plus basa rovná se Angel Of Harlem, Já plus kytara rovná se Angel Of Harlem a Já plus bicí rovná se Angel Of Harlem.

Prima: Cyril STREJC, baskytarista: To byly normálně A3, na kterých bylo napsáno Já+basu, kytara, bicí = Angel of Harlem.

¹⁸⁴ **Cyril STREJC, baskytarista:**

ČT1: Já jsem tam komunikoval hlavně s basákem U2 Adamem Claytonem, já jsem byl hrozně nervózní, ukazoval jsem mu husí kůži, co mám na ruce, jsem tam v jednom místě vytočil předloktí a on to viděl, a on mě tak uklidňoval.

Nova: Baskytarista U2 se ke mně choval velice přívětivě, uklidňoval mě a já jsem mu ukazoval své předloktí, jsem měl husí kůži úplně po celém těle, on se tomu smál.

Prima: Tam je jeden moment předtím než se jde do druhé poloviny tý sloky, že já jsem jako měl husí kůži po celém těle a on si toho všimnul, že mu to ukazuju a hrozně se smál a byla to taková jako pohoda.

¹⁸⁵ **ČT1: redaktorka:** Píseň Angel of Harlem si Češi zahráli od druhé sloky a zvládli i Bonovu vsuvku, když nečekaně zarecitoval poctu Michaelovi Jacksonovi. Skladbu si vybrali, protože je podle nich jednoduchá.

TV Nova: redaktor: Bono dal Čechům jen pár vteřin a začal zpívat. Nezbylo nic jiného, než se chytout. Celý záznam najdete na tn.cz. Píseň, kterou před tím tvrdě trénovali, zvládli a nakonec šokovali i samotné U2. Bono jim dal znamení, aby přestali hrát, v závěru písně totiž vzdává na koncertech hold Michaelu Jacksonovi. Kytarista to ale dobře věděl a proto hrál dál.

a českým kytaristou Štěpánem¹⁸⁶. Jen TV Prima se rozhodla zážitek tří českých hudebníků okořenit, když podrobně popsala, co si který z nich z koncertu odnesl.¹⁸⁷

Jednotlivé televizní stanice se ovšem značně liší v tom, jakou pozici v tematické struktuře hlavní zpravodajské relace mu vyčlenily a jakou mu tudíž přiřkládají váhu. Největší událostí byla tato zpráva na Primě, kde se objevila jako 5. z celkem 16 příspěvků a dokonce i jako 3. v úvodních headlinech. Následuje TV Nova, která příspěvek zařadila jako 9. z celkového počtu 20 a trojici uzavírá Česká televize, která příspěvek odvysílala jako 24. z 26.¹⁸⁸

3.3 možné světy televizního zpravodajství

Z analýz jednoho dne ve vysílání hlavních zpravodajských relací stanic Česká televize (*Události*), televize Nova (*Televizní noviny*) a Prima (*Zprávy TV Prima*) zřetelně vyplynulo, že nejenže se jednotlivé stanice ve svých zpravodajstvích povětšinou věnují odlišným tématům, ale dokonce že pokud zpracovávají téma shodné, toto zpracování se může velmi výrazně lišit. Analýzy první části empirického oddílu tedy jasně prokázaly, že možné světy televizního zpravodajství v rámci tří sledovaných televizních stanic empiricky existují. Pregnantně tuto situaci vystihla jedna z moderátorek, když zpravodajskou relaci uzavřela slovy: „*Tak to byl svět očima České televize.*“. V průběhu analýzy se ukázalo, že světy očima České televize, televize Nova a televize Prima se mnohdy značně liší.

¹⁸⁶ **ČT1: Štěpán ETRYCH, kytarista:** *Já když jsem vylezl nahoru, tak se mě Bono zeptal, jestli hraju na kytaru, nebo na basu, a když jsem řekl, že na kytaru, tak mě nechal přinést tu svojí zelenou kytaru.*
Prima: Štěpán ETRYCH, kytarista: *Přede mnou byl Bono, tak jsme si podali ruce a on se měl zeptat, na co hraju. Jestli hraju na kytaru, nebo na basu. Tak jsem říkal, že hraju na kytaru.*

¹⁸⁷ **redaktor:** *Štěpánovi zůstalo na památku unikátní U2 trsátko. Michal, který seděl za bicími, si odnesl zase paličky. A Cyril zvaný Cíťa ještě jeden silný zážitek.*

Cyril STREJC, baskytarista: *Ty holky, takový ty Turkyně německý, ty přistěhovaný, a Italky co tam byly, to jsem teda zažil poprvý a asi naposledy. To byly fakt ty spadlý čelisti, jako jak na nás koukaly ty dámy.*

¹⁸⁸ Viz též tabulku 1.3.4.1 (*Příloha 1 Den první*).

4 PODODDÍL DRUHÝ: ZPŮSOBY (TELEVIZNÍ) SVĚTATVORBY

„*Ne vždy, když od sebe nějaké věci oddělíme nebo je dáme nějak jinak dohromady, děláme nový svět, avšak světy se mohou lišit tím, že ne vše, co patří k jednomu z nich, patří i k tomu druhému.*“ (Goodman 1998: 135). Na základě analýz první části empirického oddílu je však možné s určitostí prohlásit, že televizní zpravodajství skutečně vytváří možné světy, které jsou, mnohdy do značné míry, odlišné. Některé entity jednoho světa do druhého světa nepatří, často jsou ale také entity jednoho světa s entitami druhého světa v rozporu. „*Podobně jsou dvě hudební představení, které se drasticky liší, přesto provedeními téhož díla, jsou-li podle týchž not.*“ (ibid.: 136). Televizní zpravodajství jsou právě takovými hudebními představeními provedenými podle týchž not, totiž podle not původní události. „*Systém zápisu odlišuje konstitutivní charakteristiky od charakteristik náhodných, a tím stanoví ty třídy představení, které se počítají do díla.*“ (ibid.: 136). Informace o události, které se shodují napříč všemi zpravodajstvími, by tedy teoreticky měly značit shodné rysy oné události, světa-který-tu-už-je, neboli reality. To je ovšem otázka dalšího, mnohem rozsáhlejšího zkoumání, ke kterému v této práci již nezbyvá prostor. Zajímavá by ovšem v tomto kontextu byla problematika přístupu k původnímu světu události jakožto kritériu verifikace/falsifikace pravdivosti konkrétního světa. Na tomto místě nezbyvá než konstatovat, že přístup k původnímu světu události je pro běžného diváka (téměř) nemožný. Nezbyvá mu tedy, než se spolehnout na mediální interpretace, ať už jakékoli mediální ontologie. To je také důvod, proč si tato práce neklade za cíl porovnávat jednotlivé možné světy televizního zpravodajství se světem-který-tu-už-je.

Podle Goodmana se jednotlivé možné světy mohou lišit tím, zda odpovídají spíše teoretickým, nebo praktickým potřebám (ibid.: 135). Typickým příkladem je svět zpravodajství České televize, který je zákonem deklarován i sám sebe deklaruje jako veřejnoprávní, tedy sloužící a vyhovující co největšímu procentu obyvatelstva země. Z toho důvodu může logicky naplňovat potřeby pouze části diváků, a je tedy legitimizován spíše teoreticky. Naopak svět televize Nova, který se nepokrytě zaměřuje na mainstream, bude patrně paradoxně naplňovat praktické potřeby mnohem větší skupiny diváků. Samostatnou kapitolou je pak svět televize Prima, který se profiluje jako „pro-rodinný“ a jehož zpravodajství mnohdy naplňuje charakteristiky spíše spotřebitelského servisu.

Podle Goodmana se světy také v některých případech liší v tom, jaké relevantní druhy zahrnují (ibid.: 136). V případě televizního zpravodajství je tato charakteristika zřejmá: co je relevantní pro tvůrce jednoho zpravodajství, nemusí být relevantní pro tvůrce jiného zpravodajství, ať už je tato relevance založena na principech zákona, nebo prostého tržního chování. *„Opakování stejně jako identifikování je relativní k uspořádání. Svět může být nezvládnutelně heterogenní nebo nesnesitelně monotónní podle toho, jak jsou události tříděny do druhů.“* (ibid.: 135). Avšak světy televizního zpravodajství jsou charakteristické svou snahou o heterogenitu (zprávy z různých sfér života i z nejrůznějších míst planety), kterou ovšem zároveň převádí na homogenitu vyjádřenou kompaktností zpravodajské relace, strukturální stabilitou zpravodajství i formální podobností jednotlivých příspěvků, tematicky i geograficky jakkoli rozrůzněných.

Otázkou ale zůstává, jak možné světy televizního zpravodajství vznikají ze světa- *který-tu-už-je*, ze světa původní události. Vraťme se proto k teoretickému konceptu Nelsona Goodmana a prozkoumejme jednotlivé *způsoby světatorby*, které Goodman navrhuje: ***skládání a rozkládání, přikládání váhy, uspořádávání, vypouštění a doplňování a deformování***. Sám Goodman ovšem upozorňuje, že jím vytvořená klasifikace nemusí být kompletní: *„I když by jistě bylo možné vypracovat přesnější systematizaci, žádná systematizace nemůže být definitivní; jak jsem totiž poznamenal už dříve, stejně tak jako neexistuje jediný svět, neexistuje ani jediný svět světů.“* (ibid.: 142). Tudíž ani ambice této diplomové práce nemůže směřovat k zachycení všech možných způsobů světatorby a tudíž k vytvoření jediného světa světů – světa komplexního popisu, který by detailně zahrnoval alespoň všechny světy zpravodajství tří vybraných televizních stanic, o dalších televizních stanicích a dalších možných světech vytvářených médii jiného typu nemluvě. Cílem této části práce je toliko prověřit a ilustrovat Goodmanovy cesty vytváření světů v prostředí televizního zpravodajství.

Podle Goodmana se procesy zapojené do vytváření světů *„[...] nejenom často vyskytují v kombinaci, ale uvedené příklady někdy pasují stejně dobře pod více než jednu hlavičku; některé změny mohou být například považovány alternativně za změny v přikládání vah, za přeuspořádání, za změny tvarů, či za tohle všechno dohromady; a některá vypouštění jsou také věcí rozdílů ve složení.“* (ibid.: 141-2). Proto je taktéž možné, že některé uvedené příklady budou spadat do více než jedné kategorie způsobů světatorby.

4.1 skládání a rozkládání

Podle Goodmana může k témuž světu patřit „*pestrá paleta entit, které se vzájemně protínají v komplikovaných obrazcích*“ (ibid.: 135). I součástí světa televizního zpravodajství jsou entity navýsost pestré. Jsou to události z různých míst republiky i světa, z nejrůznějších sfér veřejného a mnohdy i soukromého života.¹⁸⁹

Velká část děláním světů spočívá podle Goodmana „[...] *v rozebírání a dávání dohromady, často propojeně: na jedné straně dělení na části a rozdělování druhů na podřády, analyzování komplexů na složky, které je tvoří, činění rozdílů; na straně druhé skládání celků a druhů z částí, prvků a podtříd, spojování složek do komplexů a propojování.*“ (ibid.: 134). Prvním způsobem světutvorby je tak **skládání a rozkládání**. Na tomto procesu je založen princip (televizního) zpravodajství *per se*: komplexní „realita“, tedy celistvý svět událostí je redakcí zpravodajství v případě televize uspořádáván do složek „zprávy z domova“, „zprávy ze zahraničí“, „sportovní zprávy“ a „zprávy o počasí“. Složkám obsahujícím události týkající se sportu a počasí je v rámci televizního zpravodajství či dokonce v programové skladbě¹⁹⁰ vyčleněn samostatně ohraničený prostor (v případě České televize to jsou *Branky, body, vteřiny* a *Předpověď počasí*, na TV Nova *Sportovní noviny* a *Počasí* a na TV Prima *Sport TV Prima* a *Počasí*). Komplex světa událostí je tedy tvůrci zpravodajství analyzován a členěn do složek podle tematických kategorií. Členění se provádí na základě identifikace události jako příslušející do určité kategorie. „*Identifikace spočívá v uspořádávání do entit a druhů. Odpověď na otázku „Totéž, či nikoli totéž?“ musí vždy být „Totéž, co?“.* Různá *ta-a-ta* mohou být *stejnými tak-a-tak*: *na co ukážeme nebo co slovně nebo jinak naznačujeme, může být různými událostmi, ale týmž předmětem, různými městy, ale týmž státem, různými členy, ale týmž klubem, či různými kluby, ale týmiž členy, různými poločasy, ale touž míčovou hrou.*“ (ibid.: 134). Různé události (*ta-a-ta*) mohou spadat do jediné kategorie (*tak-a-tak*), např. do kategorie „zprávy z domova“. Identifikace však funguje i rekurzivně – z pohledu diváka jsou události vnímány jako „domácí“ či „sportovní“ podle toho, do jakého zpravodajského bloku jsou

¹⁸⁹ Viz tabulky zachycující tematickou strukturu hlavní části zpravodajské relace (*Přílohy 1 – 7*).

¹⁹⁰ V televizním programu bývají všechny segmenty (hlavní část zpravodajské relace, sportovní zprávy a zprávy o počasí) zpravodajských relací TV Nova a TV Prima uváděny u jediného časového údaje, naopak jednotlivé segmenty zpravodajské relace České televize mívají v televizním programu obvykle svůj „vlastní“ vysílací čas.

zařazeny.¹⁹¹ Tyto kategorie jsou však vzápětí znovu přeuspořádávány do komplexu nového, který už je ale od původního komplexního světa událostí odlišný (protože redukovaný a přeuspořádaný), nazývaného „zpravodajství“. Ovšem i v rámci standardního členění může dojít k narušení: to když je sportovní zpráva či zpráva týkající se počasí natolik významná, že „zaslouží“ zařazení do hlavního zpravodajského bloku.¹⁹² Stále ovšem platí, že zprávy jakkoli různé jsou stále součástí jedné zpravodajské relace, či obecněji diskursu zpravodajství.

Podle Goodmana je skládání a rozkládání „[...] *normálně ovlivňováno, doprovázeno či zajišťováno používáním nálepek: jmen, predikátů, gest, obrázků atd. Tak například časově odlišné události jsou dávány dohromady pod nějaké vlastní jméno, či jsou identifikovány jako tvořící »objekt« nebo »osobu« [...].*“ (ibid.: 134). I v tomto bodě přichází ke slovu výše zmíněná identifikační otázka „*Totéž, co?*“. Rozličné události původního světa událostí začleněné do tematických kategorií zpravodajství mohou být ještě dále sdružovány: k tomuto účelu se standardně užívají nedávno zavedené sjednocovací titulky pro tematické bloky či tradiční mozaiková kompozice zprávy.¹⁹³ „*Totožnost či stálost v nějakém světě je totožností vzhledem k tomu, co se v tomto světě má za uspořádané.*“ (ibid.: 135). Příslušnost nové zprávy k události se tedy zajistí právě zastřešovacím titulkem vsazeným do struktury hlavní zpravodajské relace či vizuálním předělem v rámci jednoho příspěvku. Tyto nálepky, predikáty či obrázky podle Goodmana „*přežijí, i když nejsou na nic aplikovány, avšak obsah bez formy mizí*“ (ibid.: 133). Stejný princip titulku či předělu je totiž možné aplikovat na jakékoli vhodné téma: zastřešující titulek značí událost nebývalé významnosti, vizuální předěl je zase logickým formálním oddělovacím prvkem.

¹⁹¹ Bude-li tedy zpráva o teplotních rekordech, tak jako ve čtvrtek 23.7.2009 (viz kapitolu 4.3.1, *Příloha Den čtvrtý*) zařazena do hlavní části zpravodajské relace, divák ji bude pravděpodobněji vnímat jako důležitější (zvláště, je-li zařazena hned v úvodu relace – viz tabulku 4.2.1, *Příloha Den čtvrtý*), než pokud by byla „pouze“ součástí samostatného bloku o počasí.

¹⁹² Téma počasí, konkrétně extrémních výkyvů teplot, teplotních rekordů a následných prudkých bouří, které by jinak tematicky spadalo do kategorie „zprávy o počasí“, se v hlavní části zpravodajské relace ve sledovaném týdnu objevuje kupříkladu ve čtvrtek 23.7.2009. Mezi headlines bylo toto téma jediným společným tématem, všechny tři stanice jej zařadily dokonce shodně jako první z headlines (viz kapitolu 4.1., *Příloha Den čtvrtý*). Ve čtvrtek 23.7.2009 bylo toto téma také jedním ze dvou společných témat napříč všemi sledovanými televizními stanicemi (viz kapitolu 4.3.1, *Příloha Den čtvrtý*). Toto téma je pak všemi třemi stanicemi dále rozvíjeno i v pátek (24.7.2009) a sobotu (25.7.2009), kdy se ovšem pozornost zpravodajství obrací ke škodám, které bouře způsobily (viz kapitoly 5.3.1 a 6.3.1, *Příloha Den pátý a Den šestý*) a jeho zařazení do hlavní části zpravodajské relace je tudíž pochopitelnější.

¹⁹³ Příspěvky všech tří sledovaných televizních stanic v pátek 24.7.2009, referující o následcích bouřek ze středy 22.7.2009, jsou v zásadě vystavěny právě na mozaikovém principu (viz kapitolu 5.3.1, *Příloha Den pátý*). Všechny tři příspěvky jsou (nebývale shodně) rozděleny různě pojednanými vizuálními předěly, které ale zároveň labelují jednotlivé pasáže příspěvku a identifikují je buď geograficky, nebo tematicky (viz obr. 118-127, kap. 5.3.1.2, *Příloha Den pátý*).

4.2 příkládání váhy

Proces druhý, **příkládání váhy**, se v jistém smyslu podobá předchozímu procesu **skládání a rozkládání**, ale je založen na odlišném principu. „*I když můžeme říci, že v diskutovaných případech chybí některé relevantní druhy jednoho světa v tom druhém, měli bychom asi raději říkat, že tyto dva světy obsahují právě tytéž třídy jinak roztríděné do relevantních a irrelevantních druhů. Některé relevantní druhy jednoho z těchto světů v tom druhém nechybí, ale jsou tam přítomny jakožto druhy irrelevantní; některé rozdíly mezi světy nejsou ani tak v obsažených entitách, jako v důrazu či v podtržení [...]*.“ (ibid.: 136-7). I v rámci možných světů televizního zpravodajství můžeme rozeznat různé stupně příkládání váhy: ve světě ČT1 se pravděpodobně vyskytuje i (dnes již klasická, v teoretické části práce zmíněná) veverka na vodních lyžích (jistě alespoň ve formě agenturní zprávy), avšak tvůrci světa zpravodajství ČT1 jí nepřikládají takovou váhu, aby ji zařadili do hlavního zpravodajského bloku. Podle Goodmana se tyto rozdíly v důrazu „[...] týkají i rozdílu v rozeznávaných relevantních druzích.“ (ibid.: 137).

„*V jednom světě může existovat mnoho druhů sloužících různým účelům; avšak odporující si účely mohou dát vzniknout neslučitelným důrazům a odlišujícím se světům, a stejně tak i odporujícím si chápáním toho, které druhy danému účelu slouží.*“ (ibid.: 137). „*I tam, kde obory aplikace – popisované či zobrazované věci – splývají, mohou být charakteristiky či druhy, které jsou exemplifikovány či vyjadřovány, velmi odlišné.*“ (ibid.: 137). Podstatné je ovšem spolu s Goodmanem podotknout, že „*Hodnocení relevance, důležitosti, užitečnosti, či hodnoty dává často hierarchie, a ne jenom dichotomie. Takové příkládání váhy je také případem určitého typu uspořádávání.*“ (ibid.: 138). A právě takové hierarchie, a předpokládejme, že uvědomovaně, vytváří tvůrci televizního zpravodajství. Jiná relevance je příkládána zprávě, která je zařazena jako první po úvodních headlines, jinak je vnímána zpráva zpravodajskou relací uzavírající. Divák (především divák televizí Nova a Prima) už si zvykl na to, že poslední zpráva bývá jakousi odlehčující perličkou na závěr, která má patrně zmírnit trauma prožité po shlédnutí celé zpravodajské relace.¹⁹⁴ Hodnocení důležitosti,

¹⁹⁴ Poslední příspěvek v *Televizních novinách* TV Nova v pondělí 20.7.2009 referuje o pouštění draků ve Švýcarsku; v úterý 21.7. o kandidatuře nahého kovboje na starostu města New York; ve středu 22.7. o nálezu nachové perly v mořské škebli; ve čtvrtek 23.7. o měření intenzity úsměvu zaměstnanců japonských železnic; v pátek 24.7. o muži, který v Orlických horách hledá zmije; a v neděli 26.7.2009 o netradičně pojaté svatbě, kde se snoubenci a svědkové protančili k oltáři. Podobně poslední příspěvek

relevance a hodnoty se však netýká pouze prvních a posledních příspěvků. Různé televizní stanice totiž evidentně přikládají určitému tématu různou váhu, neboť se často setkáváme s tím, že příspěvek zpracovávající shodné téma se v rámci struktury zpravodajské relace objevuje na různě důležitých pozicích.¹⁹⁵ Goodman dodává, že „*Co se bere za důraz, je samozřejmě odchylka od relativní výsadnosti těch několika charakteristik běžného světa, jak ho normálně vidíme.*“ (ibid.: 137). Divák zpravodajství ovšem, jak už bylo několikrát uvedeno, nemá většinou žádnou možnost porovnat tvrzení televizního zpravodajství se „skutečným světem“. Jediným jeho styčným bodem je jeho vlastní hodnotový systém, který je ovšem televizním zpravodajstvím také formován.

zpravodajské relace *Zprávy TV Prima* v úterý 21.7.2009 referuje o objevu britských vědců, že kočky jsou zdatné manipulátorky; ve středu 22.7. o nepovedené dražbě hotelu Watergate; ve čtvrtek 23.7. o posledním přestárlém samci želvy sloní, který je jedinou nadějí na záchranu tohoto živočišného druhu; v pátek 24.7. o tom, jak vzrůstem nevelký herec Krytinář složil zkoušky v autoškolce; v sobotu 25.7. o tom, jak hejna komárů zaplavují Jižní Čechy a konečně v neděli 26.7.2009 o tom, že finanční krize zasáhla i knihovny (viz tabulky 1.2.1 – 7.2.1 v *Příloze*). Česká televize naopak své poslední příspěvky věnuje většinou událostem v kultuře (viz tamtéž), pouze v sobotu 25.7.2009 informuje o obnovení bleších trhů v Praze (viz tabulku 6.2.1, *Příloha Den šestý*).

¹⁹⁵ Kupř. ve středu 22.7.2009 informují všechny tři televizní stanice o výsledku soudu s počítačovými piráty. Zatímco ale TV Prima zařazuje téma jako sedmé z celkových osmnácti, ve zpravodajství České televize se objeví jako dvanácté z šestadvaceti a na TV Nova dokonce až jako sedmnácté z jednadvaceti (viz kapitoly 3.3.3, *Příloha Den třetí*). Různou váhu jednotlivé stanice evidentně přikládají i dalšímu středečnímu tématu, starostovi rumunského města Konstanca, který se na módní přehlídce procházel po molu v nacistické uniformě. V tomto případě je kromě umístění ve struktuře hlavní části zpravodajské relace signifikantní i zpravodajský čas (tedy délka příspěvku), který stanice tématu věnovaly (viz kapitoly 3.3.5, *Příloha Den třetí*). Připsaná relevance z pohledu umístění tématu ve struktuře relace je signifikantní také u posledního středečního tématu, krádeže vzácných opic z plzeňské zoologické zahrady (viz kapitoly 3.3.6, *Příloha Den třetí*). Různou důležitost přikládají jednotlivé stanice i dalším tématům, kupříkladu v pátek 24.7.2009 změně bodového systému (viz kapitoly 5.3.3, *Příloha Den pátý*), vývoji kurzu české koruny (viz kapitoly 5.3.4, *Příloha Den pátý*) či zásahu americké policie proti korupci ve vysokých kruzích (viz kapitoly 5.3.6, *Příloha Den pátý*); nebo v neděli 26.7.2009 tématu požárů na jihu Evropy (viz kapitoly 7.3.3, *Příloha Den sedmý*). Je pochopitelné možné uvést i příklady dokladující připisování podobné relevance, opět na základě zařazení do struktury hlavní zpravodajské relace či vymezení podobného zpravodajského času. Kupř. téma zatmění Slunce ve středu 22.7.2009 zařadila Česká televize jako páté a TV Nova a TV Prima shodně jako šesté v pořadí, přičemž mu všechny televizní stanice věnovaly přibližně stejný čas (viz kapitoly 3.3.1, *Příloha Den třetí*).

4.3 uspořádávání

Podle Goodmana se světy, které se neliší ani entitami, ani důrazem, mohou lišit právě **uspořádáním** (ibid.: 138). Charakteristika tohoto způsobu světatorby, aplikovaného na televizní zpravodajství, je ovšem v mnohém podobná charakteristice předcházejícího skládání a rozkládání. Vzhledem k tomu, že se analýzy empirické části zaměřovaly především na témata v daném dni všem sledovaným televizním stanicím společná, bylo by na tomto místě možné uvést četné příklady z kapitoly 4.2.¹⁹⁶

V případě uspořádávání je ovšem podstatnější jiná otázka. *„Stejně tak jako nic nemůže být v klidu ani v pohybu nezávisle na referenčním rámci, nemůže nic z hlediska odvozování předcházet něčemu jinému nezávisle na konstrukčním systému. Avšak odvozování je na rozdíl od pohybu z bezprostředně praktického hlediska málo zajímavé; a tak ve svém každodenním světě, i když stále alespoň dočasně přijímáme nějaký referenční rámec, jenom zřídka kdy přijímáme i nějakou odvozovací bázi.“* (ibid.: 138). Běžný divák si tak většinou neuvědomuje (nebo nepřipouští), že světy televizního zpravodajství jsou odvozovány ze světa událostí a světy zpravodajství tak přijímá jako věrně zobrazující svět reality. Jak píše Goodman, *„Uspořádání různých druhů pronikají vnímáním a praktickým vědomím.“* (ibid.: 138). *„Naše vnímání a myšlení,“* totiž podle Goodmana, *„může zvládnout obrovská množství materiálu jedině prostřednictvím vhodného uspořádávání a sdružování.“* (ibid.: 139). A uspořádávání je tak ve spojení se **skládáním a rozkládáním a příkládáním váhy** samou podstatou tvorby televizního zpravodajství: realitu totiž není možné obsáhnout jako celek a vytvořit tak zrcadlo přírody či borgesovskou dokonalou mapu světa – realita musí být protříděna, přeuspořádána a sdružena do nového celku – do zpravodajství. *„[Způsoby uspořádávání] nejsou »nalézány ve světě«, ale vestavovány do světa.“* (ibid.: 139). V realitě nejsou události opatřeny nálepkami „domácí“, „zahraniční“, „sportovní“ či „o počasí“, ani popisky „důležité“, „nedůležité“, popř. „závažné“ a „zábavné“. Těmi, kdo události tímto způsobem třídí a zároveň i labelují a tím *vestavují* jejich uspořádání, jsou tvůrci televizního zpravodajství.

Podle Goodmana uspořádání zahrnuje periodičnost stejně tak jako blízkost (ibid.: 138). I zpravodajství je periodické, každý den je vysíláno ve stejný čas, přičemž

¹⁹⁶ Viz poznámku č. 195.

změna vysílacího času může dokonce vést ke ztrátě sledovanosti. Blízkost je pak jednou z nejdůležitějších zpravodajských hodnot.¹⁹⁷

Jednou z důležitých forem uspořádávání je ovšem i uspořádání statické. „K radikálnímu přeuspořádání jiného typu dochází, když se konstruuje statické zobrazení ze vstupu vznikajícího při prohlížení nějakého obrázku, nebo když se buduje jednotné a všestranné zobrazení nějakého předmětu nebo města z časově, prostorově a kvalitativně různorodých pozorování a dalších druhů informací.“ (ibid.: 139). Statické uspořádání se ve zpravodajství objevuje ve formě schematických grafických znázornění či přímo grafů. Takové statické znázornění má ve zpravodajství, jehož příspěvky musí v relativně krátkém časovém úseku podat co nejvíce informací, jistě své opodstatnění, zvláště pokud je referovaná situace složitější a grafické znázornění tak spoří zpravodajský čas a pomáhá k lepší orientaci diváka.¹⁹⁸ Často se ovšem stává, že zařazení grafického znázornění je spíše výsledkem žurnalistické rutiny (především v případě televize Nova), nebo podceňování schopností diváka. Grafiky a grafy jsou tak často zařazovány i v naprosto neopodstatněných případech¹⁹⁹ a může se stát, že situaci spíše zamlží, než aby ji pomohly o/vysvětlit²⁰⁰.

¹⁹⁷ Srov. Johansson – Westerstahl 1994.

¹⁹⁸ Kupř. v úterý 21.7.2009 autoři příspěvků (tematizujících protesty Akademie věd ČR proti krácení státních dotací) TV Nova i TV Prima demonstrují vývoj výše státních dotací na srozumitelných a jasných, byť v případě TV Prima poněkud infantilních, ilustračních grafikách (viz kapitolu 2.3.2.2, *Příloha Den druhý*, srov. obr. 11-17). Podobně ve středu 22.7.2009 Česká televize a TV Nova graficky znázorňují průběh zatmění Slunce. V případě TV Nova však může být recepce samotného grafického znázornění značně narušená, začne-li se divák koncentrovat na ilustrační fotografie indických svatých mužů v obrovských slunečních brýlích, které grafiku doplňují (viz kapitolu 3.3.1.2, *Příloha Den třetí*, srov. obr. 48-53).

¹⁹⁹ Kupř. v úterý 21.7.2009 se v příspěvku TV Nova o zatčení fotbalových funkcionářů objevuje grafika, která znázorňuje fotografie zatčených „letící“ do policejního vozu (viz kapitolu 2.3.1, *Příloha Den druhý*). Ve středu 22.7.2009 zase TV Nova do příspěvku o rumunském starostovi zařazuje grafiku znázorňující mapu Rumunska, doplněnou o fotografii starosty v nacistické uniformě. Tato grafika ovšem podkládá vyjádření historika a je tudíž doplněna o historikovo jméno (viz kapitolu 3.3.5.2, *Příloha Den třetí*). V neděli 26.7.2009 pak TV Prima zařazuje do příspěvku o úrazech dětí sekačkami grafiku k případu chlapce, kterého srazilo auto (viz kapitolu 7.3.1, *Příloha Den sedmý*). Jednak tento případ s hlavním tématem reportáže téměř nesouvisí, a jednak je mu v příspěvku věnována pouze jediná věta. Opodstatnění samotného uvedení těchto grafik je tak značně diskutabilní.

²⁰⁰ Tak jako v případě grafického doprovodu k reportáži TV Nova z neděle 26.7.2009 k tématu dětí zraněných zahradními sekačkami. Grafika znázorňuje muže řídícího zahradní traktro, který přejede upadnuvší batole. Redaktor ovšem v asynchronu popisuje nastalou situaci dosti odlišně, otec dítě totiž přejel zahradní sekačkou, a nikoli traktorem, a otázkou také je, zda dítě vůbec upadlo (viz kapitolu 7.3.1, *Příloha Den sedmý*).

4.4 vypouštění a doplňování

Čtvrtým způsobem světatorby je pak podle Goodmana **vypouštění a doplňování**. „*Dělání jednoho světa z druhého také obvykle zahrnuje nějaké rozsáhlé vymítání a naplňování – současné odstraňování nějakého starého materiálu a dodávání nového.*“ (ibid.: 139). Co by mohlo být lepší ilustrací tohoto procesu než televizní zpravodajství? Ve zpravodajství obecně a v televizním zpravodajství mnohem znatelněji dochází k rozsáhlému vymítání a novému naplňování každý den. To, co zůstává stejné a co se každým dnem vymítá a znovu naplňuje, je forma, samotný diskurs zpravodajství.²⁰¹ To, co je vymítáno a nahrazováno, je obsah, konkrétní události, které zpravodajství prezentuje. Avšak vypouštění a doplňování se neodehrává pouze na této makro-úrovni. Na mikro-úrovni můžeme sledovat každodenní recyklaci již dříve použitých, obrazových či zvukových, materiálů v novém kontextu²⁰², popř. navazování a rozšiřování dříve uvedené zprávy.²⁰³

Goodman také upozorňuje, že „*naše schopnost pomíjení je prakticky neomezená, a to, co skutečně vnímáme, se obvykle skládá z významných fragmentů a náznaků, které vyžadují masivní doplňování.*“ (ibid.: 139). Během dvouminutové reportáže či dokonce méně než třicetivteřinové čtené zprávy navíc ani není možné předestřít recipientovi více než fragmenty události. A tak to, co divák skutečně vnímá, jsou ve výsledku pouze fragmenty fragmentů. A zde pochopitelně vyvstává nebezpečí deformace původního

²⁰¹ Každý den začíná zpravodajská relace ve stejný čas, otvírá ji stejná znělka a stejně vystavěné headlines, zprávy čtou stejně složené moderátorské dvojice, zpravodajská relace je pokaždé přibližně stejně dlouhá, příspěvky podobně vystavěné atd. Dojde-li ke změně, ať už na paradigmatické (kupř. se změní složení moderátorské dvojice) či syntagmatické ose (posune se začátek vysílání), vždy to znamená velký zásah do diskursu zpravodajství a potenciální ztrátu sledovanosti, neboť diskurs zpravodajství, možná více než kterýkoli jiný diskurs, je založen na pravidelnosti.

²⁰² To se týká především tzv. archivních nebo ilustračních záběrů a fotografií, popřípadě grafik. Kupř. v úterý 21.7.2009 TV Prima v příspěvku o krachu CK Tomi Tour využívá naprosto shodných záběrů jako v pondělí 20.7.2009 (viz kapitolu 2.3.3.2, *Příloha Den druhý*, srov. obr. 18-28). Podobný postup používá i TV Nova, i když ne v tak masivním měřítku: v příspěvku ke stejnému tématu (tedy krachu CK Tomi Tour) se v úterý 21.7.2009 objeví stejné ilustrační záběry jako v pondělí 20.7.2009 (viz kapitolu 2.3.3.2, *Příloha Den druhý*, srov. obr. 29-32). Podobně ve středu 22.7.2009 v příspěvku o zatčení fotbalových funkcionářů používá TV Prima stejnou ilustrační fotografii jako předchozího dne, 21.7.2009 (viz kapitolu 3.3.2.2, *Příloha Den třetí*, srov. obr. 60 a 61). Stejně ilustrační záběry se opakují i v případě České televize, např. v sobotu 25.7.2009 se v příspěvku o škodách po bouřích objevují stejné ilustrační záběry jako v příspěvku na stejné téma ze čtvrtka 23.7.2009 (viz kapitolu 6.3.1.2, *Příloha Den šestý*, srov. obr. 167 a 168). Opakování stejných grafik už tak časté není, ale i zde je možné uvést příklad: v příspěvku ČT1 v sobotu 25.7.2009 o škodách způsobených extrémním počasím se opakuje grafika z pátku 24.7.2009 (viz kapitolu 5.3.1.2, *Příloha Den pátý*, srov. obr. 128 a 129).

²⁰³ Navazování na již dříve tematizovanou událost je jevem poměrně častým, uvádíme zde proto jen několik exemplárních případů: kupř. téma následků střeďečních (22.7.) a čtvrtečních bouří (23.7.) se ve zpravodajství všech tří stanic objevuje opakovaně od čtvrtka až do soboty 25.7.2009 (viz kapitoly 4.3.1.2, 5.3.1.2 a 6.3.1.2, *Příloha Den čtvrtý, pátý a šestý*).

světa události.²⁰⁴ Navíc podle Goodmana „*Paměť věci upravuje ještě nemilosrdněji [...]*“ (ibid.: 140). Dalším důležitým aspektem zpravodajství a mediálního diskursu obecně je totiž to, co Festinger (1957) nazval teorií kognitivní disonance. S tímto principem pracuje i Goodman: „*Že nacházíme to, co očekáváme (co hledáme nebo co vychází hluboce vstříc našemu očekávání), a že máme sklon být slepí k tomu, co našim cílům ani neprospívá, ani neškodí, je samozřejmostí každodenního života a je to dostatečně prokazováno v psychologických laboratořích. [...] A z toho, co skutečně vnímáme a co si zapamatováváme, vypouštíme jako iluzorní či zanedbatelné to, co nemůže být vestavěno do architektury toho světa, který budujeme.*“ (ibid.: 140). A to je druhý, prostředky diskursivní analýzy hůře zkoumatelný, aspekt procesu vypouštění a doplňování.

4.5 deformování

Pátým a v Goodmanově klasifikaci posledním způsobem světatorby je **deformování**. „*Některé změny jsou přetvářením a deformováním, které může být v závislosti na úhlu pohledu považováno buď za opravu, nebo za zkomolení.*“ (ibid.: 141). Takový pocit může mít přímý svědek události, tedy přímý účastník světa události, když sleduje reportáž o této události ve zpravodajství. Podobný pocit však můžeme často mít my všichni: stačí v jeden den shlédnout všechny tři hlavní zpravodajské relace vybraných televizních stanic.²⁰⁵

4.6 konsekvence existence možných světů

V předcházejících kapitolách bylo názorně ukázáno, že možné světy televizního zpravodajství empiricky existují, a zevrubně byly prozkoumány způsoby jejich vytváření, způsoby světatorby. Poslední z výzkumných otázek nastolených v úvodu k empirické části práce byla otázka konsekvencí existence možných světů. Proč je tedy koncepce možných světů a způsobů jejich tvorby tak důležitá? A pro koho vlastně?

V tomto smyslu je zásadní návaznost Goodmanovy teorie na úvahy Ludwiga Wittgensteina o významu. Připomeňme, že podle Wittgensteina udělují jazykovému výrazu význam gramatiky jazykových her, a z plurality gramatik vyplývá polysémie

²⁰⁴ Viz kapitolu 4.5.

²⁰⁵ Viz komparace všech společných témat napříč sledovanými televizními stanicemi v *Příloze*.

jazykových výrazů a tedy pluralita významů. Význam tedy variuje dle jazykové hry, ve které je jazykový výraz použit. A goodmanovské možné světy můžeme nahlížet právě jako wittgensteinovské jazykové hry. Co svět, to jazyková hra. Možné světy = možné jazykové hry. Co jazyková hra, to význam. Možné světy = možné významy. Způsoby světatvorby = gramatiky jazykových her. Způsoby světatvorby = způsoby „významotvorby“. Je tedy zřejmé, že prostřednictvím vytváření možných světů lze konstruovat významy. Význam je totiž v tomto případě konstruován symbolickými formami, z nichž se svět televizního zpravodajství skládá. A ten, kdo ovládá způsoby světatvorby a skrze ně i možné světy – ať už je to novinář, politik, či demagog – ovládá tak způsoby „významotvorby“ a skrze ně i možné významy. Vkládání preferovaných významů do mediálních sdělení je právě takovým způsobem světatvorby. A přijímání preferovaných významů je přijetím určitého světa a tím i určitého významu. Nutno však dodat, že kódování a dekodování mediálních, resp. zpravodajských sdělení jistě nefunguje na jednoduchém principu stimul – reakce. Do procesu produkce vstupuje mnoho dalších faktorů (na straně především vliv instituce, která producenta zpravodajských sdělení zaměstnává, na straně druhé recipientovy hodnotové systémy), které se na výsledném produktu odráží. Možné světy televizního zpravodajství jsou tak o to komplikovanější, že se v nich význam konstruuje na několika úrovních.²⁰⁶ Na straně recipienta je zase nutné počítat s možností negociačního, či dokonce opozičního „čtení“ významů. Negociační a opoziční interpretace je ovšem záležitostí minoritní (Hall 1980), a ovládnutí způsobů tvorby preferovaného významu tak stále zůstává naprosto klíčovým.

²⁰⁶ Když například uvážíme pouze lidský faktor, který do procesu zpracování události ve zprávu vstupuje, úrovně zpracování a tím i možných posunů významu se pohybují od svědka události přes kameramana, reportéra, stříhače, režiséra, moderátora až k vedoucímu vydání a šéfredaktorovi a v posledku i k recipientovi.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce obecně bylo ukázat, zda a jakým způsobem je možné teorie a koncepty vzniklé v rámci postanalytické filosofické tradice aplikovat v metodologickém rámci oboru mediální studia, konkrétně pak prostřednictvím analýzy zpravodajských sdělení prokázat, zda je koncepce možných světů a způsobů světatorby v praxi aplikovatelná při analýze diskursu televizního zpravodajství.

Teoretickým východiskem této práce byla koncepce možných světů (*possible worlds*) a způsobů světatorby (*ways of worldmaking*) amerického filosofa postanalytické tradice Nelsona Goodmana. Goodmanův koncept možných světů byl aplikován v prostředí televizního zpravodajství s cílem ukázat, zda zpravodajství jednotlivých televizních stanic vytváří své vlastní, možné světy televizního zpravodajství, a následně identifikovat způsoby televizní světatorby, tedy způsoby vytváření možných světů televizního zpravodajství.

Teoretický oddíl nejprve představil zásadní inspirační zdroje, především z oblasti analytické a postanalytické filosofie, ale i dalších disciplin (jako lingvistika, či etnolingvistika), klíčové pro formování Goodmanovy teorie možných světů. V návaznosti na uvedené zdroje pak byla představena samotná Goodmanova koncepce možných světů a její možné aplikace v prostředí diskursu televizního zpravodajství a prostřednictvím analogie bylo ukázáno, že zpravodajství jednotlivých televizních stanic funguje na principu vytváření možných světů.

Empirický oddíl práce se poté nejprve zaměřil na ověřování takto formulovaného teoretického předpokladu na empirickém materiálu z prostředí televizního zpravodajství. Analýza hlavních zpravodajských relací tří českých celoplošných televizních stanic v rámci jednoho týdne vysílání, založená na principech diskursivní analýzy, jasně prokázala, že zpravodajství sledovaných televizních stanic vytváří své vlastní, možné světy televizního zpravodajství, a poukázala tak na relativitu zpravodajských reprezentací skutečnosti (světa) prezentovaných jednotlivými televizními stanicemi jako objektivní, vyvážené či přesné. Vzhledem k tomu, že teoretický předpoklad empirické existence možných světů byl empiricky potvrzen, druhá část empirického oddílu byla věnována zkoumání pěti Goodmanem postulovaných způsobů světatorby, tedy způsobů vytváření možných světů v oblasti televizního zpravodajství. Ukázalo se, že sledované televizní stanice těchto postupů při produkci zpravodajských sdělení skutečně využívají a jednotlivé způsoby světatorby,

skládání a rozkládání, přiřkládání váhy, uspořádávání, vypouštění a doplňování a deformování tak mohly být ilustrovány na příkladech, které zjistila analýza první části empirického oddílu práce.

Diplomová práce ukázala, že Goodmanova koncepce možných světů a způsobů světatvorby je v metodologickém rámci mediálních studií aplikovatelná. Z propojení Goodmanovy koncepce možných světů s Wittgensteinovým pojetím tvorby významu v rámci tzv. jazykových her vyplývá, že prostřednictvím tvorby možných světů je možné vytvářet významy inherentní symbolickým formám reprezentací zakládajících každé zpravodajské sdělení ve formě preferovaných významů. A ten, kdo ovládá způsoby světatvorby, ovládá i tvorbu preferovaných významů. Tyto závěry ve spojení s empiricky ověřenou relativitou možných světů televizního zpravodajství se mohou stát jedním z prostředků zpochybnění objektivity, vyváženosti, nestrannosti, či přesnosti, tedy základních vyžadovaných, obecně přijímaných a deklarovaných atributů zpravodajství.

BIBLIOGRAFIE

AUSTIN, John L. *Jak udělat něco slovy*. 1. vydání. Praha: Filosofia, 2000. 176 stran. ISBN 80-7007-133-8.

BERGER, Peter L. – LUCKMAN, Thomas. *Sociální konstrukce reality. Pojednání o sociologii vědění*. 1. vydání. Brno: CDK, 1999. 215 stran. ISBN 80-85959-46-1.

CARNAP, Rudolf - HAHN, Hans - NEURATH, Otto. *Vědecké pojetí světa – Vídeňský kroužek*. In FIALA, Jiří (ed.). *Analytická filosofie: První čítanka*. 2. vydání. Plzeň – Nymburk: O.P.S, 2006. 464 stran. ISBN 80-239-7107-7. S. 14-37.

CASSIRER, Ernst. *The Philosophy of Symbolic Forms. Volume Three: The Phenomenology of Knowledge*. New Haven: Yale University Press, 1957.

CASSIRER, Ernst. *The Philosophy of Symbolic Forms. Volume Two: Mythical Thought*. New Haven: Yale University Press, 1955.

CASSIRER, Ernst. *The Philosophy of Symbolic Forms. Volume One: Language*. New Haven: Yale University Press, 1955.

COTTER, Colleen. *Discourse and Media*. In SCHIFFRIN, D. – TANNEN, D. – HAMILTON, H.E. (eds.). *The Handbook of Discourse Analysis*. Malden – Oxford – Carlton: Blackwell Publishing, 2008. ISBN 978-0-631-20595-1. S. 416-436.

ČERNÝ, Jiří. *Úvod do studia jazyka*. 1. vydání. Olomouc: Rubico, 1998. 248 stran. ISBN 80-85839-24-5.

DAVIDSON, Donald. *O samotné myšlence pojmového schématu*. In PEREGRIN, Jaroslav (ed.). *Obrat k jazyku: Druhé kolo. (Jazyk, myšlení a svět v názorech postanalytických filosofů)*. Praha: Filosofia, 1998. ISBN 80-7007-102-8. S. 109-125.

DAVIDSON, Donald. *Inquiries into Truth and Interpretation*. Oxford: Clarendon Press, 1984. 292 stran. 978-0-198-24617-6.

van DIJK, Teun A. Opinions and Ideologies in the Press. In BELL, Allan – GARRETT, Peter (eds.). *Approaches to Media Discourse*. Oxford: Blackwell Publishing, 2007. ISBN 978-0-631-19887-1. S. 21-63.

van DIJK, Teun A. The Interdisciplinary Study of News as a Discourse. In JENSEN, Klaus B. - JANKOWSKI, Nicholas W. (eds.) *A Handbook of Qualitative Methodologies for Mass Communication Research*. London: Routledge, 1993. ISBN 0-415-05405-2. S. 108-120.

DUMMETT, Michael. Origins of Analytical Philosophy I-II. *Lingua e Stile*, 1988, 23.

FAIRCLOUGH, Norman. *Critical Discourse Analysis*. 2. vydání. London: Longman, 1995. 265 stran. 0-582-02884-1.

FESTINGER, Leon. *A Theory of Cognitive Dissonance*. Stanford: Stanford University Press, 1957. 291 stran. 978-0-804-70131-0.

GALTUNG, Johann - RUGE, Mari. The Structure of Foreign News. The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers. *Journal of Peace Research*, 1965, vol. 2, s. 64-91.

GLÜER, Kathrin. Radikální interpretace: Filosofie jazyka Donalda Davidsona. In Fiala, Jiří (ed.). *Analytická filosofie: Třetí čítanka*. 1. vydání. Praha – Plzeň: O.P.S., 2002. 300 stran. ISBN 80-238-9518-4. S. 133-175.

GOODMAN, Nelson. Slova, díla, světy. In PEREGRIN, Jaroslav (ed.). *Obrat k jazyku: Druhé kolo. (Jazyk, myšlení a svět v názorech postanalytických filosofů)*. Praha: Filosofia, 1998. ISBN 80-7007-102-8. S. 129-146.

GOODMAN, Nelson. *Způsoby světatvorby*. Bratislava: Archa, 1996. 152 stran. ISBN 80-7115-120-3.

GOODMAN, Nelson. *The Structure of Appearance*. 1. vydání. Cambridge (Massachusetts): Harvard University Press, 1951. 315 stran.

HUBÍK, Stanislav. *K postmodernismu obratem k jazyku*. 1. vydání. Boskovice: Albert, 1994. 218 stran. ISBN 80-85834-08-1.

HALL, Stuart. Encoding/Decoding. In Hall, Stuart et al. (eds.). *Culture, Media, Language: Working Papers in Cultural Studies, 1972-79*. London: Hutchinson, 1980. 311 stran. ISBN 978-0-091-42071-0. S. 128-138.

HEIDEGGER, Martin. *O humanismu*. 1. vydání. Rychnov na Kněžnou: Ježek, 2000. 56 stran. ISBN 80-85996-32-4.

JANATOVÁ, Marcela. *Objektivita zpravodajství: realita nebo fikce?: bakalářská diplomová práce*. Olomouc: Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 2007. 48 stran. Vedoucí bakalářské diplomové práce Mgr. Marek Lapčík, PhD.

JANATOVÁ, Marcela – SEDLÁČEK, Štěpán. Konstrukce mediálního diskursu o radaru: státní svátek jako prostředek diskvalifikace alternativního diskursu. [v tisku].

JOHANSSON, Folke - WESTERSTÅHL, Jörgen. Foreign News, News Values and Ideologies. *European Journal of Communication*, 1994, vol. 9, no. 1, s. 71-89.

KANT, Immanuel. *O rozdílu mezi analytickými a syntetickými soudy*. In PEREGRIN, Jaroslav (vyd.). *Co je analytický výrok?* Praha: Oikoymenth, 1995. ISBN 80-238-0469-3. S. 25-26.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Ilustrovaný studijní slovník anglicko-český / česko-anglický*. 1. vydání. Plzeň: Fraus, 2004. ISBN 80-7238-343-4.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Stručný filosofický slovník*. Praha: Svoboda, 1966. ISBN 25-086-66.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.

LAPČÍK, Marek. Ambivalentní charakter TV zpravodajství jako „intermediálního textu“. In SCHNEIDER, Jan – KRAUSOVÁ, Lenka (eds.). *Intermedialita: slovo – obraz – zvuk*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2054-7. S. 319 – 330.

MARVAN, Tomáš – HVORECKÝ, Juraj (eds.). *Základní pojmy filosofie jazyka a mysli*. 1. vydání. Nymburk: O.P.S., 2007. 236 stran. ISBN 978-80-903773-3-2.

MCQUAIL, Dennis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2. vydání. Praha: Portál, 2002. 448 stran. ISBN 80-7178-714-0.

OSVALDOVÁ, Barbora – HALADA, Jan (a kol.). *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007. 263 stran. ISBN 978-80-7277-266-7.

PEREGRIN, Jaroslav. *Kapitoly z analytické filosofie*. 1. vydání. Praha: Filosofia, 2005. 320 stran. ISBN 80-7007-207-5.

PEREGRIN, Jaroslav (ed.). *Obrat k jazyku: Druhé kolo, (Jazyk, myšlení a svět v názorech postanalytických filosofů)*. Praha: Filosofia, 1998. 196 stran. ISBN 80-7007-102-8. Kapitola Obrat k jazyku a analytická filosofie, s. 7-47.

PEREGRIN, Jaroslav. *Logika ve filosofii, filosofie v logice. (Historický úvod do analytické filosofie.)* Praha: Herrmann a synové, 1992.

PEREGRIN, Jaroslav. *Wittgenstein a pravidla našich jazykových her*. Dostupné z <http://jarda.peregrin.cz/mybibl/PDFTxt/536.pdf> [citováno 1.12.2009].

PLATÓN. *Kratylos*. 2. vydání. Praha: Oikoymenh, 1994. 100 stran. ISBN 80-85241-44-7.

QUINE, Willard Van Orman. Překlad a význam. In Fiala, Jiří (ed.). *Analytická filosofie: Třetí čítanka*. 1. vydání. Praha – Plzeň: O.P.S., 2002. 300 stran. ISBN 80-238-9518-4. S. 96-132.

QUINE, Willard Van Orman. Hlavní body mého filosofického postoje. In Fiala, Jiří (ed.). *Analytická filosofie: Druhá čítanka*. 1. vydání. Praha – Plzeň: O.P.S., 2001a. 283 stran. ISBN 80-238-8519-7. S. 177-182.

QUINE, Willard Van Orman. *Word and Object*. 24. vydání. Cambridge (Massachusetts): MIT Press, 2001b. 294 stran. ISBN 0-262-67001-1.

QUINE, Willard Van Orman. Dvě dogmata empirismu. In PEREGRIN, Jaroslav (vyd.). *Co je analytický výrok?* Praha: Oikoymenh, 1995. ISBN 80-238-0469-3. S. 79-99.

RAJCHMAN, John – WEST, Cornel. *Post-Analytic Philosophy*. New York: Columbia University Press, 1985. ISBN 0-231-06066-1.

RORTY, Richard. Zkoumání jako rekontextualizace: antidualistické pojetí interpretace. In PEREGRIN, Jaroslav (ed.). *Obrat k jazyku: Druhé kolo. (Jazyk, myšlení a svět v názorech postanalytických filosofů)*. Praha: Filosofia, 1998. ISBN 80-7007-102-8. S. 149 – 171.

RORTY, Richard (ed.). *The Linguistic Turn: Essays in Philosophical Method*. 2. vydání, 1992. Chicago: University of Chicago Press, c1967. 407 stran. ISBN 0-226-72569-3.

RORTY, Richard. *Philosophy and the Mirror of Nature*. 2. vydání, 1980. Princeton: Princeton University Press, c1979. 401 stran. ISBN 0-691-07236-1.

SAUSSURE, Ferdinand de. *Kurs obecné lingvistiky*. 2. vydání. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0560-9.

SEARLE, John R. *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 1969. ISBN 0-521-09626-X.

SELLARS, Wilfrid – RORTY, Richard – BRANDOM, Robert. *Empiricism and the Philosophy of Mind*. 1. vydání. Cambridge (Massachusetts): Harvard University Press, 1997. 192 stran. ISBN 0-674-25154-7.

SCHRIFFRIN, Deborah – TANNEN, Deborah - HAMILTON, Heidi E. *The Handbook of Discourse Analysis*. Malden – Oxford – Carlton: Blackwell Publishing, 2008. 861 stran. ISBN 978-0-631-20595-1.

SCHIFFRIN, Deborah. *Approaches to Discourse*. Malden – Oxford – Carlton: Blackwell Publishing, 2007. 470 stran. ISBN 978-0-631-16623-8.

TITSCHER, Stefan – MEYER, Michael – WODAK, Ruth – VETTER, Eva. *Methods of Text and Discourse Analysis*. London – Thousand Oaks – New Delhi – Singapore: Sage, 2007. 278 stran. ISBN 978-0-7619-6483-4.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. 192 stran. ISBN 80-7367-096-8.

WITTGENSTEIN, Ludwig. *Tractatus logico-philosophicus*. Praha: Oikoymenh, 2008. 88 stran. ISBN 978-80-7298-284-4.

WITTGENSTEIN, Ludwig. *Filosofická zkoumání*. 1. vydání. Praha: Filosofický ústav AV ČR, 1993. 296 stran. ISBN 80-7007-040-4.

WHORF, Benjamin L. – CAROLL, John B. *Language, Thought and Reality*. Cambridge (Massachusetts): MIT Press, 1964. 278 stran. ISBN 0-262-73006-5.

WODAK, Ruth – MEYER, Michael. *Methods of Critical Discourse Analysis*. 1. vydání. London – Thousand Oaks – New Delhi: Sage, 2001. 200 stran. ISBN 0-7619-6154-2.

Archiv transkriptů společnosti Newton Media. Dostupné z: <http://www.newtonmedia.cz/>
[citováno 1.9.2009].

ČTÚ má k dispozici výchozí hodnoty pokrytí analogovým a digitálním signálem.
Dostupné z: http://archive.ceskamedia.cz/article.html?id=245762_nw_M&qqqq=tpp
[citováno 19.9.2009].

Deset let televize Nova. Dostupné z:
http://www.bbc.co.uk/czech/specials/1811_nova_10years/page4.shtml [citováno
19.9.2009].

Historie společnosti FTV Prima. Dostupné z <http://www.iprima.cz/o-spolecnosti/historie-spolecnosti> [citováno 19.9.2009].

Mediasearch. *Měsíční zpráva 07/2009.* Dostupné z:
<http://www.mediaresearch.cz/produkty-sluzby/mereni-televize/mereni-tv-v-cr/vysledky/>
[citováno 19.9.2009].

Prehistorie České televize. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/ct/historie/index.php> [citováno 19.9.2009].

Asociace televizních organizací. *Share za rok 2008 v kategorii 15+.* Dostupné z:
<http://www.ato.cz/> [citováno 19.9.2009].

The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Stanford: Stanford University. Dostupné z:
<http://plato.stanford.edu>. ISSN 1095-5054. [citováno 29.11.2009].

Události, ČT1, 20.7.2009. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100720-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události, ČT1, 21.7.2009. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100721-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události, ČT1, 22.7.2009. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100722-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události, ČT1, 23.7.2009. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100723-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události, ČT1, 24.7.2009. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100724-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události, ČT1, 25.7.2009. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100725-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Události, ČT1, 26.7.2009. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100726-udalosti/> [staženo 1.9.2009].

Zpráva ČTÚ z 15. září 2009. Vyhodnocení průběhu přechodu zemského analogového televizního vysílání na zemské digitální televizní vysílání. Dostupné z:

http://www.ctu.cz/cs/download/digitalni_vysilani/zprava-3_vyhodnoceni_tpp_15_09_2009.pdf [citováno 21.9.2009].

SEZNAM SCHÉMAT A TABULEK

schéma 1: k možným světům obraty k jazyku.....	12
tabulka 1.a: sledovanost Událostí (ČT1): podle dní v týdnu.....	55
tabulka 1.b: sledovanost Událostí (ČT1): podle pořadí.....	55
tabulka 2.a: sledovanost Televizních novin (TV Nova): podle dní v týdnu.....	56
tabulka 2.b: sledovanost Televizních novin (TV Nova): podle pořadí.....	56
tabulka 3.a: sledovanost Zpráv TV Prima (TV Prima): podle dní v týdnu.....	57
tabulka 3.b: sledovanost Zpráv TV Prima (TV Prima): podle pořadí.....	57
tabulka 4.a: komparace sledovanosti ČT1, TV Nova a TV Prima: podle dní v týdnu...	58
tabulka 4.b: komparace sledovanosti ČT1, TV Nova a TV Prima: podle sledovanosti.	59
tabulka 5: délka headlines ČT1, TV Nova a TV Prima.....	64
tabulka 6: délka hlavní části zpr. relace ČT1, TV Nova a TV Prima.....	65
tabulka 7: počet příspěvků v hlavní části zpr. relace ČT1, TV Nova, TV Prima.....	66
tabulka 8: komparace délky hlavních částí zpravodajských relací ČT1, TV Nova a TV Prima a počtu příspěvků v nich zařazených.....	67

SEZNAM OBRÁZKŮ

obrázek 1: Zprávy TV Prima 20.7.2009: headline č. 1.....	62
obrázek 2: Zprávy TV Prima 20.7.2009: headline č. 2.....	62
obrázek 3: Zprávy TV Prima 20.7.2009: headline č. 3.....	63
obrázek 4: Zprávy TV Prima 20.7.2009: úvodní harmonogram.....	63
obrázky 5-8: Televizní noviny TV Nova 20.7.2009: společné téma 1: vývoj grafiky...	73
obrázky 9-11: Zprávy TV Prima 20.7.2009: společné téma 1: vývoj grafiky.....	73

MOŽNÉ SVĚTY TELEVIZNÍHO ZPRAVODAJSTVÍ

POSSIBLE WORLDS OF TELEVISION NEWS

-PŘÍLOHY-

magisterské diplomové práce

Marcela Janatová

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra žurnalistiky

vedoucí magisterské diplomové práce:

prof. PhDr. Stanislav Hubík, CSc.

Olomouc

2007

SEZNAM PŘÍLOH

METODOLOGICKÉ POZNÁMKY	108
1 DEN PRVNÍ: PONDĚLÍ 20.7.2009	109
1.1 headlines	109
1.1.1 tabulka: tematická struktura headlines	109
1.1.2 tabulka: délka headlines	109
1.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines	110
1.2 hlavní část zpravodajské relace	111
1.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace	111
1.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace	114
1.3 společná témata	114
1.3.1 společné téma 1: Tomi Tour	114
1.3.1.1 tabulka: společné téma 1	114
1.3.2 společné téma 2: Apollo 11	114
1.3.2.1 tabulka: společné téma 2	114
1.3.3 společné téma 3: nehoda autobusu	115
1.3.3.1 tabulka: společné téma 3	115
1.3.4 společné téma 4: Češi si zahráli s U2	115
1.3.4.1 tabulka: společné téma 4	115
2 DEN DRUHÝ: ÚTERÝ 21.7.2009	116
2.1 headlines	116
2.1.1 tabulka: tematická struktura headlines	117
2.1.2 tabulka: délka headlines	117
2.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines	118
2.2 hlavní část zpravodajské relace	119
2.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace	119
2.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace	122
2.3 společná témata	123
2.3.1 společné téma 1: zatčení bývalých fotbalových funkcionářů	123
2.3.1.1 tabulka: společné téma 1	123
2.3.1.2 komparace: společné téma 1	123
2.3.2 společné téma 2: protest Akademie věd	128
2.3.2.1 tabulka: společné téma 2	128

2.3.2.2 komparace: společné téma 2	128
2.3.3 společné téma 3: Tomi Tour	131
2.3.3.1 tabulka: společné téma 3	131
2.3.3.2 komparace: společné téma 3	131
2.3.4 společné téma 4: Pravčická brána	137
2.3.4.1 tabulka: společné téma 4	137
2.3.4.2 komparace: společné téma 4	137
3 DEN TŘETÍ: STŘEDA 22.7.2009	139
3.1 headlines.....	139
3.1.1 tabulka: tematická struktura headlines.....	140
3.1.2 tabulka: délka headlines.....	140
3.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines	141
3.2 hlavní část zpravodajské relace	142
3.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace.....	142
3.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace	145
3.3 společná témata	146
3.3.1 společné téma 1: zatmění Slunce	146
3.3.1.1 tabulka: společné téma 1	146
3.3.1.2 komparace: společné téma 1	146
3.3.2 společné téma 2: zatčení bývalých fotbalových funkcionářů	155
3.3.2.1 tabulka: společné téma 2	155
3.3.2.2 komparace: společné téma 2	155
3.3.3 společné téma 3: soud s počítačovými piráty	161
3.3.3.1 tabulka: společné téma 3	161
3.3.3.2 komparace: společné téma 3	161
3.3.4 společné téma 4: cestovní kancelář Travela.....	164
3.3.4.1 tabulka: společné téma 4.....	164
3.3.4.2 komparace: společné téma 4	164
3.3.5 společné téma 5: rumunský starosta v nacistické uniformě.....	167
3.3.5.1 tabulka: společné téma 5	167
3.3.5.2 komparace: společné téma 5	168
3.3.6 společné téma 6: krádež vzácných opic	173
3.3.6.1 tabulka: společné téma 6.....	173
3.3.6.2 komparace: společné téma 6	173

4 DEN ČTVRTÝ: ČTVRTEK 23.7. 2009	176
4.1 headlines	176
4.1.1 tabulka: tematická struktura headlines	177
4.1.2 tabulka: délka headlines	177
4.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines	178
4.2 hlavní část zpravodajské relace	179
4.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace	179
4.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace	182
4.3 společná témata	182
4.3.1 společné téma 1: počasí	182
4.3.1.1 tabulka: společné téma 1	182
4.3.1.2 komparace: společné téma 1	182
4.3.2 společné téma 2: požáry v okolí Marseille	191
4.3.2.1 tabulka: společné téma 2	191
4.3.2.2 komparace: společné téma 2	191
5 DEN PÁTÝ: PÁTEK 24.7.2009	195
5.1 headlines	195
5.1.1 tabulka: tematická struktura headlines	196
5.1.2 tabulka: délka headlines	197
5.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines	197
5.2 hlavní část zpravodajské relace	198
5.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace	198
5.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace	201
5.3 společná témata	201
5.3.1 společné téma 1: škody po čtvrtěční bouři.....	202
5.3.1.1 tabulka: společné téma 1	202
5.3.1.2 komparace: společné téma 1	202
5.3.2 společné téma 2: bouřky v Evropě.....	209
5.3.2.1 tabulka: společné téma 2	209
5.3.2.2 komparace: společné téma 2	209
5.3.3 společné téma 3: změna bodového systému	214
5.3.3.1 tabulka: společné téma 3	214
5.3.3.2 komparace: společné téma 3	214
5.3.4 společné téma 4: kurz české koruny	218

5.3.4.1 tabulka: společné téma 4.....	218
5.3.4.2 komparace: společné téma 4.....	218
5.3.5 společné téma 5: Romové před vinohradskou nemocnicí.....	222
5.3.5.1 tabulka: společné téma 5.....	222
5.3.5.2 komparace: společné téma 5.....	222
5.3.6 společné téma 6: zásah americké policie proti korupci.....	224
5.3.6.1 tabulka: společné téma 6.....	224
5.3.6.2 komparace: společné téma 6.....	224
6 DEN ŠESTÝ: SOBOTA 25.7.2009.....	228
6.1 headlines.....	228
6.1.1 tabulka: tematická struktura headlines.....	229
6.1.2 tabulka: délka headlines.....	229
6.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines.....	230
6.2 hlavní část zpravodajské relace.....	231
6.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace.....	231
6.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace.....	234
6.3 společná témata.....	234
6.3.1 společné téma 1: škody po čtvrtěční bouři.....	234
6.3.1.1 tabulka: společné téma 1.....	234
6.3.1.2 komparace: společné téma 1.....	234
7 DEN SEDMÝ: NEDĚLE 26.7.2009.....	239
7.1 headlines.....	239
7.1.1 tabulka: tematická struktura headlines.....	239
7.1.2 tabulka: délka headlines.....	240
7.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines.....	240
7.2 hlavní část zpravodajské relace.....	241
7.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace.....	241
7.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace.....	244
7.3 společná témata.....	244
7.3.1 společné téma 1: úrazy dětí způsobené sekačkami.....	244
7.3.1.1 tabulka: společné téma 1.....	244
7.3.1.2 komparace: společné téma 1.....	244
7.3.2 společné téma 2: akce Autonomních nacionalistů.....	249
7.3.2.1 tabulka: společné téma 2.....	249

7.3.2.2 komparace: společné téma 2	249
7.3.3 společné téma 3: požáry v Jižní Evropě.....	252
7.3.3.1 tabulka: společné téma 3	252
7.3.3.2 komparace: společné téma 3	252

METODOLOGICKÉ POZNÁMKY²⁰⁷

Oddíl Přílohy je rozdělen do sedmi částí, z nichž každá je věnována jednomu dni ze sledovaného období (od 20. do 26. července 2009). Tento způsob členění koresponduje s hlavními cíly empirického oddílu této diplomové práce: (v části první) prokázat empirickou existenci možných světů televizního zpravodajství tří zvolených televizních stanic (Česká televize, televize Nova a televize Prima) a poukázat na případné podobnosti a odlišnosti mezi těmito světy a (v části druhé) podrobně prozkoumat způsoby vytváření těchto možných světů - způsoby světatvorby. Varianty členění podle jednotlivých stanic, či podle určitých segmentů zpravodajství (headlines, hlavní část zpravodajské relace) se nejeví jako produktivní, a to z toho důvodu, že práce sleduje světy televizního zpravodajství vždy v rámci konkrétního dne vysílání, a nikoli obecně, či průřezově.

Rozbor sledovaných segmentů hlavních zpravodajských relací (headlines, hlavní část zpravodajské relace, společná témata) probíhá ve dvou vzájemně propojených fázích:

1. fáze analytická – jejímž výstupem jsou veškeré tabulky uvedené v přílohách
2. fáze komparační – která sleduje podobnosti a rozdíly mezi sledovanými segmenty

Každá ze sedmi částí oddílu Přílohy je dále členěna v souladu se sledovanými segmenty zpravodajské relace: (1) úvodní headlines, (2) hlavní část zpravodajské relace a (3) společná témata. (1) Úvodní headlines a (2) hlavní část zpravodajské relace jsou následně analyzovány ze dvou hledisek: (a) z hlediska jejich tematické struktury a (b) z hlediska jejich časového rozsahu (délky). Části věnované headlines jsou také doplněny o kompletní transkripty headlines České televize, které z důvodů rozsahu nebylo možné vtělit do tabulek analytické části. Na základě rozboru tematické struktury hlavní části zpravodajské relace jsou následně určena společná témata (3) daného dne napříč sledovanými televizními stanicemi, jejichž analýza je klíčovou částí empirického oddílu práce. Na jejím základě jsou vyvozovány závěry v první části empirického oddílu a slouží také jako dokladový materiál pro druhou část empirického oddílu práce. Jednotlivá společná témata jsou analyzována (a) z hlediska pořadí a (b) z hlediska časového rozsahu a poté je jejich zpracování jednotlivými stanicemi podrobena zevrubné komparaci.

²⁰⁷ Podrobněji k metodologii viz Empirický oddíl DP (kapitoly 2.1 – 2.6).

1 DEN PRVNÍ: PONDĚLÍ 20.7.2009

1.1 headlines

1.1.1 tabulka: tematická struktura headlines

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
1.	Desítky trestních oznámení proti zkrachovalé cestovní kanceláři. Ze zahraničí se předčasně vracejí první klienti Tomi Tour.	V Česku přibývá nakažených prasečí chřipkou, podle hygieniků za to může i nekázeň nemocných.	I další cestovky prý mohou zkrachovat podobně jako Tomi Tour.
2.	Přes miliardu a čtvrt na odstraňování škod po povodních. Ministerstvo pro místní rozvoj odstartovalo dotační program.	Sesuv půdy pohřbil okraj německé vesnice do jezera, po třech lidech záchranáři pátrali marně.	Obliba Facebooku už stála zaměstnání první Čechy.
3.	Kulaté výročí historické události. Je to právě čtyřicet let, co se na Měsíci objevila první lidská stopa.	Podle Václava Fischera mohou za pád cestovní kanceláře Tomi Tour banky a očerňující e-mail.	Tři čeští fanoušci si na koncertě zahráli s populárními U2.
4.	Vládní analýza o situaci Romů v Česku. Za oceán utíkají kvůli sílícímu pravicovému extremismu.		

1.1.2 tabulka: délka headlines

Česká televize	TV Nova	TV Prima
01:10	00:15	00:11

1.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines

moderátorka: *Desítky trestních oznámení proti zkrachovalé cestovní kanceláři. Ze zahraničí se předčasně vracejí první klienti Tomi Tour.*

osoba: *Mohu říct, že jsme okamžitě vydali pokyn pro všechny naše zastupitelské úřady, aby byly především pro klienty zkrachovalé společnosti Tomi Tour nepřetržitě k dispozici.*

moderátor: *V zahraničí zůstává ještě asi tisícovka klientů zkrachovalé cestovky. Domů by měli dorazit do týdne. Víc vám řekneme hned na začátku, pak témata další.*

moderátorka: *Přes miliardu a čtvrt na odstraňování škod po povodních. Ministerstvo pro místní rozvoj odstartovalo dotační program.*

Martin PLACHÝ, 1. náměstek ministra pro místní rozvoj: *V tuto chvíli se ukazuje, že potřeba těchto finančních prostředků možná bude ještě větší.*

Neil ARMSTRONG, astronaut: *Je to malý krůček pro člověka, ale velký skok pro lidstvo.*

moderátor: *Kulaté výročí historické události. Je to právě 40 let, co se na Měsíci objevila první lidská stopa.*

moderátorka: *Vládní analýza o situaci Romů v Česku. Za oceán utíkají kvůli silícímu pravicovému extremismu.*

Gabriela HRABALOVÁ, ředitelka, Úřad vlády pro záležitosti romské komunity: *Se nám podařilo poukázat na to, vlastně jaká je tady ta situace v oblasti bezpečí.*

1.2 hlavní část zpravodajské relace

1.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
(1) headlines	(1) headlines	(1) headlines
(2) desítky lidí podaly trestní oznámení na zkrachovalou Tomi Tour	(6) Tomi Tour vrátí peníze, nedostatek zájezdů zdraží last minute	(2) krachy cestovních kanceláří budou následovat
(3) přichází další pomoc povodněmi postiženým oblastem		
(4) přesně před čtyřiceti lety vyvrcholila mise Apolla 11	(11) Apollo 11 přesně před čtyřiceti lety dosedlo na Měsíc	(12) uplynulo čtyřicet let od prvního přistání člověka na Měsíci
(5) posádka Apolla 11 se po dlouhé době opět sešla		
(6) na mezinárodní vesmírné stanici přestala fungovat toaleta	(15) astronauti na mezinárodní vesmírné stanici opravují rozbitý záchod	
(7) Česko má 28. případ prasečí chřipky	(2) chřipka opět zasahuje, nezodpovědní nemocní ji šíří dál	
	(3) vláda se zabývala připraveností v případě pandemie prasečí chřipky	
(8) Michael Kocáb chce zlepšit postavení Romů ve společnosti		(6) ministr Kocáb zveřejnil zprávu o stavu romských komunit
(9) ceny bytů stále klesají		
(10) stát začne znovu dotovat školní mléko		
(11) u Drahoňovic se převrátil autobus Student Agency	(7) nehoda autobusu u Lubence	(16) na Lounsku se převrátil autobus
(12) organizátoři Fa-lun-kung svolali před čínskou		

ambasádu protestní akci		
(13) před pětadesáti lety otřásl vojenským komplexem ve východním Prusku výbuch		
(14) přehled následujících zpráv	(10) přehled následujících zpráv	
(15) organizovaný zločin se českým politickým vodám nevyhýbá		
(16) vláda posvětila Politiku územního rozvoje		
(17) upoutávka: Reportéři ČT	(19) upoutávka: Víkend	
(18) na německé dálnici A2 se srazilo 259 aut	(12) hromadná dopravní nehoda v Německu	
(19) čeští narkomani a drogoví dealeri působí problémy slovenským lékárníkům		
(20) atentátník se přiznal k útokům v indické Bombaji		
(21) bratrance Lukičovi dostali doživotí a třicet let za mřížemi		
(22) Hillary Clintonová se v Indii setkala s tamějším premiérem		
(23) bývalý íránský prezident vyzval k uspořádání referenda o legitimitě voleb		
(24) tři Češi si zahráli na koncertě U2 v Berlíně	(9) zahráli si s U2, mladí Češi hvězdami v Berlíně	(5) Češi si zahráli na koncertě U2 přímo na pódiu
(25) na okraji Hradce Králové se objevila vzácná vosa		
(26) Česko obnoví hrob neznámého vojína		
	(4) opilí řidiči bez trestu, ale jen u některých soudů	

	(5) němečtí záchranáři stále pátrají po obětech sesuvu půdy	(9) v Německu se sesula půda pod rodinnými domy
	(8) kradené vojenské skvosty v aukci, prodejce zadržen	(7) policisté našli vojenské cennosti ukradené před skoro dvěma desítkami let
	(13) lesní požáry na západě Kanady	
	(14) papež Benedikt XVI. pronese v Česku kázání v italštině	
	(16) lupič z banky byl zadržen za 8 minut	
	(17) lidé skupují obyčejné žárovky	
	(18) policie odhalila další podvod Thomase Smithe	
	(20) pouštění draků ve Švýcarsku	
		(3) ceny základních potravin klesají
		(4) první Češi dostali výpověď kvůli používání Facebooku
		(8) začíná se opět více zavařovat
		(10) benzínové pumpy dále prodávají nekvalitní palivo
		(11) oheň řádil na několika místech republiky
		(13) velký zátah na řidiče dnes provedli ostravští policisté
		(14) na zahrady lidí útočí slimáci
		(15) do expozice Muzea skla

		v Harrachově se po osmi letech vrátil jeho nejvýznamnější exponát
--	--	---

1.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
35:38	24:37	27:51

1.3 společná témata

1.3.1 společné téma 1: Tomi Tour

1.3.1.1 tabulka: společné téma 1

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	2	6	2
délka	02:43	02:03	02:45

1.3.2 společné téma 2: Apollo 11

1.3.2.1 tabulka: společné téma 2

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	4/5	11	12
délka	4:23	01:49	1:54

1.3.3 společné téma 3: nehoda autobusu

1.3.3.1 tabulka: společné téma 3

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	11	7	16
délka	00:27	01:53	00:15

1.3.4 společné téma 4: Češi si zahráli s U2

1.3.4.1 tabulka: společné téma 4

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	24	9	5
délka	1:54	02:05	1:56

2 DEN DRUHÝ: ÚTERÝ 21.7.2009

2.1 headlines

V úterý 21.7.2009 obsahují headlines Událostí celkem čtyři různá témata a headlines Televizních novin a Zpráv shodně tři témata. V tomto dni se všechny tři stanice ve výběru nejdůležitějších událostí dne nebývale shodují, avšak jediným tématem, které zazní na všech třech stanicích, je pouze zatčení tří fotbalových funkcionářů, které všechny stanice zařadily shodně jako první headline.

ČT1: *Překvapivé zatčení tří činovníků českého fotbalu. Je mezi nimi i někdejší šéf Českomoravského svazu Pavel Mokrý. // Štěpánka ZENKLOVÁ, mluvčí, Městské státní zastupitelství, Praha: Policie prověřuje podezření ze spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatků a jiné povinné platby. // Mluví se taky o čachrech se vstupenkami třeba na EURO 2004.*

Nova: *Policie zatýkala fotbalové funkcionáře, mezi nimi bývalého šéfa svazu Pavla Mokrého.*

Prima: *Policie zatkla bývalého předsedu fotbalového svazu Mokrého a další dva lidi.*

Na všech třech stanicích zazní jméno Pavla Mokrého, který by měl být identifikován jako bývalý předseda Českomoravského fotbalového svazu, stane se tak ale pouze v headlinu TV Prima, byť moderátor nezmíní přívlastek „Českomoravský“. TV Nova pak uvádí, že Mokrý byl „bývalým šéfem svazu“, což ovšem pro diváka neznalého fotbalové terminologie může například znamenat, že Mokrý řídil *Socialistický svaz mládeže*. Česká televize zase uvádí adjektivum „Českomoravský“, ale opomíjí adjektivum „fotbalový“. ČT1 ale narozdíl od dvou zbylých stanic dodává k tématu již v samotných headlines více podrobností (důvody zatčení, další podezření).

2.1.1 tabulka: tematická struktura headlines

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
1.	Překvapivé zatčení tří činovníků českého fotbalu. Je mezi nimi i někdejší šéf Českomoravského svazu Pavel Mokrý.	Policie zatýkala fotbalové funkcionáře, mezi nimi bývalého šéfa svazu Pavla Mokrého.	Policie zatkla bývalého předsedu fotbalového svazu Mokrého a další dva lidi.
2.	První protest vědců v ulicích, lidé z Akademie věd bojují proti snížení vládních dotací.	Vězni dál používají v celách mobilní telefony. Z bělušického vězení nám dokonce jeden zavolał.	Vědci protestovali proti omezení dotace pro Akademii věd.
3.	Zpoždění na Guantánamu, uzavření kontroverzní americké káznice na Kubě hrozí odklad, pořád není jasné, kam s vězni.	Pravčická brána do finále výběru sedmi přírodních divů světa nepostoupila.	Dálnici D1 na osm hodin zatarasila havárie kamionu.
4.	Pravčická brána mimo seznam sedmi přírodních zázraků, do světového finále se nakonec nedostala.		

2.1.2 tabulka: délka headlines

Česká televize	TV Nova	TV Prima
00:53	00:14	00:12

2.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines

moderátor: *Překvapivé zatčení tří činovníků českého fotbalu. Je mezi nimi i někdejší šéf Českomoravského svazu Pavel Mokrý.*

Štěpánka ZENKLOVÁ, mluvčí, Městské státní zastupitelství, Praha: *Policie prověřuje podezření ze spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatků a jiné povinné platby.*

moderátorka: *Mluví se taky o čachrech se vstupenkami třeba na EURO 2004. Pro nás téma na začátek, pak další věci.*

moderátor: *První protest vědců v ulicích, lidé z Akademie věd bojují proti snížení vládních dotací.*

Jiří DRAHOŠ, předseda Akademie věd ČR: *Hlavně nám vadí nekoncepčnost celé způsoby přípravy rozpočtu.*

Miroslava KOPICOVÁ, ministryně školství, místopředsedkyně vládní Rady pro vědu a výzkum: *Já si totiž nemyslím, že jakýkoli problém se řeší v ulicích.*

moderátorka: *Zpoždění na Guantánamu, uzavření kontroverzní americké káznice na Kubě hrozí odklad, pořád není jasné, kam s vězni.*

moderátor: *Pravčická brána mimo seznam sedmi přírodních zázraků, do světového finále se nakonec nedostala.*

Marek MRÁZ, Obecně prospěšná společnost, České Švýcarsko: *Skutečně je to geologická památka, která má evropské parametry.*

2.2 hlavní část zpravodajské relace

V úterý 21.7.2009 obsahovaly Události ČT1 celkem 26 příspěvků [z toho tři přehledy zpráv v pořadí (1), (14) a (23) a jednu upoutávku na jinou relaci, v pořadí (4)], Televizní noviny TV Nova 19 příspěvků [z toho dva přehledy zpráv s číslem (1) a (11)] a Zprávy TV Prima 17 příspěvků [včetně jednoho přehledu zpráv, v pořadí (1)]. Nejdelsí stopáž měly Události s 36 minutami a 26 vteřinami, následovaly Zprávy TV Prima (27 minut 35 vteřin) a s nejkratší stopáží pak Televizní noviny s 26 minutami a 3 vteřinami.

2.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
(1) headlines	(1) headlines	(1) headlines
(2) policie zatkla tři činovníky českého fotbalu	(3) kauza bývalých členů výboru ČMFS	(4) český fotbal má další skandál
(3) protesty akademiků	(7) nejsou peníze na vědu, akademici vyšli do ulic	(3) vědci se bouří proti zamýšlenému krácení státní dotace Akademii věd
(4) upoutávka: Události, komentáře		
(5) krach Tomi Tour se dal předvídat	(8) peníze od CK Tomi Tour později, čeká se na seznamy	(2) klienti zkrachovalé cestovní kanceláře Tomi Tour zřejmě hned tak své peníze neuvidí
(6) Gustáv Slamečka žádal vysvětlení Michala Haly		
(7) problémy se zavřením věznice Guantánamo		
(8) Česko zasáhnou vedra		
(9) kulturní výbor Senátu odložil návrh Richarda Svobody		
(10) Bossert Zelte přiznala odpovědnost za neštěstí na Pohodě		

(11) pokus o odvolání Václava Kasíka z funkce		
(12) evropské aerolinky ztratily víc než 1,5 milionu zavazadel		
(13) Pravčická brána se nestane novým sedmým divem světa	(6) Pravčická brána se nakonec nestane divem světa	(7) Pravčická brána skončila před branami finále o sedm nových divů světa
(14) přehled následujících zpráv	(11) přehled následujících zpráv	
(15) projekt Zelená úsporám prozatím zklamal		
(16) peníze pro sociální služby		
(17) v Gibraltaru se přepisují dějiny		
(18) napjatá situace v Somálsku		
(19) americký viceprezident navštívil Ukrajinu		
(20) Taliban opět zesiluje své útoky		
(21) Deutsche Bank hrozí obvinění ze špehování vlastních lidí		
(22) zákon o slučování zdravotních pojišťoven		
(23) přehled následujících zpráv		
(24) ředitel České filharmonie Vladimír Darjanin má problém		
(25) chorvatská policie obvinila muže z narušování sexuální svobody	(14) Chorvatsko obžalovalo padesátiletého Čecha	
(26) propuštění zaměstnanci		

skláren mohou žádat o náhrady mezd		
	(2) telefonoval z cely, mobil má prý od bachařů	
	(4) Kocáb chce odškodnit nuceně sterilizované ženy	(12) nedobrovolně sterilizované Romky mají šanci na odškodnění
	(5) dálnici D1 zablokovala nehoda kamionu	(5) na dlouhých osm hodin dnes zatarasila dálnici D1 na Vysočině nehoda kamionu
	(9) vyšetřování nehody autobusu	(8) policie vyšetřuje včerejší nehodu autobusu Student Agency na Lounsku
	(10) premiéra filmu Operace Dunaj	
	(12) Berlusconiho usvědčila prostitutka, hovory nahrávala	(9) celá Itálie už zase řeší, co dělá premiér Silvio Berlusconi v posteli
	(13) nákaza prasečí chřipkou se šíří nebývalou rychlostí	
	(15) Ameriku objevili dřív Vikingové než Columbus	
	(16) teplé počasí přeje kempařům	
	(17) Kongresové centrum je v dluzích	
	(18) samice nosorožce se do volné přírody nevrátí	
	(19) nahý kovboj kandiduje na newyorského starostu	
		(6) břeclavští policisté dopadli dva podvodníky, kteří okrádali zájemce o brigádu v zahraničí
		(10) odboráři hrozí velkou stávkou v dopravě

		(11) vkus, styl a nové trendy prý Čechům pořád nic moc neříkají
		(13) policie obvinila matku, která v polovině června skočila se dvěma malými dětmi pod vlak metra
		(14) rozsudky doživotí a třiceti let za mřížemi si vyslechli srbští bratřenci Milan a Sredoje Lukičovi
		(15) nejméně pět lidí zemřelo a další jsou pohřešováni po nebývale silném sesuvu půdy na západě Japonska
		(16) plánovaná stavba čtyřproudové silnice mezi Hradcem Králové a Pardubicemi se dnes dostala před soud
		(17) britští vědci přišli s důkazem, že jsou kočky zdatné manipulátorky

2.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
36:26	26:03	27:35

2.3 společná témata

V úterý 21.7.2009 obsahovalo hlavní zpravodajství České televize, TV Nova a TV Prima celkem čtyři společná témata: (1) zatčení bývalých fotbalových funkcionářů, (2) protest Akademie věd ČR proti krácení dotací, (3) krach cestovní kanceláře Tomi Tour a (4) neúspěch Pravčické brány v anketě o sedm nových divů světa. Vyjma třetího společného tématu (které se ve zpravodajství všech tří stanic objevilo již v pondělí 20.7. – viz kapitolu 1.3.1.1) jsou ostatní témata ve zpravodajství „nová“.

2.3.1 společné téma 1: zatčení bývalých fotbalových funkcionářů

2.3.1.1 tabulka: společné téma 1

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	2	3	4
délka	03:58	03:50	01:39

2.3.1.2 komparace: společné téma 1

Aktuální téma zatčení bývalých fotbalových funkcionářů se objevuje mezi prvními příspěvky zpravodajství všech tří sledovaných stanic.

Zatímco TV Prima připravila klasickou reportáž, Česká televize a TV Nova využily živých vstupů do vysílání, a to v obou případech k prezentaci závěrů tiskové konference Českomoravského fotbalového svazu. Televize Nova navíc připojuje i druhý živý vstup a ve vysílání tak vytváří efektní telemost mezi televizním studiem, Prahou a Brnem.²⁰⁸ Ovšem pomineme-li zmíněnou efektnost, je důvod zřízení živého vstupu z Brna otázkou – už vzhledem k tomu, že moderátorka v jeho úvodu a vzápětí i samotný redaktor zmiňují, že událost, o které redaktor v přímém přenosu referuje, se odehrála již brzy ráno.²⁰⁹ V případě TV Nova je taktéž patrný nedostatek aktuálních materiálů, alespoň

²⁰⁸ **moderátor:** *V Brně, kde dnes vše začalo, máme Josefa Svobodu, a na fotbalovém svazu v Praze je kolega Michal Kratochvíl.*

²⁰⁹ **moderátorka:** *Pojďme teď do Brna, kde se zatýkalo nejdříve. Josefe, co přesně se v Brně ráno stalo?*
redaktor: *Moc se toho z té utajené akce neprozradilo. Víme, že zatčení proběhlo v brzkých ranních hodinách. [...]*

vzhledem k použití mnoha archivních materiálů a redakcí vytvořených grafik. V tomto bodě se ovšem ukazuje nevýhoda živých vstupů: reportérova slova jsou doprovázena ilustračními záběry a fotografiemi vysílanými ze studia, jejich načasování ale zásadně nekoresponduje s tím, co reportér právě říká (kupř. zatímco reportér hovoří o zatčení Pavla Mokrého, objevuje se fotografie dalšího zatčeného, Václava Chvály). Efektivnost živého vstupu se zde viditelně prosazuje na úkor srozumitelnosti. Grafiky použité jako doprovod pro živý vstup jsou nadto značně simplifikující a nevěnují se, jak by bylo možné očekávat, důvodům zadržení, ale zadržení samotnému – fotografie jednotlivých zadržených na nich „ilustrativně“ putují do policejního vozu (viz obr. 1 a 2). Důvodem může být časová tíseň při přípravě příspěvku, anebo snaha zpracovat pochopitelné vysvětlení i pro toho nejmenšího jmenovatele z řad diváků.

obr. 1 a 2: Televizní noviny TV Nova 21.7.2009: společné téma 1: vývoj grafiky

V příspěvku TV Nova je zřejmá i bulvarizační snaha o co největší dramatickosti události vyjádřená nestandardními, expresivními výrazovými prostředky: případ „*obestírá tajemství*“, informační embargo na něj uvalené je „*přísné*“, jednalo se o „*utajenou akci*“, kolem které se „*tyčí neproniknutelná hradba mlčení*“, kterou se reportéři snaží „*prostřelit*“ a hledají „*indicie*“; trestný čin je „*postrachem*“ a „*noční můrou*“ podnikatelů; celý tento „*nový skandál vrhá velmi temný stín*“ na český fotbal; pověst fotbalových „*bossů*“ utrpěla „*další ránu*“; policie „*sahala do nejvyšších pater*“.²¹⁰

²¹⁰ **moderátorka:** *Přišla si ale i pro Ladislava Malého, bývalého náměstka ministra školství. Celý případ obestírá tajemství a také přísné informační embargo.*

redaktor: *Moc se toho z té utajené akce neprozradilo. [...] Hlavním důvodem pro zatýkání je podezření z trestného činu, který je postrachem a noční můrou všech nepoctivých podnikatelů a to je krácení daně. [...] Kolem celého případu se tyčí taková neproniknutelná hradba mlčení, kterou se nám moc prostřelit*

Případu se následně věnují také Sportovní noviny TV Nova, na něž poutá přímo v živém vstupu reportér z Prahy, odkud divákům slibuje další informace.²¹¹ Na vzniklou kauzu bryskně reaguje i zpravodajský portál Novy tn.cz, jenž na Televizní noviny navazuje on-line rozhovorem s Jaroslavem Starkou²¹².

Situaci lépe zvládla Česká televize, která v živém vstupu nechává celý prostor pro vyjádření reportérky, a až po jeho skončení navazuje předtočenou reportáží. Celý příspěvek tak působí kompaktněji a nutno dodat, že (přes drobná zadrnutí reportérky během přímého přenosu) i profesionálněji.

TV Prima se živého vstupu naopak vzdává úplně²¹³, vysílá pouze předtočenou reportáž, opět doplněnou o jednoduché grafiky (viz obr. 3 a 4).

obr. 3 a 4: Zprávy TV Prima 21.7.2009: společné téma 1: vývoj grafiky

Aktuálnost události i nedostatek materiálů se ovšem projevuje v příspěvcích všech sledovaných stanic, jejich výsledkem je pak nápadná podobnost všech tří reportáží. Česká televize, Nova i Prima uvádějí vyjádření mluvčí pražského Městského státního zastupitelství²¹⁴, advokáta jednoho ze zadržených Julia Kramariče²¹⁵, i (v případě ČT1

nepodařilo, ale pojďme se podívat aspoň na těch několik indicií a zkusme se podívat vlastně v čem to krácení daně mohlo vlastně spočívat.

redaktor: [...] Závěrem pak také Ivan Hašek řekl, že celý tento nový skandál vrhá velmi temný stín, další temný stín na český fotbal. [...]

redaktor: Pověst fotbalových bossů dostala další ránu. Policie po dlouhé době opět sáhla do těch nejvyšších pater.

²¹¹ **redaktor:** [...] Další informace se pak dozvíte ještě ve Sportovních televizních novinách.

²¹² **moderátorka:** A já ještě doplním, že na našem webu tn.cz bude od 20 hodin na on-line rozhovoru bývalý člen výkonného výboru fotbalového svazu Jaroslav Starka, který je o podrobnostech případu také informován.

²¹³ **redaktor:** [...] Reakce nového vedení se zatím získat nepodařilo. Výjimečnou tiskovou konferenci, která byla plánována na čtvrtou hodinu odpoledne posunovali až do naší uzávěrky.

²¹⁴ **Štěpánka ZENKLOVÁ, mluvčí, Městské státní zastupitelství, Praha:**

a Novy) mluvčí společnosti Travel Service, které je na obou stanicích téměř shodné,²¹⁶ a využívají podobných archivních a ilustračních záběrů a fotografií (srov. obr. 5 a 6, 7 a 8, 9 a 10).

obr. 5 a 6: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Zprávy TV Prima (vpravo) 21.7.2009:
společné téma 1: ilustrační záběry

ČT1: Policie prověřuje podezření ze spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatků a jiné povinné platby, z něhož jsou podezřelé osoby ze statutárního orgánu obchodní společnosti, která se zabývá servisní činností v oblasti fotbalu.

Nova: Policie prověřuje podezření ze spáchání trestného činu z krácení daně poplatků a jiné povinné platby. // Po ukončení výslechu budou všechny tři osoby propuštěny ještě dnes.

Prima: Policie prověřuje podezření ze spáchání trestného činu krácení daně. V těchto chvílích jedna ze zadržených osob obdržela usnesení o zahájení trestního stíhání.

²¹⁵ **Julius KRAMARIČ, právní zástupce Pavla Mokrého:**

ČT1: Ty vstupenky prodává přímo UEFA, pouze tím pověřuje svaz, čili ty fúze nemohou být vykazovány jako zisk v České republice, ale musí být vykazány jako zisk ve Švýcarsku.

Nova: Jedná se o nejasnosti při prodeji vstupenek na EURO 2004.

Prima: (redaktor: Je jím pan Mokrý?) Ne, není.

²¹⁶ **Vladimíra DUFKOVÁ, mluvčí, Travel Service:**

ČT1: Policie si vyžádala některé dokumenty a seznamy cestujících, které se týkaly letecké přepravy na mistrovství Evropy v roce 2004.

Nova: U nás si policie vyžádala některé dokumenty a seznamy cestujících, které se týkaly letecké přepravy na evropský fotbalový šampionát v roce 2004.

obr. 7 a 8: Události ČT1 (vlevo) a Zprávy TV Prima (vpravo) 21.7.2009: společné téma
1: archivní záběry

obr. 9 a 10: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Zprávy TV Prima (vpravo) 21.7.2009:
společné téma 1: ilustrační fotografie

Zaměříme-li se na faktické informace, které jednotlivé stanice o události podávají, difference jsou v několika případech markantní. Narozdíl od zbylých dvou stanic hovoří Prima nikoli o třech, ale o čtyřech zadržených – podle informací Primy měl být zatčen i další muž, Jaroslav Rezák, jehož jméno se však ve zprávách ČT1 ani Novy neobjeví.²¹⁷ TV Nova je naopak jediná, která konkretizuje jméno jediného obviněného ze tří zatčených – Ladislava Malého²¹⁸. Oproti tomu zbylé dvě stanice uvádějí, že není

²¹⁷ **redaktor:** *Kromě něj byli zatčeni šéf pražského fotbalu Václav Chvála, předseda představenstva společnosti Fotbal Trading Jaroslav Rezák a Ladislav Malý, zasedající v minulosti v dozorčí radě této společnosti. [...]*

²¹⁸ **redaktor:** *[...] Podle mých informací podala trojice vysvětlení a následně byla propuštěna na svobodu. Obviněn měl být údajně podle některých informací pouze Ladislav Malý. [...]*

redaktor: *Z trojice zadržených byl zatím obviněn jen Ladislav Malý. Do vazby ale nepůjde.*

zcela jisté, kdo ze zadržených byl obviněn²¹⁹. Česká televize tematizaci rozšiřuje o další dvě kauzy z minulosti: důvod propuštění jednoho z obviněných z Ministerstva školství²²⁰

a mocenské machinace ve vedení ČMFS v roce 2005²²¹.

2.3.2 společné téma 2: protest Akademie věd

2.3.2.1 tabulka: společné téma 2

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	3	7	3
délka	01:58	01:49	01:56

2.3.2.2 komparace: společné téma 2

Při tematizaci happeningu členů Akademie věd ČR, zorganizovaného na protest proti krácení státních dotací, zdůrazňují všechny tři televizní stanice nejprve unikátnost takového protestu²²².

²¹⁹ **ČT1: redaktorka (živý vstup):** *Tak ty nejaktuálnější informace jsou následující, zjevně už výsledky, některé výsledky byly ukončeny. Podle Městského státního zastupitelství v Praze byla obviněna jedna osoba. My zatím nemůžeme stoprocentně říct, kdo z těch tří zadržených mužů byl obviněn. Nicméně městské státní zastupitelství už dříve předslalo, že bude obviněné osoby vyslýchat na svobodě. [...]*

Prima:

moderátor: *Český fotbal má další skandál. Bývalého předsedu fotbalového svazu Pavla Mokrého zatkla policie. Spolu s ním zadržela i další členy někdejšího svazového vedení. Jednoho z nich už kriminalisté obvinili z krácení daně. [...]*

redaktor: *Kromě něj byli zatčeni šéf pražského fotbalu Václav Chvála, předseda představenstva společnosti Fotbal Trading Jaroslav Rezák a Ladislav Malý, zasedající v minulosti v dozorčí radě této společnosti. Policie u nich udělala domovní prohlídku. Jednoho ze zadržených už v uplynulých hodinách obvinila. Koho, ale odmítá sdělit.*

²²⁰ **redaktor:** *[...] Po několika hodinách se objevují další dvě jména zatčených, bývalý člen výkonného výboru svazu Václav Chvála a exnáměstek na ministerstvu školství Ladislav Malý. Ten musel před devíti lety v úřadu skončit údajně kvůli nesrovnalostem v projektu Internet do škol.*

²²¹ **redaktor:** *Mokrý se stal předsedu fotbalového svazu na podzim 2005, podle zainteresovaných ale ve skutečnosti pouze formálně převzal vedení od Vlastimila Košťála. Ten spolu s dalším mocným mužem českého fotbalu, Jaroslavem Vackem, zůstal dál místopředsedou a ponechal si hlavní slovo. [...]*

²²² **ČT1: moderátorka:** *Nezvyklé a hlavně dosud neviděné. Vědci protestující v ulicích. Zaměstnanci Akademie věd, v centru Prahy jich bylo asi 250, vyhnaly z kabinetů a laboratoří ohlášené škrty v penězích.*

Nova:

moderátorka: *Čeští vědci dnes poprvé v historii vyšli do ulic.*

redaktorka: *Jindy tišší vědci u nás protestovali vůbec poprvé. Dnešní akce je prý ale teprve začátek.*

Prima: redaktorka: *Demonstrace a protesty u nás nejsou nic tak mimořádného. Pro vědce to dnes ale byla velká premiéra.*

Všechny také uvádí, jakým způsobem se bude dotační systém v příštích letech měnit. Nova a Prima k tomuto účelu opět využívají grafik (srov. obr. 11 – 13 a 14 – 17), které se však v záběru objeví (především v případě TV Nova) jen na velmi krátkou dobu, tudíž vyvstává otázka, zdali je jejich použití vůbec účelné. Podle České televize a TV Prima měla Akademie na dotacích původně dostat 6 miliard, podle TV Nova ovšem „pouze“ 5 miliard korun.²²³

obr. 11 - 13: Televizní noviny TV Nova 21.7.2009: společné téma 2: vývoj grafiky

obr. 14 - 17: Zprávy TV Prima 21.7.2009: společné téma 2: vývoj grafiky

Jednotlivé stanice se taktéž značně liší v údajích o tom, kolik lidí se happeningu zúčastnilo: na Nově se v rámci jediného příspěvku nejprve hovoří o „třech stech“ účastnících, o chvíli později o „několika stovkách“, moderátorka Primy mluví nejprve o „desítkách lidí“, což však není příliš konzistentní s daty v reportáži, která uvádí

²²³ ČT1:

moderátorka: *Stát plánuje, že za tři roky budou dostávat jen půlku toho co letos.*

redaktor: *Akademici kritizují plánovaný úbytek státních peněz, příští rok o miliardu, do tří let skoro o tři miliardy. Byli by na půlce letošních čísel.*

Nova:

moderátor: *Vadí jim úsporné opatření vlády, podle kterého by měla Akademie věd přijít už příští rok o jednu miliardu korun, a v následujících letech o další jeden a půl miliardy.*

redaktorka: *Vědci se bouří proti rozhodnutí rady vlády, která navrhla z úsporných důvodů snížit dotaci Akademii věd. Po třech letech by ze současných pěti miliard měla dostat jen polovinu.*

Prima:

moderátorka: *Vědci se bouří proti zamýšlenému krácení státní dotace Akademii věd. Ta by podle vládních materiálů měla přijít během tří let o polovinu státních peněz.*

redaktorka: *Vědcům vadí, že stát kvůli finanční krizi chce snížit dotace Akademii věd. Tvrdí, že během tří let by v rozpočtu přišli o polovinu peněz z téměř šestimiliardového balíku.*

„několik stovek“ účastníků; redaktor České televize dokonce hovoří o davu.²²⁴ Rozpory mohou vyvolat i počty lidí, kteří podle jednotlivých stanic podepsali petici proti krácení dotací. Podle informací České televize petici podepsalo „více než sto lidí“ (v průběhu samotného happeningu), TV Prima informuje o deseti tisících podpisech, ovšem neuvádí, jak dlouho už je petice v oběhu.²²⁵

Různý prostor věnují jednotlivé televizní stanice vysvětlení příčin a důsledků krácení dotací a tedy i nespokojenosti Akademie věd. Nejpodrobněji ze všech se mu věnuje Česká televize²²⁶, zatímco Nova a Prima se zaměřují spíše na průběh demonstrace a průběh jednání předsedy AV ČR s ministry školství a financí v Senátu, přičemž obě stanice uvádí naprosto totožné vyjádření ministra financí²²⁷. Na Nově a Primě proto situace vyznívá spíše ku prospěchu české vlády a protesty akademiků působí jako nářky rozmazlených dětí.²²⁸ Nova a Prima taktéž uvádí totožné vyjádření ministryně školství

²²⁴ ČT1:

redaktor: *Dav souhlasí a písemná stanoviska akademie podepisuje. [...]*

Nova:

moderátorka: *[...] V centru Prahy se na protestní akci sešlo kolem 300 lidí.*

redaktorka: *Vědce sem do centra Prahy přišlo podpořit hned několik stovek lidí. [...]*

Prima:

moderátorka: *[...] Na happening Vražda české vědy před průčelím Ústavu dějin umění v Praze je přišly podpořit desítky lidí.*

redaktorka: *[...] Před Ústavem dějin umění se pět minut po dvanácté sešlo několik stovek lidí.*

²²⁵ ČT1: **redaktor:** *Dav souhlasí a písemná stanoviska akademie podepisuje. Petici podepsalo během půl hodiny více než sto lidí, akademici, studenti i kolemjdoucí.*

Prima: redaktorka: *Petici za podporu Akademie věd už podle vědců podepsalo na deset tisíc lidí.*

²²⁶ **redaktor:** *Vadí jim i způsob hodnocení vědeckých výsledků, kde jde o další peníze.*

Jiří DRAHOŠ, předseda Akademie věd ČR: *Nekvalitní hodnocení, které postihuje zejména Akademii věd, zvyhodňuje průměr nad kvalitou.*

Vojtěch LAHODA, Ústav dějin umění AV ČR: *Mladí badatelé těžko půjdou do institucí, oni již budou tušit, že se tam redukuje, že se tam redukovou finanční prostředky.*

redaktorka: *V celé vědě přitom zůstanou stejné peníze, posílí ale aplikovaný výzkum na úkor základního. Právě základy přitom pokládá Akademie. Jenže teprve nápady vědců, kteří na ně navazují, přecházejí do praxe třeba v průmyslu.*

²²⁷ ČT1:

redaktorka: *Změny doporučuje taky senátní Výbor pro vědu a vzdělávání, mimo jiné chce pro Akademii v rozpočtu rezervu.*

Eduard JANOTA, ministr financí: *Usnesení je, řekl bych, velmi ambiciózní.*

Nova:

redaktorka: *Zatímco vědci demonstrovali, v Senátu jednal předseda Akademie věd s ministry školství a financí.*

Jan DRAHOŠ, předseda Akademie věd ČR: *V zásadě s tím senátním jednáním jsem spokojen.*

Eduard JANOTA, ministr financí: *Bylo doporučeno, aby prostředky na vědu byly posíleny, ale musíme zvážit prostě na úkor čeho, na úkor koho.*

Prima:

redaktorka: *Mezitím jednal šéf Akademie věd Drahoš tady v Senátu s ministry školství a ministrem financí. Senátní výbor dnes akademiky podpořil.*

Eduard JANOTA, ministr financí /nom. ODS/: *Bylo doporučeno, aby prostředky na vědu byly posíleny, ale musíme zvážit prostě na úkor čeho, na úkor koho.*

²²⁸ **Nova:**

Václav HOŘEJŠÍ, ředitel Ústavu molekulární genetiky AV ČR: *To je prakticky likvidační, protože to jsou peníze, ze kterých je placena většina mezd našich pracovníků.*

Kopicové²²⁹, Česká televize a Nova pak shodně informují, že Akademie věd zamýšlí v protestech pokračovat.²³⁰

Česká televize jako jediná referuje o zprávě, kterou čeští vědci zaslali vedoucímu Evropské akademie věd.²³¹ Na její příspěvek navíc navazuje upoutávka na pořad Události, komentáře, který téma rozvíjí hlouběji.²³²

2.3.3 společné téma 3: Tomi Tour

2.3.3.1 tabulka: společné téma 3

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	5	8	2
délka	02:04	01:39	02:18

2.3.3.2 komparace: společné téma 3

V úterý 21.7.2009 navazují všechny tři sledované stanice na své pondělní zpravodajství (srov. tabulka v kap. 1.2.1) a dále rozvíjejí téma krachu cestovní kanceláře Tomi Tour. Tato návaznost se však, především v případě TV Prima, projevuje negativně především v tom smyslu, že se v reportážích z pondělí 20.7. a úterý 21.7. opakují mnohé ilustrační záběry (srov. obr. 18 a 19, 20 a 21, 22 a 23, 24 a 25, 26 – 28):

redaktorka: *Podle rady vlády se ale peníze pouze budou přidělovat podle jiného klíče, například formou výběrového řízení. Akademii prý vláda ohrozit nechce.*

Prima:

redaktorka: *Jenže krácení zřejmě nebude to jediné, co českou vědu čeká. Více než dřív prý budou muset akademici o peníze na bádání soutěžit.*

Miroslava KOPICOVÁ, ministryně školství /nom. ODS/: *Když jsou peníze omezeny, tak se musí dávat těm nejlepším.*

Jiří DRAHOŠ, předseda Akademie věd: *Když si představím, že zruším nějaké výzkumné týmy, kdo bude podávat ty žádosti do soutěží, kdo bude úspěšný v grantech?*

²²⁹ **Miroslava KOPICOVÁ, ministryně školství, místopředsedkyně Rady vlády po vědu a výzkum:**

To bych se k nim také přidala a šla také do ulic.

²³⁰ **ČT1: redaktorka:** *Akademici přemýšlejí co dál. Polední protest zřejmě nezůstane jediný.*

Nova: redaktorka: *A to určitě nebude jednoduché. Vědci zatím v protestech hodlají pokračovat.*

²³¹ **redaktorka:** *Špičky české vědy mezi tím posílají zprávu šéfovi Evropské akademie věd, reaguje hned, chce na premiéra.*

Vladimír HAVLÍČEK, Mikrobiologický ústav AV ČR: *Evropská akademie má velký vliv i po politické úrovni, takže doufáme, že nám tato aktivita pomůže.*

²³² **redaktorka:** *Kdo by chtěl zavraždit českou vědu? Jde o lobbying průmyslu, který si chce stáhnout víc peněz na svůj výzkum? Opravdu by menší dotace položily Akademii věd, nebo se jen vědci nechtějí v době krize uskromnit? Události, komentáře v půl jedenácté.*

obr. 18 a 19: Zprávy TV Prima 20.7.2009: headlines (vlevo) a 21.7.2009: ilustrační záběry (vpravo)

obr. 20 a 21: Zprávy TV Prima 20.7.2009 (vlevo) a Zprávy 21.7.2009 (vpravo): ilustrační záběry

obr. 22 a 23: Zprávy TV Prima 20.7.2009 (vlevo) a 21.7.2009 (vpravo): ilustrační záběry

obr. 24 a 25: Zprávy TV Prima 20.7.2009 (vlevo) a 21.7.2009 (vpravo): ilustrační záběry

obr. 26 - 28: Zprávy TV Prima a 20.7. a 21.7.2009: zklamaní klienti Tomi Tour

Některé ilustrační záběry se ve zmíněných dnech opakují i ve zpravodajství TV Novasrov. obr. 29 – 30 a 31 – 32):

obr. 29 a 30: Televizní noviny TV Nova 20.7.2009: ilustrační záběry

obr. 31 a 32: Televizní noviny TV Nova 21.7.2009: společné téma 3: ilustrační záběry

Způsob tematizace krachu cestovní kanceláře Tomi Tour se napříč stanicemi ovšem výrazně liší. Zatímco Česká televize se koncentruje na otázku, zda bylo možné pádu cestovní kanceláře předejít²³³, Nova²³⁴ s Primou²³⁵ prezentují především příběhy zklamaných klientů (viz obr. 33 – 37 a také obr. 24 - 28 výše). Nova navíc tyto „hluboké lidské příběhy“ akcentuje tak, že k obličejům divákovi neznámých osob připojuje jména, čímž jinak odosobnělý případ personifikuje.

²³³ **moderátor:** [...] *O problémech cestovky se v zákulisí mluví už řadu měsíců. Asociace cestovních kanceláří ale tvrdí, že se jejímu pádu dalo předejít kontrolami úřadů.*

Tomio OKAMURA, mluvčí Asociace českých cestovních kanceláří a agentur: *Cestovní kancelář Tomi Tour již zaznamenala první problémy přibližně před šesti lety a od té doby se problémy pravidelně opakovaly.*

Jan PAPEŽ, mluvčí Asociace cestovních kanceláří ČR: *To, že měla Tomi Tour problémy, to věděla i veřejnost. Lidé viděli kauzy v Egyptě, ale charizma pana Fischera neustále překrývala ty problémy.*

redaktorka: *Mezi ostatními cestovkami, ale i hotely a leteckými společnostmi neměla Tomi Tour příliš dobrou pověst. Třeba právě v Egyptě údajně dluží v přepočtu 19 milionů korun. Letos v květnu kvůli tomu uvízlo v Egyptě na dovolené třicet českých turistů. V případě krachu Tomi Tour selhaly také státní orgány, tvrdí odborníci. Několikrát například oslovili Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, aby cestovní kancelář prověřil. [...] Zasáhnout už před několika měsíci přitom mohla také České obchodní inspekce, Živnostenský úřad nebo Ministerstvo pro místní rozvoj.*

²³⁴ **redaktor:** *V pátek takto smutně postávali před autobusem, do kterého je již nepustili. Jaroslav a Lucka Bílkovi. Dnes se měli koupat v moři a užívat si italského sluníčka. Místo toho tátovi pomáhají s přestavbou domku.*

Jaroslav BÍLEK: *Budeme malovat a koupeme se v bazénu. Bylo to škoda. My jsme se těšili.*

Lucka BÍLKOVÁ: *Na koupaliště chodíme.*

redaktor: *Své zabalené kufry může vybalit a uklidit i paní Zdeňka, ta měla právě teď cestovat do egyptské Hurghady na vysněnou dovolenou.*

Zdeňka TYRALÍKOVÁ: *Stálo nás to skoro 50 tisíc. Těžce jsme na to pracovali, těžce jsme šetřili a nakonec tedy jedeme do Beskyd.*

²³⁵ **redaktor:** *Z Bulharska se muselo padesát klientů Tomi Tour vrátit o týden dříve. Slovenská pojišťovna Union jim odmítla zaplatit poslední týden dovolené. A to přesto, že Tomi Tour zaplatili za čtrnáct dní.*

klient CK Tomi Tour: *Delegátka, ta to víceméně do dneška nemá oznámený od cestovky, že padla.*

klientka CK Tomi Tour: *My jsme zůstali den a noc pomalu bez jídla, bez přístřeší.*

klient CK Tomi Tour: *Peníze, víte kde jsou. Dovolená taky kde je. Copak já, ale děti jak to snáší špatně.*

obr. 33 a 34: Televizní noviny TV Nova 21.7.2009: společné téma 3: zklamaní klienti

obr. 35 - 37: Zprávy TV Prima 21.7.2009: společné téma 3: zklamaní klienti

Otázkou však nadále zůstává výše odškodného, kterého by se klienti mohli dočkat. Nova významně slevuje ze své pondělní značně optimistické predikce a už v úvodu k reportáži moderátorka oznamuje, že vrácení peněz se zpozdí.²³⁶ V následujícím vyjádření mluvčí pojišťovny Union už se dokonce hovoří pouze o vyplácení záloh.²³⁷ Stejnou informaci o možnosti vrácení peněz přináší i TV Prima²³⁸, naopak Česká televize už se touto otázkou nezabývá vůbec. Všechny stanice však uvádí shodné důvody, proč se vyplacení odškodného zpozdí²³⁹.

²³⁶ **moderátorka:** Vrácení peněz klientům zkrachovalé cestovní kanceláře Tomi Tour za zakoupené zájezdy se zpozdí. Kancelář totiž ještě nedodala potřebné podklady slovenské pojišťovně Union. Dnes se také začaly vyklízet první pobočky.

redaktor: Lidem, kteří doufali, že dostanou brzy peníze od pojišťovny a stihnou do konce prázdnin ještě nějaký last minute, dnes zřejmě zhasla poslední naděje.

²³⁷ **redaktor:** Dokud nebude mít pojišťovna pohromadě všechny podklady od cestovky, nemůže začít s výplatou peněz.

Judita SMATANOVÁ, mluvčí pojišťovny Union: V současnosti můžeme garantovat, že přibližně do měsíce od doručení hlášení pojistné události, budeme vyplácet zálohy všem klientům, kteří měli zakoupený zájezd.

²³⁸ **moderátorka:** Klienti zkrachovalé cestovní kanceláře Tomi Tour zřejmě hned tak své peníze neuvidí.

²³⁹ **ČT1:**

moderátor: Zkrachovalá Tomi Tour nekomunikuje se svou pojišťovnou, a ta tedy nemá informace o tisících klientů, kteří čekají na odškodnění.

Ze zpravodajství jednotlivých stanic také zcela jasně nevyplývá, kolik poškozených klientů vlastně je. Zatímco Nova a Prima se shodují na čísle kolem deseti tisíc²⁴⁰, Česká televize zmiňuje padesát tisíc²⁴¹.

Nova, patrně ve snaze doložit drtivost dopadu krachu cestovní kanceláře, podává svědectví o uzavírání liberecké pobočky Tomi Tour a prezentuje i (již několik dní) uzavřenou pobočku pražskou²⁴². Prima postupuje podobně a komentuje návrat dalších poškozených klientů ze zahraničí²⁴³ a také se vrací k pondělnímu prohlášení Václava Fischera²⁴⁴. K osobě Václava Fischera a jeho roli v cestovní kanceláři se vrací i Česká televize, která ustupuje od svého pondělního tvrzení, že Fischer byl pouze tváří cestovní

redaktorka: *Pojišťovna Union už několikrát vyzvala Tomi Tour, aby dodala kompletní seznamy všech poškozených klientů. Na odškodnění přitom čekají tisíce lidí.*

Judita SMATANOVÁ, mluvčí pojišťovny Union: *Tím pádem neumíme v této chvíli vyčíslit přesné náklady a závazky cestovní kanceláře Tomi Tour.*

Nova:

Tomio OKAMURA, mluvčí Asociace českých cestovních kanceláří a agentur: *Cestovní kancelář Tomi Tour bohužel do teď nedodala kompletní seznam více než deseti tisíc klientů, kteří si u ní zakoupili zájezdy včetně přehledů zaplacených částek.*

Prima:

moderátorka: *[...] Slovenská pojišťovna Union totiž už několikrát důrazně vyzvala cestovku, aby jí vydala seznam klientů, kteří si zájezdy koupili. Cestovka to zatím neudělala a blokuje tím vyplacení pojistného za neuskutečněné nebo zkrácené zájezdy. [...]*

redaktor: *A právě peníze, na které klienti čekají, zřejmě hned tak neuvidí. Pojišťovna Union, která by turistům měla vracet peníze za neuskutečněné zájezdy, si totiž stěžuje na to, že s ní představitelé Tomi Tour nekomunikují. Kancelář jí stále například nedodala seznam klientů, kteří si koupili zájezd, ale kvůli krachu nikam neodcestovali.*

Judita SMATANOVÁ, mluvčí pojišťovny Union: *Máme seznam jen klientů, kteří byli v tu chvíli, když vyhlásili úpadek, v zahraničí.*

redaktor: *Pojišťovna tak nemůže zahájit výplatu pojistného, protože nezná jeho výši. Zároveň ani nemůže říci, jak vysoké bude odškodnění.*

Judita SMATANOVÁ, mluvčí pojišťovny Union: *Jestli to bude 100 %, nebo se to bude krátit.*

²⁴⁰ **Nova: Tomio OKAMURA, mluvčí Asociace českých cestovních kanceláří a agentur:** *Cestovní kancelář Tomi Tour bohužel do teď nedodala kompletní seznam více než deseti tisíc klientů, kteří si u ní zakoupili zájezdy včetně přehledů zaplacených částek.*

Prima: moderátorka: *[...] Na vrácení peněz má přitom podle různých odhadů nárok až 10 tisíc klientů Tomi Tour.*

²⁴¹ **redaktorka:** *[...] V posledních letech tomu nasvědčovaly například příliš nízké ceny zájezdů, problémy s neplacením služeb nebo to, že už od nového roku pro sebe Tomi Tour hledala kupce. O tom ale na 50 tisíc klientů příliš nevědělo.*

²⁴² **redaktor:** *[...] Takto to dnes vypadalo v Liberci. Majitel domu nechal vyklidit pobočku cestovní kanceláře Tomi Tour.*

zámečník: *Právě jsme dostali za úkol, že máme vyměnit zámky, jak neplatí, takže jsme to vyvrtali.*

redaktor: *Zaslepená okna dnes měla již i centrála v pražské Zlatnické ulici. Ve výloze byla už jen nabídka posledních last minute a informace o krachu.*

²⁴³ **redaktor:** *Je úterý, půl deváté večer, na pardubické letišti dosedá letadlo, na jehož palubě jsou klienti zkrachovalé Tomi Tour.*

osoba: Tomi Tour do Prahy odvoz. Dobrý, tak tady k autobusu doprava.

²⁴⁴ **redaktor:** *Už čtyři dny jsou představitelé Tomi Tour doslova němí. Neberou telefony a s médii nekomunikují. Pouze obchodní ředitel Václav Fischer vydal včera krátké prohlášení. V něm přiznal, že cestovka měla finanční problémy několik měsíců. O tom, proč ještě v den krachu prodávali zájezdy, což vyšetřuje policie, nebo o tom, proč nedodali pojišťovně seznamy, ani slovo. [...]*

kanceláře, a přidává se ke spekulacím, podle kterých mohl v CK figurovat jako tichý společník²⁴⁵.

2.3.4 společné téma 4: Pravčická brána

2.3.4.1 tabulka: společné téma 4

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	13	6	7
délka	01:39	01:11	01:24

2.3.4.2 komparace: společné téma 4

Všechny tři sledované stanice rovněž uvádějí téma Pravčické brány, která se nedostala do finále hlasování o sedm nových přírodních divů světa. Struktura všech tří příspěvků je taktéž velmi podobná.

Výraznější rozdíly najdeme především v tom, jaké přírodní útvary jednotlivé stanice prezentují jako postoupivší do finále. Žádná ze stanic totiž nevyjmenovává kompletní seznam finalistů. Divák ČT1 se tak dozví, že do finále postoupila hora Matterhorn, americký národní park Grand Canyon, zátoka Ha Long ve Vietnamu a australský Velký bariérový útes²⁴⁶, pro diváka TV Nova se však seznam rozšiřuje o Mazurská jezera, Vesuv, Mrtvé moře, Kilimandžáro a Stolovou horu, vodopády Iguazu, Amazonku a australský monolit Uluru, ale naopak chybí vietnamská zátoka²⁴⁷. Na podobném seznamu TV Prima, prezentovaném pouze sekvencí obrázků s titulky a hudebním podkresem, se navíc objevují Galapágy, opakuje se Amazonka, Matterhorn, Grand Canyon, Mrtvé moře, Mazurská jezera a vodopády Iguazu.

²⁴⁵ **redaktorka:** *Tomi Tour má česko-německé majitele, vlastní ho Lubomír Popelář a německá Tomi Tour GmbH. Mluví se o tom, že Václav Fischer má být jejím tichým společníkem, nikoli jen tváří cestovní kanceláře.*

²⁴⁶ **moderátor:** *[...] V soutěži švýcarské nadace New Seven Wonders hlasovaly miliony lidí na Internetu, přes telefon nebo SMS. Do finále poslaly třeba horu Matterhorn, americký národní park Grand Canyon, zátoku Ha Long ve Vietnamu nebo třeba australský Velký bariérový útes.*

²⁴⁷ **redaktor:** *Do užšího výběru postoupilo ze seznamu 77 skvostů planety jen 28 finalistů. Z Evropy například švýcarsko-italský Matterhorn, polská Mazurská jezera nebo italský Vesuv. Z Asie třeba Mrtvé moře, z Afriky Kilimandžáro nebo Stolová hora. [...] Z amerického kontinentu je ve finále třeba Grand Canyon nebo obrovské vodopády Iguazu na hranicích Argentiny, Brazílie a Paraguaye a nebo třeba Amazonka, z Austrálie mohou lidé vybírat Velký bariérový útes, nebo posvátný monolit Uluru.*

Když už si ale divák vyjasní, která místa postoupila do finále, bude patrně zmaten rozdílnými informacemi o tom, jakým způsobem byly finalisté vybráni. Nova a Prima shodně tvrdí, že finalisty vybírala porota²⁴⁸, podle České televize však volili miliony lidí z celého světa²⁴⁹. Liší se i informace o počtu semifinalistů soutěže, ČT1 a Nova uvádí číslo 77, Prima 43²⁵⁰.

Česká televize a Prima natáčely přímo na Pravčické bráně a souhlasně zařazují do svých příspěvků reakce „obyčejných lidí“, návštěvníků Pravčické brány²⁵¹. Česká televize také jako jediná uvádí negativa, která nově nabytou popularitu Pravčické brány mohou doprovázet²⁵². Naopak Nova a Prima nezapomenou připomenout neúspěch sousedního Slovenska, jehož Štrbské pleso do finále stejně jako Pravčická brána nepostoupilo²⁵³.

²⁴⁸ **Nova:**

moderátor: Česká republika ani Slovensko se nedostaly do finále soutěže o sedm přírodních divů světa. Pravčická brána a slovenské Štrbské pleso nepostoupily mezi 28 finalistů. Ty vybíral speciální mezinárodní tým.

redaktor: Porota v německém Mnichově dneska ale rozhodla jasně, do finále mezi 28 nejlepších bohužel nepostupuje.

Prima: redaktor: Štrbské Pleso na Slovensku ale také nakonec skončilo mezi 43 semifinalisty. A teď se podívejte, jaká místa například porota do finále poslala.

²⁴⁹ **moderátor:** [...] V soutěži švýcarské nadace New Seven Wonders hlasovaly miliony lidí na Internetu, přes telefon nebo SMS. Do finále poslaly [...]

²⁵⁰ **ČT1: moderátor:** Pravčická brána nebude mezi sedmi novými přírodními divy světa, ale nezklamala, byla mezi 77 semifinalisty.

Nova: redaktor: Do užšího výběru postoupil ze seznamu 77 skvostů planety jen 28 finalistů.

Prima: redaktor: Štrbské Pleso na Slovensku ale také nakonec skončilo mezi 43 semifinalisty.

²⁵¹ **ČT1:**

osoba: Určitě je to magický, určitě je to magický.

osoba: Světový div, sto procentně.

Prima:

osoba: Stojíte za to sem vylézt.

osoba: Snad něco podobného ani nikde ve světě není.

osoba: Vždyť to je rarita.

²⁵² **redaktor:** Nová vlna zájmu, kterou celosvětové hlasování Pravčické bráně přineslo, má i svůj rub.

návštěvník Pravčické brány: Strašně moc lidí.

Daniel PASTVA, Obecně prospěšná společnost, České Švýcarsko: Nemáme v tomto momentě úplně páky na to, abychom někomu zakazovali ten vstup, nebo to nějak regulovali.

²⁵³ **Nova:**

moderátor: Česká republika ani Slovensko se nedostaly do finále soutěže o sedm přírodních divů světa. Pravčická brána a slovenské Štrbské pleso nepostoupily mezi 28 finalistů. [...]

Prima:

osoba: Doufáme, že konkurence na Štrbském Plese vyhraje.

redaktor: Štrbské Pleso na Slovensku ale také nakonec skončilo mezi 43 semifinalisty.

3 DEN TŘETÍ: STŘEDA 22.7.2009

3.1 headlines

Ve středu 22.7.2009 se headlines České televize skládají ze čtyř různých témat, headlines TV Nova a TV Prima pak shodně z témat tří. Jediným společným tématem v rámci headlines je pak úplné zatmění Slunce, které všechny tři stanice naprosto shodně zařadily jako třetí (na ČT1 ze čtyř, na Nově a Primě ze tří) headline.

ČT1: *Tma za bílého dne, podstatná část Asie sledovala nejdelší úplné zatmění Slunce tohoto století. // osoba: Proudí tady velmi magická duchovní a mystická energie.*

Nova: *Nejdelší úplné zatmění Slunce tohoto století sledovaly miliony lidí v Asii a Pacifiku.*

Prima: *Dvě miliardy lidí sledovaly úplné zatmění Slunce.*

Moderátor České televize uvádí téma zatmění Slunce poetickou metaforou „tma za bílého dne“, která společně s vyjádřením osoby o proudění „magické duchovní a mystické energie“ podporuje tematizaci zatmění jakožto spíše náboženského než fyzikálního jevu, jak jej konceptualizuje i následující reportáž ČT1. Zbylé dvě stanice při popisu zatmění Slunce používají, narozdíl od ČT1, pouze neutrálních výrazových prostředků. Zatímco TV Nova tvrdí, že zatmění sledovaly miliony lidí, Prima hovoří o dvou miliardách lidí.

ČT1 a TV Nova ovšem shodně uvádí, že se jedná o „*nejdelší úplné zatmění Slunce v tomto století*“, přičemž obě dvě stanice užívají naprosto totožnou formulaci.

3.1.1 tabulka: tematická struktura headlines

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
1.	Z deseti milionů stamilionů, provoz Státního fondu dopravní infrastruktury během 24 měsíců řádově podražil.	Bývalý šéf svazu Pavel Mokrý zhodnotil své včerejší zatčení jako divadlo, za kterým někdo stojí.	Policie se v noci v Praze ostře střetla se squatterry.
2.	Horší výhled než se čekalo. Tuzemské hospodářství se podle aktuálních odhadů propadne proti loňsku víc než o 4 %.	Soud osvobodil počítačové piráty z Akademie věd, nepodařilo se prokázat, že jsou viníky.	Při automobilové nehodě na Kroměřížsku zahynuli tři mladí lidé.
3.	Tma za bílého dne, podstatná část Asie sledovala nejdelší úplné zatmění Slunce tohoto století.	Nejdelší úplné zatmění Slunce tohoto století sledovaly miliony lidí v Asii a Pacifiku.	Dvě miliardy lidí sledovaly úplné zatmění Slunce.
4.	Zavřený evropský kohoutek, předražené nákupy ohrožují výplatu půl miliardy korun nemocnicím Ústeckého kraje.		

3.1.2 tabulka: délka headlines

Česká televize	TV Nova	TV Prima
01:06	00:14	00:11

3.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines

moderátorka: *Z deseti milionů stamiliony, provoz Státního fondu dopravní infrastruktury během 24 měsíců řádově podražil.*

osoba: *Ty nárůsty vlastně jako tam nějaké byly, ale rozhodně nebyly v rádech stamilionů.*

osoba: *V každém případě pro ten rok příští jsme jim krátili běžné výdaje provozní o 20 %.*

moderátor: *Za co konkrétně úřad tolik utrácí a proč potřebuje pořád víc. Hned se to dozvíte, po přehledu dalších témat.*

moderátorka: *Horší výhled než se čekalo. Tuzemské hospodářství se podle aktuálních odhadů propadne proti loňsku víc než o 4 %.*

osoba: *Oživení naší ekonomiky možná bude probíhat pomaleji, než oživení ve zbytku světa.*

moderátor: *Tma za bílého dne, podstatná část Asie sledovala nejdelší úplné zatmění Slunce tohoto století.*

osoba: *Proudí tady velmi magická duchovní a mystická energie.*

moderátorka: *Zavřený evropský kohoutek, předražené nákupy ohrožují výplatu půl miliardy korun nemocnicím Ústeckého kraje.*

osoba: *Zatím dokážeme ty prostředky sanovat z vlastních zdrojů.*

3.2 hlavní část zpravodajské relace

Ve středu 22.7.2009 obsahovaly Události České televize celkem 26 příspěvků [včetně dvou přehledů zpráv v pořadí (1) a (14) a jedné upoutávky na jinou relaci v pořadí číslo (16)], Televizní noviny TV Nova celkem 21 příspěvků [z toho dva přehledy zpráv v pořadí (1) a (11)] a Zprávy TV Prima 18 příspěvků (včetně jednoho úvodního přehledu zpráv). Nejdelší stopáž měly Události (35 minut 18 vteřin), následovaly Zprávy TV Prima (27 minut 42 vteřin) v těsném závěsu s Televizními novinami (27 minut 29 vteřin).

3.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
(1) headlines	(1) headlines	(1) headlines
(2) Státní fond dopravní infrastruktury musí snížit náklady		
(3) výkonnost české ekonomiky je letos nejhorší		
(4) ČSSD požaduje uskrovnění politiků kvůli krizi		
(5) úplné zatmění Slunce pozorovali v Asii	(6) úplné zatmění Slunce viděly miliardy lidí	(6) úplné zatmění Slunce
(6) nemocnice na Ústecku mohou přijít o půl miliardy korun		
(7) kauza bývalého vedení ČMFS	(8) zadržení fotbaloví bossové se hájí, o ničem nevědí	(2) skandál v českém fotbalu pokračuje
(8) rozhodování o vítězi ekologického tendru na likvidaci starých zátěží		
(9) Ludmile Polednové Brožové zamítl soud přerušení výkonu trestu		
(10) konečný účet nedávných		

záplav na Olomoucku		
(11) Kongresovému centru Praha hrozí krach	(20) Praha možná přijde o Kongresové centrum, nemá peníze	
(12) soud s počítačovými korzárý	(17) počítačovní piráti jsou volní, nejsou důkazy	(7) naprosto překvapivý a nečekaný rozsudek dnes padl v jednom z největších případů svého druhu na světě
(13) houpací křeslo vyrábí elektřinu		
(14) přehled následujících zpráv	(11) přehled následujících zpráv	
(15) odvolání generálního ředitele Českého rozhlasu		
(16) upoutávka: Události, komentáře		
(17) začala řádná schůze senátorů		(17) senátoři před malou chvílí schválili přílepek k novele zákona o emisních povolenkách
(18) soud předložil bankrot cestovní kanceláře Travela	(3) žebříček důvěryhodnosti cestovních kanceláří	(16) 50 milionů korun dluží svým klientům bývalí šéfové cestovní kanceláře Travela
(19) Brusel si ponechá zvláštní dohled nad Bulharskem a Rumunskem		
(20) Spojené státy vyzbrojí své spojence v Perském zálivu		
(21) Spojené státy zastaví výrobu stíhaček F22		
(22) ruská vláda může lustrvat lidem osobní korespondenci		
(23) starosta města Konstanca si oblékl německou uniformu	(12) starosta v nacistické uniformě, chtějí jeho rezignaci	(15) v němém úžasu zůstali diváci módní přehlídky v Rumunsku

(24) tuzemským zbrojařům se daří		
(25) z plzeňské zoo ukradl zloděj vzácné opičky	(4) ze zoo zmizely vzácné opice, nejspíš na objednávku	(14) policisté na západě Čech vyšetřují dva neobvyklé případy, při kterých si pachatelé vzali na mušku zvířata
(26) jihomoravští kriminalisté představili 3D snímač		
	(2) rozsáhlá prohlídka ve věznici: zabavili mobily	
	(5) Paroubek vrací úder, navází se do Onderky	(3) v ČSSD pouhé dva měsíce před volbami pořádně roste napětí
	(7) tři mladí lidé zemřeli v autě, ujížděli policii	(5) velkou tragédií skončil noční návrat z holešovské diskotéky pro partu mladých lidí
	(9) tropy v Česku: teploty přesáhly 30° Celsia	(8) vypadá to, že právě zažíváme nejteplejší dny roku
	(10) bouřky na Vysočině	
	(13) Robert Fico řekl novináři: Jste idiot	
	(14) ve střední Evropě zemřel člověk na prasečí chřipku	
	(15) nadšení z prezidenta Obamy ve Spojených státech prudce klesá	
	(16) policie v Římě obsadila a zabavila členům mafie luxusní restaurace a kavárny	
	(18) mimořádnou událost vyšetřuje Drážní inspekce v Liberci	
	(19) rozlučka squatterů skončila potyčkami s policií	(4) protestní akce lidí, kteří nesouhlasili se svým

		nedávným vystěhováním ze squatu Milada
	(21) jeden Američan objevil v mořské škebli nachovou perlu	
		(9) v jedné malešické firmě celníci zadrželi přes 2,5 tisíce padělaných autodoplňků s logy Škody Auto
		(10) jihokorejští poslanci zase jednou potvrdili svoji pověst parlamentních rváčů
		(11) naštvaní odboráři dnes poslali premiérovi Janu Fischerovi dopis
		(12) v novomlýnské nádrži se našlo tělo mladíka, který se v sobotu utopil v laguně u autokempu Merkur v Pasohlávkách
		(13) koncert Shaggyho
		(18) naprostým fiaskem skončila dražba proslulého hotelu Watergate ve Washingtonu

3.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
35:18	27:29	27:42

3.3 společná témata

Ve středu 22.7.2009 se v hlavních zpravodajských relacích tří sledovaných televizních stanic objevilo celkem 6 společných témat: (1) úplné zatmění Slunce, (2) zatčení bývalých fotbalových funkcionářů, (3) rozhodnutí soudu v případě počítačových pirátů, (4) rozhodnutí soudu v případě bývalého vedení cestovní kanceláře Travela, (5) případ starosty rumunské Konstancy, který se na módní přehlídce převlékl do německé uniformy z druhé světové války a (6) krádež vzácných druhů opic z plzeňské zoo. V případě společného tématu číslo 2 (zatčení bývalých fotbalových funkcionářů) navazují všechny tři stanice na své příspěvky z předchozího dne (úterý 21.7.2009), ostatní témata jsou pak ve všech třech zpravodajstvích nová.

3.3.1 společné téma 1: zatmění Slunce

3.3.1.1 tabulka: společné téma 1

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	5	6	6
délka	01:38	01:55	01:52

3.3.1.2 komparace: společné téma 1

Téma zatmění Slunce prezentovaly ČT1, Nova a Prima nebývale shodným způsobem. Důvodem mohl být fakt, že všechny tři stanice disponovaly pouze agenturními, a nikoli svými vlastními materiály. Nedostatek původního materiálu je patrný především na ilustračních záběrech doprovázejících jednotlivé reportáže (srov. obr. 38 a 39, 40 a 41, 42 a 43, 44 a 45):

obr. 38 a 39: Zprávy TV Prima (vlevo) a Televizní noviny TV Nova (vpravo) 22.7.2009:
společné téma 1: ilustrační záběry

obr. 40 a 41: Zprávy TV Prima (vlevo) a Televizní noviny TV Nova (vpravo) 22.7.2009:
společné téma 1: ilustrační záběry

obr. 42 a 43: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Události ČT1 (vpravo) 22.7.2009:
společné téma 1: ilustrační záběry

obr. 44 a 45: Zprávy TV Prima (vlevo) a Události ČT1 (vpravo) 22.7.2009: společné téma 1: ilustrační záběry

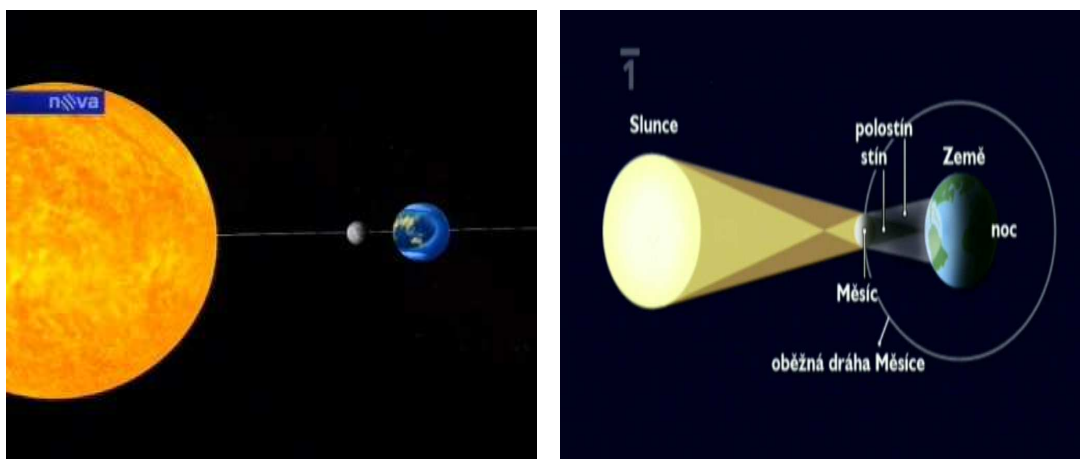
Srovnání posledního z uvedených dvojic ilustračních obrázků je zajímavé i z jiného hlediska: zatímco divák ČT1 se dozví, že záběr pochází z tokijské zoo, která pro své návštěvníky uspořádala netradiční pozorování zatmění Slunce právě ve společnosti lachtanů²⁵⁴, TV Prima prezentuje obrázek lachtana ve slunečních brýlích bez jakéhokoli dalšího vysvětlení a nezakontextualizovaný divák tak může nabýt pocitu, že nejenže zatmění pozorovaly i lachtani, ale konsekventně i že v Asii lachtani žijí ve volné přírodě.

Česká televize²⁵⁵ a televize Nova²⁵⁶ navíc doplnily reportáž o vysvětlení a schematické grafické znázornění fyzikálních příčin jevu, který na Zemi pozorujeme jako zatmění Slunce (srov. obr. 46 a 47).

²⁵⁴ **redaktor:** *Kromě úchvatné podívané je zatmění i dobrý byznys. Restaurace nabízejí sluneční menu. Speciální letouny zase pozorování z výšky dvanácti kilometrů. V tokijské zoo mohli zákazníci sledovat zatmění netradičně spolu s lachtany.*

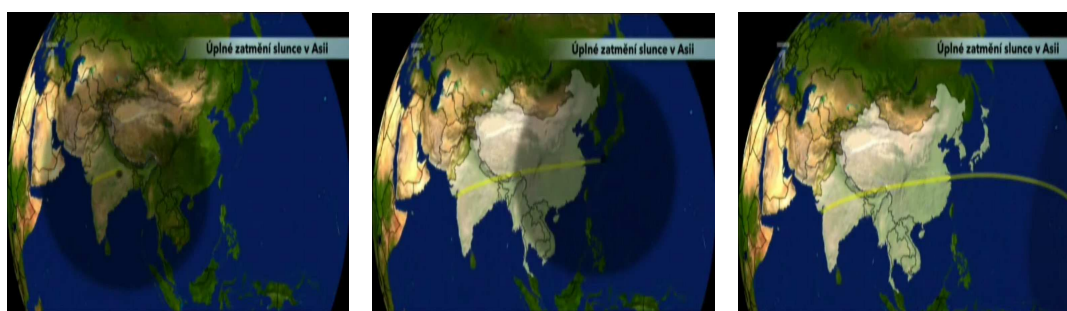
²⁵⁵ **redaktor:** *Úplné zatmění nastává zhruba dvakrát do roka. Dojde k němu ve chvíli, kdy se Země, Měsíc a Slunce dostanou do jedné přímky. Sluneční a měsíční kotouč jsou na obloze zdánlivě stejně velké, takže Měsíc dokáže Slunce zcela zakrýt.*

²⁵⁶ **redaktor:** *Jak takový efekt vznikne? Země, Měsíc v novu a Slunce se dostanou do jedné přímky. Pokud mají tu správnou vzdálenost, Měsíc v určitý moment zakryje Slunce. Na Zem dopadá jeho stín a vypadá to, že Slunce se proměnilo v černý kotouč.*

obr. 46 a 47: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Události ČT1 (vpravo) 22.7.2009:
společné téma 1: ilustrační grafiky

Obě dvě stanice také graficky znázornily postup zatmění napříč Asií (srov. obr. 48 – 50 a 51 - 53). Nova ovšem do grafiky přidává i fotografie, které na první pohled působí jako dokumentární – jak zatmění postupuje Asií, fotografie se mění. Avšak při bližším zkoumání zjistíme, že fotografie neodpovídají jednotlivým oblastem, ve kterých se zatmění postupně objevuje (s Japonskem je spojena fotografie muže hledícího do dalekohledu, kterého lze jen stěží považovat za signifikantní vzorek obyvatel Japonska). Funkce fotografie dvou indických svatých mužů hledících k nebi přes velké sluneční brýle (viz obr. 52), která doprovází postup zatmění až téměř do Japonska), je tudíž spíše zábavní než dokumentární.

obr. 48 - 50: Události ČT1 22.7.2009: společné téma 1: vývoj grafiky

obr. 51 - 53: Televizní noviny TV Nova 22.7.2009: společné téma 1: vývoj grafiky

Televize Nova a Prima zase shodně uveřejňují koláže záběrů z jednotlivých míst, odkud bylo zatmění pozorováno (srov. obr. 54 a 55). V případě TV Nova to lze ale pouze předpokládat vzhledem k tomu, že titulky u jednotlivých fotografií jsou psány znakovým písmem – to ovšem zpětně dokládá, že TV Nova použila přejatých záběrů.

obr. 54 a 55: Zprávy TV Prima (vlevo) a Televizní noviny TV Nova (vpravo) 22.7.2009: společné téma 1: ilustrační grafiky

Televize Nova také využila efektní záběr zatmění k vytvoření neméně efektního studiového stand-upu: v pozadí mezi oběma moderátory se na velkoplošné obrazovce objeví černým kruhem zakrytý sluneční kotouč (viz obr. 56):

obr. 56: Televizní noviny TV Nova 22.7.2009: společné téma 1: úvodní obrazovka

Nedostatek vlastních a použití agenturních materiálů ovšem v případě TV Nova vedly k několika drobným nesrovnalostem. Nova například uvádí vyjádření ředitele Hvězdárny v Rokycanech²⁵⁷, nedodává už ale, že astronom byl účastníkem výpravy celé skupiny českých astronomů, která se do Číny vydala zatmění pozorovat (tak, jak to učinila například televize Prima²⁵⁸). Nehledě k zavádějící „fotografii“ ředitele Hvězdárny (viz obr. 57) pak titulek evokuje, že Hvězdárna v Rokycanech se nachází v Šanghaji, a příliš konzistentně nepůsobí ani vyjádření astronoma o tom, že pozorování zatmění Slunce je velký zážitek „[...] i z toho hlediska, že vidíme ty cizí kraje“. Divák neznalý podrobností by se tak mohl snadno domnívat, že z rokycanské hvězdárny astronomové pozorují kromě hvězd a astronomických úkazů i „cizí kraje“.

²⁵⁷ **Karel HALÍŘ, ředitel Hvězdárny v Rokycanech, Šanghaj:** *Je to poměrně vzácná záležitost. Je to pochopitelně velký zážitek ať už z toho astronomického hlediska, tak i z toho hlediska, že vidíme ty cizí kraje.*

²⁵⁸ **redaktorka:** *Naopak v Číně si úplného zatmění příliš neužili. Trvalo pouze 2 minuty a 27 vteřin. V mnoha městech nebylo vidět kvůli smogu, jinde zase kazila pozorování oblačnost. Jako například v okolí Šanghaje, kde byli i čeští astronomové. Atmosféra sice byla příjemná ...*

Eva MARKOVÁ, ředitelka Hvězdárny v Úpici: *Akorát že nám přišlo, takže jsme vlastní zatmění neviděli.*

redaktorka: *Další skupina měla více štěstí o pár stovek kilometrů jižněji.*

Michal ROTTENBORN, Česká astronomická společnost: *V uvozovkách se nám to povedlo, i když přecházela nám tam oblačnost, ale viděli jsme i jsme něco vyfotili.*

obr. 57: Televizní noviny TV Nova 22.7.2009: společné téma 1: ilustrační fotografie „Karla Halíře“

Z faktického hlediska je zavádějící titulek u vyjádření jednoho z pozorovatelů zatmění²⁵⁹, jehož záběry pochází patrně z oblasti Indie. Muž indického jména s hinduistickými grafickými symboly je zde označen jako „turista“ (viz obr. 58).

obr. 58: Televizní noviny TV Nova 22.7.2009: společné téma 1: „turista“

Podobná nesrovnalost se pak objevila i ve vysílání České televize, a to když vyjádření osoby vzhledově ženského pohlaví citované v ženském rodě²⁶⁰ bylo opatřeno titulkem „obyvatel Čchung čchingu“ (viz obr. 59).

²⁵⁹ Nityanand MUNI, „turista“: *Je to velmi působivé mít noc uprostřed dne. Je taková tma, že vidíte hvězdy na nebi.*

obr. 59: Události ČT1 22.7.2009: společné téma 1: „obyvatel“ Číny

Televize Nova a Prima souhlasně zdůrazňují, že odhadované dvě miliardy pozorovatelů zatmění znamenají „rekord“ v celých „dějinách lidstva“²⁶¹. Vzhledem k tomu, že zatmění bylo pozorovatelné na území Indie a Číny (obě země mají přes miliardu obyvatel), mnoho překvapujícího na této informaci vskutku nenajdeme a je s podivem, že Nova považuje za nutné právě tento údaj legitimizovat odkazem na vědecké kruhy.

Všechny tři stanice shodně uvádí, že úplné zatmění Slunce bylo nejdelší v 21. století. V případě České televize a TV Nova²⁶² však není zcela zřejmé, co je tím míněno – bylo snad zmíněné zatmění nejdelší od začátku 21. století do dnes (tzn. za celých 8 let)? Situaci uvedou na pravou míru pouze slova moderátorky TV Prima²⁶³, že delší zatmění bude k vidění až za 123 let, z čehož už je jasné, že se jedná o rekord v rámci celého 21. století. Z reportáží České televize²⁶⁴ a TV Prima²⁶⁵ zase vyplývá, že zatmění trvalo

²⁶⁰ **Tien TCHIEN, obyvatel Čchung Čchingu:** *Je to úchvatný zážitek, nepopsatelně silný moment.*

Musela jsem si sundat ochranné brýle, abych tomu uvěřila.

²⁶¹ **Nova: moderátorka:** *Podle vědců ho mohli dokonce vidět až dvě miliardy lidí, což je rekord v lidských dějinách. [...]*

Prima: moderátorka: *[...] Až dvě miliardy lidí, což je zřejmě rekord v dějinách lidstva, sledovaly nejdelší úplné zatmění Slunce v tomto století. [...]*

²⁶² **ČT1: moderátor:** *Velká část Asie se za bílého dne na víc než 6 minut ponořila do tmy. Důvodem bylo úplné zatmění Slunce, nejdelší v 21. století.*

Nova: moderátor: *Nejdelší úplné zatmění Slunce v jednadvacátém století sledovaly davy lidí ve východní Asii a středním Pacifiku.*

²⁶³ **moderátorka:** *[...] Až dvě miliardy lidí, což je zřejmě rekord v dějinách lidstva, sledovaly nejdelší úplné zatmění Slunce v tomto století. Sluneční kotouč byl zakrytý 6 minut a 39 sekund. Tento rekord bude překonán až za 123 let.*

²⁶⁴ **redaktor:** *6 minut 39 sekund, přesně na tak dlouho zakryl měsíční stín území od Indie až po Tichomoří. Úplné sluneční zatmění nadšeně sledovali místní lidé, turisté i astronomové.*

²⁶⁵ **moderátorka:** *[...] Sluneční kotouč byl zakrytý 6 minut a 39 sekund. [...]*

na všech uvedených místech po stejnou dobu: 6 minut a 39 vteřin. To ovšem, už z fyzikálního hlediska, možné není. Jediná TV Nova tento fakt připouští, když redaktor uvádí, že zatmění trvalo „*někde až 6 minut a 39 sekund*“²⁶⁶. Všechny sledované stanice také tematizují skutečnost, že pro některé věřící je zatmění Slunce špatným znamením²⁶⁷, Česká televize a televize Nova²⁶⁸ toto tvrzení podkládají podrobnějším vysvětlením

a Česká televize i vyjádřením místního astrologa²⁶⁹. Česká televize a televize Nova do svých reportáží taktéž zařazují, vesměs infantilní, vyjádření pozorovatelů zatmění Slunce.²⁷⁰

Všechny tři televize taktéž zmiňují datum příštího zatmění, zde ovšem již takovou shodu nenajdeme. Podle TV Nova bude další úplné zatmění v roce 2132²⁷¹, Prima shodně uvádí, že další úplné zatmění nastane za 123 let (tedy v roce 2132), ovšem dodává, že toto zatmění bude viditelné i v České republice²⁷². I ČT1 přináší informaci o tom, kdy bude zatmění Slunce pozorovatelné na území ČR, uvádí však rok 2135²⁷³.

²⁶⁶ **redaktor:** *Se zatajeným dechem sledovaly zatmění Slunce miliony a miliony lidí, trvalo výjimečně dlouho, někde až 6 minut a 39 sekund.*

²⁶⁷ **Prima: redaktor:** *[...] Indové vidí v zatmění ale i špatné znamení, například těhotné ženy se schovávaly doma, protože se bály, aby paprsky zakrytého Slunce neublížily jejich potomkům.*

²⁶⁸ **redaktor:** *Úplné zatmění začalo v Indii, přesouvalo se přes Nepál, Bangladéš, Bhútán, Barmu, Čínu a část Japonska až do centrálního Pacifiku, ne každý ho ale vítal. Potemnělé Slunce se totiž v indické a čínské mytologii chápe i jako špatné znamení. Miliony lidí v Indii proto zůstaly doma. Podle některých místních pověr mohou sluneční paprsky z temného Slunce škodit nenarozeným dětem.*

²⁶⁹ **moderátor:** *Podle astronomů sledovaly úkaz až dvě miliardy většinou nadšených lidí. Mnozí ale naopak nevyšli z domu. Podle indické i čínské mytologie totiž zatmění předznamenává neštěstí.*

redaktor: *Jeden z nejkrásnějších pohledů nabízely břehy posvátné řeky Ghangy. Tisíce Indů věří, že právě koupel při zatmění je zbaví hříchů. Další naopak zůstali doma. Podle staré mytologie přináší sledování zatmění zkázu. V Laosu zůstaly dokonce zavřené všechny školy.*

Prasad DIKŠIT, astrolog: *Těhotné ženy by neměly vycházet z domu ani se dotýkat čehokoliv ostrého, jinak se jim nenarodí zdravé dítě.*

²⁷⁰ **ČT1: návštěvník zoo:** *Sluneční zatmění, to je když Slunce a Měsíc do sebe tak nějak narazí.*

Nova: Šreja SAHAJOVÁ: *Viděla jsem to celé, bylo to jako kdyby někdo ukusoval jablko nebo pomeranč. // **Sung Bin PARK:** Je mi líto Slunce, ale bude znovu v pořádku, jakmile bude mít zase zpátky svůj tvar, až se Měsíc posune z jeho dráhy.*

²⁷¹ **moderátor:** *Další úplné zatmění bude k vidění až v roce 2132.*

²⁷² **redaktor:** *[...] A kdy nastane úplné zatmění Slunce u nás v České republice? To my už tu nebudeme, přijde totiž za 123 let.*

²⁷³ **redaktor:** *Česká republika si na podobný úkaz musí počkat do roku 2135. Nejlepší výhled bude na severní Moravě. Zatmění tu potrvá tři minuty.*

3.3.2 společné téma 2: zatčení bývalých fotbalových funkcionářů

3.3.2.1 tabulka: společné téma 2

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	7	8	2
délka	02:07	02:11	02:32

3.3.2.2 komparace: společné téma 2

Česká televize, Nova i Prima navazují na svá zpravodajství z předcházejícího dne (úterý 21.7.2009) a dále rozvíjejí téma zatčení bývalých fotbalových funkcionářů. Ani jedna stanice však nepřichází s informací, která by byla zásadně nová, všechny znovu opakují to, co již bylo řečeno den předtím - snad kromě toho, že TV Prima dementuje své úterní tvrzení, že mezi zatčenými byl i předseda představenstva společnosti Fotbal Trading²⁷⁴.

Všechny tři stanice také přinášejí vyjádření a záběry z tiskové konference, kterou ve středu uspořádal jeden ze zatčených, Pavel Mokřý. Zatímco však Česká televize a TV Prima²⁷⁵ vybraly věcné informace k samotné policejní akci a důvodům zadržení, Nova se soustředila na emotivní detaily zásahu²⁷⁶.

Z hlediska použitých lexikálních prostředků a vizuálních materiálů případ v reportáži TV Prima stále působí jako by byl zahalen tajemstvím (podobně postupovala při zpracování tématu TV Nova předchozího dne – viz kapitolu 2.3.1). Prima např. doplňuje vyjádření Václava Chvály stejnou ilustrační fotografií (která

²⁷⁴ **redaktor:** *Podle některých původních informací měl být mezi zatčenými i předseda představenstva společnosti Fotbal Trading Jaroslav Rezák. Tato informace se ale záhy ukázala jako nepravdivá. [...]*

²⁷⁵ **Pavel MOKRÝ, bývalý předseda, Českomoravský fotbalový svaz:**

ČT1: *Tam není možné, aby takováhle částka se nějakým způsobem nedala do účetnictví. Pokud tam nějaké drobné detaily něčeho nesprávného byly, je to možné, to ovšem já nemám v své povědomosti.*

Prima: *Přijela k mému domu policie v počtu asi deset lidí včetně vozu záchranné služby a když jsem jim otevřel, tak mi hned nasadili pouta. // Zadržení bylo z důvodu, že společnost ČEDOK prodala vstupenky za asi 31 milionů, převedla ty peníze na akciovou společnost Fotbal Trading a ten je nedal do svého účetnictví, čímž vznikla daňová újma státu.*

²⁷⁶ **redaktor:** *Deset ozbrojených policistů, pouta na rukou, a to vše v 6 hodin ráno, tak prý vypadalo zadržení Pavla Mokřého včera v Brně. V Praze podal jenom vysvětlení a večer byl zase propuštěn.*

Pavel MOKRÝ, bývalý předseda ČMFS: *No, velmi vyděšená samozřejmě především manželka, která, které se to odehrálo před zraky, samozřejmě moje maminka, který je osmdesát, a ta se z toho málem složila.*

mimochodem evokuje tradiční portréty hledaných pachatelů) jako v úterý, ačkoli obě konkurenční stanice přinesly záběry nové a dokonce s Chválou natočily rozhovory (srov. obr. 60 – 61 a 62 - 63). Na titulku k této fotografii je Chvála navíc označen jako „*fotbalový funkcionář*“, ačkoli v průběhu celé reportáže se hovoří o funkcionářích *bývalých*. (Podobně se i v případě TV Nova²⁷⁷ mluví o fotbalových bossech, nikoli o bývalých fotbalových bossech, což implikuje myšlenku, že zmínění muži fotbal stále ovládají.) Taktéž ilustrační fotografie dalšího zatčeného, Ladislava Malého, působí jako vystřižená ze záběru skryté kamery, ačkoli konkurenční stanice i sama TV Prima prokazatelně disponují fotografií v lepší technické kvalitě (srov. obr. 64 - 66).

obr. 60 a 61: Zprávy TV Prima 21.7.2009 (vlevo) a 22.7.2009 (vpravo): ilustrační fotografie

obr. 62 a 63: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Události ČT1 (vpravo) 22.7.2009: společné téma 2: záběry zatčeného Václava Chvály

²⁷⁷ **moderátorka:** Zadržení *fotbaloví bossové* přešli do protiútoků, tvrdí, že o žádných machinacích se vstupenkami na Euro 2004 nic nevědí.

obr. 64 - 66: Zprávy TV Prima (vlevo), Televizní noviny TV Nova (uprostřed) a Události ČT1 (vpravo) 22.7.2009: společné téma 2: ilustrační záběry

Z úvodní promluvy moderátora navíc stále není zřejmé, kdo ze zatčených byl obviněn, ačkoli tuto skutečnost tematizují obě dvě konkurenční stanice, na Primě se ji ale divák dozví až ze samotné reportáže, podepřenou ovšem další spekulací („jak Mokřý tvrdí“)²⁷⁸. Prima také uvádí vyjádření Václava Chvály, které učinil pro server iDNES²⁷⁹, které je sice možná divácky zajímavé z hlediska použití nestandardních lexikálních prostředků, avšak vzhledem k dalším okolnostem případu, které Prima tematizuje, má prakticky nulovou výpovědní hodnotu.

Příznakové lexikum je však užito napříč všemi televizními stanicemi: „skandál“ v českém fotbale pokračuje, podle jednoho z „trojlístku zatčených“ to bylo „velké divadlo“ (TV Prima)²⁸⁰, zatýkání „rozbouřilo zákulisí“ českého fotbalu, funkcionáři „uvízli v policejním vyšetřování“ byli „nařčeni“ z krácení daní, policie případ „rozkrývá“, Ladislav Malý byl „vyhozen“ (ČT1)²⁸¹, „bossově přešli do protiútoků“, o „machinacích“ nic nevědí, policie „zarytě“ mlčí, s lístky „se kšeftovalo“ (TV Nova)²⁸².

²⁷⁸ **moderátor:** Skandál v českém fotbale pokračuje. Bývalý předseda svazu Pavel Mokřý označil svoje včerejší zatčení za velké divadlo. Spolu s ním policie zadržela i další dva někdejší vysoké představitele českého fotbalu. Jednoho z nich už obvinila z krácení daně. Podle policistů případ souvisí s finančními machinacemi při fotbalovém EURU v roce 2004.

redaktor: [...] Všichni tři zatčení jsou teď na svobodě. Jeden z nich, jak Mokřý tvrdí, Ladislav Malý, už je obviněn za krácení daně a hrozí mu 12 let vězení. Jakoukoliv vinu ale popírá.

²⁷⁹ **redaktor /citace: Václav CHVÁLA, fotbalový funkcionář:** "Jako by zase ožívaly estébácké metody, na někoho se ukáže a řekne se, toho dáme do tepláků."

²⁸⁰ **moderátor:** Skandál v českém fotbale pokračuje. Bývalý předseda svazu Pavel Mokřý označil svoje včerejší zatčení za velké divadlo. Spolu s ním policie zadržela i další dva někdejší vysoké představitele českého fotbalu. Jednoho z nich už obvinila z krácení daně. Podle policistů případ souvisí s finančními machinacemi při fotbalovém EURU v roce 2004.

redaktor: Bývalý předseda fotbalového svazu Pavel Mokřý, bývalý člen výkonného výboru Václav Chvála a bývalý náměstek ministra školství Ladislav Malý. To byl trojlístek zatčených. Mokřý dnes svolal tiskovou konferenci.

²⁸¹ **moderátor:** Zatýkání mezi bývalými funkcionáři rozbouřilo zákulisí českého fotbalu. Bývalý šéf svazu se brání proti nařčení z krácení daně. [...]

TV Prima také prezentuje záběry a vyjádření vedení ČMFS z úterní tiskové konference, které zbylé stanice prezentovaly prostřednictvím živých vstupů, ale Prima je kvůli posunutému začátku tiskovky odvysílat nestihla (proto také svůj příspěvek zařazuje hned na úvod relace – rámci zpravodajství TV Prima je totiž třeba dodat ke kauze důležité informace, zatímco obě zbylé stanice tyto informace přinesly již předchozí den a téma tedy nepovažují za natolik aktuální).²⁸³ Reportáž doplňuje o dvě ilustrační grafiky, účel první z nich je ovšem otázkou, neboť grafika ukazuje pouze podobu zadržených mužů, která je ale v průběhu reportáže prezentována různými způsoby ještě několikrát (viz obr. 67 – 70).

obr. 67: Zprávy TV Prima 22.7.2009: společné téma 2: ilustrační grafika

redaktorka: Bývalí vrcholní funkcionáři českého fotbalu uvízli v policejním vyšetřování. Policie mlčí, případ komentuje jen druhá strana. Podle bývalého šéfa svazu Pavla Mokřého policie rozkrývá údajně nezdaněných 31 milionů korun za vstupenky na EURO.

redaktor: Zatím jediný obviněný je Ladislav Malý. V minulosti vyhozen z ministerstva školství kvůli projektu Internet do škol. Teď žádá o pozastavení členství v ČSSD. Ale víc o aktuální kauze mluvit nechce.

²⁸² **moderátorka:** Zadržení fotbalové bossové přešli do protiútoků, tvrdí, že o žádných machinacích se vstupenkami na Euro 2004 nic nevědí.

redaktor: Všechno nasvědčuje tomu, že policie vyšetřuje případ, kdy Fotbal Trading údajně nezahrnul do účetnictví částku 31 milionů od Čedoku za lístky na Euro 2004. Mezi fanoušky ale kolují i zvěsti o tom, že vedení svazu s lístky kšeftovalo.

moderátor: Tak a další informace o fotbalové aféře najdete na našem webu tn.cz. Ten navíc přináší informace i o tom, jak si žijí čeští fotbalové bossové. Dozvíte se například, jaká mají auta nebo domy.

²⁸³ **redaktor:** Fotbalový svaz mezitím upřesnil, co dál policisté vyšetřují.

Jindřich RAJCHL, místopředseda ČMFS: Údajně by se mělo jednat jednak o vyúčtování lístků, jednak o vyúčtování letenek a o vyúčtování pobytu v hotelu Penha Longa.

redaktor: Policisté důkazy sháněli nejen v Travel Service, který zajišťoval přepravu v období EURA, ale také přímo u nového svazového šéfa Haška. Ten tvrdí, rozhodně za zatýkáním nestojí nové vedení.

Jindřich RAJCHL, místopředseda ČMFS: My opravdu důrazně popíráme, že by se jednalo o jakékoliv vyřizování si účtů.

Ivan HAŠEK, předseda ČMFS: Čekala policie tady na mě a chtěla nějaké materiály, které jsme jí museli předat.

obr. 68 - 70: Zprávy TV Prima 22.7.2009: společné téma 2: vývoj grafiky

Televize Nova a Prima shodně zmiňují stížnost, kterou proti postupu policie jeden ze zadržených podal – podrobnější informace o této stížnosti se ovšem na jednotlivých stanicích liší: zatímco Prima se omezuje na stručné konstatování²⁸⁴, Nova uvádí další podrobnosti, ty se ovšem v rámci jediné reportáže dostávají do vzájemného rozporu – moderátor nejprve uvede, že jeden z obviněných podal stížnost proti svému stíhání, mluvčí Městského státního zastupitelství ovšem vzápětí prohlašuje, že zastupitelství žádnou stížnost neobdrželo, redaktor následně kontruje, že se zadržení proti policejní akci postavili, následuje vyjádření jednoho ze zadržených dokladující nesmyslnost policejního zásahu a sérii uzavírá opět vyjádření mluvčí, která ale tentokrát uvede, že jedna stížnost podána byla.²⁸⁵

V reportážích TV Nova a TV Prima se objevuje jako homo novus další osoba: bývalý předseda ČMFS, jenž vysvětluje nesrovnalosti v účetnictví ČMFS, které byly patrně důvodem zatýkání. Proč TV Prima označuje tohoto muže jako „fotbalového rebelu“ může však být nezakontextualizovanému divákovi záhadou.²⁸⁶ V reportáži ČT1 se zase

²⁸⁴ **Štěpánka ZENKLOVÁ, mluvčí Městského státního zastupitelství Praha:** *Ta obviněná osoba si podala stížnost do stíhání.*

²⁸⁵ **moderátor:** *Jediný obviněný Ladislav Malý už podal proti svému stíhání stížnost. Policie o případu zarytě mlčí a ani státní zastupitelství není příliš sdílné.*

Štěpánka ZENKLOVÁ, mluvčí Městského státního zastupitelství v Praze: *Od zadržených osob jsme dosud neobdrželi žádnou písemnou stížnost, takže tyto otázky nebudeme nijak komentovat.*

Jakub VRÁNA, redaktor: *Proti policejní akci se postavili i další dva zadrženi Václav Chvála a Ladislav Malý. Všechny spojuje jedno - účast ve vedení společnosti Fotbal Trading.*

Václav CHVÁLA, bývalý člen výkonného výboru ČMFS: *Neustále mě hlídali dva ozbrojení policisté, chodili se mnou i na záchod. V 7 hodin nebo v 19 hodin mi řekli, že věc je vyřízená, že můžu odejít domů bez jakéhokoliv vysvětlení.*

Štěpánka ZENKLOVÁ, mluvčí Městského státního zastupitelství v Praze: *Osoba, která byla včera obviněna, si podala do stíhání stížnost, o které bude nyní rozhodovat státní zástupce.*

²⁸⁶ **Nova: Jiří KUBÍČEK, bývalý místopředseda ČMFS:** *Nedostávali jsme žádné volné lístky, všechny svaz musel zaplatit, jenže část z nich zřejmě dál prodal a přitom je vykázal jako volné vstupenky pro sponzory.*

Prima:

poprvé objeví vyjádření Jaroslava Rezáka, který měl být podle nepodložených informací Primy také zatčen, přičemž redaktor vysvětluje jeho roli v případě – měl být hlavním účetním - Rezákovo telefonické vyjádření ovšem doplňuje titulek „bývalý šéf firmy Fotbal Trading“.²⁸⁷ ČT1 také jako jediná poskytuje prostor pro spekulace zatčených, že za kauzou stojí spiknutí jejich odpůrců.²⁸⁸

Reportáž TV Nova pak zakončuje stand-up reportéra, který přede dveřmi kanceláře společnosti Fotbal Trading oznamuje, že o podrobnostech zapojení této společnosti do případu se „nedověděl nic“.²⁸⁹ Výpovědní hodnota záběru (který by bylo možné pořídit téměř kdekoli) na dveře označené pouze názvem firmy evidentně vyrobeným na počítači i reportérovy výpovědi je značně spekulativní (viz obr. 71).

obr. 71: Televizní noviny TV Nova 22.7.2009: společné téma 2: redaktor před kanceláří společnosti Fotbal Trading

redaktor: Podle bývalého místopředsedy svazu a fotbalového rebela Jiřího Kubička vše mohlo vypadat takto. Část vstupenek ze zápasu se prodala fanouškům, ostatní měli dostat hosté jako třeba sponzoři zdarma. Jenže podle Kubička se mohly tyto lístky dál prodávat.

Jiří KUBÍČEK, bývalý místopředseda ČMFS: Ty se rozdávaly funkcionářům, hostům, politikům, soudcům. Ty buď platili, nebo neplatili.

redaktor: Takže je mohl v protokolu napsat jako volné, ale přitom je třeba někomu prodali.

Jiří KUBÍČEK, bývalý místopředseda ČMFS: Ano, to je možné.

²⁸⁷ **redaktor:** Zlom nastal po nástupu nového účetního Fotbal Tradingu Jaroslava Rezáka v roce 2006. Tomu dřív nastavený systém prodeje vstupenek vadil. Letos na jaře sepsal o nesrovnalostech v účtech dopis fotbalovému svazu.

Jaroslav REZÁK, bývalý šéf firmy Fotbal Trading a.s.: Chtěl jsem z toho vyjít maximálně čistě, aby to bylo průhledné, aby bylo všechno vidět, co a jak bylo.

²⁸⁸ **redaktorka:** Zbylí dva muži naznačují, že za kauzou je spiknutí jejich odpůrců z fotbalového zákulisí.

Pavel MOKRÝ, bývalý předseda, Českomoravský fotbalový svaz: Jsou tam i bývalí rozhodčí, policisté, takže já si myslím, že to napojení na fotbal tam nějaké asi je.

²⁸⁹ **redaktor:** Společnost Fotbal Trading je několik měsíců v likvidaci. O tom, jestli i tady policisté včera sháněli důkazy, jsme se dnes nedozvěděli nic. [...]

3.3.3 společné téma 3: soud s počítačovými piráty

3.3.3.1 tabulka: společné téma 3

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	12	17	7
délka	01:33	01:39	01:56

3.3.3.2 komparace: společné téma 3

V případě dalšího tématu společného všem televizním stanicím, rozhodnutí soudu v případě počítačových pirátů, je signifikantní již samotné umístění příspěvku v rámci tematické struktury příslušné zpravodajské relace: nejdříve příspěvek zařazuje TV Prima (jako 7. z celkem 18 příspěvků), následuje ČT1 (12. z celkem 26 příspěvků) a trojici uzavírá TV Nova (17. z celkem 21 příspěvků).

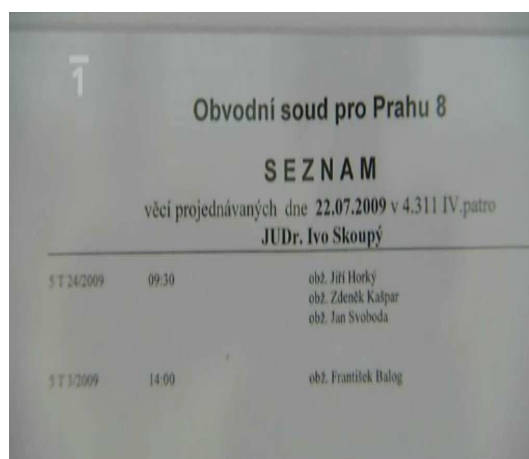
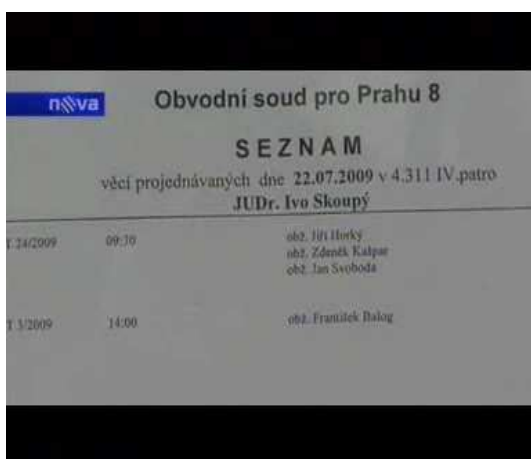
Přestože všechny tři stanice měly na místě evidentně své štáby, ve všech třech příspěvcích se objevují velmi podobné záběry příchodu obviněných do soudní síně (srov. obr. 72 - 74), ČT1 a TV Nova zařadily i další podobné záběry obviněných čekajících na verdikt soudu (srov. obr. 75 a 76) a dokonce naprosto shodný záběr na soudní seznam projednávaných záležitostí (srov. obr. 77 a 78).

obr. 72 - 74: Televizní noviny TV Nova (vlevo), Zprávy TV Prima (uprostřed) a Události ČT1 (vpravo) 22.7.2009: společné téma 3: ilustrační záběry

obr. 75 a 76: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Události ČT1 (vpravo) 22.7.2009:
společné téma 3: ilustrační záběry

obr. 77 a 78: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Události ČT1 (vpravo) 22.7.2009:
společné téma 3: ilustrační záběry

Všechny tři stanice dále uvádějí vyjádření obhájce jednoho z obviněných²⁹⁰, přičemž v případech ČT1 a TV Nova jsou velmi podobná. Všechny také uveřejňují reakce zástupců protipirátských organizací.²⁹¹ Televize Nova a Prima se pak obrací

²⁹⁰ Zbyněk HAVLÍK, obhájce Jiřího Horkého:

ČT1: Já si myslím, že to byl maximálně korektní přístup soudu při hodnocení důkazů a vůbec v průběhu celého hlavního líčení. Řekl bych někdy až, bych řekl, velmi formálně korektní přístup.

Nova: Já si myslím, že to byl maximálně korektní přístup soudu při hodnocení důkazů.

Prima: Já už jsem od počátku tvrdil to, že ten posudek inženýra Bergera nemůže být spolehlivým základem pro podání té obžaloby. // Co se týká těch prohlídek jiných prostor, ta práce byla, řeknu, stručně řečeno, kvapná.

²⁹¹ **ČT1:** Markéta PRCHALOVÁ, zmocněnkyně poškozených, ředitelka České protipirátské unie:

Z mého hlediska si myslím, že tam bylo dostatek tedy podkladů pro rozhodnutí o vině minimálně vůči panu obžalovanému Svobodovi a Horkému.

Nova:

na počítačové odborníky, kteří potvrzují složitost dokazování v případech počítačového pirátství.²⁹² Česká televize je naopak jediná, která na pozadí českého případu tematizuje nedávný výsledek švédského soudu, který pachatele podobného činu odsoudil k roku vězení a zaplacení vysoké pokuty²⁹³ a TV Prima zase jako jediná připomíná podrobnější okolnosti odhalení nynějších obviněných²⁹⁴. ČT1 také případ prostřednictvím volby lexikálních prostředků („počítačovní korzáři“, „ortel“, „kauza v českém soudním moři ztroskotala“) poetizuje, což ovšem může být kontraproduktivní především ve vztahu k recepci ze strany diváka (začne-li divák přemýšlet, zda je termín korzár synonymem termínu pirát, reportáž už bude u konce).²⁹⁵ TV Nova navíc přiřazuje obviněným přízvisko „piráti z Akademie věd“, což pozornému a obeznámenému divákovi může evokovat hollywoodský film *Piráti z Karibiku*.²⁹⁶ Volba lexika v příspěvku TV Prima se zase snaží evokovat senzaci (rozsudek byl „naprosto překvapivý a nečekaný“, počítače „supervýkonné“ a případ „jeden z největších svého druhu na světě“).²⁹⁷

Jednotlivé stanice se však značně liší v informacích o výši škody, kterou měli počítačovní piráti svou činností způsobit: zatímco TV Nova a Prima uvádějí 35 milionů²⁹⁸, Česká televize informuje o 37 milionech korun²⁹⁹. Reportérka Novy,

Petra ŽIKOVSKÁ, ředitelka Mezinárodní federace hudebního průmyslu: *Obáváme, se že to bude pobídka pro ostatní piráty, aby pokračovali v páchání trestné činnosti.*

Markéta PRCHALOVÁ, šéfka České protipirátské unie: *Možná budou mít pocit, že vyhrávají nebo že pirátství je nepostižitelné.*

Prima: Pavel BODYŠ, Mezinárodní federace hudebního průmyslu: *Budeme požadovat uhrazení plné výše škody.*

²⁹² **Nova: Antonín PAVLÍČEK, počítačový expert:** *Každý, kdo rozumí alespoň trochu počítačům, dneska už má k dispozici takové technologie, že může zašifrovat obsah dat natolik, že ani nejlepší, sebelepší odborník není schopen to rozšifrovat během 15 let.*

Prima: Jan NEJTEK, policista, odbor analytiky: *Pachatelé byli docela zdatní protivníci, jeden z nich studoval matematicko-fyzikální fakultu.*

²⁹³ **redaktorka:** *První velká kauza podobného druhu v českém soudním moři zatím ztroskotala. Evropa se přitom snaží proti pirátům přitvrzovat. Prvním velkým signálem byl rozsudek švédského soudu, který poslal zakladatele podobného portálu na rok do vězení a navíc jim uložil zaplatit v přepočtu 70 milionů.*

[...]

²⁹⁴ **redaktor:** *Na těchto záběrech vidíte loňský zátah na půdě Akademie věd. Pro policisty to byl obrovský úlovek, největší v dějinách Česka. Dva servery obsahovaly na 8 tisíc hudebních CD, tisíce filmů, her a programů. Policie tehdy obvinila tuto trojici mladíků. V dubnu dostali podmíněný roční trest, proti němu se ale odvolali a soud je dnes osvobodil.*

²⁹⁵ **moderátorka:** *Kvůli nejasným důkazům a zatím nepravomocně osvobodil soud tři muže, ve kterých obžaloba viní počítačové korzáry. Konkrétně jim přičítá, že v soukromé firmě sídlící v budově Akademie věd načerno provozovali server s filmy a muzikou. České protipirátské unii se ortel nelíbí.*

²⁹⁶ **moderátor:** *Obvodní soud pro Prahu 8 dnes zprostil viny trojici mužů, kterým se přezdívá počítačovní piráti z Akademie věd. [...]*

²⁹⁷ **moderátor:** *Naprosto překvapivý a nečekaný rozsudek dnes padl v jednom z největších případů svého druhu na světě. Pražský soud osvobodil trojici mladíků, která měla na supervýkonných počítačích v budově Akademie věd uloženy tisíce nelegálních kopií filmů, her, hudby a počítačových programů. [...]*

²⁹⁸ **Nova: moderátor:** *Podle ředitelky protipirátské unie pachatelé nelegálním šířením filmů a hudby způsobili škodu za 35 milionů korun. [...]*

Prima:

podpořená vyjádřením „*mnohých expertů*“ pak reportáž uzavírá varováním, že zproštění viny bude znamenat další podobné rozsudky v budoucnu a tím i implicitně varuje před proliferací počítačového pirátství.³⁰⁰

3.3.4 společné téma 4: cestovní kancelář Travela

3.3.4.1 tabulka: společné téma 4

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	18	3	16
délka	01:45 / 00:24	03:18 / 01:47	01:44

První časový údaj ve sloupci ČT1 a Nova se týká celkové délky příspěvku, druhý pak délky části příspěvku věnované CK Travela.

3.3.4.2 komparace: společné téma 4

Další společné téma - rozsudek soudu nad představiteli cestovní kanceláře Travela, která zkrachovala před 12 lety – tematizují všechny tři stanice v souvislosti s nedávným krachem CK Tomi Tour, čímž navazují na svá zpravodajství z předcházejících dvou dní (viz kap. 1.3.1 a 2.3.3). Krachu CK Tomi Tour se ČT1 i TV Nova věnují v první části příspěvků, v případě TV Prima jej reportér zmíní na samém konci příspěvku o CK Travela³⁰¹.

Česká televize usouvztažňuje obě témata poněkud uměle prostřednictvím úvodní promluvy moderátorky, která oznamuje, že rozhodnutí soudu o CK Travela se odehrálo v den, kdy se domů z dovolené vrátily klienti CK Tomi Tour, kterou označuje za „*aktuálně zkrachovalou*“, a připomíná případ, kdy delegátka Tomi Tour požadovala

moderátor: [...] *Protipirátská unie tvrdila, že spáchali škodu za 35 milionů korun.* [...]

redaktor: [...] *Přesto se poškozené firmy zřejmě znovu obrátí na soud. Tam budou požadovat alespoň zaplacení škody 35 milionů.*

²⁹⁹ **redaktorka:** *Hrozily jim dva roky za mřížemi a náhrada škody určená na sedmatřicet milionů korun.*

[...]

³⁰⁰ **redaktorka:** *Podle mnohých počítačových expertů je proto bohužel velmi pravděpodobné, že se budou v budoucnu počítačovní piráti trestům úspěšně vyhýbat mnohem častěji.*

³⁰¹ **redaktor:** *Podobně jako klienti Traveley, dopadli nedávno zákazníci Tomi Tour. Společnost oznámila svůj konec v pátek, ale ještě pár minut před svým koncem brala od svých zákazníků peníze. Šéf Tomi Tour Václav Fischer od té doby nezvedá telefony.*

po klientech dodatečný poplatek za dopravu na letiště, čímž navazuje na pondělní zpravodajství, které tuto událost taktéž tematizovalo.³⁰² První část příspěvku se pak věnuje především postupnému návratu klientů CK Tomi Tour ze zahraničních destinací a vrácení peněz poškozeným klientům.³⁰³ A právě prostřednictvím otázky vrácení peněz klientům Tomi Tour vytváří reportérka oslí můstek k případu CK Travela.³⁰⁴

TV Nova taktéž tematizuje krach CK Tomi Tour, ovšem (podobně jako pondělní Zprávy TV Prima) z pohledu možného krachu dalších cestovních kanceláří. Moderátorka (a jejím prostřednictvím i celá televizní stanice) se ztotožňuje s diváky prostřednictvím jacobsonovského kooptivního „my“, když se moderátorka táže „*Proč nás nikdo nevaroval?*“ a vzápětí informuje o nově vzniklém žebříčku důvěryhodnosti cestovních kanceláří.³⁰⁵ Redaktor následně v živém vstupu (jehož účel je opět otázkou, vzhledem k tomu, že se redaktor nenachází v terénu, nýbrž na střeše studia, a informace, o kterých hovoří, jsou staré minimálně dva dny a bylo tudíž dost času připravit reportáž) představuje 11 kritérií věrohodnosti cestovní kanceláře, který připravila Asociace českých cestovních kanceláří.³⁰⁶ Jeho promluvu doprovází grafiky, v rámci níž zmíněná kritéria projíždí obrazovkou podobně jako na čtecím zařízení (viz obr. 79 a 80). Text se však pohybuje tak rychle, že je poměrně obtížné jej přečíst (pokud by měl divák k tomu ještě vnímat promluvu redaktora), redaktor ale nezapomene upozornit, že kompletní seznam kritérií se nachází i na serveru tn.cz. Zdali je grafika koncipována záměrně tak, aby donutila diváky podívat se na zpravodajský server TV Nova, není možné na tomto místě posoudit. Stejně tak není předmětem této práce jednotlivá kritéria hodnotit, přesto

³⁰² **moderátorka:** *Dvouleté podmínky padly za 12 let starý podvod. Právě tak soud přeložil bankrot cestovní kanceláře Travela. Verdikt přišel v den, kdy z Turecka přiletěli zákazníci aktuálně zkrachovalé Tomi Tour. Právě v téhle destinaci zažili dovolenkáři největší potíže. Když z nich delegátka minulý týden mámila 30 eur za cestu na letiště.*

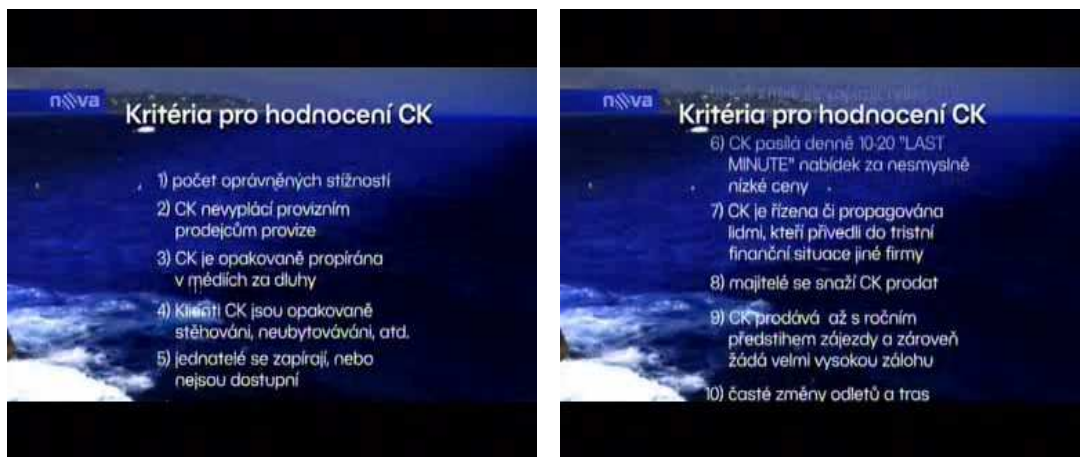
³⁰³ **redaktorka:** *144 klientů Tomi Tour se do Prahy z turecké Antalye vrátilo v řádném termínu. Jediné, na co si po pádu cestovky na dovolené stěžovali, byla změna chování hotelového personálu. [...] Klienti zkrachovalé Tomi Tour stále ještě zůstávají na Mallorce, v Egyptě nebo v Turecku. Většina z nich se má domů vrátit ještě tento týden. Poslední zákazníci potom v pondělí o půlnoci. [...] Věř, že od pojišťovny Union, která závazky za cestovku řeší, dostane alespoň osmdesát procent ze zaplacené sumy. Kdy bude pojišťovna peníze vyplácet, není zatím jasné. Chybí tisíce dokumentů.*

³⁰⁴ **redaktorka:** *Jak by v nejhorším mohlo vrácení peněz dopadnout, ukázal verdikt ve 12 let starém případě krachu cestovky Travela, kde se o 50 milionů korun dodnes soudí tisícovka klientů.*

³⁰⁵ **moderátorka:** *Proč nás nikdo nevaroval? To je nejčastější otázka lidí, kteří si zakoupili zájezdy u krachující Tomi Tour. Asociace českých cestovních kanceláří a agentur proto připravuje novinku, jakýsi žebříček důvěryhodnosti cestovních kanceláří. Podrobnosti zjišťoval Tomáš Hauptvogel.*

³⁰⁶ **redaktor:** *Dobrý večer. Tak problém je v tom, že v současnosti nemůže nikdo kompetentní označit cestovní kancelář, která krachuje. Ta by se totiž velmi úspěšně mohla bránit u soudu. Žebříček ale ukáže, zda vám vybraná cestovní kancelář je důvěryhodná, a to podle 11 kritérií. Jaké to jsou, tak například počet oprávněných stížností. Cestovní kancelář nevyplácí provize prodejcům, dluhy u zahraničních partnerů, nesmyslně nízké ceny, časté změny v ubytování klientů a podobně. Přehled kritérií naleznete i na serveru tn.cz. Tento žebříček nebo tato hodnotící tabulka by byla právě naprosto v pořádku a podpořilo by ji i Ministerstvo pro místní rozvoj.*

se nabízí otázka, jak se mají případní klienti cestovních kanceláří dobrat informací, na kterých jednotlivá kritéria staví (jak kupř. běžný klient zjistí, že se majitelé snaží cestovní kancelář prodat?).

obr. 79 a 80: Televizní noviny TV Nova 22.7.2009: společné téma 4: průběh grafiky

Redaktor taktéž zmiňuje novou informaci o celkovém počtu poškozených klientů Tomi Tour³⁰⁷ a oslím můstkem („*Něco podobného s v České republice dělo i před 12 lety.*“) posouvá tematizaci ke krachu CK Travela.³⁰⁸

Údaje o počtu klientů poškozených krachem CK Travela i celkové výši škod uveřejňují všechny stanice, data se však značně liší. Zatímco ČT1 uvádí 1000 poškozených a škody ve výši 50 milionů³⁰⁹, na Nově se hovoří o více jak 1800 poškozených a škodě téměř 48 milionů³¹⁰. Prima se shoduje s ČT1 na celkové výši škod³¹¹, ale vypočítává 1700 poškozených³¹². ČT1³¹³ a Prima³¹⁴ také shodně uvádějí,

³⁰⁷ **redaktor:** *Krach cestovní kanceláře Tomi Tour vyšetřuje policie, zatím sbírá důkazy. Dnes také Václav Fischer zveřejnil, kolik klientů si u něj zakoupilo zájezd, na který neodjede, tak vezte, že to je 11 735 dospělých 2 195 dětí, celkem tedy 13 930 lidí. Přitom cestovní kancelář Tomi Tour prodávala zájezdy a vybírala zálohy a platby za zájezdy ještě několik desítek minut před oficiálním krachem.*

³⁰⁸ **redaktor:** *Něco podobného se v České republice dělo už před 12 lety, kdy krachovala cestovní kancelář Travela. No, a právě za jednání cestovní kanceláře Travela dnes u soudu padaly tresty.*

³⁰⁹ **redaktorka:** *Jak by v nejhorším mohlo vrácení peněz dopadnout, ukázal verdikt ve 12 let starém případě krachu cestovky Travela, kde se o 50 milionů korun dodnes soudí tisícovka klientů.*

³¹⁰ **redaktor:** *A to je Ivan Breznen dnes. On a tehdejší člen představenstva cestovky Pavel Attl jsou podle soudu vinní z podvodu a dostávají podmíněný trest, navíc musejí klienty cestovky odškodnit téměř 48 miliony korun.*

Karel MINÁŘ, zmocněnec poškozených: *Poškozených v této věci je přes 1800.*

³¹¹ **moderátor:** *Nepředstavitelných 50 milionů korun dluží svým klientům bývalí šéfové cestovní kanceláře Travela, která zkrachovala už před 12 lety. [...]*

³¹² **Martina LHOTÁKOVÁ, mluvčí Městského soudu v Praze:** *Obžalovaní způsobili škodu přesahující 49 860 000, poškozených je 1700.*

³¹³ **Štěpánka MARTANOVÁ, redaktorka:** *Její šéfové si vyslechli jen dvouletý podmíněčný trest za to, že podobně jako teď Tomi Tour, prodávali zájezdy už v době, kdy věděli, že se neuskuteční.*

jaký trest představitelé Travely od soudu dostali, na Nově ovšem tato informace vůbec nezazní. Nova³¹⁵ a Prima³¹⁶ zase shodně akcentují, že soudkyně musela několikrát číst jména všech poškozených, a proto se jednání soudu protáhlo. Prima tuto skutečnost dokonce ilustruje na jakémsi „časosběrném“ mini-dokumentu, který zachycuje soudkyni předčítající jména poškozených v ranních a odpoledních hodinách (viz obr. 81 a 82)

obr. 81 a 82: Zprávy TV Prima 22.7.2009: společné téma 4: „časosběrný dokument“
čtení rozsudku

3.3.5 společné téma 5: rumunský starosta v nacistické uniformě

3.3.5.1 tabulka: společné téma 5

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	23	12	15
délka	01:33	01:31	00:25

³¹⁴ **moderátor:** [...] Zaznělo to dnes u Městského soudu v Praze. Představitelům cestovky hrozilo 12 let vězení. Nakonec ale vyvázli jen s podmínkou. Podle soudu se mají snažit peníze svým klientům vrátit. To se jim ale nelíbí, a proto se na místě odvolali.

redaktor: Všem za to hrozilo až 12-leté vězení, nakonec ale vyvázli jen s podmínkou, mají klientům peníze postupně zkusit vrátit ze svého, pokud na to mají. Jenže ani s takovým trestem se nesmířili.

³¹⁵ **redaktor:** Heroický výkon dnes u soudu předvedla předsedkyně senátu, ta musela třikrát po sobě předčítat jména všech poškozených, dohromady skoro 5,5 tisíce jmen.

Martina LHOTÁKOVÁ, mluvčí Městského soudu v Praze: V podstatě neměla jinou možnost, trestní řád stanoví pro vyhlášení rozsudku jasná pravidla.

³¹⁶ **redaktor:** Rozsudek začala číst soudkyně hned v 9 ráno a skončila až po páté hodině odpolední. V soudní síni totiž začal maraton čtení jmen všech poškozených klientů cestovní kanceláře Travela.
Marie MARKOVÁ, soudkyně: Lenka Balonová, 8 tisíc korun. Zahradnický Václav, 29 180 korun.

3.3.5.2 komparace: společné téma 5

Ve středu 22.7.2009 se všechny tři stanice taktéž zaměřily na případ starosty rumunské Konstancy, který si v roli modela módní přehlídky oblékl německou uniformu z druhé světové války.

Z hlediska důležitosti události pro diváka je významný už prostor, který jednotlivé stanice zprávě o ní vymezily. Zatímco Česká televize a Nova jí věnovaly samostatnou reportáž, na Primě zprávu pouze moderátorka přečte do kamery za doprovodu ilustračního videa. Signifikantní je i umístění zprávy v rámci zpravodajské relace: „nejdůležitější“ je událost na Nově, která příspěvek zařadila jako dvanáctý z jednadvaceti, méně důležitá pak pro Primu (patnáctý z osmnácti) a Českou televizi (dvacátý třetí příspěvek z šestadvaceti).

Už vzhledem k délce příspěvků na jednotlivých stanicích je zřejmé, že reportáže České televize (1 min 33 s) a Novy (1 min 31 s) jsou informačně bohatší než zpráva Primy (25 vteřin). Všechny tři stanice však shodně uvádí, že inspirací pro starostův neobvyklý model byl hollywoodský velkofilm *Valkýra*³¹⁷ (neobeznámeným divákům poskytuje TV Nova dokonce záběry z filmu – viz obr. 83), Česká televize však jako jediná poskytne prostor pro vyjádření k tomuto bodu i samotnému starostovi, který obhájí svůj kostým nikoli jako poctu nacismu, ale německým důstojníkům, kteří se postavili proti Adolfu Hitlerovi.³¹⁸

³¹⁷ **ČT1: redaktor:** *Mazare svůj kostým ospravedlňoval silným dojmem, který v něm zanechal hollywoodský velkofilm o atentátu na Adolfa Hitlera.*

Nova: redaktorka: *Pro svůj výstup se starosta inspiroval filmem *Valkýra* s Tomem Cruisem o atentátu na Adolfa Hitlera.*

Prima: moderátorka: *[...] Marně se pak hájil tím, že chtěl tímhle nezvyklým outfitem jen vyjádřit obdiv k nedávno uvedenému hollywoodskému trháku *Valkýra* z dob 2. světové války. [...]*

³¹⁸ **Radu MAZARE, starosta města Konstanca:** *Nejsem oblečený jako nacist. Mám uniformu důstojníka wehrmachtu, inspiroval mě film *Valkýra*, kde důstojníci wehrmachtu zachraňovali Německo před šíleným diktátorem.*

obr. 83: Televizní noviny TV Nova 22.7.2009: společné téma 5: ilustrační záběry z filmu *Valkýra doprovázející záběry rumunského starosty*

Rozdílný je ovšem pohled jednotlivých stanic na dopady starostova vystoupení. Zatímco na Nově se mluví o „*neomluvitelném faux pas*“ a „*hrozbě*“ pětiletého trestu³¹⁹ a na Primě o „*němém úžasu*“, odmítnutí starostova vysvětlení a žalobě na starostu ze strany rumunského centra pro boj s antisemitismem³²⁰, Česká televize toliko uvádí, že starostovo jednání kritizovala pouze židovská komunita³²¹. Jak Česká televize, tak TV Nova ovšem prezentují vyjádření Centra Simona Wiessenthala (viz obr. 84 a 85):

³¹⁹ **moderátor:** *Starosta rumunského města Konstanca se dopustil neomluvitelného faux pas a musí teď mnoho vysvětlovat. Na jedné módní přehlídce totiž vystoupil v nacistické uniformě. Jenže prezentace nacistických symbolů je v Rumunsku trestná a hrozí za ni pětileté vězení. Židovské organizace teď žádají starostovu omluvu a rezignaci.*

³²⁰ **moderátorka:** *V němém úžasu zůstali diváci módní přehlídky v Rumunsku. Na molo totiž napochodoval starosta přístavního města Constanza v nacistické uniformě. Marně se pakhájl tím, že chtěl tímhle nezvyklým outfitem jen vyjádřit obdiv k nedávno uvedenému hollywoodskému trháku Valkýra z dob 2. světové války. Vysvětlení nikdo nepřijal a rumunské centrum pro boj s antisemitismem už na rádoby vtipného starostu podalo žalobu.*

³²¹ **redaktor:** *[...] S kritikou se ale ozvala pouze židovská komunita.*

obr. 84 a 85: Události ČT1 (vlevo) a Televizní noviny TV Nova (vpravo) 22.7.2009:
společné téma 5: citace

Bez zajímavosti není ani to, že stejný muž je na ČT1 **koordinátorem**, na Nově **ředitelem** a sama organizace na ČT1 **Centrem** a na Nově **Střediskem** Simona Wiessenthala. Odlišnosti v citovaných textech, které mohou ale nemusí pocházet z jednoho vyjádření, mohou být zapříčiněny použitím různých zdrojů (ČT1 čerpá z BBC, TV Nova ze CNN).

Česká televize a TV Nova narozdíl od Primy uvádějí, že starosta na přehlídce doprovázel, taktéž v německé uniformě, jeho patnáctiletý syn³²² a že se starosta za své chování omluvil³²³. Nova ovšem vysvětluje i důvod starostova pokání, který spočívá v tom, že do města Konstanca proudí mnoho investic od židovských podnikatelů³²⁴. ČT1 a Nova taktéž shodně uvádějí, že se starosta snažil z uniformy odstranit veškeré nacistické symboly, zapomněl však na hákový kříž na opasku³²⁵, což obě stanice

³²² ČT1:

moderátor: [...] *Důvodem je jeho účinkování na víkendové módní přehlídce, kde se objevil i se svým synem v uniformách nacistického Německa.*

redaktor: [...] *Na molo vpochoval místní starosta s patnáctiletým synem v německých uniformách. [...]*

Nova:

redaktorka: *Když se starosta Radu Mazare objevil na molu v uniformě nacistického důstojníka, publikum na něj jen nevěříce zíralo, tím spíš, že ho při vojenském marši doprovázel jeho patnáctiletý syn.*

³²³ ČT1: **redaktor:** *Přesto se v úterý starosta Mazare omluvil všem, kterých se jeho převlek dotkl.*

Rezignovat nicméně nehodlá. [...]

Nova: Radu MAZARE, starosta Konstance: *Někteří lidé se cítili uraženi a já se jim omlouvám. Nikoho jsem se nechtěl dotknout.*

³²⁴ **redaktorka:** [...] *Po obrovské vlně kritiky se teď kaje. Není divu. Právě do jeho města totiž putuje z celého Rumunska nejvíc židovských investic.*

³²⁵ ČT1:

redaktor: *Mazare se hájil také tím, že pečlivě skryl všechny nacistické symboly na uniformě. Přehlédl ale hákový kříž na sponě opasku.*

Radu MAZARE, starosta města Konstanca: *Tahle uniforma nemá nic společného s SS. Nemám na ní žádné nacistické symboly. Jen válečný kříž, který Německo doposud používá.*

Nova:

zároveň dokladují na ilustračních záběrech, přičemž identifikace hákového kříže je na záběrech TV Nova záležitostí především kvalitní představivosti (srov. obr. 86 a 87). Kolik osob v publiku módní přehlídky jej asi mohlo zahlédnout?

obr. 86 a 87: Události ČT1 (vlevo) a Televizní noviny TV Nova (vpravo) 22.7.2009:
společné téma 5: ilustrační záběry

Jak ČT1, tak Nova také tematizaci události rozšiřují o nacistickou minulost Rumunska. Česká televize doprovází informace o počtu zavražděných židů³²⁶ dobovými záběry (viz obr. 88 a 89), Nova doplňuje vyjádření místopředsedy České rady pro oběti nacismu³²⁷ schematickou grafikou pro ty z diváků, kteří nevědí, kde je Rumunsko (viz obr. 90 - 92).

Radu MAZARE, starosta Konstance: *Nejsem převlečený za důstojníka SS, ale německého wehrmachtu, můj oblek nemá nic společného s nacisty, nejsou na něm žádné jejich symboly.*

redaktorka: *To ale nebyla pravda. Mazare sice na uniformě většinu hákových křížů přelepil, na opasku ale zůstal jeden odkrytý. Okamžitě se ozvali rozhořčení zástupci židovských obcí.*

³²⁶ **redaktor:** *Rumunsko je na období druhé světové války poměrně citlivé. Roku 1940 totiž uzavřelo s nacistickým Německem spojenectví. A rumunské úřady nechaly podle odhadů povraždit téměř 400 tisíc židů.*

³²⁷ **Tomáš JELÍNEK, místopředseda České rady pro oběti nacismu:** *Rumunský politik by měl mít větší cit pro historické realie, zvláště, když uvážíme, že Rumunsko bylo spojencem nacistického Německa a navíc, když vojáci wehrmachtu se podíleli na likvidaci židovského obyvatelstva.*

obr. 88 a 89: Události ČT1 22.7.2009: společné téma 5: dobové záběry

obr. 90 - 92: Televizní noviny TV Nova 22.7.2009: společné téma 5: vývoj grafiky

Pokud ovšem vezmeme v úvahu samotnou grafiku, není zcela jasné, co by měla představovat. Pochoduje snad Tomáš Jelínek, místopředseda České rady pro oběti nacismu, na Rumunsko, konkrétně na Konstancau?

Jako „třešničku na dortu“ pak TV Nova v závěru reportáže dodává další „skandální“ informace o životě rumunského starosty³²⁸ doplněné o neméně „skandální“ záběry, které mají patrně dokladovat starostův celkově zhýralý způsob života (viz obr. 93).

³²⁸ **redaktorka:** *Mazare se rád ukazuje na jachtách, v rychlých autech i po boku modelek. Po mole už se prošel převlečený za Jamese Bonda i mafiánského bosse, tentokrát ale přestřelil.*

obr. 93: Televizní noviny TV Nova 22.7.2009: společné téma 5: ilustrační záběry

3.3.6 společné téma 6: krádež vzácných opic

3.3.6.1 tabulka: společné téma 6

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	25	4	14
délka	01:38	01:40	01:50

3.3.6.2 komparace: společné téma 6

Posledním střeďečným společným tématem všech tří televizních stanic je krádež vzácných druhů opiček z plzeňské zoologické zahrady. Z pohledu důležitosti, jakou jednotlivé stanice tomuto tématu přikládají, je signifikantní již zařazení tématu do celkové struktury zpravodajství. Nejdříve reportáž zařazuje TV Nova – jako čtvrtou z celkem jednadvaceti příspěvků, mezi zprávy o soudu s bývalým vedením CK Travela a spory ve vedení ČSSD – čímž přirozeně vyvolává auru skandálnosti. K tomu přispívá i fakt, že Nova jako jediná uvádí výši škod, která krádeží opiček vznikla³²⁹, a vyjádření policejní mluvčí³³⁰. Následuje TV Prima, jejíž příspěvek je řazen jako čtrnáctý

³²⁹ **redaktorka:** *Vlastním očím nechtěli věřit ošetřovatelé, když ráno přišli k ubikaci velmi vzácných drápkatých opiček, z výběhu zmizely všechny. Párek kosmanů zakrslých a jediné dvě samičky lvíčků zlatohlavých chované u nás, škody se odhadují na čtvrt milionu.*

³³⁰ **Simona ČEJKOVÁ, mluvčí Policie ČR, Plzeň-město:** *Vyšetřování je na samém počátku, ale i tuto variantu budou policisté prošetřovat.*

z osmnácti a Česká televize, která téma zařadila jako pětadvacáté z šestadvaceti, čímž z něj činí z hlediska relevance spíše „perličku na závěr“. Jako jediná se ovšem tématu věnuje soliterně, zbylé stanice tematizaci rozšiřují: Nova do závěru reportáže přidává další případy krádeží zvířat ze zoo³³¹ a Prima plzeňskou krádež opic dokonce spojuje s naprosto nesouvisejícím případem podezřelého úhynu zvířat v chovatelské stanici na Tachovsku (tyto dva případy mají společné pouze to, že se týkají zvířat a že se odehrály na západě Čech)³³². Z toho vyplývá, že v reportáži TV Prima již nezbude tolik prostoru pro objasnění detailů případu plzeňské krádeže jako na zbylých dvou programech. Narozdíl od Primy tak ČT1 i Nova vysvětlují způsob krádeže³³³, příčiny unikátnosti živočišného druhu³³⁴, spekulují o možnosti krádeže na objednávku³³⁵ a poskytují i prostor pro vyjádření plzeňským ošetřovatelům zvířat³³⁶.

³³¹ **redaktorka:** *Není to poprvé, co se v českých zoo kradlo, z té plzeňské zmizela už třeba klokánata nebo tučňák, z brněnské zase surikata a z liberecké osm chovných kachen.*

³³² **moderátor:** *Policisté na západě Čech vyšetřují dva neobvyklé případy, při kterých si pachatelé vzali na mušku zvířata. Ta začala za podivných okolností umírat v záchranné stanici ve Studánce na Tachovsku. Majitel je přesvědčený o tom, že je někdo otrávil. V plzeňské zoo zase někdo ukradl vzácné opičky, kterým hrozí vyhynutí.*

redaktor: *Po zloději začali policisté okamžitě pátrat. Stejně jako po člověku, který podle všeho začal trávit zvířata v záchranné stanici na Tachovsku. [...] Za kruté chování ke zvířatům hrozí pachateli poměrně směšný trest. Maximálně rok vězení nebo pokuta. Stejný trest hrozí i zloději opiček.*

³³³ **ČT1:**

Jaroslav VOGELTANZ, ZOO a BZ Plzeň: *Dostal se tam tak, že vlastně zezadu prostráhal malý okýnko. Uzavřel ty opičky vevnitř v té ubikaci a tady vylomil tu petlici a pak už asi nebyl vůbec žádný problém je odchytit.*

Nova:

Jaroslav VOGELTANZ, ZOO a BZ Plzeň: *Tady prostráhal tenhle kousek pletiva a pak tady tyhle ty, tou záklopkou vlastně ty opičky zavřeli dovnitř.*

redaktorka: *Zloděj zřejmě vše přesně plánoval, opice zahnal do vnitřní ubikace a zablokoval výlezy, aby je mohl pohodlně odchytit.*

³³⁴ **ČT1:**

Lenka VÁCLAVOVÁ, ošetřovatelka: *Jde o velice vzácná zvířata. U kosmanů zakrslých to není taková vzácnost, ale jsou to málo chované opice. Ale u lvíčků zlatohlavých je to ohromná ztráta.*

redaktorka: *Lvíčky zlatohlavé chová v Česku kromě Plzně pouze zoologická zahrada v Praze a Dvoře Králové. Plzeňská zoo ale byla v Česku jediná, která měla od vzácného druhu samičky. Už rok proto řešili chovatelé s evropským koordinátorem povolení k výměně zvířat, aby mohli lvíčky spářit.*

Lenka VÁCLAVOVÁ, ošetřovatelka: *Měli jsme během příštího týdne vytvořit dva chovné páry, kdy k nám by přišel samec ze Dvora a naše samička by do Dvora odešla.*

Nova:

moderátor: *[...] Zloděj tak prakticky zlikvidoval šanci na rozmnožení lvíčků u nás. Nikde jinde totiž jejich samičky nemají. Krádež si nejspíš někdo objednal.*

redaktorka: *[...] Samičky lvíčků jsou pro zoo nenahraditelné, nikdo jiný je u nás nechová. Brzy měli vytvořit jediné dva chovné páry u nás.*

Lenka VÁCLAVOVÁ, zooložka, Zoo Plzeň: *Zlikvidoval chov v podstatě u nás v Čechách a zabránil další reprodukci.*

³³⁵ **ČT1: redaktorka:** *Podle chovatelů šlo o předem připravenou akci. Nejspíš krádež na objednávku. Buď už jsou opičky připravené k prodeji v zahraničí, nebo si je pořídil někdo domů pro potěšení.*

Nova:

moderátor: *[...] Krádež si nejspíš někdo objednal.*

redaktorka: *V zoo jsou přesvědčení, že šlo o krádež na objednávku.*

³³⁶ **ČT1:**

Všechny tři stanice ovšem uvádí důvod, proč nebude pro pachatele jednoduché se zvířaty dále obchodovat³³⁷, Česká televize je naopak jediná, která žádá o pomoc při pátrání veřejnost³³⁸.

Jan KONÁŠ, zoolog: *Jako když někdo ukradne Picassa a má ho doma, tak říkajíc se s ním osobně těší.*

Lenka VÁCLAVOVÁ, ošetřovatelka: *Ten člověk musel vědět, pro co si jde, protože to opravdu ta vzácnost je tady extrémní.*

Nova:

Lenka VÁCLAVOVÁ, zooložka, Zoo Plzeň: *Musel vědět opravdu, co krade, že ty zvířata jsou tak extrémně vzácná.*

³³⁷ **ČT1:**

moderátor: *[...] Zvířata jsou očípovaná. [...]*

redaktorka: *Opičky jsou očípované. Vedené v evropských záznamech. [...]*

Nova:

redaktorka: *Zloděj totiž nevezl zvířata, která by mohl dobře zpeněžit, chov se totiž přísně eviduje a opice mají čipy.*

Jaroslav VOGELTANZ, Zoo Plzeň: *Ty opičky jsou neprodejný v celý Evropský unii, v podstatě v celým světě.*

Jan KONÁŠ, chovatel, Zoo Plzeň: *Ten člověk nemůže s tím vyrukovat na veřejnost a chlubit se svým známým, že tyto opice vlastní.*

Prima:

Jaroslav VOGELTANZ, pracovník Zoo Plzeň: *Jsou to dvě samičky a nechá se říct, že ten člověk ochudil možná planetu, když to hodně přeženu, o jeden druh, takže to asi není žádný velký milovník přírody, protože samce k nim nemůže sehnat.*

redaktor: *Pokud je někdo ukradl jen proto, aby na nich vydělal, má tedy smůlu.*

Jaroslav VOGELTANZ, pracovník Zoo Plzeň: *Jsou čipovaný a v Evropský unii nemá nikdo šanci je prodat.*

³³⁸ **moderátor:** *Z plzeňské zoo se ztratily velmi vzácné drápkaté opičky. V noci je někdo ukradl z jejich ubikace. Zvířata jsou očípovaná. Vedení zoologické zahrady žádá veřejnost o pomoc.*

4 DEN ČTVRTÝ: ČTVRTEK 23.7. 2009

4.1 headlines

Ve čtvrtek 23.7.2009 zahrnují headlines České televize celkem čtyři různá témata, headlines TV Nova a TV Prima pak shodně tři různá témata. Jediným společným tématem v headlines všech tří stanic je téma extrémních změn počasí, konkrétně střídání bouří a vysokých teplot. Všechny tři stanice toto téma zařadily jako první ze všech headlines.

ČT1: *Padlé teplotní rekordy. Těsně pod šestatřiceti stupni. Odpoledne je vystřídaly průtržné a poryvy větru. // osoba: Za normálních okolností bychom měli pít tak ty dva, dva a půl litru tekutin denně, teď bychom to množství tekutin měli v podstatě násobit. // osoba: Příčina těch rychlých změn je skutečně, jsou skutečně rychlé změny atmosférické cirkulace. // Už včera smršť a krupobití zasáhly Vysočinu, u Přibyslavi smetla bouře kus lesa.*

Nova: *Po rekordních vedrech přes třicet stupňů se Českem ženou bouřky se silným větrem a kroupami.*

Prima: *Rozmary počasí nekončí. Bouři vystřídaly teplotní rekordy.*

Prima a Nova postupují při popisu událostí chronologicky: Prima referuje nejprve o středeční bouři a na ni navazuje teplotními rekordy; Nova pak středeční bouři úplně vynechává a namísto ní tematizuje aktuální stav počasí, tj. přicházející bouře. Česká televize naopak postupuje retrospektivně: moderátorka nejprve zmiňuje čtvrteční teplotní rekordy, na které navazuje aktuálními zprávami o počasí. Následuje vyjádření blíže nespecifikované osoby tematizující opět vysoké teploty, ve kterém (patrně) odborník doporučuje zvýšení příjmu tekutin. Na něj navazuje další expertní vyjádření (patrně meteorologa), který se však vrací k příčinám rychlých změn počasí. Moderátor se pak vrací ještě o den nazpět, když tematizuje následky středeční bouře. Poměrně chaotická struktura headline ČT1 tak vůbec nepřispívá k pochopení chronologického vývoje událostí, stejně jako snaha upoutat aktualizovanými výrazovými prostředky („padlé teplotní rekordy“), která pozornost diváka od samotné události spíše odvrací.

4.1.1 tabulka: tematická struktura headlines

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
1.	Padlé teplotní rekordy. Těsně pod šestatřiceti stupni. Odpoledne je vystřídaly průtrže a poryvy větru. Už včera smršť a krupobití zasáhly Vysočinu, u Příbyslavi smetla bouře kus lesa.	Po rekordních vedrech přes třicet stupňů se Českem ženou bouřky se silným větrem a kroupami.	Rozmary počasí nekončí. Bouři vystřídaly teplotní rekordy.
2.	Utajené stamilionové konto ve Švýcarsku, majitelem přítel pražského primátora podnikatel Janoušek, původ peněz zajímá tamní policii.	Další sociální demokraté kritizují stranické špičky, napsali manifest Vyšehradská výzva.	Za výtržnictví na fotbalových stadionech budou padat tvrdší tresty.
3.	Senát o kouření na veřejnosti. Zákodárci schvalují kompromisní návrh zákona, který podmínky upravuje.	Astronauti z raketoplánu Endeavour předčasně ukončili výstup, jednomu se porouchal skafandr.	V okolí Marseille vypukl největší požár za poslední roky.
4.	Smrt bin Ládina syna. Taky teroristy. Podle amerických médií ho v Pákistánu zabilo bezpilotní letadlo.		

4.1.2 tabulka: délka headlines

Česká televize	TV Nova	TV Prima
01:04	00:14	00:12

4.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines

moderátorka: *Padlé teplotní rekordy. Těsně pod šestatřiceti stupni. Odpoledne je vystřídaly průtrže a poryvy větru.*

osoba: *Za normálních okolností bychom měli pít tak ty dva, dva a půl litru tekutin denně, teď bychom to množství tekutin měli v podstatě násobit.*

osoba: *Příčina těch rychlých změn je skutečně, jsou skutečně rychlé změny atmosférické cirkulace.*

moderátor: *Už včera smršť a krupobití zasáhly Vysočinu, u Příbyslavi smetla bouře kus lesa. Po přehledu.*

moderátorka: *Utajené stamilionové konto ve Švýcarsku, majitelem přítel pražského primátora podnikatel Janoušek, původ peněz zajímá tamní policii.*

osoba: *Loni v listopadu obdrželo Vrchní státní zastupitelství v Praze žádost o lustraci.*

moderátor: *Senát o kouření na veřejnosti. Zákonodárci schvalují kompromisní návrh zákona, který podmínky upravuje.*

osoba: *Především definujeme zcela přesně a neoddiskutovatelně všechna místa, kde se smí a naopak nesmí kouřit.*

moderátorka: *Smrt bin Ládinova syna. Taky teroristy. Podle amerických médií ho v Pákistánu zabilo bezpilotní letadlo.*

4.2 hlavní část zpravodajské relace

Ve čtvrtek 23.7.2009 obsahovaly Události České televize celkem 21 příspěvků [včetně dvou přehledů zpráv v pořadí (1) a (11) a jedné upoutávky na jinou relaci v pořadí číslo (13)], Televizní noviny TV Nova 17 příspěvků [z toho dva přehledy zpráv, v pořadí (1) a (9)] a Zprávy TV Prima pak 16 příspěvků s jedním úvodním přehledem zpráv. Nejdelší byly tradičně Události s 35 minutami a 9 vteřinami, následovaly Zprávy TV Prima (27 minut 42 vteřin) a Televizní noviny (22 minut 48 vteřin).

4.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
(1) headlines	(1) headlines	(1) headlines
(2) tropická horka byla nejen u nás, ale i v Maďarsku	(3) tropy vystřídaly nebezpečné bouřky s kroupami	(4) vichřice na některých místech vyvracela stromy
(3) velká voda a silný vítr působily škody		(5) během večera a noci k nám znovu dorazí bouřky s krupobitím a vichřice
(4) aktivity českého podnikatele Janouška vyšetřuje švýcarská policie	(7) blízký přítel Pavla Béma je podezřelý z praní špinavých peněz	
(5) aktuální informace ze Senátu		(3) senátoři budou projednávat protikuřácký zákon
(6) syn bin Ládina je zřejmě mrtev		
(7) nemocnice v Brandýse protestuje proti neohlášené kontrole		
(8) premiér Fischer se ohradil proti výtkám badatelů		
(9) zadržené radikály se policii nedaří dostat k soudu		

(10) výjimečný projekt Rusalky v Českém Krumlově		
(11) přehled následujících zpráv	(9) přehled následujících zpráv	
(12) bezpečnost na stadionech		(2) za výtržnictví na fotbalových stadionech budou padat daleko tvrdší tresty
(13) upoutávka: Události, komentáře		
(14) nájmy v komerčních prostorách se snižují		
(15) spojení Porsche a Volkswagenu		
(16) vojenská střelba způsobila požár nedaleko Marseille	(11) jih Evropy sužují rozsáhlé lesní požáry	(8) v okolí Marseille vypukl obrovský požár
(17) Island žádá o vstup do Evropské unie		
(18) Biden podpořil vstup Gruzie do NATO		
(19) ve východním Německu chybí ženy		
(20) stavba soukromé věznice v Rapoticích se odkládá		
(21) film Lištičky se dostal na přehlídku do Benátek		
	(2) generální ředitel věznic: "Mobily v celách legálně."	
	(4) další sociální demokraté kritizují stranické špičky	
	(5) astronauti museli zpět do lodi, hromadil se jim plyn	
	(6) otec přejel syna sekačkou, dítě přišlo o ruku	(6) velká tragédie postihla dvě české rodiny
	(8) Brno na nohou: Ufo?!	

	Ne, pouze kosmická stanice	
	(10) v cirkuse týrali slony, mlátili je ostrými bodci	
	(12) Schwarzenegger na internetu zveřejnil video, na kterém s nadsázkou prezentuje škrty v rozpočtu s nožem v ruce	
	(13) na Slovensku se srazil český autobus se slovenským autem	
	(14) problémy při domácím porodu	
	(15) počítačové piráty prakticky není možné vypátrat	
	(16) vybuchl propanbutan, čtyři lidi skončili s popáleninami	(12) smutně skončilo kempování u lipenského jezera pro skupinu táborníků
	(17) japonské železnice měří úsměv zaměstnanců	(11) v Japonsku vyvinuli speciální detektor úsměvu
		(7) na restaurace a stánky s občerstvením v Praze a okolí si posvítila Česká obchodní inspekce
		(9) české učitele lákají do škol v sousedním Německu
		(10) přes 200 telat převážel včera speciální kamion, který havaroval
		(13) způsob, jakým vybíráme brýle, může poškodit náš zrak
		(14) ekonomická krize změnila pracovní trh v České republice
		(15) pražští detektivové pozatýkali

		po několikaměsíčním pátrání gang bytových zlodějů
		(16) poslední známý jedinec vzácné želvy sloní má šanci zachránit svůj druh před vyhynutím

4.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
35:09	22:48	27:42

4.3 společná témata

Ve čtvrtek 23.7.2009 se napříč všemi sledovanými stanicemi objevují pouze dvě témata. První téma, resp. soubor témat se týká počasí v České republice, konkrétně náhlého střídání tropického počasí s boufkami a přívalovými dešti. Druhé společné téma se zdánlivě taktéž týká počasí: požár v oblasti okolo francouzského města Marseille ale nebyl způsoben, tak jak je to v letním období obvyklé, horkem, nýbrž neopatrností vojáků během cvičení.

4.3.1 společné téma 1: počasí

4.3.1.1 tabulka: společné téma 1

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	2/3	3	4/5
délka	04:08	04:02	03:28

4.3.1.2 komparace: společné téma 1

Jak již bylo naznačeno výše, první společné téma je v případě všech sledovaných stanic spíše souborem několika témat, které by bylo možno shrnout pod titulek „počasí v České republice“: ve středu (22.7.2009) se nad republikou přehnaly bouřky

s přívalovými dešti, ve čtvrtek (23.7.2009) přes den naproti tomu nastaly tropické teploty, které ale v podvečer vyústily v další přeháňky. Tyto události byly jednotlivými stanicemi tematizovány buď v rámci jediného příspěvku (Nova), nebo v příspěvcích samostatných, ale navazujících za sebou v vzájemně propojených (ČT1, Prima). Všechny tři stanice zařazují tyto příspěvky na začátek svých relací (viz kapitolu 4.3.1.1 tabulka: společné téma 1).

TV Nova a Prima postupují chronologicky, tj. nejprve referují o následcích středečních přívalových dešťů, naopak ČT1 se nejdříve věnuje aktuálnější problematice vysokých teplot a ke středečním událostem se vrací až v druhém příspěvku. Nova, která připravila jednu souhrnnou reportáž, syntetizuje obě hlavní témata již prostřednictvím úvodního stand-upu moderátorů za přispění vizuální složky: velkoplošná obrazovka za jejich zády je rozdělena do dvou polí: jeden záběr ukazuje následky dešťů, druhý koupání v rybníce (viz obr. 94).

obr. 94: Televizní noviny TV Nova 23.7.2009: společné téma 1: úvodní studio

V úvodních moderátorských stand-upech vše tří stanic se pak objevuje konstatování, že se potvrdila předpověď meteorologů.³³⁹ Všechny tři taktéž uvádí, že největší škody

³³⁹ **ČT1: moderátorka:** *Co meteorologové čekali, nastalo. Dusný tropický den s teplotou vysoko nad třicítkou, která místy lámala rekordy. Odpoledne pak přišlo i písmeno B z předpovědi, průtrže a bouřky. [...]*

Nova: moderátor: *A varování meteorologů se naplnila. [...]*

Prima: moderátorka: *Včerejší tropický den vypadal přesně tak, jak meteorologové předpovídali. Vysoké teploty a v odpoledních hodinách silné bouřky doprovázené přívalovými srážkami, kroupami a silným nárazovým větrem. Vichřice na některých místech dokonce vyvracela stromy.*

způsobily bouřky na Vysočině, reportérka ČT1 hovoří o „katastrofě“³⁴⁰, reportér Novy dokonce o „apokalypse“³⁴¹. Obě stanice shodně spekulují, že se nad krajem přehnalo tornádo, Nova ovšem tuto informaci dokladuje tvrzením experta („odborníka na meteorologii“).³⁴² ČT1 a TV Prima zase shodně zmiňují časový údaj „20 minut“ vztahující se k bouřce na Vysočině, ovšem zatímco podle reportérky ČT1 bouřka během 20 minut **přešla**³⁴³, podle reportérky TV Prima bouřka během 20 minut **přišla**³⁴⁴.

Všechny tři stanice pak zmiňují škody, které prudký déšť způsobil na Přibyslavsku. Reportérka Primy hovoří o škodách značně obecně³⁴⁵, reportéři Novy a České televize vyčíslují škody konkrétně, ovšem zatímco reportér Novy hovoří o 3 tisících kubících dřeva³⁴⁶, na ČT1 je to něco přes 2 tisíce kubíků³⁴⁷. Česká televize ale jako jediná upozorňuje na vyhlášení zákazu vstupu do poškozených lesů.³⁴⁸

ČT1, Nova a Prima taktéž shodně informují o řidičích, jejichž vozy zasáhly padající stromy. TV Prima³⁴⁹ uveřejňuje příběh řidiče a záběry jeho poškozeného vozu modré barvy značky Škoda, které se objevují i v příspěvku České televize³⁵⁰ (srov. obr. 95 a 96). Na Primě se zase objeví záběry šedého Renaultu, o příběhu jeho řidičky ale podrobně informuje TV Nova³⁵¹ (srov. obr. 97 a 98).

³⁴⁰ **redaktorka:** *A tohle už je čtvrtek ráno. Hrůza, spoušť, katastrofa. Tahle slova padají nejčastěji. [...]*

³⁴¹ **redaktor:** *Apokalypsa - tak nazývají řádění bouřky obyvatelé Vysočiny.*

³⁴² **ČT1:**

moderátor: *Lidi z Přibyslavska říkají, že se jim tam prohnalo tornádo. [...]*

Jan ŠTEFÁČEK, starosta Přibyslavi /SNK/: *Očití svědkové to viděli dokonce jako tornádo. Nějaké dva mraky se u nás srazily.*

Nova: Josef SOUKUP, odborník na meteorologii: *Vypadá to na to menší tornádo, co se tady prohnalo.*

³⁴³ **redaktorka:** *Středa 18 hodin. Krupobití s přivalovým deštěm zanechalo během dvaceti minut spoušť.*

³⁴⁴ **redaktorka:** *Silná bouřka přišla během 20 minut. [...]*

³⁴⁵ **redaktorka:** *Nejvíce bouřky řádily na Vysočině. Silný vítr u Přibyslavi vyvracel a lámal stromy, všude se valily proudy vody, zatopily domy, zahrady a pole.*

³⁴⁶ **moderátorka:** *V noci na Vysočině prudký vítr pokácel několikahektarový les.*

redaktor: *Tohle zbylo ze šestihektarového lesa. K zemi se poroučelo přes 3 tisíce kubíků dřeva za 3 miliony.*

³⁴⁷ **redaktorka:** *[...] Kilometr široký a 4 kilometry dlouhý pás lesa vítr úplně zničil.*

Jan HAMERNÍK, správce, Městské lesy Přibyslav: *Tady je tak tisíc pět set kubíků a minimálně 800 kubíků je mimo tuhle centrální kalamitu.*

³⁴⁸ **moderátorka:** *[...] Škody jsou hlavně v městských lesích a protože polámané a narušené stromy můžou kdykoli spadnout, vyhlásily úřady zákaz vstupu do tamních hvozdů.*

redaktorka: *Zákaz vstupu do lesů platí na Přibyslavsku až do odvolání. Silný vítr, který meteorologové předpovídají, může totiž lázat další stromy.*

³⁴⁹ **redaktorka:** *[...] Stromy podél silnic se v tu chvíli staly pro řidiče obrovským nebezpečím. Takhle už dopadlo auto, které zasáhl padající strom. Řidič měl obrovské štěstí, vyvázl bez zranění. Kdyby v té době ale někdo seděl na sedadle spolujezdce, byl by na místě mrtvý.*

otec řidiče: *On ještě volal nám, to ještě nám jako podal zprávu, že na něj spadly stromy.*

Ivo ŠIMANOVSKÝ, velitel zásahu: *Jel prostě v tom nejhorším, co mohlo být, takže byl v těžkém psychickým šoku.*

³⁵⁰ **redaktorka:** *O půl hodiny dýl a pět kilometrů dál. Popadané stromy, zatarasené cesty, řidiči čekající v kolonách. Řidič téhle škodovky už domů nedojel. Strom mu zničil auto. On ale přežil.*

³⁵¹ **redaktor:** *Pod padajícími kmeny zůstalo i několik aut, třeba tuhle ženu dělily od smrti centimetry.*

obr. 95 a 96: Zprávy TV Prima (vlevo) a Události ČT1 (vpravo) 23.7.2009: společné téma 1: ilustrační záběry

obr. 97 a 98: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Zprávy TV Prima (vpravo) 23.7.2009: společné téma 1: ilustrační záběry

Všechny tři stanice se také shodně zaměřují na události v Litomyšli, kde voda zaplavila obchody na náměstí. Své příspěvky také shodně doplňují výpověďmi poškozených prodejců³⁵². Zatímco ČT1 se soustředí na nesnáze, které záplavy způsobily

dcera řidičky: Jela, spadl na ni strom na předeck, chtěla couvat, jenže za ní spadly další stromy.

³⁵² ČT1:

Zdeňka ŠAJBOVÁ, prodavačka textilu: Strašný. To vyplouvalo úplně von, voda, věci ty zezadu plavaly dopředu. Hrozný.

Ivana ŠTĚRÍKOVÁ, vedoucí prodejny s obuví: Jako hodně škody bude. Hlavně taky práce, protože se to všechno musí vysušit a musí se to nějak zlikvidovat.

Nova: pracovnice vytopeného obchodu: My jsme tam měli zboží za půl milionu, takže zhruba tak 300 tisíc to bude určitě.

Prima:

vytopená žena: Teď teda to musíme nějak zlikvidovat, že jo, nabíráme lopatama a každý dělá, co se dá.

vytopená žena: Když jsme otevřeli dveře, tak bylo tak 30 centů prostě vody.

obchodníkům³⁵³, Nova zdůrazňuje velikost krup, které v Litomyšli padaly³⁵⁴, a společně s Primou spekuluje o výši škod, přičemž Nova³⁵⁵ vypočítává částky v řádech statisíců, Prima³⁵⁶ odhaduje miliony korun.

Reportéři TV Prima, patrně ve snaze o co nejrealističtější reportáž, pak neváhali vlézt do kanálu plného zabahněné vody³⁵⁷, či nechat sebou v závěrečném stand-upu smýkat poryvy větru³⁵⁸ (viz obr. 99 a 100).

obr. 99 a 100: Zprávy TV Prima 23.7.2009: společné téma 1: stand-upy reportérů

První z reportáží České televize, druhá část reportáže TV Nova a druhá reportáž TV Prima se věnují vysokým teplotám, které po ničivých bouřkách následovaly.

Všechny tři stanice shodně informují o teplotních rekordech, které byly právě ve čtvrtek 23.7. překonány, všechny také k tomuto bodu připravily ilustrační grafiky (srov. obr. 101 - 106). Údaje uváděné jednotlivými stanicemi se však markantně liší. TV Prima tvrdí, že vůbec nejvyšší teploty byly naměřeny v Praze na Karlově, z ilustrační grafiky (viz obr. 101 a 102) pak vyplývá, že v Praze bylo naměřeno 36,3°C

³⁵³ **redaktor:** *Krupobití a silný déšť zasáhly také Litomyšl. Během několika minut zaplavila voda část Smetanova náměstí. Vytopila sklepy a obchody. [...] Prodejci se dnes pokoušeli zachránit, co se dalo. Vynášeli ven poničené zboží a uklízeli své obchody. [...] Už zítra chtějí prodejci opět otevřít.*

³⁵⁴ **moderátorka:** *[...] V Litomyšli zase padaly kroupy o průměru jednoho centimetru, voda tam vyplavila řadu obchodů.*

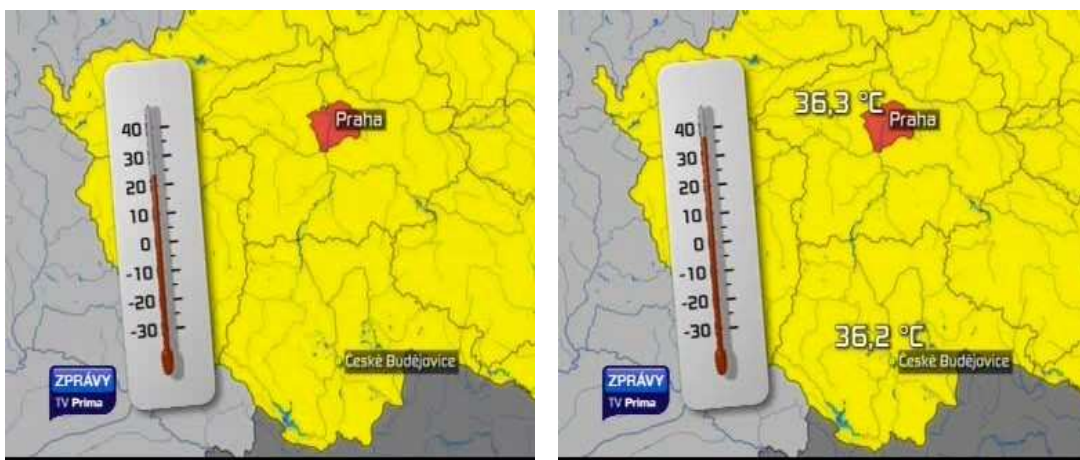
³⁵⁵ **redaktor:** *Problémy měli i v Litomyšli na Pardubicku. Tam dešťová voda zaplavila silnice i obchody, škody půjdou ke statisícům.*

³⁵⁶ **redaktor:** *V Litomyšli bylo pod vodou celé centrum města. Lidé se snažili zachránit, co se dá. [...] Práci měli jak profesionální, tak dobrovolní hasiči z celého okolí. Vyjžděla i městská policie k vytopeným a poničeným autům. Škody zatím nejsou spočítané, ale určité opět půjdou do milionů korun.*

³⁵⁷ **redaktor:** *Podobná spoušť byla i ve východních Čechách. Nejvíc pršelo na Orlickoústecku a Svitavsku. Po hodině se voda valila úplně všude. Toto je odpadní kanál, kterým normálně neproteče ani kapka vody. Během chvíle se ucpal a vyplavil všechny okolní domy.*

³⁵⁸ **redaktor:** *[...] Prudkého schlazení jsme se dočkali i my, už před 18. hodinou k nám dorazila silná bouřka.*

a v Českých Budějovicích 36,2°C, z výpovědi meteorologa následně vyplývá, že poslední rekord byl v Praze naměřen v roce 1988 (33,7°C).³⁵⁹ Nova uvádí shodný údaj v případě Českých Budějovic (36,2°C), ale podle redaktora bylo v Klementinu „přesně ve tři hodiny“ naměřeno „pouze“ 34,1°C a poslední rekord byl naměřen „na začátku dvacátého století“ (viz obr. 103 a 104).³⁶⁰ Podle redaktorky České televize ale v Českých Budějovicích naměřili 35,7°C (viz obr. 105 a 106), přičemž padl 80 let starý rekord, a v Praze bylo naměřeno (shodně s TV Nova) 34,1°C, rekord z roku 1929 však, podle ČT1, padl o půl čtvrté.³⁶¹

obr. 101 a 102: Zprávy TV Prima 23.7.2009: společné téma 1: vývoj grafiky

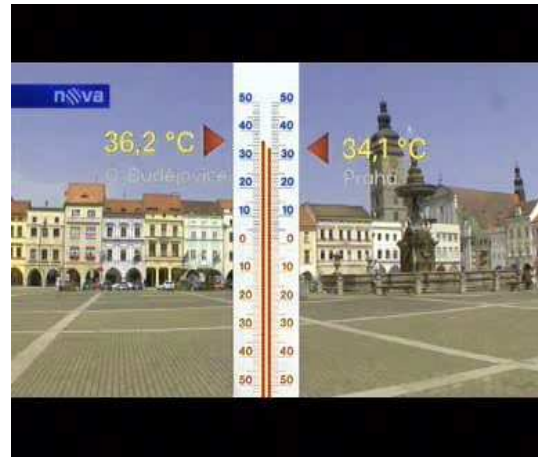
³⁵⁹ **moderátor:** [...] Panovala nesnesitelná vedra a po celé republice padaly letité teplotní rekordy. Vůbec nejvyšší teplotu naměřili v Praze na Karlově.

redaktor: [...] Nejtepleji bylo v Českých Budějovicích a v Praze na Karlově, kde se rtuť teploměru vyšplhala nad 36 stupňů Celsia.

Miloš DVORÁK, meteorolog: Je to rekord pro tuto stanici, poslední rekord byl zaznamenán v roce 1988 a jeho hodnota činila 33,7 stupně Celsia.

³⁶⁰ **redaktor:** O 10 hodin později padaly regionální teplotní rekordy. Na jihu Čech 36,2 stupňů, v pražském Klementinu 34,1, přesně ve 3 hodiny rtuť teploměru překonala historickou hodnotu ze začátku dvacátého století.

³⁶¹ **redaktorka:** První rekord padl v půl třetí odpoledne v Českých Budějovicích. Naměřených 35,7 stupně pokořilo 80 let starý teplotní rekord. [...] O hodinu později přepsali rekord také v Praze. Meteorologové v Klementinu naměřili 34,1 stupeň Celsia. Takové teplo bylo v metropoli naposledy v roce 1929.

obr. 103 a 104: Televizní noviny TV Nova 23.7.2009: společné téma 1: vývoj grafiky

obr. 105 a 106: Události ČT1 23.7.2009: společné téma 1: vývoj grafiky

Všechny tři stanice, ostatně jako každý rok v době, kdy nastanou vyšší teploty, v souvislosti s horkem tematizují zdravotní potíže, které vedro lidem způsobuje. Ovšem zatímco Česká televize³⁶² tvrdí, že počet výjezdů záchranářů se „prudce zvyšuje“ (podle vyjádření mluvčí pražské záchranné služby asi o 70 %), podle TV Nova³⁶³ zaznamenaly záchranáři jen „mírně zvýšený počet výjezdů“. Prima stejně jako ČT1 uvádí, že během

³⁶² **redaktorka:** *Tropická vedra přidělávají práci záchranářům. Prudce se zvyšuje počet výjezdů ke kolabujícím nebo dehydrovaným lidem. Je půl dvanácté dopoledne. Na dispečinku pražské záchranné služby zvoní telefony už od rána. Doposud dispečeré řešili asi 40 případů, které pravděpodobně souvisejí s dnešním tropickým počasím.*

osoba: *Léky nějaký neberete? A zničehonic se vám udělalo takhle zle.*

Jiřina ERNESTOVÁ, mluvčí pražské záchranné služby: *To číslo znamená zhruba 70% nárůst oproti standardu.*

³⁶³ **Marek SLABÝ, Zdravotnická záchranná služba, Jihočeský kraj:** *To horko s sebou přináší mírně zvýšený počet výjezdů, ale našťástí zatím jsou ty horké dny krátkou dobu.*

dopoledne vyjeli pražští záchranáři asi ke čtyřiceti případům.³⁶⁴ Česká televize přináší také návod, jak se fyzickým kolapsům kvůli horku vyhnout, otázkou však je, zdali tyto rady nejsou zbytečné, když redaktorka vzápětí dodává, že vedra vystřídají v podvečer opět bouřky a déšť.³⁶⁵ Ilustrační záběry podkládající výpověď reportérky však nekorespondují s její obsahovou náplní, a tak když reportérka hovoří o nutnosti dostatečného zásobení tekutinami, její slova doprovází záběr na restauraci u koupaliště, kde se lidé občerstvují pivem (viz obr. 107 a 108).

obr. 107 a 108: Události ČT1 23.7.2009: společné téma 1: ilustrační záběry

TV Nova a Prima navíc shodně připomínají, že vysoké teploty nesvědčí ani zvířatům, avšak zatímco v případě Novy³⁶⁶ se mluví především o zvířatech domácích, redaktor Primy³⁶⁷ se zaměřil na tučňáky a jiná zvířata v zoo. Česká televize zase upozorňuje, že Česká republika není sama a že tropická vedra jsou i v Maďarsku, přičemž z reportáže

³⁶⁴ **redaktor:** Lidé se chladili, jak mohli. Ten, kdo nebyl u vody, vzal za vděk alespoň chlazenými nápoji. Přesto lidé kolabovali.

Jiřina ERNESTOVÁ, mluvčí pražské záchranné služby: *Kolem poledne jsme měli zhruba 40 případů nějakých zdravotních potíží, které mohou souviset s dnešními teplotami.*

³⁶⁵ **redaktorka:** Stačí přitom dodržovat rady lékařů. Pořád pít, vyhýbat se prudkému slunci a nepřehánět to s fyzickou aktivitou.

Richard ČEŠKA, 3. interní klinika, 1. LF UK VFN v Praze: *Jestliže za normálních okolností bychom měli pít tak ty dva, dva a půl litru tekutin denně, tak teď bychom to množství tekutin měli v podstatě násobit.*

³⁶⁶ **redaktor:** *Před extrémním vedrem varují i veterináři. Upozorňují, že zvířata na něj reagují podobně jako lidé.*

osoba: *Je to poměrně pomalý a zdlouhavý a hlavně bolestivý umírání pro toho psa, pokud by došlo opravdu k těžkému přehřátí.*

³⁶⁷ **redaktor:** *Dnešní vedra těžce snášela i zvířata. Například tučňáci rozhodně nejsou na třiceti stupňové teploty zvyklí a hrozí jim přehřátí.*

Helena ROZSYPALOVÁ, ošetřovatelka tučňáků: *Většinou se snaží vyvarovat toho tepla, takže jsou ve vnitřní expozici.*

redaktor: *Podobně jsou na tom i ostatní zvířata. Naštěstí se mají kam schovat.*

implicitně vyplývá, že na tom ještě nejsme tak špatně, protože v Maďarsku je ještě větší horko než u nás.³⁶⁸

Všechny tři stanice na závěr shodně uvádějí varování meteorologů před další extrémní změnou počasí, jediná TV Nova však toto varování explicitně označuje jako výstrahu Českého hydrometeorologického ústavu, čímž mu dodává na závažnosti.³⁶⁹

Televize Nova³⁷⁰ pak reportáž zakončuje živým vstupem reportéra z Prahy, kde vítr shodil střechu budovy. Se stejnou informací přišla i Česká televize³⁷¹, a to ihned v úvodu k první reportáži. Reportér Novy pak v živém vstupu pokračuje ve výčtu dalších škod, které bouřka a silný vítr během podvečera způsobily v dalších částech země a v samém závěru svého vstupu poutá diváky na zpravodajský server tn.cz, který by měl o škodách přinést další informace.³⁷² Reportérovu výpověď ovšem doprovází ilustrační záběry, které však vůbec nekorespondují s jejím obsahem, což opět potvrzuje

³⁶⁸ **redaktor:** *Tropická horka trápila dnes i obyvatele Maďarska. V Budapešti, ale i dalších městech po celé zemi od rána brázdily ulice polévací cisterny.*

[...]

redaktorka: *I v Maďarsku počítali s novým teplotním rekordem. Ten ale nepadl, a to i přesto, že nejvyšší teplota byla ještě vyšší, 36,8 stupňů. Meteorologové ji naměřili na jihozápadě země.*

³⁶⁹ **ČT1: moderátor:** *A meteorologové varují, že střídání horka s ochlazením budou i dál provázet bouřky s přívalem lijáky.* [...]

Nova:

moderátor: [...] *Meteorologové vydali varování před dalšími lijáky.*

redaktor: *Po velkých vedrech mají ale opět přijít průrže mračen. Dokonce od dnešní šestnácté hodiny už platí výstraha Českého hydrometeorologického ústavu před extrémními bouřkami, a to na celém území České republiky až do zítřejší třetí hodiny ranní.*

Prima:

redaktor: *Meteorologové varují před krupobitím a vichřicemi.*

Miloš DVORÁK, meteorolog: *Může dojít k lokálnímu zatopením domů nebo rozvodnění malých toků nebo potoků. Mohou se vyskytnout kroupy, které mohou být velikosti větší než 2 centimetry.*

³⁷⁰ **moderátor:** [...] *Bouřka v plné síle udeřila kolem osmnácté hodiny v Praze a pak se posunula na Liberecko a do Krkonoš. V hlavním městě a okolí živel napáchal velké škody, a to nejen na majetku, ale zraňoval i lidi. V Praze situaci sleduje Michal Kratochvíl, který je teď u jedné spadlé střechy na Kobyliském náměstí. Michale.*

redaktor (živý vstup): *Dobrá večer. Ano, tak skutečně tady na Kobyliském náměstí ten vítr byl velmi silný. Jak se podíváte za mnou, tak stále ze střechy padají nějaké kusy železa, hasiči teďka zajišťují střechu. Vůbec ta střecha letěla seshora zhruba nějakých 30 metrů a bylo vůbec velkým štěstím, že přímo na zastávce, která je pod budovou katastrálního úřadu, nikdo v tu chvíli nestál. Ta střecha v tuhle chvíli leží uprostřed silnice a je tady zcela zablokovaný provoz.* [...]

³⁷¹ **moderátorka:** *V Praze skončila na ulici střecha jedné z úředních budov.*

³⁷² **redaktor (živý vstup):** [...] *Pojďme se ale teďka podívat i na jiná místa, například na pražských tramvajových kolejích je velký problém, na některých totiž leží stromy, a tak doprava na některých místech stojí, dokonce je hlášen i dopravní kolaps. Hasiči také na některých místech čerpají vodu ze sklepů. Teď ty úplně aktuální zprávy, u Slaného blesk udeřil do zastávky a zranil jednoho důchodce a také školáka. Školák je v tuto chvíli na palubě vrtulníku s popáleninami. Další ta zpráva je, že u Dobříčovic popadaly na koleje stromy, zablokovalo to jeden z rychlíků a doprava na této trati stojí. Pak jak ta bouřka postupovala směrem na Liberec, tak z Liberce mají v tuto chvíli hasiči hlášeno už sto výjezdů, na některých místech, na některých ulicích dokonce stojí až 40 centimetrů vody. Teďka dvě úplně čerstvé zprávy, které jsem dostal před několika minutami, ve Vrchlabí se měl, měla se propadnout krajnice s jedním autobusem, míří tam údajně osm sanitek. Také z Hořic přišla jedna aktuální zpráva, tam měl na kočárek spadnout strom a dítě je v tuto chvíli také ve vrtulníku směrem do nemocnice. My samozřejmě tu situaci sledujeme a vy se dozvíte další informace na serveru tn.cz.*

jednu ze slabin živých vstupů, kterou je takřka nemožná synchronizace výpovědi z přímého přenosu a ilustračních záběrů či grafik (viz též kapitolu 2.3.1.2).

4.3.2 společné téma 2: požáry v okolí Marseille

4.3.2.1 tabulka: společné téma 2

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	16	11	8
délka	01:24	00:28	01:07

4.3.2.2 komparace: společné téma 2

Z hlediska důležitosti jsou v případě tohoto společného tématu určující délka příspěvku i jeho zařazení do rámce zpravodajské relace. Zatímco ČT1 a Prima věnují tématu samostatnou reportáž (v délce 1 minuty 24 vteřin resp. 1 minuty a 7 vteřin), na Nově se objeví pouze jako součást stručných zpráv krátkého zahraničního zpravodajského bloku čtená moderátorem a doplněná ilustračními záběry (o délce 28 vteřin). Prima zařazuje téma jako 8. z celkem 16, Nova jako 11. ze 17 a ČT1 jako 16. z celkem 21 příspěvků.

Z hlediska formální struktury je patrný nedostatek vlastních materiálů a z něho plynoucí použití materiálů agenturních. Tak se především v případě ČT1 a TV Prima objevují téměř totožná vyjádření i ilustrační záběry (viz obr. 109 a 110). Tento deficit generuje i některé nesrovnalosti, kupř. když obě stanice uvádějí podobná vyjádření velitele hasičského zásahu³⁷³, jehož jméno se ovšem neshoduje (viz obr. 111 a 112).

³⁷³ **ČT1: Serge ALYANAKAN, kapitán hasičské jednotky:** *V tuto chvíli se snažíme ochránit obydlí v ohrožených oblastech. Začínáme i s preventivní evakuací.*

Prima: Serge ALYANKAN, velitel zásahu: *Nikdo z lidí zatím není v ohrožení. Daří se nám i chránit domy, hasiči zasahují hlavně v centru požáru.*

obr. 109 a 110: Zprávy TV Prima (vlevo) a Události ČT1 (vpravo) 23.7.2009: společné téma 2: ilustrační záběry

obr. 111 a 112: Zprávy TV Prima (vlevo) a Události ČT1 (vpravo) 23.7.2009: společné téma 2: velitel hasičů Serge Alyan(a)kan

ČT1³⁷⁴ a Prima³⁷⁵ také shodně referují o počtu zasahujících hasičů i rozsahu požáru, ovšem díky přirovnání redaktora TV Prima („území velkém jako třikrát náš rybník Rožmberk“) může být divákova představa o rozsahu požáru přeci jen jasnější. Ovšem

³⁷⁴ **moderátorka:** Jedenáct set hektarů lesa spálil mohutný požár kolem jihofrancouzského Marseille, než ho hasiči zkontrolovali. [...]

redaktor: Od jejich cvičné střelby se vzňal suchý les a s rozsáhlým požárem bojovalo celou noc na pět set hasičů.

³⁷⁵ **moderátorka:** [...] V plamenech skončilo přes 1100 hektarů lesa. Kuriózní je ale příčina požáru. Oheň způsobili francouzští vojáci, kteří neopatrně cvičili na tamní střelnici.

redaktor: To kvůli vojákům z francouzské cizinecké legie nezamhouřili obyvatelé v okolí Marseille celou noc oči. Požár totiž vypukl při cvičení jejich dělostřelectva. Rázem se rozšířil do dalekého okolí. Na pět set hasičů ještě teď likviduje oheň na území velkém jako třikrát náš rybník Rožmberk.

zatímco Prima uvádí, že domy požárem zasaženy nebyly³⁷⁶, ČT1 hlásí škody na několika desítkách budov (a pozemků)³⁷⁷.

Ze sémantického hlediska je zajímavé časté užití metaforických a knižních výrazových prostředků, především v případě ČT1: „požár *spálil jedenáct set hektarů les, než jej hasiči zkrotili, suchý les se vzňal, s požárem bojovalo na 500 hasičů, vina a hněv padají na armádu, stejně jako plameny se šíří i zloba lidí*“.³⁷⁸ Redaktor dokonce na začátku reportáže připomíná známou filmovou postavu, četníka Cruchota ze Saint Tropez.³⁷⁹ Moderátorka TV Prima zase označuje příčinu požáru za „*kuriózní*“.³⁸⁰ Jak TV Prima³⁸¹, tak Česká televize³⁸² také uvádějí výpovědi obyvatel Marseille, vztahující se k následkům požáru či preventivní evakuaci. Patrně důsledkem nedbale provedeného překladu však dochází k sémantickému posunu, když jedna z dotazovaných vypovídá, že požár byl „*strhující*“. Použití tohoto přívlastku se ovšem vzhledem ke kontextu jeví jako zcela nevhodné. Redaktor České televize také jako jediný uvádí spekulaci, že požár nebyl jediným, který francouzské vojenské jednotky už způsobily.³⁸³ Naopak TV Nova jako jediná, byť na omezeném prostoru, tematizuje i další požáry, které toho času ohrožovaly jih Evropy³⁸⁴, přičemž toto téma doprovází i grafickým znázorněním, kde mapu Jižní Evropy s vyznačenými místy požáru podkládají záběry hořícího lesa (viz obr. 113).

³⁷⁶ **moderátorka:** [...] *Domy našťestí zasaženy nebyly. A nikdo nebyl zraněn. [...]*

³⁷⁷ **redaktor:** [...] *Nakonec se vše obešlo bez obětí na životech. Plameny se ale dostaly až na předměstí milionové Marseille, několik desítek domů a pozemků hlásí škody.*

³⁷⁸ **moderátorka:** *Jedenáct set hektarů lesa spálil mohutný požár kolem jihofrancouzského Marseille, než ho hasiči zkrotili. Oběti si nevyžádal, zato citelné škody. Vina a hněv postižených padají na armádu. Plameny zažehla neopatrná střelba na cvičišti.*

redaktor: *Od jejich cvičné střelby se vzňal suchý les a s rozsáhlým požárem bojovalo celou noc na pět set hasičů. [...] A stejně jako plameny se teď mezi místními šíří zloba na nedaleké vojenské cvičiště, kde vojáci požár způsobili.*

³⁷⁹ **redaktor:** *Ani známý četník Cruchot ze Saint Tropez nenapáchal tolik škody jako příslušníci cizinecké legie v nedalekém Carpianě kousek od Marseille.*

³⁸⁰ **moderátorka:** [...] *Kuriózní je ale příčina požáru. Oheň způsobili francouzští vojáci, kteří neopatrně cvičili na tamní střelnici.*

³⁸¹ **obyvatelka předměstí Marseille:** *Řekli nám, abychom se spakovali a raději šli pryč. Prý jde ale jen o preventivní opatření, nemáme si dělat starosti.*

³⁸² **obyvatelka Marseille:** *Tady shořel celý můj pozemek a s ním i několik let práce a ochrany přírody.*

obyvatelka Marseille: *Je to strhující. Požár se rozhořel dost daleko odsud a ani hasiči si nemysleli, že by se plameny mohly rozšířit až sem.*

³⁸³ **redaktor:** *Navíc to nebylo poprvé. Podle místního policejního prefekta vojenská střelba způsobila i požár z loňského léta.*

³⁸⁴ **redaktor:** *Hasiči dostali požár u Marseille během noci pod kontrolu, to se ale nedaří v sousedním Španělsku. Kvůli lesním požárům v Aragonii a Katalánsku už země požádala o pomoc ze zahraničí, v plamenech zahynuli čtyři místní hasiči.*

obr. 113: Televizní noviny TV Nova 23.7.2009: společné téma 2: ilustrační grafika

5 DEN PÁTÝ: PÁTEK 24.7.2009

5.1 headlines

V pátečních (24.7.2009) headlines, složených z pěti různých témat v případě České televize a tří různých témat v případě TV Nova a TV Prima, najdeme dvě témata, která se objeví na všech třech televizních stanicích.

Všechny stanice se prvním headlinem vrací ke čtvrteční bouři, v jejímž kontextu tematizují nové události.

ČT1: *Další tvrdý zásah bleskových bouřek v Česku. O život přišli dva lidi, na 150 tisíc domácností se ocitlo bez elektřiny.*

Nova: *Dva lidské životy si vzaly včerejší prudké bouřky nad Českem, škody se odstraňovaly celý den.*

Prima: *Ničivé bouřky v Česku mají na svědomí dva životy.*

Všechny tři stanice různými výrazovými prostředky tematizují dvě oběti čtvrteční bouře. Česká televize navíc přidává informaci o počtu domácností, kterým bouře způsobila výpadek proudu, Nova zase tematizuje následky bouře, které se odstraňovaly v průběhu celého dne.

Druhým společným tématem v headlines všech tří stanic je změna bodového systému, kterou v pátek schválil Senát. Toto téma se objeví jako druhé v headlines Novy a Primy a jako čtvrté v headlines ČT1.

ČT1: moderátorka: *Osmnáct místo dvanácti. Senát podpořil novelu, která zvyšuje počet trestných bodů pro řidiče. // **osoba:** Chceme s tím otevřít diskusi o bodovém systému tak, aby skutečně postihoval hrubé přestupky.*

Nova: *Maximální hranice trestných bodů pro řidiče by se mohla zvýšit z dvanácti na osmnáct, novelu dnes podpořil Senát.*

Prima: *Senát souhlasil se změnou bodového systému.*

Z vyjádření moderátorů ČT1 a Primy v zásadě vyplývá, že změna bodového systému už je „hotová věc“, nezmiňují totiž, že novelu musí ještě schválit Poslanecká sněmovna. Moderátor TV Nova tuto skutečnost naznačí alespoň implicitně tím, že použije kondicionálu („by se mohla zvýšit“). Česká televize pak výpověď moderátorky doplňuje vyjádřením jednoho z navrhovatelů novely, který vysvětluje důvody snahy o změnu systému.

5.1.1 tabulka: tematická struktura headlines

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
1.	Další tvrdý zásah bleskových bouřek v Česku. O život přišli dva lidi, na 150 tisíc domácností se ocitlo bez elektřiny.	Dva lidské životy si vzaly včerejší prudké bouřky nad Českem, škody se odstraňovaly celý den.	Ničivé bouřky v Česku mají na svědomí dva životy.
2.	Stejný scénář se odehrál i v Německu, Rakousku a Polsku. Tam nejmíň se sedmi obětmi.	Maximální hranice trestných bodů pro řidiče by se mohla zvýšit z 12 na 18, novelu dnes podpořil Senát.	Senát souhlasil se změnou bodového systému.
3.	Největší individuální peněžní dar pro politickou stranu v Česku, podnikatel z Brna věnoval TOP 09 11 milionů.	6 lidí zahynulo a až 70 je zraněných po nehodě vlaku nedaleko chorvatského Splitu.	Němec, kterému transplantovali ruce, se poprvé ukázal na veřejnosti.
4.	Osmnáct místo dvanácti. Senát podpořil novelu, která zvyšuje počet trestných bodů pro řidiče.		
5.	15 měsíců vězení pro srbského nacionalistu Vojislava Šešelje. Haagský tribunál mu je vyměřil za zveřejnění identity svědků.		

5.1.2 tabulka: délka headlines

Česká televize	TV Nova	TV Prima
01:00	00:15	00:12

5.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines

moderátor: *Další tvrdý zásah bleskových bouřek v Česku. O život přišli dva lidi, na 150 tisíc domácností se ocitlo bez elektřiny.*

moderátorka: *Stejný scénář se odehrál i v Německu, Rakousku a Polsku. Tam nejmíň se sedmi oběťmi.*

moderátor: *Největší individuální peněžní dar pro politickou stranu v Česku, podnikatel z Brna věnoval TOP 09 jedenáct milionů.*

Miroslav KALOUSEK, poslanec /TOP 09/: *Plánujeme, že kolik získáme na kampaň, tolik také utratíme.*

moderátorka: *Osmnáct místo dvanácti. Senát podpořil novelu, která zvyšuje počet trestných bodů pro řidiče.*

osoba: *Chceme s tím otevřít diskusi o bodovém systému tak, aby skutečně postihoval hrubé přestupky.*

moderátor: *Patnáct měsíců vězení pro srbského nacionalistu Vojislava Šešelje. Haagský tribunál mu je vyměřil za zveřejnění identity svědků.*

5.2 hlavní část zpravodajské relace

V pátek 24.7.2009 obsahovaly Události České televize celkem 28 příspěvků [z toho dva přehledy zpráv, v pořadí (1) a (14), a jednu upoutávku na jinou relaci, v pořadí číslo (8)], Televizní noviny TV Nova 18 příspěvků [včetně dvou přehledů zpráv (1) a (10)] a Zprávy TV Prima 16 příspěvků včetně úvodního přehledu zpráv. Nejdelší stopáž měly Události (35 minut 22 vteřin), poté Zprávy TV Prima (28 minut a 4 vteřiny) a nejkratší stopáž pak Televizní noviny (24 minut 27 vteřin).

5.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
(1) headlines	(1) headlines	(1) headlines
(2) Česko se potýká s následky přírodní pohromy	(3) bouřky mají dvě oběti, stovky lidí jsou bez proudu	(3) včerejší ničivé bouřky, které se prohnaly Českem, zabíjely
		(4) dva chlapce z Bratkovic na Kladensku zasáhl blesk
(3) s bouřkami bojovali i lidé v Polsku, Rakousku i Německu	(5) bouřky si vyžádaly oběti po celé Evropě	(5) silné bouřky nezasáhly jen Českou republiku, ale řádily i u našich sousedů
(4) nová strana TOP 09 získala štědrého dárce		
(5) Senát podpořil protikuřácký zákon		
(6) zvýšení počtu trestných bodů pro řidiče je v jednání	(7) bodový systém: senátoři poslali dál zvýšení na 18 bodů	(2) maximální hranice počtu trestných bodů pro řidiče by se mohla zvýšit z 12 na 18
(7) návrh použít stavební spoření i na vzdělání senátoři smetli		
(8) upoutávka: Události, komentáře		
(9) celorepublikový součet škod po povodních přesahuje	(4) povodňová ochrana: miliony na nový varovný	

8,5 miliardy	system	
(10) kurzy české koruny	(8) koruna výrazně posílila, ale prý ne na dlouho	(15) česká koruna je vůbec nejsilnější za celý rok
(11) Romové před nemocnicí	(16) před vinohradskou nemocnicí v Praze se sešly desítky Romů z celé Evropy	(12) pražská vinohradská nemocnice je v obležení rumunských Romů
(12) Šešelj je ve vězení		
(13) v Uherském Hradišti má předpremiéru film Klíček		
(14) přehled následujících zpráv	(10) přehled následujících zpráv	
(15) vyšetřování podnikatele Janouška by mohlo poškodit ODS		
(16) na Slovensku se bojuje proti krizi osvětou		
(17) propad britské ekonomiky		
(18) Island podává přihlášku do Evropské unie		
(19) volby v Kyrgyzstánu nebyly demokratické		
(20) jih Evropy bojuje s lesními požáry		
(21) američtí policisté zatýkali za praní špinavých peněz	(12) americká policie řeší rozsáhlý korupční skandál	(14) americká FBI rozjela rozsáhlou antikorupční akci, při které zatkla přes čtyřicet velmi vlivných lidí
(22) nepodařené přistání Iljušinu v Íránu	(15) letecké neštěstí v Íránu	
(23) na Kanárských ostrovech je největší teleskop		
(24) Čína již uvažuje o rodině se dvěma dětmi		
(25) Čína nechrání malé akrobaty		

(26) most ve Studénce je v provozu		
(27) rozhledna na Kleti již opět funguje		
(28) prodavač zaspívá operu v Praze	(9) legendární vítěz soutěže Británie má talent je v Praze	
	(2) Truhlářská je bez pošty, doručovatelky se bojí psů	
	(6) chtěla rodit doma, novorozeně teď bojuje o život	
	(11) Chorvatsko: vykolejil vlak, šest mrtvých, až sedmdesát raněných	
	(13) trojice vězňů v Belgii utekla z vězení	
	(14) hollywoodská hvězda Angelina Jolie přijela na návštěvu do Iráku	
	(17) první legální telefonát z věznice možná už příští rok	
	(18) v Orlických horách chodí muž, který hledá zmije	
		(6) do velkých problémů se dostali klienti realitní kanceláře Realitní servis
		(7) Němec Karl Merk je prvním člověkem na světě, který žije s oběma transplantovanými pažemi
		(8) Prahu navštívila Madeleine Albrightová
		(9) návrh hodnotit důvěryhodnost cestovek podle jedenácti kritérií
		(10) rozsáhlá akce pyrotechniků, policistů

		a hasičů proběhla v pražském autoservisu
		(11) před šedesáti lety příslušníci SNB a komunistické tajné policie doslova rozstříleli tábořiště skautů v Jizerských horách
		(13) ryby a další živočichové v mořích, oceánech i řekách se prý zmenšují
		(16) herec Jiří Krytinář složil zkoušky v autoškole

5.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
35:22	24:27	28:04

5.3 společná témata

Napříč hlavními zpravodajskými relacemi České televize, TV Nova a TV Prima nalezneme v pátek 24.7.2009 celkem šest společných témat: (1) škody po čtvrté bouři, (2) bouřky v Evropě, (3) změna bodového systému, (4) kurz české koruny, (5) rumunští Romové před vinohradskou nemocnicí a (6) protikorupční akce americké policie. V případě prvního společného tématu navazují všechny tři stanice na svá zpravodajství z předchozího dne (viz kapitolu 4.3.1.2), ostatní témata jsou ve zpravodajství nová.

5.3.1 společné téma 1: škody po čtvrtéční bouři

5.3.1.1 tabulka: společné téma 1

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	2	3	3/4
délka	03:38	02:50	04:10

5.3.1.2 komparace: společné téma 1

Prvním společným tématem v hlavním pátečním zpravodajství všech tří televizních stanic jsou následky čtvrtéčních bouří. Všechny tři stanice jím v zásadě navazují na svá čtvrtéční zpravodajství, kde informovaly o následcích bouří střeďečních (viz kapitolu 4.3.1.2) a varovaly před nebezpečím návratu extrémního počasí. Největší prostor věnovala tématu škod po čtvrtéční bouři TV Prima (více jak čtyři minuty), pod uvedené téma totiž v rámci Zpráv spadají dva příspěvky, nejméně prostoru pak TV Nova (necelé tři minuty zpravodajského času).

Z formálního hlediska je výstavba příspěvků všech tří stanic až překvapivě podobná: všechny jsou členěny prostřednictvím grafických předělů do menších segmentů, které jsou orientovány geograficky (věnují se různým místům v republice), nebo jsou zaměřené tematicky (kupř. doprava). Česká televize a TV Nova navíc k tomuto účelu naprosto shodně užívají grafiku mapy České republiky, kdy z jednotlivých míst „vyjíždějí“ záběry, které uvozují jednotlivé segmenty reportáže (srov. obr. 118 – 127 a 130 - 132). Předělová grafika Primy je odlišná, jednotlivá místa, kde bouře způsobila škody, jsou označena názvem okresního města, popř. obecným pojmenováním (*doprava*), za kterým v grafice udeří blesk. TV Nova pak na úvod k reportáži za pomoci grafiky shrnuje škody, které extrémní počasí v České republice způsobilo³⁸⁵ (viz obr. 114 - 117).

³⁸⁵ **moderátorka:** *Ted' se podívejte, jaká spoušť po bouři zůstala na různých místech republiky.*
redaktor: *2 mrtví, 5500 tísňových volání, 3300 hasičů v akci, 11 neprůjezdných tratí.*
redaktor: *To je stručná statistika poslední bouřky, která na Česko zaútočila.*

obr. 114 - 117: Televizní noviny TV Nova 24.7.2009: společné téma 1: průběh grafiky

Všechny tři stanice v úvodu ke svým příspěvkům akcentují oběti na životech, které si bouře vyžádala.³⁸⁶

obr. 118 - 120: Události ČT1 (vlevo), Televizní noviny TV Nova (uprostřed) a Zprávy TV Prima (vpravo) 24.7.2009: společné téma 1: zastřešující titulky ve formě grafik

Všechny tři stanice pak při výčtu postižených míst začínají v Libereckém kraji. Nejprve shodně referují o případu ženy, na kterou v Hrádku nad Nisou spadl strom, přičemž Česká televize se omezí na konstatování základních informací, Prima přidává vyjádření zástupce záchranné služby a Nova výpověď ženina souseda.³⁸⁷ Redaktorka

³⁸⁶ **ČT1: moderátor:** Česko se znovu potýká s následky přírodní pohromy. Blesková bouřka s lijákem ve čtvrtek večer zasáhla postupně celé území. V Hrádku nad Nisou na Liberecku zabil spadlý strom ženu. Na Slapech se utopil pětadvacetiletý muž, další zranění skončili kvůli počasí v nemocnici. [...]

Nova: moderátorka: Bouře, která se včera v podvečer prohnala republikou, zase napáchala rozsáhlé škody, a co je horší, zanechala za sebou dva mrtvé.

Prima: moderátor: Včerejší ničivé bouřky, které se prohnaly Českem, zabíjely. O život přišla žena na Liberecku a muž na Příbramsku. [...]

³⁸⁷ **ČT1: redaktorka:** Pětasedmdesátiletou ženu našli hasiči v parku v Hrádku nad Nisou pod popadanými stromy. Záchranáři jí už nedokázali pomoci. [...]

Nova:

redaktor: Na Liberecku bouře zabíjela. V Hrádku nad Nisou shodila v městském parku třicetimetrový strom na pětasedmdesátiletou ženu, která se spěchala domů schovat.

soused mrtvé ženy: Jsme se dozvěděli, že se jedná o naši sousedku. Šla domů, to je evidentní, protože bydlí tady, co teďko stojíme, tak nějakých 50 metrů.

Prima:

redaktor: Černá obloha, vichřice, silný déšť. Vše přišlo tak rychle, že se lidé nestačili schovat. Silný vítr trhal střechy a lámal stromy. V Hrádku nad Nisou nepřežila větrnou smršť s lijáky pětasedmdesátiletá žena. Nestihla se včas dostat domů. U parku na ni spadl strom. Přivolaná pomoc už jí nedokázala zachránit.

ČT1 pak narozdíl od zbylých dvou stanic zmiňuje i případ chlapce z Českolipska, kterého padající strom „pouze“ zranil³⁸⁸, a také škody, které počasí způsobilo v liberecké zoo³⁸⁹.

obr. 121 - 123: Události ČT1 (vlevo), Televizní noviny TV Nova (uprostřed) a Zprávy TV Prima (vpravo) 24.7.2009: společné téma 1: zastřešující titulky ve formě grafik

Všechny tři stanice se z Liberecka přesunují na Slapskou přehradu³⁹⁰, kde v bouři utonul mladý muž, když se kvůli bouři převrátila loďka s několika lidmi. ČT1 a Nova informují, že mladík byl opilý, na Primě ovšem tato informace nezazní. Česká televize

Luděk KRAMÁŘ, lékařský náměstek záchranářů, Liberec: *Ta poranění u té ženy byla neslučitelná se životem.*

³⁸⁸ **redaktorka:** *[...] Ve Stvolínkách na Českolipsku vážně poranil padající strom chlapce, který se pod ním schovával před deštěm.*

Alexandra KITTNEROVÁ, mluvčí, Krajská nemocnice Liberec: *Čtrnáctiletý chlapec je s vážným poraněním hlavy v péči specialistů ARO. Jeho stav je toho času stabilizovaný.*

³⁸⁹ **redaktorka:** *S následky se musela vypořádat také liberecká zoo, která v pátek zůstala zavřená.*

Ivan LANGR, mluvčí Zoo Liberec: *Stromy popadaly na expozice šimpanzů, oslů somálských, jen těsně se vyhly levhartinci.*

³⁹⁰ **ČT1:**

redaktorka: *Kromě ženy z Liberecka zabila bouře taky pětadvacetiletého muže, který se utopil na Slapech. S přáteli si vyjel na pramici, ta se ve velkých vlnách převrhla. Jeho kamarádům včetně sedmileté holčičky se podařilo doplavit ke břehu. Mladík ale posilněný alkoholem neměl dost sil. Jeho tělo našli potápěči až dnes odpoledne 70 metrů od břehu.*

Martin, kamarád utonulého: *Půlmetrové vlny prostě, mi normálně třískaly o hlavu furt, že jsem se tak minimálně pětkrát nalokal a měl jsem co dělat sám, abych se zachránil.*

Nova:

redaktor: *Druhý člověk zemřel na Slapské přehradě. Pětadvacetiletý mladík si s přáteli vyjel na pramici, byli opilí, přišel porыв větru a loď převrátil.*

svědek neštěstí: *On prej neuměl moc plavat, no, a prostě, jak byl v tom podnapilým stavu.*

Stanislav LEDVINA, policejní potápěč: *Pátráme od čtyř do osmi metrů, je tam osmnáctistupňová voda, velmi tmavá a viditelnost je od 50 do 80 centimetrů.*

redaktor: *Policisté mladíkovo tělo našli až dnes odpoledne.*

Prima:

redaktor: *U Županovic našli potápěči tělo utopeného mladíka, který se večera s přáteli vydal s lodí na rozbouřenou hladinu Slapské přehrady. Velká vlna pramici s celou posádkou převrátila. Mladík už nevyplaval.*

Štěpánka ZATLOUKALOVÁ, mluvčí policie, Praha-venkov: *Pětičlenná posádka se vydala na vodu i přesto, že vodní hladina nebyla zrovna nejkldnější. Velké vlny, které bouřka přinesla, pramici potopily. Čtyři osoby doplávaly ke břehu, včetně sedmileté holčičky.*

a TV Prima zase shodně uvádějí, že na lodi byla i sedmiletá dívka a také že loďku převrhly velké vlny, zatímco TV Nova tvrdí, že loď převrátil porыв větru.

Česká televize a TV Prima taktéž shodně informují o případu z Kladenska, kde blesk uhodil do zastávky, ve které se před bouří ukrývali dva mladíci. Zatímco ale na ČT1 zazní pouze krátké oznámení³⁹¹, Prima tomuto tématu věnovala samostatnou reportáž, na jejímž úvodu ale moderátorka oznamuje, že blesk uhodil přímo do chlapců.³⁹²

Redaktorka České televize také připomíná, že v Praze vítr strhl střechu úřední budovy³⁹³, čímž navazuje na čtvrtěční zpravodajství, ve kterém tato informace taktéž zazněla (o této události informovala ve čtvrtěčních Televizních novinách i TV Nova).

obr. 124 a 125: Události ČT1 (vlevo) a Zprávy TV Prima (vpravo) 24.7.2009: společné téma 1: zastřešující titulky ve formě grafik

³⁹¹ **redaktorka:** *Do autobusové zastávky v Bratkovicích na Kladensku uhodil blesk. Popálil třináctiletého chlapce a jeho o rok starší kamarád kvůli silnému úderu ohluchl. [...]*

³⁹² **moderátorka:** *Dva chlapce z Bratkovic na Kladensku zasáhl blesk, který udeřil do autobusové zastávky. Mladší z nich má popáleniny na polovině těla a leží na jednotce intenzivní péče v krčské nemocnici. Druhý chlapec neslyší na jedno ucho. Před smrtí je zřejmě zachránily jen obyčejné gumové žabky, které měly na nohách.*

³⁹³ **redaktorka:** *[...] V hlavním městě strhl vítr střechu katastrálního úřadu v Kobyliších. Doslova ji napíchl na sloup pouličního osvětlení přímo naproti východu ze stanice metra. Naštěstí nikoho nezranila.*

obr. 126 a 127: Televizní noviny TV Nova 24.7.2009: společné téma 1: zastřešující titulky ve formě grafik

Všechny tři stanice se také znovu vracejí ke svým čtvrtěčným zpravodajstvím, ve kterých tematizovaly škody, které bouře způsobila na elektrickém vedení, a ke kterým se následně vracejí ve zpravodajstvích sobotních (viz kapitolu 6.3.1.2). Nejvíce se tomuto aspektu věnuje ČT1, která přináší dokonce dvě vyjádření mluvčích firmy ČEZ, redaktor Primy jej shrne pouze do jediné věty, Nova zase uvádí vyjádření obyvatel.³⁹⁴ Česká televize pak situaci shrnuje grafikou, kterou následně použije i v sobotních Událostech (srov. obr. 128 a 129).

³⁹⁴ ČT1:

redaktor: Deset minut vichřice znamenalo pro tisíce rodin ze středních, východních a severních Čech dlouhé hodiny bez proudu. Energetici spočítali více než 240 poruch na vysokém napětí, několikanásobně víc na napětí nízkém. Bezprostředně po bouři bylo bez elektřiny přes 300 tisíc domácností. V deseti okresech vyhlásili kalamitní stav.

Šárka BERÁNKOVÁ, mluvčí ČEZ pro východní Čechy: Může se stát a my se všem odběratelům velice omlouváme, že některé domácnosti budou bez energie možná i zítra ráno.

redaktor: Práci poruchovým četám na řadě lokalit komplikuje rozmáčený terén, kvůli kterému se na poškozená místa nemohou dostat s těžkou technikou. Škody zatím energetici nevyčíslili.

Eva NOVÁKOVÁ, mluvčí ČEZ: Naší prioritou je to, abychom co nejdříve obnovili dodávky elektřiny, škody budeme sčítat až v následujících dnech, ale víme, že budou vysoké, budou mnohamilionové.

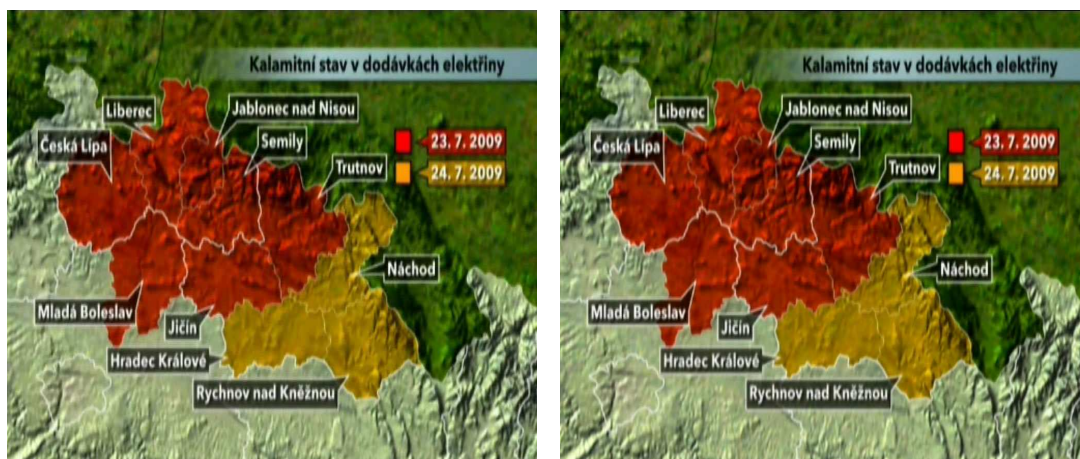
Nova:

redaktorka: Bouřka napáchala ve východních Čechách celkem šedesát devět poruch na vysokém napětí. Energetici budou v terénu celý víkend. Stovky lidí zůstávají stále bez proudu.

osoba: Od včerejška nejde proud, tady jsou sloupy nějaký skácený, les leží celej.

osoba: Spadly tady stromy a jsme bez proudu.

Prima: redaktor: Padající stromy na Hradecku potrhaly elektrické vedení. Bez proudu se tak ocitly stovky domácností. [...]

obr. 128 a 129: Události ČT1 24.7. (vlevo) a 25.7.2009 (vpravo): ilustrační grafika

Nova a Prima se naopak věnují situaci v kempu ve Vrchlabí, kde vítr pokácel stromy na stany a auta³⁹⁵, Nova se k této události dokonce vrací v živém vstupu, který celou reportáž o následcích bouře uzavírá³⁹⁶. Ovšem zatímco redaktor Primy hovoří o několika desítkách popadaných stromů, redaktor Novy referuje o několika stovkách stromů. TV Nova následně uvádí událost v Hořicích, kde vítr shodil strom na matku a dítě v kočárku.³⁹⁷ Prima zase informuje o události na Semilsku, kde strom spadl

³⁹⁵ **Nova:**

redaktor: *Tady v kempu u Vrchlabí stačila desetiminutová vichřice a stovky stromů popadaly zhruba na třicet stanů a patnáct automobilů. V této části kempu byli turisté hlavně z Holandska. Jakmile uviděli, co se na ně žene, tak téměř všichni utekli.*

holandský turista: *Blížilo se to, lehli jsme si s dětmi na podlahu a čekali. Během dvou tří minut to začalo.*

Prima:

redaktor: *[...] U Vrchlabí několik desítek stromů doslova zasypalo místní kemp. Stany i auta zvali za své. Dva lidé museli být ošetřeni.*

Pavel DUFEK, majitel kempu: *Nikdo neměl čas si ani nic vzít, já jsem rád, že se nám podařilo všem odtamtud utéct včas.*

³⁹⁶ **moderátorka:** *Jak jste viděli, jedním z nejvíce postižených míst, přes které se přehnaly bouřky, je i Vrchlabí. Právě tam je teď kolega Filip Pultar. Filipe, už se tam podařilo odklidit následky bouře?*

redaktor: *Tak to ještě zdaleka ne, ostatně jak můžete vidět za mnou, tak v těch Krkonoších prostě tady napáchala bouře obrovské škody. Celkem bylo zničeno zhruba 200 tisíc kubiků dřeva, což jsou 2,5 % roční těžby státního podniku české lesy. Odborníci říkají, že likvidace těch polomů bude trvat minimálně čtyři pět měsíců, tedy do konce tohoto roku. Na místě je určitě varování, každý, kdo by se chtěl vydat do lesa, má zvážít, kam by šel, protože tam, kde jsou polomy, tam, kde jsou narušené stromy, tak hrozí opravdu velké nebezpečí dalšího zřícení při sebemenším závanu větru.*

³⁹⁷ **redaktor:** *Hořice v Podkrkonoší, vzrostlý topol tam zavalil matku a dítě v kočárku, roční holčička skončila v nemocnici.*

na auto, ze kterého chvíli předtím vystoupila celá rodina.³⁹⁸ ČT1 pak tematizuje škody, které bouře způsobila na lesním porostu.³⁹⁹

obr. 130 - 132: Události ČT1 (vlevo), Televizní noviny TV Nova (uprostřed) a Zprávy TV Prima (vpravo) 24.7.2009: společné téma 1: zastřešující titulky ve formě grafik

Všechny tři stanice následně shodně tematizují obtíže, které počasí způsobilo na železnici. Nova tomuto tématu věnuje jedinou zmínku⁴⁰⁰, ČT1 a Prima pak téma rozebírají podrobněji, přičemž jej shodně staví především na vyjádřeních (většinou nespokojených) cestujících⁴⁰¹. TV Prima a Česká televize uvádí ve svých reportážích v souvislosti s dopravními komplikacemi i vyjádření jednoho z hasičů, který se

³⁹⁸ **redaktor:** A takhle dopadlo auto rodiny Čapkových na Semilsku. Chvíli po tom, co z něj vystoupili před chatou, ho rozpůlil velký smrk.

Miroslav ČAPEK, majitel zdemolovaného auta: O tři minuty dýl přijet, tak jsme v tom autě zůstali asi všichni.

³⁹⁹ **redaktor:** A škody jsou i v lesích, hlavně v Podkrkonoší. Podle předběžných odhadů to ale činí zhruba jen 3 % z toho, co v lednu 2007 zničil lesníkům hurikán Kyrill.

⁴⁰⁰ **redaktor:** Vlaky po bouřce nabraly a někde ještě mají nebývalá zpoždění. U Dobřichovic stačil rychlík jen tak tak zastavit před padlým stromem, tisíce cestujících strávily hodiny v nádražních halách a stojících vlacích.

⁴⁰¹ **ČT1:**

hlas z amplionu: Vlak Eurocity číslo 177 zvýšil zpoždění na 4 hodiny 20 minut.

redaktor: Nádraží v Pardubicích pozdě večer. Vichřice tu zastavila pět dálkových vlaků, desítky čekají na trati.

cestující: Nejdříve řekli půl hodiny, pak hodinu, pak dvě hodiny nebo tři hodiny a teď řekli, že asi do rána to vůbec nepojede.

cestující: Vo co se jedná, to jsme se dozvěděli až vlastními silami, no.

redaktor: To jede úplně teda do Prahy teďka, nebo to pojede někde?

průvodčí vlaku: Já nevím.

redaktor: Náhradní doprava není. Mnozí z cestujících neplánovaně strávili noc ve vlaku. Největší komplikace je nedaleko Kolína. Sloup vysokého napětí tu spadl přímo na koridorovou železnici.

Radek JOKLÍK, mluvčí ČD: Všude stály vlaky a v nich stovky lidí, takže to byl opravdu velký problém.

Prima:

redaktor: Spadlé stromy zastavily na několika místech i vlaky. Nejhorší situace byla v úseku Kolín-Velím, kde v jednu chvíli stálo 33 spojů včetně Pendolina. Než energetici odstranili přetrhané dráty vysokého napětí, nabraly vlaky několikahodinové zpoždění.

osoba: No, jeli jsme normálně, velká bouřka, no, a najednou to zastavilo úplně samo.

osoba: Jsem tady asi tři hodiny.

Josef ŠPERL, hasič: Je tady nedostupnej terén, no, všechno musíme pěšky, minimálně dva tři kilometry.

redaktor: Ted' už jsou všechny tratě průjezdné. Někde ale jen po jedné koleji. Opravy mohou trvat ještě několik dní. [...]

na odstraňování škod podílel. Zatímco ale Prima toto vyjádření zasazuje do kontextu komplikací v úseku Kolín – Velim (viz poznámku 195), v reportáži České televize se naprosto shodné vyjádření objeví v kontextu odstraňování překážek na trati na Semilsku⁴⁰², přičemž jméno hasiče je naprosto totožné, jen v reportáži ČT1 je uveden jako příslušník libereckého sboru.

TV Prima pak v závěru reportáže jako jediná dodává, jaké jsou předpokládané výše škod, a přidává i předpověď meteorologů na další dny.⁴⁰³

5.3.2 společné téma 2: bouřky v Evropě

5.3.2.1 tabulka: společné téma 2

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	3	5	5
délka	01:33	01:34	01:10

5.3.2.2 komparace: společné téma 2

Druhým společným tématem, kterým je extrémní počasí v Evropě, navazují všechny tři stanice na společné téma první, následky bouřek v České republice. V případě České televize a TV Prima je tato návaznost nejen tématická, ale i strukturální, tzn. že příspěvky věnované počasí v Evropě přímo navazují na příspěvky o počasí v ČR. Televize Nova pak mezi tato dvě témata vkládá ještě příspěvek tematizující nedávné povodně, konkrétně požadavky na vylepšení protipovodňového varovného systému. Tento příspěvek se sice rovněž týká počasí, ale škody po povodních zde slouží pouze jako odrazový můstek pro další tematizaci.

Příspěvky ČT1, Novy i Primy jsou shodně rozděleny do různého počtu menších segmentů, které tematizují události v jednotlivých evropských zemích zasažených bouřkami. TV Nova v rámci reportáže o bouřkách v Evropě tematizuje i požáry na jihu

⁴⁰² **redaktorka:** *Popadané stromy blokovaly v celém kraji dopravu. Jen mezi sedmou a desátou hodinou večerní vyjžděli hasiči k pěti stům událostí. Vichřice zablokovala na několika místech vlaky, a to hlavně na Semilsku a na Jablonecku.*

Josef ŠPERL, hasič SŽDC Liberec: *Je tady nedostupnej terén, všechno musíme pěšky minimálně dva tři kilometry k těm vlakům.*

⁴⁰³ **redaktor:** *[...] Celkové škody se zatím sčítají, ale už teď je jasné, že půjde o desítky milionů. [...] Podle meteorologů už nás dnes čeká klidná noc. Drobné bouřky hrozí jen na Moravě.*

Evropy.⁴⁰⁴ Spojení těchto dvou témat působí ovšem poněkud uměle vzhledem k tomu, že jediným styčným bodem mezi nimi je lokace v Evropě.

Způsob výstavby příspěvku po formální stránce a jeho strukturace je v případě TV Nova shodný se strukturací příspěvku věnovaného následkům bouří v České republice (srov. obrázky v kap. 5.3.1.2). Divákovi je nabídnuta nejprve mapa Evropy, na které jsou však tentokrát vyznačeny státy, o kterých jednotlivé segmenty příspěvku pojednávají. Ve druhé vrstvě grafiky jsou pak do území těchto států promítány ilustrační záběry událostí, o kterých segmenty příspěvku podrobněji referují (viz obr. 133). Z jednotlivých vyznačených území pak „vyjíždí“ ilustrační záběry doplňující jednotlivé segmenty (viz obr. 135 - 139). TV Prima také uvádí svůj příspěvek grafikou, ta však na mapě Evropy zvýrazňuje pouze Polsko a v rámci jeho území pak Lodžské vojvodství, kde bouře zanechala největší škody (srov. obr. 133 a 134).

obr. 133 a 134: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Zprávy TV Prima (vpravo)

24.7.2009: společné téma 2: ilustrační grafika

⁴⁰⁴ **moderátor:** Extrémní počasí ale sužuje i další evropské země. Například jih Evropy trápí lesní požáry.

moderátorka: Na Sardinii zahynuli dva lidé, ve Španělsku si vyžádaly životy pěti hasičů.

redaktor: [...] Jih Evropy, kde panují velká vedra a sucho, sužují lesní požáry. Na Sardinii při nich zemřeli dva lidé. Úřady kvůli ohni musely dokonce evakuovat trestance z vězení na jednu z pláží.

Na severovýchodě Španělska hasiči bojují s požáry už pět dní.

španělský hasič: Je velmi těžké dostat oheň v lesích pod kontrolu.

redaktor: Pět španělských hasičů přišlo během zápolení s ohněm o život. Plameny zachvátily lesy také na jihovýchodě Řecka. Na místní ostrově Evia shořely už 4 tisíce hektarů. Policie už pátrá po žhářích, kteří požár založili úmyslně.

obr. 135 a 136: Televizní noviny TV Nova 24.7.2009: společné téma 2: zastřešující titulky v podobě grafik

obr. 137 - 139: Televizní noviny TV Nova 24.7.2009: společné téma 2: zastřešující titulky v podobě grafik

Nova a Prima taktéž ve svých příspěvcích používají shodných (patrně agenturních) záběrů (srov. obr. 140 a 141, 142 a 143). V reportáži České televize se ovšem podobné záběry neobjevují - patrně z toho důvodu, že v zemích, o kterých příspěvek referuje, má Česká televize své zahraniční zpravodaje, kteří mohli ilustrační záběry pořídit nezávisle na zpravodajských agenturách.

obr. 140 a 141: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Zprávy TV Prima (vpravo)
24.7.2009: společné téma 2: ilustrační záběry

obr. 142 a 143: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Zprávy TV Prima (vpravo)
24.7.2009: společné téma 2: ilustrační záběry

Přesun tematizace z České republiky do zahraničí je na všech třech stanicích velmi podobný, přičemž ze sémantického hlediska užívají moderátoři České televize a TV Prima výrazně metaforičtějších výrazových prostředků než TV Nova („počasí se tvářilo nevráživě, nejzuřivěji udeřilo na Polsko, bouřky řádily“)⁴⁰⁵.

⁴⁰⁵ **ČT1: moderátorka:** *Podobně nevraživě se počasí tvářilo taky na jih a západ od českých hranic. Nejzuřivěji ale udeřilo na Polsko. [...]*

Prima: moderátor: *Silné bouřky nezasáhly jen Českou republiku, ale řádily i u našich sousedů. [...]*

Nova: moderátorka: *Bouře, vítr a déšť tvrdě zasáhly i naše sousedy. [...]*

Nejprve se všechny tři stanice zabývají následky bouří v sousedním Polsku⁴⁰⁶, přičemž se shodnou na počtu obětí a zraněných, Nova ovšem neopomene dodat, že počet obětí může stoupat, což může vzhledem ke kontextu buď znamenat, že bouře budou pokračovat, nebo je to jenom logická konsekvence faktu, že někteří zranění byly zranění vážně – potom je ale na místě otázka, proč tento fakt Nova vůbec tematizuje. Česká televize a TV Nova pak shodně zmiňují polské město, kde padající větve v parku zranily několik lidí, podle ČT1 se jedná o *Lednici*, avšak podle Novy o *Lehnici*. Prima zase jako jediná uvádí vyjádření místních obyvatel a podrobněji se věnuje i detailům úmrtí některých obětí (těhotná žena, jejíž auto zdemoloval padající strom; muž zasažený bleskem; muž, jehož loďku převrhl vítr). Poslední oběti se věnuje i TV Nova, otázkou však je, proč redaktor vybral právě jeho, neboť tento případ není ani nejsignifikantnější, ani nejskandálnější.

TV Nova se pak jako jediná (byť pouze dvěma větami) zmíní o situaci na Slovensku⁴⁰⁷, společně s ČT1 pak zmíní i škody v Německu⁴⁰⁸. Podrobněji se pak

⁴⁰⁶ ČT1:

moderátorka: [...] *Nejmíň sedm lidí tam zahynulo, pětadvaceti dalších skončilo s vážným zraněním v nemocnicích.*

redaktor: *Polámané stromy, blesky a spadané elektrické dráty, to vše v noci na dnešek stálo v Polsku lidské životy. Jen v Lednici zranily padající větve v místním parku pět lidí, bez střech skončily stovky domů a vyvrácené stromy poničily desítky aut. Tisíce lidí jsou bez elektřiny a vichřice dočasně ochromila provoz i na železnici a varšavském letišti. Odstraňování následků bouří podle úřadů potrvá několik dalších dní. [...]*

Nova:

moderátorka: [...] *V Polsku během ní přišlo o život nejméně sedm lidí.*

redaktor: *Polská města zasáhly bouřky s nebývale velkou intenzitou. Mezi oběťmi je i Polák, se kterým se na jezeře převrhla loďka, více než čtyři desítky zraněných jsou ve vážném stavu a lékaři se obávají, že počet obětí proto bude stoupat. Většinu lidí zranily padající větve nebo elektrické dráty.*

polský reportér na palubě vrtulníku: *Toto je park v centru Lehnice. Všechny uličky jsou zavalené polámanými stromy. Prakticky není stromu, který by nebyl poškozen. Lámal se jak zápalky.*

Prima:

moderátor: [...] *Nejvíce škod napáchaly v Polsku, kde zabily sedm lidí. [...]*

redaktor: *Podle očitých svědků ta nejsilnější bouře trvala v Polsku jen pár desítek minut.*

osoba: *Bylo to úplně tornádo, strašně silný vítr.*

redaktor: *Když pak déšť a silný vítr ustal, vše se změnilo k nepoznání. Ulice pokryl koberec větví a listů. Tašky z domů se válely po chodnicích.*

osoba: *Připadalo mi to jako Boží trest. Nejdřív přišla mlha. Vypadalo to úplně jako před sněžnou bouří. Pak začalo pršet.*

redaktor: *Nejvíce mrtvých hlásí lodžské vojvodství. Padající stromy tam zabily tři ze sedmi obětí. Jednou z nich byla čtyřadvacetiletá těhotná žena. Auto jí zdemoloval padající strom. Jeden Polák zemřel po zásahu bleskem, další se utopil poté, co jeho loď převrátil silný vítr. [...]*

⁴⁰⁷ **redaktor:** *Intenzivní lijáky a bouřky ničily také na Slovensku.*

redaktor: *Lidé budou ještě dlouho počítat škody, které napáchala včerejší bouřka.*

⁴⁰⁸ ČT1:

moderátorka: [...] *V Rakousku a Německu, kde nadělalo velké škody. [...]*

redaktor: [...] *Problémy ale mělo i Německo, kde blesky zapálily několik rodinných domů. [...]*

Nova: redaktor: *Ta [bouřka] se nevyhnula ani sousednímu Rakousku, ani Německu. [...]*

ČT1 a Prima věnují situaci v sousedním Rakousku⁴⁰⁹: uvádějí stejný počet domácností, které jsou bez proudu, a jako „perličku“ i počet blesků, které podle vědců Rakousko za jedinou noc zasáhly. Česká televize ovšem, patrně opět z toho důvodu, že má na místě svého zahraničního zpravodaje, poskytuje detailnější informace i vyjádření místních obyvatel.

5.3.3 společné téma 3: změna bodového systému

5.3.3.1 tabulka: společné téma 3

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	6	7	2
délka	01:58	01:57	01:51

5.3.3.2 komparace: společné téma 3

Česká televize, TV Nova a TV Prima se společně věnují návrhu na změnu bodového systému, který v pátek schválil Senát Parlamentu České republiky, přičemž se zaměřují především na zvýšení maximálního počtu bodů z 12 na 18. „Nejdůležitější“ je téma pro Primu, která jej zařadila jako druhé v rámci celé relace, tzn. hned za úvodní

⁴⁰⁹ ČT1:

redaktor: [...] Tisíce hasičů zasahovaly i v Horních a Dolních Rakousích a Salcbursku, kde odstraňovaly ze silnic popadané stromy a naplaveniny. V jednom případě museli přímo na neprůjezdné silnici ze zavaleného auta vystřihávat dva lidi.

Bernhard GRÖSSENBRUNNER, rakouský hasič: Kvůli silné bouři a podmáčené půdě se z kořenů vyvrátila spousta stromů, které blokují důležité silniční tahy.

redaktor: Okolí Vídně také zasáhlo silné krupobití. Podle meteorologů navíc udeřilo v noci jen v Rakousku přes 12 tisíc blesků.

Margarete BÖCKOVÁ, obyvatelka Vídně: Vypadalo to neskutečně. Blesky udeřily hned tady a hned zas o kus vedle.

Chris, obyvatel Kogelu: Vyběhl jsem rychle do prvního patra a podíval se do zahrady, kde máme stopadesátiletou jedli. Ale už tam prostě nebyla.

redaktor: V jednu chvíli bylo v Rakousku bez elektřiny téměř 50 tisíc domácností, během dopoledne se ale většinu poruch podařilo opravit.

Prima:

moderátor: [...] V Rakousku se pro změnu ocitlo v jednu chvíli bez elektřiny až 50 tisíc domácností.

redaktor: [...] V Rakousku byla bouře nejsilnější kolem Salzburgu. Tisíce hasičů musely odklízet ze silnic naplaveny a popadané stromy, pumpovat vodu ze zatopených sklepů nebo stavět provizorní střechy. Rakouští meteorologové zveřejnili zajímavou informaci. Jen během včerejší bouře tam blesky udeřily zhruba dvanáctistokrát. Naštěstí ale nikoho nezabily, ani nezranily.

headlines. Česká televize zprávu zařazuje do rozsáhlejšího bloku zpráv ze Senátu⁴¹⁰ (který tematizuje například i novelu protikuřáckého zákona – viz tabulku 5.2.1), TV Nova zase na úvod k reportáži tematizuje další novinku ze Senátu, posunutí trestní odpovědnosti ze čtrnácti na patnáct let⁴¹¹, Prima pak ve své reportáži tematizuje výhradně podrobnosti změny bodového systému. Prima tak například jako jediná informuje, že návrh změny bodového systému byl vypracován podle německého vzoru⁴¹². Společně s TV Nova taktéž explicitně uvádí, že návrh byl předložen členy strany ODS⁴¹³ a obě stanice zařazují do reportáže naprosto shodné vyjádření předsedy Senátu (člena ODS)⁴¹⁴. Česká televize tento fakt naznačuje pouze implicitně, když do své reportáže zařazuje vyjádření některých členů ODS, kteří změnu bodového systému podporují.⁴¹⁵

Všechny tři stanice pak shodně tvrdí, že s návrhem změny bodového systému nesouhlasí Ministerstvo dopravy; Česká televize dodává, že proti jsou i dopravní experti a Nova jako jediná explicitně uvádí, že s návrhem nesouhlasí levice.⁴¹⁶ „Mluvčí“ levice,

⁴¹⁰ **moderátor:** *A Senát taky chce, aby se hranice pro vyblokování řidiče zvýšila ze současných dvanácti bodů na osmnáct. Příslušnou novelu pustili zákonodárci do druhého čtení. [...]*

⁴¹¹ **moderátorka:** *Děti budou pravděpodobně dál trestně odpovědné až od patnácti let věku.*

moderátor: *Senát dnes totiž umožnil přijetí novely, která ruší pasáže nového trestního zákoníku snižující věk trestní odpovědnosti na čtrnáct let.*

⁴¹² **redaktorka:** *[...] Osmnáct bodů namísto dvanácti, tak vypadá nový model, podle německého vzoru. [...]*

⁴¹³ **Prima: redaktorka:** *[...] I přes řadu odpůrců ale ODS nakonec návrh v Senátu protlačila. [...] Český systém bodového hodnocení je podle ODS příliš tvrdý. A navíc, na opravdové piráty silnic je prý stejně příliš krátký. Více bodů by prý ochránilo slušné řidiče, kteří jen málokdy chybují, a zrušilo by i bodové sankce za drobné prohřešky. [...] Naopak, vážnější přestupky by byly trestány přísněji.*

Nova: redaktorka: *[...] Zvýšení počtu trestných bodů z dvanácti na osmnáct navrhovali senátoři ODS. Zákon včetně této úpravy ale nakonec hladce prošel.*

⁴¹⁴ **Přemysl SOBOTKA, předseda Senátu /ODS/:** *Fůra lidí přišla právě po jednom, po dvou bodech přišla i řidičský průkaz za věc, která je špatné parkování.*

⁴¹⁵ **Jiří NEDOMA, senátor /ODS/:** *Chceme s tím otevřít diskusi o bodovém systému tak, aby skutečně postihoval hrubé přestupky, které vedou k nehodám a k smrtelným úrazům.*

Přemysl SOBOTKA, předseda Senátu /ODS/: *Pevně věřím, že těch osmnáct bodů projde.*

⁴¹⁶ **ČT1:**

moderátor: *[...] Ministerstvo dopravy ani experti na provoz s chystanou změnou nesouhlasí. Říkají, že problémy českých silnic by se jen prohloubily.*

redaktorka: *Pro řidiče záchrana, pro odborníky zbytečná benevolence. Zvýšení z dvanácti bodů na osmnáct chtějí navrhující senátoři spojit s přehodnocením bodovaných přestupků. O řidičák totiž podle nich přichází hlavně ti, kteří nastrádali malé přečiny.*

redaktorka: *Proti návrhu je ale Ministerstvo dopravy, jeho expertní skupina i oslovený dopravní odborník. Bojí se, že řidiči ztratí zábrany a z českých silnic se stane džungle.*

Karel HANZELKA, mluvčí, Ministerstvo dopravy: *Nechme ten bodový systém v běhu několik roků, pak ho teprve budeme důkladně vyhodnocovat a případně uděláme nějakou změnu, ale v tuto chvíli ne.*

Nova:

redaktorka: *Přídavek bodů se nelíbí levici, a tak se čekal tuhý boj. [...]*

Hana GAJDUŠKOVÁ, senátorka /ČSSD/: *Jestliže vždycky přijmeme něco a poté od toho ustupujeme, tak proč by se vůbec kdo zabýval tím, jestli to platí.*

redaktorka: *Nový zákon se nelíbí Ministerstvu dopravy. To prý už sněmovně dodalo svůj návrh řešení.*

senátorku za ČSSD Gajdůškovou, ovšem autoři reportáže v titulku přejmenovali z Aleny na Hanu. Nesouhlas levice implicitně tematizuje i Prima, když mezi názory politiků na změnu systému zařazuje i nesouhlasné stanovisko senátora ČSSD. Mezi těmito názory se objevuje i nesouhlasné stanovisko ministra dopravy nominovaného stranou ODS, které ale odporuje dříve zmíněné informaci, že návrh podala právě ODS.⁴¹⁷ Prima pak společně s Českou televizí uveřejňuje názory dopravních expertů⁴¹⁸, Nova a Prima zase shodně uvádí názory občanů.⁴¹⁹ TV Prima pak jako jediná zhodnocuje dosavadní fungování bodového systému⁴²⁰, ČT1 a Nova zase informují o nejčastějších přestupcích českých řidičů, které vedou ke ztrátě bodů, přičemž Nova výpověď reportérky doprovází ilustrační grafikou (viz obr. 144). První a třetí důvod se na obou stanicích shodují, ovšem jako druhý důvod uvádí TV Nova nerozsvícená světla a ČT1 porušení povinnosti vyplývající ze zákazové značky.⁴²¹ Zajímavé je, že obě informace pocházejí ze stejného zdroje, tj. Ministerstva dopravy (v grafice TV Nova je uvedeno jako zdroj, v reportáži ČT1 vystupuje dokonce mluvčí ministerstva).

Prima: moderátorka: *Maximální hranice počtu trestných bodů pro řidiče by se mohla zvýšit z dvanácti na osmnáct. Senát dnes podpořil změnu zákona v prvním čtení, a to i přesto, že s ní nesouhlasil ministr dopravy Gustáv Slamečka. [...]*

⁴¹⁷ **Jaroslav KUBERA, senátor /ODS/:** *Se nic nezměnilo, nehod je stále více a nesouvisí to s bodovým systémem.*

Gustáv SLAMEČKA, ministr dopravy /nom. ODS/: *Nemyslím si, že by se tím, že se ty pravidla budou uvolňovat, ta bezpečnost zvýšila.*

Karel KORYTÁŘ, senátor, místopředseda výboru pro dopravu /ČSSD/: *Nejsem příznivcem darovat osmnáct bodů. To považuji spíš za volební tah.*

Adolf JÍLEK, senátor, místopředseda výboru pro dopravu /KDU-ČSL/: *Já si myslím, že to je nesmysl.*

⁴¹⁸ **ČT1: Pavel KUCHÁLIK, mluvčí ÚAMK:** *Toto zvýšení počtu na osmnáct je spíš takovým signálem, benevolentním pro ty neukázněné řidiče, a proto s tím příliš nesouhlasím.*

Prima:

Tereza ANTENEOVÁ, redaktorka: *Dopravní experti navíc říkají:*

Stanislav HUML, dopravní expert: *To sníží bezpečnost, protože opět by se snížila kázeň na silnicích.*

⁴¹⁹ **Nova:**

řidič: *Kdyby to bylo na těch osmnáct, že by to bylo lepší, no.*

řidič: *Jednoznačně dvanáct a už pod'.*

Prima:

osoba: *Lidi jezdí jako prasata a lepší to nebude, dokud nebude trošku větší dohled.*

osoba: *Dvanáct bodů nepomohlo a osmnáct taky ne.*

osoba: *Já jsem překročil nepatrně rychlost a sebrali mi dva body.*

osoba: *Já bych to zrušil úplně.*

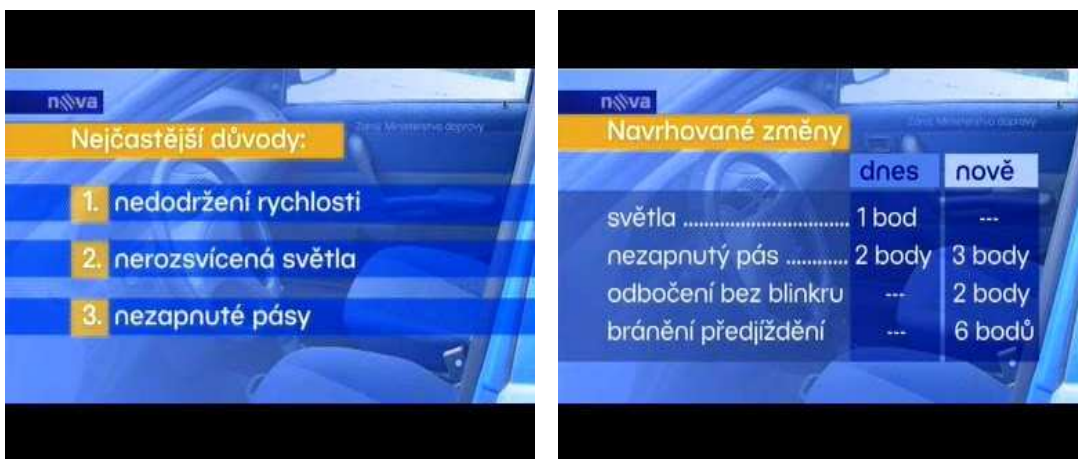
⁴²⁰ **redaktorka:** *Bodový systém u nás funguje tři roky. Podle ministerstva dopravy má na kontě alespoň jeden trestný bod zhruba každý desátý řidič. [...]*

⁴²¹ **ČT1:**

redaktorka: *[...] Pořád stejné ovšem zůstávají nejčastější přečiny českých řidičů.*

Karel HANZELKA, mluvčí, Ministerstvo dopravy: *Je to překročení nejvyšší dovolené rychlosti v obci, je to porušení povinnosti vyplývající ze zákazové značky a je to také nepoužití bezpečnostního pásu.*

Nova: redaktorka: *Tady vidíte nejčastější důvody ztráty bodu, světla a pásy jsou hned na druhém a třetím místě. [...]*

obr. 144 a 145: Televizní noviny TV Nova 24.7.2009: společné téma 3: ilustrační grafiky

Obě stanice také shodně zmiňují další navrhované změny bodového systému⁴²², na Nově je opět doprovází grafika (viz obr. 145). Společně taktéž tematizují statistické údaje o účinnosti bodového systému.⁴²³ TV Nova však jako jediná ze všech sledovaných stanic tematizuje i názor policistů, kteří kvůli současnému bodovému systému musí řešit velké množství drobných dopravních přestupků.⁴²⁴

Všechny tři stanice pak shodně v závěru reportáže shrnují, že novela zatím prošla pouze Senátem a její uzákonění bude tedy ještě nějakou dobu trvat, tedy za předpokladu, že projde i Poslaneckou sněmovnou, která původně měla vzejít z říjnových předčasných voleb (které ale byly nakonec zrušeny a přesunuty na jaro 2010).⁴²⁵ TV Prima ovšem jako jediná tematizuje otázku, jaké konsekvence by zavedení reformovaného bodového systému mělo pro řidiče, kteří již nějaké body ztratili.⁴²⁶

⁴²² **ČT1: redaktorka:** [...] *Senátní návrh, který má zatím jen hrubé obrysy, není první. Na stole Poslanecké sněmovny je v současnosti pět dalších, slevují ale i zpřísňují, navrhuji nové přestupky, třeba nedání blinkru nebo bránění předjíždění.* [...]

Nova:

Karel HANZELKA, mluvčí ministerstva dopravy: *Dochází k revizi jednotlivých položek v tom bodovém systému, některé přestupky nebudou tak přísně trestány.*

redaktorka: *O bod bychom tak nepřišli za zhasnutá světla, dražší ale bude nezapnutý pás a nově i odbočení bez blinkru nebo bránění v předjíždění.* [...]

⁴²³ **ČT1: redaktorka:** *V neprospěch zvyšování bodové hranice mluví taky statistiky. Podle nich se totiž 88 % řidičů, kteří dostanou trestný bod, v dalším roce chová slušně.* [...]

Nova: Karel HANZELKA, mluvčí ministerstva dopravy: *88 % lidí, kteří bodují, tak v následujícím roce nepáchají bodované přestupky.*

⁴²⁴ **redaktorka:** *Na jakoukoliv změnu čekají nejen řidiči, ale i policisté. Ti totiž místo honění pirátů musí měsíčně řešit desetitisíce malých přestupků.*

Ludvík KLEMA, náměstek ředitele MP Praha: *Za ty drobnější moje přesvědčení je, by postačovaly pokuty a ulevilo by se tak policistům i strážníkům na ulicích.*

⁴²⁵ **ČT1: redaktorka:** *Řidiči ale zatím nemají důvod jásat. Novela zákona je na začátku své cesty a i kdyby šlo všechno hladce, do nové sněmovny se dostane nejdřív v listopadu.*

Nova:

5.3.4 společné téma 4: kurz české koruny

5.3.4.1 tabulka: společné téma 4

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	10	8	15
délka	00:13	01:43	01:32

5.3.4.2 komparace: společné téma 4

Čtvrtým společným tématem ve zpravodajství všech televizních stanic je rekordní kurs české koruny vůči dolaru a euru. Zatímco Česká televize věnovala tématu pouze krátkou zprávu (dlouhou 13 vteřin) čtenou moderátorkou za doprovodu ilustračních záběrů, Nova i Prima připravily samostatné reportáže o podobné délce (1 minuta 43 vteřin resp. 1 minuta 32 vteřin), přičemž Nova svůj příspěvek zařadila jako osmý z osmnácti a Prima jako patnáctý z celkem šestnácti příspěvků.

Navzdory malému časovému prostoru vystihla Česká televize⁴²⁷ nejdůležitější fakta týkající se kursu koruny ze všech tří stanic nejpregnantněji. Zatímco totiž Nova⁴²⁸ a Prima⁴²⁹ operují s kvantifikátory typu „nejlevnější za posledních 7 měsíců“, „o 4 koruny levnější“ či „posílila o celé 4 koruny“, moderátor České televize udává přesný kurs vůči oběma zahraničním měnám. Česká televize a TV Prima pak shodně zmiňují, že se jedná o kurs rekordní.

moderátor: *Zvýšení počtu trestných bodů z dvanácti na osmnáct. K úplnému schválení ji však čeká ještě dlouhá cesta.*

redaktorka: *Návrh musí tady v Senátu projít ještě druhým kolem, potom by byl předložen už nové Poslanecké sněmovně, a právě noví poslanci by podle senátorů mohli zákon schválit.*

Prima: redaktorka: *Bodový systém přijde tady v Senátu ještě do druhého čtení zhruba za dva měsíce. Pokud ho senátoři znovu schválí, chtějí ho předložit poslancům, kteří vzejdou z předčasných voleb už v říjnu.*

⁴²⁶ **moderátorka:** *[...] Zatím také není vyřešeno, jak by to bylo s hříšníky, kteří už nějaké body nasbírané mají. Zda by se na ně vztahoval současný systém, nebo už ten nový.*

⁴²⁷ **moderátor:** *Česká koruna udržela čtvrtletní rekordy vůči americkému dolaru i euru. Zámořská měna se prodává za 17,90, což je nejmíň od října 2008, a euro za 25,50, nejmíň od loňského prosince.*

⁴²⁸ **moderátor:** *Pokud se chystáte na dovolenou nebo nakupovat v zahraničí, mohlo by vás zajímat, že euro je teď nejlevnější za posledních sedm měsíců a dolar od loňského října. [...]*

redaktorka: *V únoru vyšlo euro na 29 korun 47 haléřů. I dnes koruna posilovala a oproti únoru je euro o 4 koruny levnější, dolar je levnější o 4 koruny 40 haléřů. [...]*

⁴²⁹ **moderátor:** *Pokud se teprve chystáte na dovolenou a budete měnit peníze, mám pro vás dobrou zprávu. Česká koruna totiž láme rekordy a je vůbec nejsilnější za celý rok. Euro jste tak dnes mohli pořádit za necelých 25,50 a dolar vyšel na míň než 18 korun.*

redaktorka: *Ještě na začátku roku bychom za euro dali skoro 30 korun. Dnes už je situace úplně jiná. Naše měna posílila od února o celé 4 koruny. Euro je tak dnes za necelých 25,50. [...]*

Nova a Prima informace o kursu koruny ilustrují velmi podobnými grafikami znázorňujícími vývoj kursu, Nova se ovšem věnuje kursu koruny vůči euru i dolaru, grafika na Primě pak znázorňuje pouze kurs koruny k euru (srov. obr. 146 – 147 a 148 - 149).

obr. 146 a 147: Televizní noviny TV Nova 24.7.2009: společné téma 4: vývoj grafiky

obr. 148 a 149: Zprávy TV Prima 24.7.2009: společné téma 4: vývoj grafiky

Obě televizní stanice také tematizují rekordní kurs koruny v kontextu zvýhodněných nákupů dovolených (Nova i Prima) či zboží ze zahraničí (Nova). Prima se zaměřuje na výhodnější kurs koruny ve vztahu k ostatním měnám v kontextu výhodnějších cen dovolených, což podporuje vyjádřením ekonoma a pracovnice směnárny⁴³⁰

⁴³⁰ **Jiří VODIČKA, ekonom:** *Koruna dosáhla maxim, posiluje, což je určitě dobrá zpráva pro ty, kteří se snaží vycestovat. [...] Bude-li vás stát dovolená 30 tisíc korun v přepočtu na euro, tak ušetříte zhruba 4 tisíce korun, což je určitě zajímavé.*
redaktorka: *A tak se dnes lidé v směnárnách střídali jak na běžícím páse.*

i „obyčejných lidí“, kteří si přišli do směnárny peníze vyměnit⁴³¹. Vox populi poskytuje ve své reportáži prostor i TV Nova⁴³², která se ovšem zaměřuje na výhodné ceny zahraničního zboží, které ilustruje na příkladu nákupu plazmové televize (viz obr. 150 - 152), přičemž slova redaktorky jsou opět podpořena vyjádřením experta (ekonomy)⁴³³. Otázkou však je, kolik spotřebitelů by si přes Internet objednalo právě plazmovou televizi a riskovalo kupříkladu možná poškození při přepravě.

obr. 150 - 152: Televizní noviny TV Nova 24.7.2009: společné téma 4: průběh grafiky

Zároveň se ale reportáž TV Nova jako jediná věnuje oblasti, ve které posilování koruny není právě dobrou zprávou, a to exportu⁴³⁴ a redaktorka v závěru reportáže opět neopomene přilákat diváky ke zpravodajskému serveru Novy, který připravil srovnání kursu koruny u jednotlivých bank.⁴³⁵

Nova a Prima krom toho pro ilustraci výhodných nákupů koruny ve směnárnách používají velmi podobné ilustrační záběry kursovních lístků směnár (srov. obr. 153 – 154 a 155 - 156). Tyto záběry však v obou reportážích proběhnou takovou

pracovnice směnárny: *Dneska od rána máme docela dost lidí, no. Tak nejvíce jdou eura, samozřejmě, dolary a chorvatské kuny.*

⁴³¹ **osoba:** *Měnil jsem na dovolenou.*

osoba: *Protože jedeme na dovolenou.*

[...]

osoba: *Kolik jsem měnila? 2 tisíce českých korun a 100 dánských korun.*

osoba: *1800 euro.*

osoba: *Za 20 tisíc.*

⁴³² **zákazník směnárny:** *Dovolená a tak dále, takže je lepší toho využít za těchletých okolností.*

zákaznice směnárny: *No, je to příjemnější samozřejmě.*

⁴³³ **redaktorka:** *Když koruna posiluje, mělo by se zlevňovat dovážené zboží jako pohonné hmoty, potraviny, ale i elektronika, tady je jeden příklad. Plazmová televize nakupovaná za eura by v lednu vyšla na 20 tisíc, dnes by byla o 1800 lacinější.*

David MAREK, ekonom, Patria Finance: *Dá se říct prakticky všeho, co vidíme v regálech, tak se může dotknout pohyb kurzu koruny.*

⁴³⁴ **redaktorka:** *Radost ze silné koruny ale naopak nesdílejí exportéři. Kvůli finanční krizi jim klesl odbyt a kurz koruny je pro ně další ránou.*

Alma KAZAZIOVÁ, marketingová ředitelka společnosti vyrábějící sklo, Karlovy Vary:

Co procento povýšení koruny je pro nás skoro procento snížení exportu.

⁴³⁵ **redaktorka:** *[...] Která z českých bank má nejvýhodnější kurz, najdete na tn.cz.*

rychlostí, že divák nemá šanci vyčíst z nich jakékoli údaje a hodnota záběrů tak zůstává skutečně spíše ilustrační.

COMPLETE EXCHANGE LIST INSIDE THE BRANCH
KOMPLETNÍ KURZOVNÍ LÍSTEK NA POKLADCE

LARGE TRANSACTIONS / VELKÉ TRANSAKCE

	SELL/PRODEJ	BUY/NAKUP
1 EUR	25,99	23,58
1 USD	18,29	16,53
1 GBP	30,29	27,33
100 JPY	19,32	14,99
1 HRK	3,80	3,37

EXTRACT FROM COMPLETE EXCHANGE LIST
VYBÍR Z KOMPLETNÍHO KURZOVNÍHO LÍSTKU

nad / over 30.000,-CZK day to 30.000,-CZK

SMALL TRANSACTIONS / MALÉ TRANSAKCE

	PRODEJ VE SELL	NA KUP VE BUY	PRODEJ VE SELL	NA KUP VE BUY
1 EUR	25,80	25,60	25,90	24,50
1 USD	18,30	18,00	18,40	17,50
1 GBP	30,00	29,55	30,20	28,50
1 CHF	17,00	16,65	17,20	16,00
1 CAD	16,50	16,20	16,70	15,00
1 JPY	19,10	18,70	19,30	18,00
1 NOK	2,88	2,82	2,90	2,60
1 SEK	2,45	2,33	2,47	2,10

obr. 153 a 154: Televizní noviny TV Nova: společné téma 4: ilustrační záběry

CHANGE

EXTRACT FROM COMPLETE EXCHANGE LIST
VYBÍR Z KOMPLETNÍHO KURZOVNÍHO LÍSTKU

COMPLETE EXCHANGE LIST INSIDE THE BRANCH
KOMPLETNÍ KURZOVNÍ LÍSTEK NA POKLADCE

LARGE TRANSACTIONS / VELKÉ TRANSAKCE

	SELL/PRODEJ	BUY/NAKUP
1 EUR	25,99	23,58
1 USD	18,29	16,53
1 GBP	30,29	27,33
100 JPY	19,32	15,99
1 HRK	3,80	3,37

ZPRÁVY TV Prima

EXTRACT FROM COMPLETE EXCHANGE LIST
VYBÍR Z KOMPLETNÍHO KURZOVNÍHO LÍSTKU

COMPLETE EXCHANGE LIST INSIDE THE BRANCH
KOMPLETNÍ KURZOVNÍ LÍSTEK NA POKLADCE

EXTRACT FROM COMPLETE EXCHANGE LIST
VYBÍR Z KOMPLETNÍHO KURZOVNÍHO LÍSTKU

COMPLETE EXCHANGE LIST INSIDE THE BRANCH
KOMPLETNÍ KURZOVNÍ LÍSTEK NA POKLADCE

SMALL TRANSACTIONS / MALÉ TRANSAKCE

	SELL/PRODEJ	BUY/NAKUP
1 EUR	25,99	19,52
1 USD	18,29	14,04
1 GBP	30,29	22,77
100 JPY	19,32	14,33
1 HRK	3,80	2,78

ZPRÁVY TV Prima

CHECKLIST

obr. 155 a 156: Zprávy TV Prima 24.7.2009: společné téma 4: ilustrační záběry

Tyto dvě stanice však uvádějí rozporuplné informace o předpovědích ekonomů, které růstu kursu koruny předcházely. Zatímco moderátor, redaktorka i oba ekonomové v reportáži Novy tvrdí, že rostoucí kurs koruny je pro všechny velkým překvapením, které nikdo nečekal⁴³⁶, redaktorka Primy uvádí, že předpovědi ekonomů, kteří lidem

⁴³⁶ **moderátor:** [...] *Ekonomy tak výrazné posílení koruny překvapilo.* [...]

redaktorka: *Posílení koruny je velké překvapení. Není to totiž tím, že by se česká ekonomika nějak výrazně zlepšila, ale tím, že zahraniční investoři nakupují akcie a českou korunu.*

David MAREK, ekonom, Patria Finance: *Současný nástup toho optimismu na finančních trzích, je svou razancí opravdu překvapivý.*

Petr STUHLÍK, ekonom, Fincentrum: *Takové posílení koruny nikdo nečekal.*

doporučovali, aby s nákupem zahraničních měn ještě počkali, se naplnily.⁴³⁷ Odlišné informace podávají Nova a Prima také co se týče vývoje kursu v nejbližší budoucnosti. Zatímco v případě TV Nova moderátor nejprve oznámí, že koruna bude oslabovat, v reportáži zazní dvě protichůdná stanoviska dvou ekonomů, z nichž jeden tvrdí, že koruna *posílí*, a druhý, že koruna *oslabí*, a reportáž uzavírá redaktorka s prohlášením, že kurs lze předvídat jen těžko⁴³⁸ - vyjádření ekonomů tak vyznívají spíše jako důkaz redaktorčiny výpovědi, než jako predikce vývoje kursu koruny. Redaktorka Primy pak oznámí, že kurs koruny se *ustálí*.⁴³⁹

5.3.5 společné téma 5: Romové před vinohradskou nemocnicí

5.3.5.1 tabulka: společné téma 5

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	11	16	12
délka	00:20	01:03	01:31

5.3.5.2 komparace: společné téma 5

Pátým společným tématem ve zpravodajství všech stanic jsou Romové, kteří se shromáždili před vinohradskou nemocnicí kvůli mladíkovi, který tam byl hospitalizován poté, co se málem utopil. Nejpodrobnější informace o události přináší TV Prima, která připravila samostatnou reportáž, Nova kombinuje krátkou zprávu čtenou moderátory se živým vstupem reportéra a ČT1 pak události vyčlenila pouze krátkou zprávu v domácím bloku čtenou moderátorkou. Každá stanice svůj příspěvek doplňuje vlastními ilustračními záběry.

⁴³⁷ **redaktorka:** *Ekonomové na začátku léta lidem radili, s výměnou peněz na dovolenou ještě chvíli počkejte, koruna bude čím dál silnější. Teď už ale podle nich pravý čas na výměnu nastal.*

David MAREK, ekonom: *Současné tažení koruny je opravdu velmi rychlé a neodpovídá současným podmínkám české ekonomiky.*

⁴³⁸ **moderátor:** *[...] Výhodný kurz ale nejspíš nevydrží příliš dlouho.*

redaktorka: *Euro přitom šlo od února dolů o 20 % a co bude dál?*

Petr STUHLÍK, ekonom, Fincentrum: *Může ještě mírně koruna posílít.*

David MAREK, ekonom, Patria Finance: *By mohla částečně korigovat a oslabit.*

redaktorka: *Na jednom se ekonomů shodují, předvídat kurz koruny se dá jen těžko. Každopádně, kdo si teď půjde vyměnit koruny za dolary nebo eura, určitě neprohloupí.*

⁴³⁹ **redaktorka:** *Další posilování prý už ale od koruny očekávat nemáme. Kurs by se měl spíš ustálit. V nejhrošším případě může euro mírně podražít. Ale jen o pár desítek haléřů.*

Ze zprávy České televize ovšem není zcela jasné, proč vlastně se Romové před nemocnicí srocuji⁴⁴⁰ (je snad v romské kultuře běžné, že pokud někdo onemocní, shromáždí se celá rozvětvená rodina před nemocnicí, aby jej v nemoci podpořila?). Důvod objasní až Nova a Prima, které informují, že mladík je následníkem jednoho z romských králů, přičemž Prima se jistí adjektivem „údajný“ popř. příslovcem „údajně“.⁴⁴¹ Jednotlivé stanice se však neshodují v počtu lidí, kteří se měli před nemocnicí shromáždit: ČT1 a později reportér Novy z přímého přenosu hovoří o *padesáti lidech*, moderátor Novy o *desítkách lidí* a redaktorka Primy pak o *třiceti lidech*, přičemž jako jediná predikuje počet osob, které by se mohly ještě přidat (sto padesát). Česká televize pak uvádí, že Romové pocházejí většinou z Rumunska, TV Nova a Prima ovšem hovoří o Romech z „*celé Evropy*“ resp. „*z různých evropských zemí*“.⁴⁴²

Liší se také informace ohledně detailů mladíkovy nehody: zatímco Česká televize a Prima tvrdí, že se topil u Staré Boleslavi, podle Novy se topil u Mladé Boleslavi. Reportér Novy v živém vstupu a redaktorka Primy v reportáži pak uvádí detaily o mladíkově zdravotním stavu.⁴⁴³

⁴⁴⁰ **moderátorka:** [...] *aby na dálku povzbudili sedmnáctiletého příbuzného.* [...]

⁴⁴¹ **Nova: moderátorka:** *Přijeli podpořit sedmnáctiletého následníka krále rumunských Romů* [...]

Prima:

moderátor: *Pražská vinohradská nemocnice je v obležení rumunských Romů. Ti se tam sjíždějí z celé Evropy kvůli jednomu pacientovi, údajnému následníkovi jednoho z romských králů. Teď leží v nemocnici v kritickém stavu.* [...]

redaktorka: [...] *protože mladík měl být údajně následníkem jednoho z romských králů* [...]

⁴⁴² **ČT1: moderátorka:** *Asi padesát většinou rumunských Romů se nastěhovalo před pražskou Vinohradskou nemocnici* [...]

Nova: moderátor: *Před vinohradskou nemocnicí v Praze se sešly desítky Romů z celé Evropy.*

Prima:

redaktorka: *Třicet Romů se utábořilo přímo před branami nemocnice.* [...]

redaktorka: *Před nemocnicí přijíždějí další a další Romové, a to z různých evropských států, protože mladík měl být údajně následníkem jednoho z romských králů. Má jich dorazit až sto padesát.*

⁴⁴³ **ČT1: moderátorka:** [...] *Mladík tam leží v kritickém stavu, po tom, co se předešlým málem utopil u Staré Boleslavi.* [...]

Nova:

moderátorka: [...] *kteřý se v úterý topil v pískovně u Mladé Boleslavi.*

redaktor (živý vstup): [...] *Lékaři to bohužel nevidí nijak zvlášť dobře. Mladík totiž leží na ARO a je napojen na dýchací přístroje. Jeho rodina tu každopádně chce zůstat, dokud nebude o jeho zdravotním stavu jasno.*

Prima:

redaktorka: [...] *Čekají, až je pustí k sedmnáctiletému chlapci, který patří k rodině. V úterý se topil v lomu ve Staré Boleslavi. Na břeh se sice dostal ještě živý, ale jeho stav byl a je stále kritický. Dýchají za něj přístroje. Rozvětvená rodina trpí s ním.*

Jana JELÍNKOVÁ, mluvčí, Fakultní nemocnice Královské Vinohrady: *Je pod těžkou medikací a lékaři se snaží dělat vše pro to, aby pacientův stav zvrátili.*

Nejaktuálnější informace o pobytu Romů přináší TV Nova, jejíž reportér se hlásí se živým vstupem přímo z pražského kempu Pražačka⁴⁴⁴, kam byli Romové přestěhováni.⁴⁴⁵ Česká televize⁴⁴⁶ pak tuto informaci pouze zmiňuje a reportáž Primy⁴⁴⁷, natočená již odpoledne, o přestěhování Romů hovoří v budoucím čase. Česká televize⁴⁴⁸ a Prima⁴⁴⁹ poté shodně tematizují otázku policejního dohledu nad Romy. Prima ovšem jako jediná uvádí i vyjádření jednoho z Romů, který před vinohradskou nemocnicí byl.⁴⁵⁰

5.3.6 společné téma 6: zásah americké policie proti korupci

5.3.6.1 tabulka: společné téma 6

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	21	12	14
délka	00:13	00:27	01:39

5.3.6.2 komparace: společné téma 6

U posledního společného pátečního tématu, protikorupční akci americké policie, je signifikantní především samotná délka příspěvků jednotlivých stanic. Zatímco

⁴⁴⁴ **moderátor:** Případ sleduje Ondřej Špalek. Ondřeji, teď se zdá, že už nejsi před nemocnicí. Kam se Romové přestěhovali?

⁴⁴⁵ **redaktor (živý vstup):** Dobrý večer. Tak většina z asi padesáti Romů je teď v kempu Pražačka asi tři kilometry od vinohradské nemocnice. Radnice Prahy 3 jim tady sehnala náhradní ubytování, nutno říct, že ostatní návštěvníci kempu z toho nejsou nijak zvláště nadšení, někteří už dokonce uvažují o předčasném odjezdu. Od včerejšího večera do dnešního odpoledne Kempové ... Romové kempovali před vinohradskou nemocnicí. Během dne už to začínalo být neúnosné hlavně kvůli hluku a hygieně. V nemocnici je teď už jen malá skupinka mladíkových nejbližších příbuzných, kteří čekají na zprávy o jeho zdravotním stavu.

[...]

⁴⁴⁶ **moderátorka:** [...] Úředníci odpoledne většinu skupiny přemístili do kempu Pražačka, který stejně jako okolí špitálu kontrolují strážníci.

⁴⁴⁷ **redaktorka:** Příbuzní zatím polehávají a postávají před nemocnicí. Tábořit tam ale nesmějí. Strážníci je na místě poučili o pořádku a hygieně. Nechali přistavit mobilní toalety. Zasahovat zatím nemuseli. **Ludvík KLEMA, náměstek ředitele Městské policie Praha:** Značná část z nich se půjde ubytovat do blízkého kempu na Pražačce.

⁴⁴⁸ **moderátorka:** [...] Úředníci odpoledne většinu skupiny přemístili do kempu Pražačka, který stejně jako okolí špitálu kontrolují strážníci.

⁴⁴⁹ **moderátor:** [...] Na jeho příbuzné dohlížejí policisté.

redaktorka: Skupina je zatím klidná. Personál nemocnice jen musel upravit systém návštěv u chlapce. Na pokoj intenzivní péče totiž chtěli vtrhnout všichni najednou. Nejráději by si ho odvezli domů.

Jana JELÍNKOVÁ, mluvčí, Fakultní nemocnice Královské Vinohrady: Pacient není schopen v tuto chvíli jakéhokoliv převozu.

⁴⁵⁰ **příbuzný hospitalizovaného chlapce:** Tam leží náš chlapec, tady v nemocnici. Topil se, chápeš. A je v kómatu, bez šance.

TV Prima připravila samostatnou reportáž (o relativně standardní délce, 1 minuta a 39 vteřin), příspěvek TV Nova (27 vteřin) kombinuje krátkou zprávu čtenou moderátorkou ze studia, na kterou navazuje redaktorka s doplňujícími informacemi za doprovodu ilustračních záběrů, a Česká televize tématu věnovala pouze krátkou zprávu v zahraničním bloku čtenou moderátorkou (13 vteřin). Z délky příspěvku vyplývá i rozdílné množství informací, které jednotlivé stanice k tématu uvedou, ovšem vzhledem k tomu, že všechny tři stanice použily při vytváření svých příspěvků agenturních zdroje, vysílají v některých případech dokonce i totožné ilustrační záběry (srov. obr. 157 – 159, 160 a 161, 162 - 164).

obr. 157 - 159: Události ČT1 (vlevo), Televizní noviny TV Nova (uprostřed) a Zprávy TV Prima (vpravo) 24.7.2009: společné téma 6: ilustrační záběry

obr. 160 a 161: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Zprávy TV Prima (vpravo) 24.7.2009: společné téma 6: ilustrační záběry

obr. 162 - 164: Televizní noviny TV Nova (uprostřed) a Zprávy TV Prima (vlevo a vpravo) 24.7.2009: společné téma 6: ilustrační záběry

Všechny tři stanice shodně uvádějí, že mezi zatčenými byli radní, starostové a rabíni, shoduje se i počet zatčených. Zatímco ale Česká televize a TV Nova uvádí, že se zatýkalo ve státech New Jersey a New York, podle TV Prima zatýkaní pocházeli jenom ze státu New Jersey (což ilustruje grafika se zvýrazněným státem New Jersey na mapě USA – viz obr. 165 a 166) a mezi zatčenými byli i poslanci tohoto státu. Podle Primy také zatčení provedla FBI, ostatní televizní stanice hovoří obecně pouze o policistech resp. americké policii.⁴⁵¹

Všechny tři stanice také shodně informují o důvodech zatčení, TV Prima má ovšem větší prostor k tomu, aby tyto důvody více rozvedla. Jako jediná zveřejňuje celkovou výši úplatků pro některé aktéry případu⁴⁵², způsob, jakým byli korupčníci odhaleni⁴⁵³ i další pikantní detaily případu⁴⁵⁴. V její reportáži však, narozdíl od zbylých dvou stanic,

⁴⁵¹ **ČT1: moderátorka:** *Čtyřicet čtyři lidí včetně radních, starostů a několika rabínů zatkli policisti v amerických státech New Jersey a New York. [...]*

Nova:

moderátorka: *Americká policie řeší rozsáhlý korupční skandál. Mezi čtyřiceti čtyřmi zatčenými jsou starostové, radní a významní rabíni. [...]*

redaktorka: *Obvinění jsou místní politici města New Jersey i několik rabínů z newyorského Brooklynu [...].*

Prima:

moderátorka: *Americká FBI rozjela rozsáhlou antikorupční akci, při které zatkla přes čtyřicet velmi vlivných lidí. Mezi zatčenými jsou i tři starostové měst z New Jersey, tamní poslanci a rabíni. [...]*

redaktor: *Zkorumpovaní jsou ale i další důležití politici a úředníci, včetně dvou poslanců státu New Jersey.*

osoba: *Seznam zatčených vypadá spíš jako brožurka nejvýznamnějších osobností pozvaných na důležitou konferenci.*

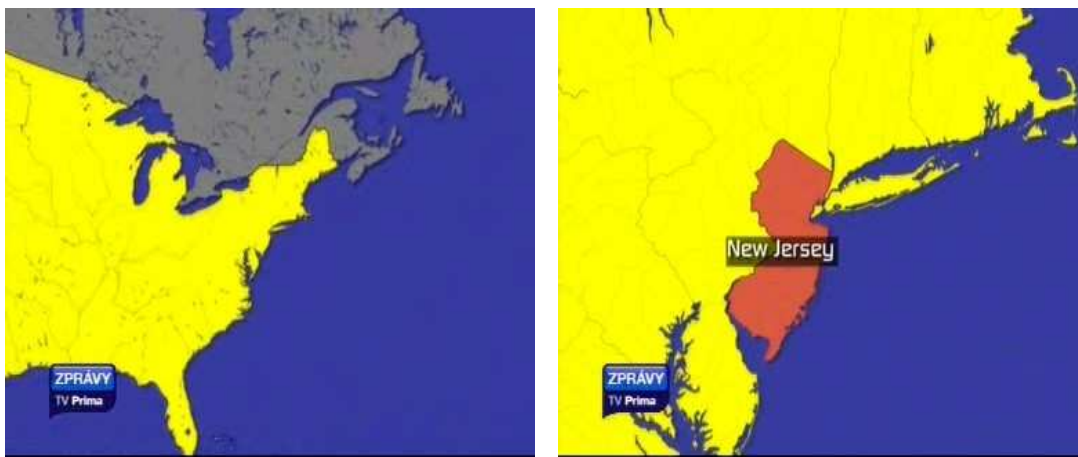
⁴⁵² **moderátorka:** *[...] Někteří z nich vybrali na úplatcích až desítky tisíc dolarů.*

redaktor: *Je něco shnilého ve státě New Jersey, říkají si jeho obyvatelé s klasikem a patrně nejsou daleko od pravdy. Tak například starosta města Ridgefield Antony Suarez bral úplatky v hodnotě asi 200 tisíc korun. Jeho kolega z Hoboken si stejným způsobem vydělal v přepočtu dokonce půl milionu.*

⁴⁵³ **redaktor:** *[...] podařilo se jí [FBI] totiž do zločinecké sítě nasadit tajného agenta, který se sám za rabína vydával. [...]*

⁴⁵⁴ **redaktor:** *Dokumenty FBI ale připomínají spíš scénáře laciných detektivek, tajné schůzky politiků v podzemních garážích, balíčky bankovek pašované v krabicích od cukrovinek.*

překvapivě nezazní, jakým způsobem docházelo k praní špinavých peněz.⁴⁵⁵ Nova a Prima pak shodně uvádějí, že jeden ze zatčených rabínů dokonce obchodoval s lidskými orgány. Zatímco ale podle Novy nabízel na černém trhu ledvinu za 54 milionů korun⁴⁵⁶, podle Primy to bylo 160 tisíc dolarů⁴⁵⁷, tedy (při kursu 20 korun za jeden dolar) přibližně 3 miliony korun - rozdíl v částkách, které tyto dvě stanice uvádí, je cca 51 milionů korun.

obr. 165 a 166: Zprávy TV Prima 24.7.2009: společné téma 6: vývoj grafiky

⁴⁵⁵ **ČT1: moderátorka:** [...] Rozvětvenou síť podezírají, že skrze vybrané nadace prala špinavé peníze a ve velkém uplácela.

Nova:

moderátorka: [...] Měli se podílet na praní špinavých peněz a nelegálním prodeji lidských orgánů.

redaktorka: [...] Peníze jim pomáhaly prát neziskové organizace, policie skupinu sledovala 10 let.

Prima:

osoba: Pracovníci FBI zatýkali také pět rabínů a jejich kompliců zapojených do mezinárodního gangu, který se zabýval praním špinavých peněz.

redaktor: [...] Zjistil i to, že gang takzvaně vypral desítky milionů špinavých dolarů.

⁴⁵⁶ **redaktorka:** Obvinění jsou místní politici města New Jersey i několik rabínů z newyorského Brooklynu, jeden z nich se snažil prodat na černém trhu ledvinu za 54 milionů korun. [...]

⁴⁵⁷ **moderátorka:** [...] Policie je ale vyšetřuje také kvůli praní špinavých peněz a dokonce i obchodu s lidskými orgány.

redaktor: Vrcholem všeho je ale případ rabína obviněného z obchodování s lidskými orgány. V Izraeli údajně přesvědčoval chudé lidi, aby prodali svoji ledvinu za 10 tisíc dolarů. Sám ji pak nabízel za 160 tisíc. Mnoho Židů ve Spojených státech a v Izraeli tomu ani nechce věřit.

osoba: Jednoho z těch rabínů velmi dobře znám, je to velmi čestný člověk. Já nevím, je to celé nějaké divné.

redaktor: FBI má ale údajně o jednání rabína přesvědčivé důkazy [...].

6 DEN ŠESTÝ: SOBOTA 25.7.2009

6.1 headlines

V sobotu 25.7.2009 se headlines České televize skládají z celkem čtyř různých témat, headlines TV Nova a TV Prima pak shodně ze tří různých témat. Jediným společným tématem jsou pak následky čtvrtěční bouře, které všechny tři stanice tematizovaly již předešlý den. TV Nova zařazuje tento headline jako první, Česká televize a TV Prima pak shodně jako druhý.

ČT1: *Od čtvrtěční bouře pořád na nohách. Lesníci, energetici i železničáři dál odstraňují škody, které vichřice a průtrž napáchaly. // Radek DRAHNÝ, mluvčí, Správa KRNAP: Je to roztroušená kalamita, tím pádem i ta likvidace bude náročnější. V každém případě i v současné době je ještě stále riziko napadení kůrovcem.*

Nova: *Dvacet tisíc domácností bylo i dnes bez proudu. Kalamitní stav platí ještě v mnoha okresech.*

Prima: *Dvacet tisíc domácností bylo ještě dnes bez elektřiny.*

Nova a Prima se zaměřují výhradně na škody na elektrickém vedení, přičemž první (a v případě Primy i jediná) věta headlinu je v obou případech téměř totožná. Česká televize naproti tomu vypočítává škody v různých oblastech, na elektrickém vedení, v lesích i na železnici. Škody, které bouře způsobila na lesním porostu pak ještě podtrhuje vyjádřením mluvčího Správy Krkonošského národního parku.

6.1.1 tabulka: tematická struktura headlines

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
1.	Prasečí chřipka na vzestupu. V Česku jen během tohoto týdne přibylo 15 nakažených. Ve světě už nemoc zabila 800 lidí.	Dvacet tisíc domácností bylo i dnes bez proudu. Kalamitní stav platí ještě v mnoha okresech.	Počet Čechů nakažených prasečí chřipkou výrazně narostl.
2.	Od čtvrtední bouře pořád na nohách. Lesníci, energetici i železničáři dál odstraňují škody, které vichřice a průtrž napáchaly.	Pobyt Rumunů v pražském kempu zaplatí sbírka. Stav syna jejich krále je stále velmi kritický.	Dvacet tisíc domácností bylo ještě dnes bez elektřiny.
3.	Zklamání z projektu zelených karet. O pobytová a pracovní víza není zájem.	Zemědělská usedlost na Přerovsku lehla popelem. Podle policie tam už po osmé řádil žhář.	Italský premiér zatajil archeologům vzácné památky na svém pozemku.
4.	Sto let od Blériotova letu přes La Manche. Francouzský konstruktér ukázal světu netušené možnosti vzdušné dopravy.		

6.1.2 tabulka: délka headlines

Česká televize	TV Nova	TV Prima
01:05	00:13	00:12

6.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines

moderátorka: *Prasečí chřipka na vzestupu. V Česku jen během tohoto týdne přibylo patnáct nakažených. Ve světě už nemoc zabila osm set lidí.*

Gregory HARTL, mluvčí, Světová zdravotnická organizace: *Šíření viru pokračuje. 160 z 193 členů Světové zdravotnické organizace registruje případy nakažení, takže se blížíme skoro 100 %.*

moderátor: *Státy se už nesnaží infekci bránit. Cenu má podle hygieniků a lékařů jen mírnit její dopady. Aktuální vývoj v úvodní reportáži. Pak další.*

moderátorka: *Od čtvrté bouře pořád na nohách. Lesníci, energetici i železničáři dál odstraňují škody, které vichřice a průtrž napáchaly.*

Radek DRAHNÝ, mluvčí, Správa KRNAP: *Je to roztroušená kalamita, tím pádem i ta likvidace bude náročnější. V každém případě i v současné době je ještě stále riziko napadení kůrovcem.*

moderátor: *Zklamání z projektu zelených karet. O pobytová a pracovní víza není zájem.*

Štěpánka FILIPOVÁ, mluvčí, ministerstvo práce a sociálních věcí: *Od začátku letošního roku o zelenou kartu požádalo 95 cizinců a byla vydána jedna.*

moderátorka: *Sto let od Blériotova letu přes La Manche. Francouzský konstruktér ukázal světu netušené možnosti vzdušné dopravy.*

6.2 hlavní část zpravodajské relace

V sobotu 25.7.2009 nalezneme v Událostech České televize celkem 22 příspěvků [z toho dva přehledy zpráv, s pořadovými čísly (1) a (13)], v Televizních novinách TV Nova 19 příspěvků [včetně dvou přehledů zpráv (1) a (10) a jedné upoutávky na zpravodajský server, v pořadí (19)] a ve Zprávách TV Prima 16 příspěvků [s úvodním přehledem zpráv a upoutávkou na jinou relaci s pořadovým číslem (7)].

6.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
(1) headlines	(1) headlines	(1) headlines
(2) šíření prasečí chřipky		(2) počet Čechů s prasečí chřipkou strmě roste
(3) sčítání škod po silných bouřkách	(3) tisíce domácností jsou po bouřce stále bez proudu	(4) odstraňování poruch po čtvrtéční bouři
(4) farmáři se potýkají s nízkými výkupními cenami		
(5) nulový zájem o zelené karty pro cizince		
(6) policie prověří okolnosti zranění novorozence		
(7) pochod aktivistů proti radaru		
(8) protestní pochod anarchistů		(13) demonstrace anarchistů ve Svitavách
(9) přípravu papežské návštěvy projedná vláda		
(10) sto let od přeletu Blériota přes La Manche	(18) sto let od prvního přeletu kanálu La Manche	
(11) prevence rakoviny děložního čípku		
(12) šumavské louky hostily mezinárodní mistrovství		
(13) přehled následujících	(10) přehled následujících	

zpráv	zpráv	
(14) švýcarští vyšetřovatelé pátrají po původu peněz Romana Janouška		
(15) lidi v Česku se obávají stáří		
(16) hlasitá podpora íránské opozice		
(17) udílení Cen za záchranu světa		
(18) svržený honduraský prezident se na chvíli vrátil do vlasti		
(19) kalifornští zákonodárci schválili drastické škrty v rozpočtu		
(20) romský následník trůnu stále v kritickém stavu	(15) pobyt Rumunů v pražském kempu zaplatí sbírka	
(21) letní filmová škola v Uherském Hradišti		
(22) oživení bleších trhů v Praze		(18) bleší trh v Praze
	(2) konec nelegálnímu obchodu s chráněnými zvířaty	
	(4) proti vedení ČSSD vystoupil i Miloš Zeman	
	(5) Jackson je prý bez nosu, podezřelí jsou patologové	
	(6) žhář řádí na Přerovsku, dnes hořelo už poosmé	
	(7) nakupujeme levněji, kvůli krizi klesly ceny potravin	
	(8) most ve Studénce: zabil osm lidí, dnes už opět stojí	
	(9) unikátní kniha spisovatele	

	Kerouaca měří 43 metrů	
	(11) panenství za miliony, peníze pro nemocnou matku	
	(12) mrtví psi v mrazácích	
	(13) nejméně čtyři lidé zemřeli a dalších jedenáct se zranilo po zřícení mostu v jihozápadní Číně	(17) pádu mostu na jihozápadě čínské provincie S'-čchuan
	(14) dvouletou dívku postřelil v americkém Las Vegas její čtyřletý bratr	
	(16) měsíc po povodních: trosky a prázdná místa po domech	
	(17) střelba na Václavském náměstí	
	(19) upoutávka: web tn.cz	(7) upoutávka: Svět 2009
		(3) nákup luxusních aut pro Vojenskou policii
		(5) podvod nizozemské společnosti
		(6) další skandál Silvia Berlusconiho
		(8) lékáren nonstop v republice ubývá
		(9) auto na svodidlech
		(10) med opět podraží
		(11) novela o připisování plateb na účet bankami
		(12) přívalové deště v Japonsku
		(14) určení opatrovníka proti vaší vůli
		(15) rallye Mongolsko
		(16) Jižní Čechy zaplavila hejna komárů

6.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
34:31	24:39	28:13

6.3 společná témata

V sobotu 25.7.2009 se v hlavním zpravodajském vysílání ČT1, TV Nova a TV Prima objevilo jediné společné téma, a to přetrvávající výpadek elektrického proudu a vyčíslování škod, které způsobily čtvrtěční bouře a prudký vítr. Stanice tak navazují na svá zpravodajství z předchozích dní, čtvrtka 23. a pátku 24. července (viz kapitoly 4.3.1.2 a 5.3.1.2).

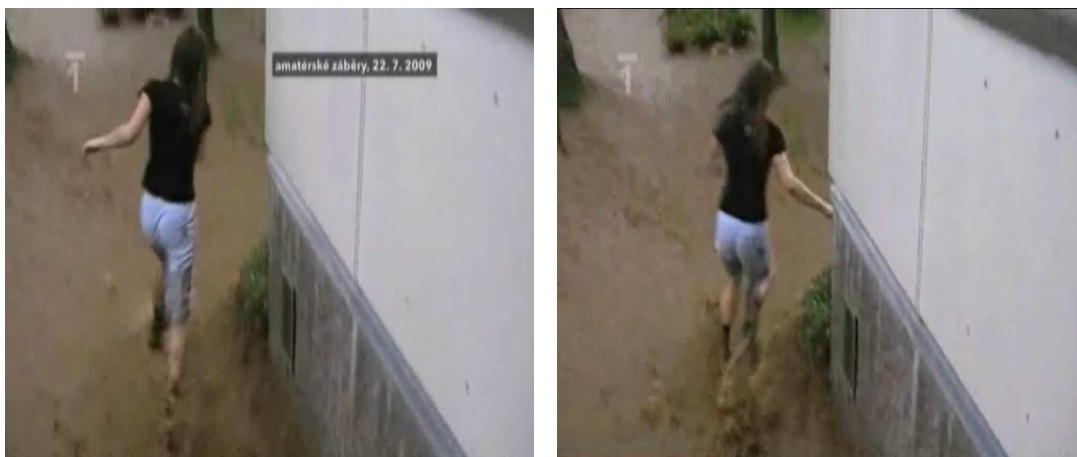
6.3.1 společné téma 1: škody po čtvrtěční bouři

6.3.1.1 tabulka: společné téma 1

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	3	3	4
délka	01:55	03:00	01:29

6.3.1.2 komparace: společné téma 1

Všechny tři televizní stanice zařadily toto téma na začátek svých zpravodajských relací (třetí příspěvky v případě ČT1 a TV Nova a čtvrtý příspěvek v případě TV Prima). Největší prostor věnovala tématu Nova (celkem 3 minuty), část příspěvku ale tvoří živý vstup reportéra z místa, kde byly právě obnoveny dodávky elektrického proudu. Přestože aktuálních záběrů byl jistě dostatek, ČT1 v reportáži užívá ilustračních záběrů, které se objevily už ve čtvrtěčním zpravodajství (srov. obr. 167 a 168).

obr. 167 a 168: Události ČT1 23.7.2009 (vlevo) a 25.7.2009 (vpravo)

Všechny tři stanice na úvod vypočítávají počet obyvatel, kteří jsou stále bez proudu.⁴⁵⁸ Použité výrazové prostředky se liší, ovšem výsledný údaj se ve všech třech reportážích shoduje. Moderátor TV Prima pak zdůrazňuje, ve kterých oblastech je situace nejhorší, v případě ČT1 a TV Nova tuto funkci zastávají ilustrační grafiky (viz obr. 169 a 170).

⁴⁵⁸ ČT1:

moderátor: Ani dva dny po bouřkách a lijácích se Česko úplně nevzpamatovalo. Tisíce lidí jsou pořád bez proudu. [...]

redaktor: [...] Přes dvacet tisíc domácností pořád ještě nesvítí. [...]

Nova:

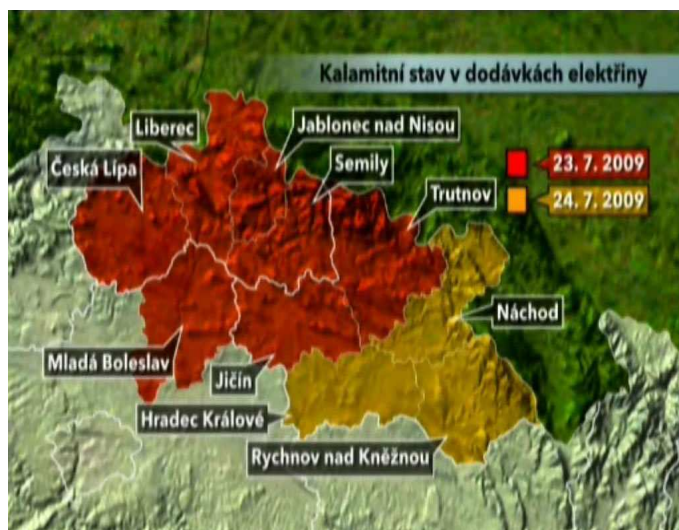
moderátor: Ještě dnes, dva dny po bouřkách, které se přehnaly nad republikou, zůstávají tisíce domácností bez elektřiny.

redaktor: Dvacet tisíc domácností bez proudu. To je údaj, který zveřejnila skupina ČEZ dnes odpoledne. Dvacet tisíc domácností si už od čtvrtka svítí svíčkami. V tom lepším případě si vyrábí proud pomocí agregátu na benzín nebo naftu.

Prima:

moderátor: Po čtvrtečních silných bouřkách doprovázených vichřicí dnes byly pořád desetitisíce domácností bez proudu. Nejhorší situace panovala v severních a východních Čechách. [...]

Soňa HOLINGEROVÁ, mluvčí ČEZ pro severní Čechy: K dnešnímu poledni jsme evidovali už asi zhruba dvacet tisíc odběrných míst bez elektřiny.

obr. 169: Události ČT1 25.7.2009: společné téma 1: ilustrační grafika

obr. 170: Televizní noviny TV Nova 25.7.2009: společné téma 1: ilustrační grafika

Titulek grafiky v reportáži ČT1 (viz obr. 169) uvádí, že grafika zobrazuje místa, kde stále trvá kalamitní stav v dodávkách elektřiny – podle grafiky se jedná o celkem deset okresů, což potvrzují i slova redaktora TV Prima⁴⁵⁹. Reportér ČT1 ovšem uvádí, že kalamitní stav trvá v okresech osmi⁴⁶⁰. I v případě TV Nova⁴⁶¹ jsou údaje nejasné: redaktor sice vypočítává místa, která jsou stále bez proudu, ta se ovšem nekryjí s místy,

⁴⁵⁹ **redaktor:** Přestože energetici dělají, co mohou, zůstává ještě v deseti okresech v platnosti kalamitní stav.

⁴⁶⁰ **redaktor:** [...] Kalamitní stav z pátku pro osmičku okresů dosud neodvolán.

⁴⁶¹ **redaktor:** Přes tuto oblast se bouře přehnala. Bez elektřiny jsou například ještě stále lidé v Nové Vsi, mezi Jilemníci a Rokytníci, nebo v Hostinném.

Šárka BERÁNKOVÁ, mluvčí společnosti ČEZ, Hradec Králové: Kalamitní stav v současné chvíli zatím odvolán nebyl v žádném z uvedených okresů.

redaktor: [...] Kdy bude kalamitní stav odvolán, se dá zatím jen stěží odhadnout a stejně tak i výše škod.

kteřá zobrazuje ilustrační grafika (viz obr. 170). Redaktorovo vyjádření stvrzuje mluvčí společnosti ČEZ, že v žádném z uvedených okresů kalamitní stav zatím odvolán nebyl. Ovšem města, která redaktor vyjmenoval, okresními městy vůbec nejsou. Místa, která ve svých grafikách Česká televize a TV Nova vyznačili, se navíc neshodují (srov. obr. 169 - 170). Česká televize je však mezi stanicemi jediná, která, byť prostřednictvím grafiky, vysvětlí, k čemu se vlastně termín „kalamitní stav“ vztahuje („*kalamitní stav v dodávkách elektřiny*“). Vzhledem k uplynulým událostem by se totiž mohlo jednat také o kalamitní stav v lesích (na který mimochodem Česká televize taktéž upozorňuje⁴⁶²), povodňový kalamitní stav, atp.

Všechny tři stanice taktéž více či méně podrobně popisují práci energetiků snažících se znovu zprovoznit přenosovou soustavu. Zatímco Česká televize se omezuje na stručné konstatování (které spojuje s dalším konstatováním, že železničářům už se provoz obnovit podařilo)⁴⁶³, Nova⁴⁶⁴ a Prima⁴⁶⁵ se podrobněji věnují obtížím, které energetikům práci ztěžovaly. Česká televize⁴⁶⁶ a Nova⁴⁶⁷ pak shodně informují, že práci energetikům komplikuje nepříznivé počasí.

Všechny tři stanice taktéž vyčíslují škody, které extrémní počasí způsobilo. Zatímco ČTI⁴⁶⁸ se zaměřuje na škody, které napáchal silný vítr na stromových porostech,

⁴⁶² **redaktorka:** *Po vichřici zbyla v lesích spousta narušených stromů, které teď hrozí zřícením. Lesníci proto radí, aby lidé sledovali koruny a nakloněné nebo prasklé stromy obcházeli. [...]*

⁴⁶³ **redaktor:** *[...] Zatímco železničáři dva dny po ataku počasí už všechny tahy zprůjezdnil, energetici dál bojují. [...]*

⁴⁶⁴ **redaktor:** *Energetici jsou v práci prakticky od čtvrtčního večera. Ale na mnoha místech, jako například tady ve Svobodě na Úpou, jim práci komplikuje velmi těžký terén. Zlomený strom se tady zamotal do drátů vysokého napětí nad místním údolím. Bez auta s plošinou by s tím energetici nehnuli. Jenže dostat auto do prudkého výseku v lese, bylo velmi obtížné.*

Miroslav SOUČEK, pracovník společnosti ČEZ: *Je to problém, sem se nějakým způsobem sjelo, po laně navijákem. No a nahoru zase ten tím samým způsobem se prostě budeme muset nějak dostat.*

redaktor: *Nakonec se musely dráty vedení přestřihnout. Až to zaklíněný strom uvolnilo. Přesto bude celá Pec pod Sněžkou bez proudu minimálně do dnešní noci.*

⁴⁶⁵ **moderátor:** *[...] Energetici pracují na odstraňování poruch nonstop.*

redaktor: *Lidi jako je paní Zemanová byly hlavně v severní polovině republiky po čtvrtčních bouřkách sta tisíce. V jeden okamžik bylo podle energetiků bez proudu 300 tisíc odběrných míst. Technici s plošinami se tak nezastavili.*

Petr ADAMEC, montér, ČEZ: *Spadnul strom, čtyři pole drátů byly na zemi.*

redaktor: *Na zemi skončil i betonový sloup, bylo nutné dráty prozatímně spojit.*

Pavel KOLÁŘ, montér, ČEZ: *Je to zatím provizorně, aby ty lidi měli proud co nejdřív.*

Jaroslav PROKOP, obyvatel Liberce: *Ted' to před chvilkou chlapi zapli, je to vynikající.*

⁴⁶⁶ **Ladislav KRÍŽ, mluvčí, ČEZ:** *To odstraňování škod je velice komplikované, protože neustále jsou další průtrže mračen, terén je velmi podmáčený.*

⁴⁶⁷ **moderátor:** *Práci jim navíc komplikují další bouřky a silný vítr.*

redaktor: *Navíc opravy energetikům komplikují neustále bouřky a dešťové přeháňky. [...]*

⁴⁶⁸ **moderátor:** *[...] A co víc, lesníci hlásí mnohamilionové škody. [...]*

redaktorka: *[...] Celá čtvrtina stromů, která nevydržela nápor větru, připadá na okolí Jilemnice, Vrchlabí a Dvora Králové. Vichřice tu poničila 50 tisíc metrů krychlových dřeva. Tří- až pětimilionovou ztrátu hlásí Krkonošský národní park. Vítr tu zpusťošil na 8 tisíc metrů krychlových dřeva.*

Nova⁴⁶⁹ a Prima⁴⁷⁰ akcentují ztráty, které způsobily přerušené dodávky elektřiny v domácnostech. Nova a Prima také shodně upozorňují, že úplné zprovoznění přenosové soustavy ještě nějakou dobu potrvá.⁴⁷¹ V souvislosti se škodami po bouřkách tematizuje ČT1 ještě ztráty, které počasí způsobilo zemědělcům⁴⁷². Tato tematizace se následně přesouvá až do dalšího příspěvku, který se věnuje stížnostem zemědělců na nízké výkupní ceny některých plodin. TV Nova zase zakončuje reportáž živým vstupem redaktora, který se nachází v jedné z obcí, kde elektřina nefungovala po několik dní. Redaktor však ve svém vyjádření nepřinese žádné informace, které by už dříve nezazněli v reportáži (energetici spravovali poškozené vedení, výpadek proudu způsobil škody na potravinách, opravy rozvodné sítě stále pokračují).⁴⁷³

Radek DRAHNÝ, mluvčí, Správa KRNP: *Je to roztroušená kalamita, tím pádem i ta likvidace bude náročnější. V každém případě i v současné době je ještě stále riziko napadení kůrovcem.*

[...]

redaktor: *A další příběh stromu odjinud. Chráněná, víc než dvousetletá lípa v Dolní Krupě na Mladoboleslavku už není. Po bílé smrti, jak místní popisují čtvrteční bouři, skončila naražená do kostela a museli ji odstranit hasiči.*

Lukáš NEDVĚD, pověřený řízením obce Dolní Krupá /ČSSD/: *Rozřeže se, protože nic jiného se nedá dělat. Byla tady řada lidí jak z obce, tak i z okolí, berou ji jako památný strom. Mají k ní takový možná i citový vztah.*

redaktor: *Lidé jsou nešťastní. Bez proudu jim vytekly mrazáky a lednice, kazí se potraviny. A škody jim nikdo nenahradí.*

Kristýna ŠIMONKOVÁ, obyvatelka Nové Vsi na Liberecku: *Nevím, kdo mi to zaplatí, protože mám sto kilo masa, jo, v jednom mražáku, v druhým mražáku.*

Michal KURIMSKÝ, obyvatel Nové Vsi na Liberecku: *Jsmo si půjčili centrálu, abysme měli aspoň na ty mražáky a na lednici prostě elektriku.*

Jiří ŠOLC, majitel hospody, Pec pod Sněžkou: *Jsmo o svíčkách, snad jste to na vlastní oči viděli, včera nám vytekly veškerý lednice.*

moderátor: *[...] Přerušení dodávky komplikují lidem čím dál víc život.*

redaktor: *Helena Zemanová bydlí na kraji Liberce. Tři dny byla bez elektřiny, žárovky tak nahradily svíčky a petrolejka. Potraviny z ledničky putovaly do sklepa.*

Helena ZEMANOVÁ, obyvatelka Liberce: *Všechno na zem, abysme to měli ve studenu, co vydrží aspoň ty tři dny.*

redaktor: *A co horšího. Kvůli tomu, že nešel proud, až do této chvíle netekla Zemanovým ani voda.*

Helena ZEMANOVÁ, obyvatelka Liberce: *Jéžíšmarjá, tak voda už bude.*

redaktor: *Distribuční společnosti už přišly s prvními odhady škod po čtvrteční bouři, určitě se vyšplhají do desítek milionů korun. [...]*

Nova: moderátorka: *Energetici jsou od té doby v pohotovosti. I přesto se ale stále nedaří plně dodávku elektřiny obnovit.*

Prima: redaktor: *[...] Podle energetiků by už dnes večer měla svítit drtivá většina domácností. Odstraňování poruch na vedení elektrického napětí se ale přesto na některých místech protáhne až do zítřka.*

moderátor: *[...] zemědělci tvrdí, že vichřice sklídila za ně.*

redaktor: *Bilancují už také zemědělci. To, co chtěli sami sklízet, za ně udělalo počasí. Příklad z Vysočiny. Srovnejte řepku, jak má vypadat a jak po řádění živlu vypadá. Součty ještě agrárníci nemají. Nejpoškozenější komodity už ale spočítali. Obiloviny, brambory, mák, kukuřice.*

moderátor: *Tak a v jedné obci, ve které také elektřina přestala jít už ve čtvrtek, v Dřísech u Staré Boleslavi, je i Michal Kratochvíl. Michale, tak už tam elektřina jde?*

redaktor (živý vstup): *Dobrá večer. Tak pro obyvatele Dřís už mám dobrou zprávu. Tady už elektrický proud jde. Ale to zhruba jenom 60 minut. To je také doba, od kdy, kdy odsud odjeli energetici. Spravovali toto elektrické vedení. Je na něm ještě velmi dobře patrné, kde jsou dráty pospojovány. Teď sice už normálně visí ve vzduchu, ale před dvěma hodinami byly dole, a to od čtvrtka, kdy se touto vesnicí*

7 DEN SEDMÝ: NEDĚLE 26.7.2009

7.1 headlines

V neděli 26.7.2009 tvoří headlines České televize celkem čtyři různá témata, headlines TV Nova a TV Prima pak shodně témata tři.

Ani jedno z témat, které jednotlivé televize do headlines zařadily, se však neobjevuje na všech třech stanicích zároveň, není tématem společným.

7.1.1 tabulka: tematická struktura headlines

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
1.	Policie se s Ministerstvem dopravy pořád neumí domluvit, od jaké hodnoty naměřeného alkoholu trestat řidiče. Stovky případů s nízkou hladinou správních úřadů nakonec odloží.	Zahradní sekačka zranila další dítě, ve Veltrusech přišel dvouletý chlapec o část nohy.	V Česku se vážně zranily další dvě děti.
2.	Tři dny po větrné smršti. Stovky domácností ve východních Čechách zůstávají bez proudu. Na Vysočině pořád platí zákaz vstupu do lesů.	Francouzský prezident Nicolas Sarkozy je v nemocnici. Udělalo se mu špatně při běhání.	Jižní Evropu zachvátila vlna veder a silné požáry.
3.	Nový člen elitního klubu mocností s jadernými ponorkami. Jako šestá v pořadí přistoupila Indie.	S mnoha myšlenkami Vyšehradské výzvy souhlasím, vzkázal Jiří Paroubek z dovolené.	Ceny benzínu klesají, víc už to ale zřejmě nebude.
4.	Pokračování největší černé		

prohmla vichřice. Lidé tak byli tři dny bez proudu. A já když jsem s nimi mluvil ještě dnes odpoledne, kdy proud nešel, tak mi říkali, že si zažívají skutečně peklo. Nefungovala jim voda, například všechno jídlo, co měli v lednicích, v mrazácích, museli vyhodit. Také jsem mluvil před malou chvilkou s energetikami, a ti mi potvrdili, že skutečně ty opravy pokračují, jsou posíleny všechny ty směny, ale přednost v tuto chvíli stále ještě má ta hlavní přenosová souprava, velmi vysokého napětí.

stavby v Česku. I bez potřebných povolení dál roste logistické centrum v Pardubicích za 800 milionů.		
--	--	--

7.1.2 tabulka: délka headlines

Česká televize	TV Nova	TV Prima
00:55	00:14	00:12

7.1.3 transkript: Česká televize: úplné znění headlines

moderátor: *Policie se s Ministerstvem dopravy pořád neumí domluvit, od jaké hodnoty naměřeného alkoholu trestat řidiče. Stovky případů s nízkou hladinou správní úřady nakonec odloží.*

Karel HANZELKA, mluvčí, Ministerstvo dopravy: *Respektujeme tu dosavadní soudní znaleckou praxi, kdy hladiny do 0,2 promile jsou označovány jako neprůkazné.*

Leoš TRŽIL, ředitel dopravní policie: *Policie se bude zabývat každým alkoholem.*

moderátorka: *První téma znáte. Tady je přehled dalších.*

moderátor: *3 dny po větrné smršti. Stovky domácností ve východních Čechách zůstávají bez proudu. Na Vysočině pořád platí zákaz vstupu do lesů.*

Jan ŠTEFÁČEK, starosta Přibyslavi /SNK/: *Stále ještě hrozí vývraty stromů, výmoly a tak dále, pařezy se hýbou.*

moderátorka: *Nový člen elitního klubu mocností s jadernými ponorkami. Jako šestá v pořadí přistoupila Indie.*

Alexandr KREJČÍŘ, náměstek primátora Pardubic /ODS/: *Pane Dědku, myslíte si, že tady ta stavba je zastavená, nebo ne?*

moderátor: *Pokračování největší černé stavby v Česku. I bez potřebných povolení dál roste logistické centrum v Pardubicích za 800 milionů.*

7.2 hlavní část zpravodajské relace

V neděli 26.7.2009 obsahovaly Události České televize celkem 23 příspěvků [z toho dva přehledy zpráv v pořadí (1) a (15) a dvě upoutávky na jiné relace v pořadí (6) a (11)]. Televizní noviny TV Nova čítaly celkem 19 příspěvků [včetně dvou přehledů zpráv s pořadovým číslem (1) a (11)] a Zprávy TV Prima celkem 17 příspěvků (s jedním úvodním přehledem zpráv).

7.2.1 tabulka: tematická struktura hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
(1) headlines	(1) headlines	(1) headlines
(2) v trestání alkoholu za volantem dál panuje zmatek		
(3) odklizení škod po vichřici	(6) domácností jsou stále bez elektřiny	
(4) množí se případy dětí poraněných sekačkami	(3) sekačka vzala chlapci nohu, řídila jeho malá sestra	(6) stále přibývá úrazů dětí
(5) Indii přibyla do výzbroje atomová ponorka Arihant		
(6) upoutávka: internetové zpravodajství ČT 24		
(7) největší černá stavba v Česku		
(8) Ministerstvo práce požaduje finanční pomoc pro nezaměstnané		
(9) noční akce neonacistů v Plzni	(18) policisté sledovali akci autonomních nacionalistů	(7) policie zatkla dva hudebníky
(10) stát chce změnit způsob hnojení u potoků		
(11) upoutávka: pořad Večer na téma o absurdních předlistopadových zákazech		

(12) nedostatek dětských praktických lékařů		(2) v Česku ubývá lékařů
(13) Retrodesign zažívá novou slávu		
(14) 17. ročník Benátské noci		
(15) přehled následujících zpráv	(11) přehled následujících zpráv	
(16) nejnovější trendy v léčbě rakoviny		
(17) brněnský motorkářský víkend		
(18) Sarah Palinová končí ve funkci aljašské guvernérky		
(19) íránská ambice vlastnit jadernou zbraň je podle Clintonové marná		
(20) setkání skotských rodinných klanů		(14) setkání Skotů v Edinburghu
(21) jih Evropy dál spalují požáry	(13) jih Evropy sužují požáry	(10) Jižní Evropu zachvátily požáry a vedra
(22) zánik barokního zámku v Ropici		
(23) životopisný film Bronson		
	(2) další internetový podvod: podezřele levná elektronika	
	(4) reakce Jiřího Paroubka na Vyšehradskou výzvu	
	(5) Elysejský palác utrácí zbytečně desetitisíce za luxus	
	(7) z atrakce vypadl mladík	
	(8) štosy papírů z poslaneckých lavic ještě dlouho nezmizí	
	(9) pilotka nezvládla přistávání	
	(10) žabí kvákání ruší noční	

	klid, obyvatelé sepsali petici	
	(12) utrhl se kus břehu, záchranáři vytáhli z moře čtyřicet lidí	
	(14) zřízení stavby rychlodráhy v Soulu	
	(15) zaklíněná velryba na výletní lodi	
	(16) odhalení praktiky na PAČR	
	(17) jeli z diskotéky, skončili v nemocnici	(9) dopravní nehoda u Karlových Varů
	(19) snoubenci se protančili k oltáři	
		(3) zveřejňování nepoctivých obchodníků s potravinami
		(4) bezpečnost při koupání ve volné přírodě
		(5) ceny pohonných hmot klesly
		(8) štěnice v bytě
		(11) zemědělci začali rozprodávat stáda krav
		(12) absurdní situace obyvatel domu v Semilech
		(13) přibývá otrav houbami
		(15) rychlé jízdy taxikářů
		(16) Nicolas Sarkozy je v nemocnici
		(17) finanční krize zasáhla i knihovny

7.2.2 tabulka: délka hlavní části zpravodajské relace

Česká televize	TV Nova	TV Prima
31:03	24:00	27:45

7.3 společná témata

V nedělním (26.7.2009) zpravodajství nalezneme napříč všemi sledovanými stanicemi tři společná témata: (1) množící se úrazy dětí způsobené sekačkami, (2) policejní zásah proti akci Autonomních nacionalistů v Plzni a (3) požáry v Jižní Evropě. Téma zásahu proti nacionalistické akci je ve zpravodajství nové, v případě zbylých dvou témat navazují stanice na svá zpravodajství ze čtvrtka 23.7.2009 (srov. tabulku v kap. 4.2.1) a pátku 24.7.2009 (srov. kap. 5.3.2.2).

7.3.1 společné téma 1: úrazy dětí způsobené sekačkami

7.3.1.1 tabulka: společné téma 1

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	4	3	6
délka	01:31	02:26	02:02

7.3.1.2 komparace: společné téma 1

V případě prvního společného tématu navazují TV Nova a TV Prima na svá zpravodajství ze čtvrtka 23.7.2009 (srov. tabulku v kap. 4.2.1), ve kterých informovaly o chlapci z Přerovska, kterému sekačka na trávu amputovala ruku, aktuální nehodu z Mělnicka proto tematizují v již zavedeném kontextu.⁴⁷⁴ TV Nova připomíná

⁴⁷⁴ **Nova:**

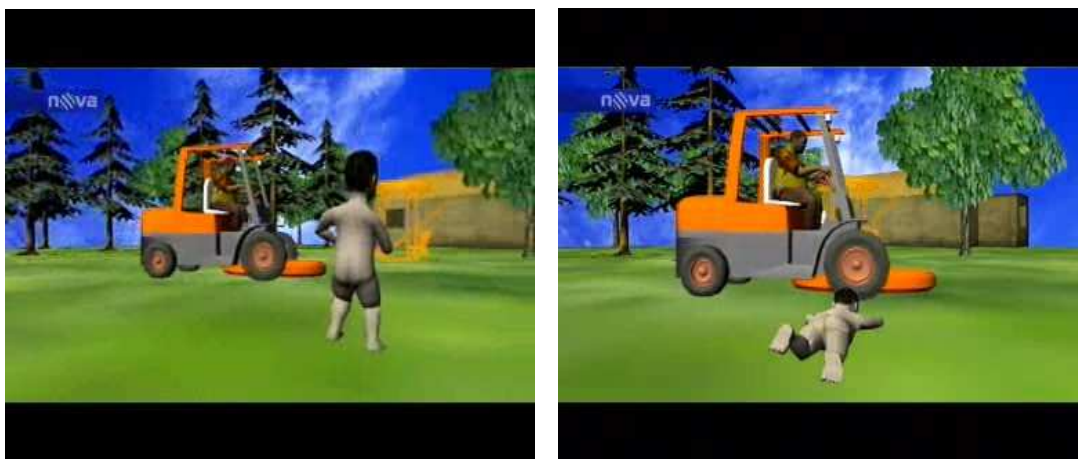
moderátorka: *Dnes dopoledne vážně zranila zahradní sekačka další malé dítě. Je to už podruhé během jednoho týdne, co vám o podobném neštěstí říkáme.*

moderátorka: *Připomeňme, že první podobný případ se stal ve čtvrtek na Přerovsku. Tam přišel o ruku tříletý chlapeček.*

redaktor: *[...] Je to přitom pár dní, co se podobná tragédie stála v Závištní Lhotě na Přerovsku. Tříletý chlapec přišel o ruku, když ho přejela sekačka řízená jeho vlastním otcem.*

Jan WEINBERG, ZSS Olomouckého kraje: *Zranění byla jednak ztrátová, a jednak devastující.*

přerovský případ také prostřednictvím grafiky, která ilustruje průběh nehody (viz obr. 171 a 172) pro diváky, kteří si neumějí představit sekačku a tříleté dítě. Nutno však dodat, že zmíněná grafika přerovský případ spíše znejasňuje, neboť otce dítěte zobrazuje nikoli jako vedoucího sekačku, ale jako řídícího zahradní traktor. Na ČT1 je naopak téma úrazů dětí způsobených sekačkami nové, v reportáži je proto přerovskému případu věnován větší prostor.⁴⁷⁵

obr. 171 a 172: Televizní noviny TV Nova 26.7.2009: společné téma 1: vývoj ilustrační grafiky

Všechny tři stanice však shodně akcentují, že v nehodě na Mělnicku figurovala pětiletá sestra zraněného chlapce, která v době nehody sekačku obsluhovala.⁴⁷⁶ Zatímco ale podle ČT1 byla na vině „chvilková nepozornost rodičů“, podle TV Prima sekačku pětileté dceři otec dětí „půjčil“.⁴⁷⁷ Všechny tři stanice taktéž přinášejí aktuální záběry

Prima:

redaktor: Už ve čtvrtek jsme vás informovali o případu z Přerovska. Žací stroj amputoval dítěti ruku, nezachránili ji lékaři ani po patnácti hodinové operaci. [...]

⁴⁷⁵ **moderátor:** [...] Tento týden už jde o druhý případ. Na Přerovsku amputovala motorová sekačka ruku tříletému chlapci.

redaktorka: Podobně tragický příběh si tento týden prožila už jedna rodina. V Záběštní Lhotě na Přerovsku. Motorová sekačka zranila tříletého chlapce. Pravou ruku mu lékaři museli amputovat. Těžce zraněné má také obě nohy. [...]

⁴⁷⁶ **ČT1: moderátor:** Dvouletý chlapec z Veltrus na Mělnicku přišel o nohu, když vběhl pod zahradní sekačku. Obsluhovala ji jeho pětiletá sestra. Druhou zraněnou nohu se lékařům podařilo zachránit. [...]

Nova: moderátor: Tentokrát přišel ve Veltrusech na Mělnicku o nohu dvouletý chlapeček. Sekačku přitom řídila jeho pětiletá sestra.

Prima: moderátor: Série vážných zranění dětí, která se stala v tomto týdnu, nekončí. Ve Veltrusech na Mělnicku dnes zahradní sekačka vážně zranila dvouletého chlapce a to ve chvíli, kdy ji řídila jeho pětiletá sestra. Lékaři museli chlapci amputovat nožičku. [...]

⁴⁷⁷ **ČT1: redaktorka:** Stačila chvilka nepozornosti rodičů na zahradě domu ve Veltrusech a za sekačku se postavila pětiletá dcera. V tu chvíli jí ale do cesty vběhl dvouletý bratr.

z místa nehody, přičemž v případě TV Nova a TV Prima jejich aktuálnost zdůrazňují redaktoři, kteří kupř. poukazují na to, že chlapce zranila právě „tato motorová sekačka“ resp. „támhleťa sekačka na trávu“ (srov. obr. 173 a 174), čímž z nehody implicitně obviňují právě sekačku.⁴⁷⁸

obr. 173 a 174: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Zprávy TV Prima (vpravo)
26.7.2009: společné téma I: „tato“ sekačka

Všechny tři stanice také uvádějí vyjádření mluvčí záchrané služby, která popisuje (v případě TV Nova velmi naturalisticky) chlapcova zranění a průběh záchranné akce.⁴⁷⁹ Česká televize a TV Nova tematizaci dále rozvíjí směrem k následkům nehody: ČT1⁴⁸⁰ uvádí vyjádření mluvčí nemocnice, kam byl chlapec převezen; TV Nova⁴⁸¹

Prima: redaktor: *Bylo krátce po 11 hodině dopoledne, když majitel tohoto domu sekal s támhleťou sekačkou trávu na zahradě. Pak ji na chvíli půjčil pětileté dceři. Když se vzdálil začal obrovský křik. Do sekačky se zapletl její dvouletý bratr.*

⁴⁷⁸ **redaktor:** *Pro rodinu z Veltrus to bylo normální dopoledne. Pak se ale stalo neštěstí, které je navždy poznamenaná. Teprve dvouletý chlapec spadl pod tuto motorovou sekačku.*

Prima: redaktor: *Bylo krátce po 11 hodině dopoledne, když majitel tohoto domu sekal s támhleťou sekačkou trávu na zahradě. Pak ji na chvíli půjčil pětileté dceři. Když se vzdálil začal obrovský křik. Do sekačky se zapletl její dvouletý bratr.*

⁴⁷⁹ **ČT1: Tereza JANEČKOVÁ, mluvčí ZZS Středočeského kraje:** *Chlapec utrpěl amputaci dolní končetiny v oblasti kotníku. Na druhé končetině měl sečné poranění. Záchranáři stavili krvácení.*

Nova:

redaktor: *Šokovaní rodiče hned zavolali záchranku. Zatímco jim dispečerka radila, jak chlapci poskytnout první pomoc, vyrazily do Veltrus sanitky a vrtulník.*

Tereza JANEČKOVÁ, mluvčí ZZS Středočeského kraje: *Utrpěl amputaci dolní končetiny a na druhé nožičce měl sečnou ránu až ke kosti. [...] Záchranáři chlapce ošetřili, zastavili krvácení, zajistili mu dýchací cesty, zajistili a ledovali amputát.*

Prima: Tereza JANEČKOVÁ, mluvčí ZZS Středočeského kraje: *Dispečerky na lince 155 do příjezdu sanitního vozu na místo instruovaly rodinu, jak má poskytnout první pomoc, jak má zastavit krvácení a zaškrtnit končetinu. A taky jak má zajistit amputát a ledovat jej, aby jen mohli záchranáři transportovat do nemocnice společně s pacientem.*

⁴⁸⁰ **redaktorka:** *Vrtulník chlapce dopravil do pražské motolské nemocnice rovnou na operační sál. Tam se mu lékaři snažili nohu zachránit.*

dokonce připravuje živý vstup, ve kterém reportér stojící před nemocnicí popisuje detaily operace a následky zranění. Na všech třech stanicích se taktéž objeví vyjádření mluvčího středočeské policie, který v reportážích ČT1 a TV Prima uvádí, že policie případ klasifikovala jako ublížení na zdraví z nedbalosti (v reportáži TV Nova na tuto skutečnost upozorňuje reportér)⁴⁸². Nova a Prima následně tematizují výši trestu pro rodiče. Zatímco TV Prima konstatuje trest dvou let odnětí svobody, reportér TV Nova filosofuje, že nehledě na výši případného trestu jsou v každém případě otcové obou zraněných dětí (z Přerovska i Mělnicka) již „postiženi tím nejhorším trestem“. ČT1 zase přidává varování před nebezpečím sekaček, které potvrzuje zástupce firmy obchodující se zahradními potřebami, jejíž název se objeví v titulku.⁴⁸³ Tuto skutečnost je možné chápat dvěma způsoby: buď se jedná o reklamu, nebo byla alespoň jedna ze sekaček, které dětem zranění způsobily, produktem této firmy, a zástupce společnosti se ex-post snaží „vinu“ na nehodách svěst na své zákazníky.

Česká televize a TV Nova tematizaci případů dále rozšiřují o důležité rady, jak v podobných případech postupovat, moderátorka TV Nova přitom odkazuje na zpravodajský server tn.cz a vybírá největší „zajímavosti“, které tam diváci najdou

Eva JURINOVÁ, mluvčí, Fakultní nemocnice v Motole: *Na záchranu už bylo pozdě přes rozsáhlé poranění. Lékařům se ale podařilo zachránit levou nohu.*

⁴⁸¹ **redaktor:** *Vrtulník pak chlapce přepravil do motolské nemocnice. [...]*

moderátorka: *V reportáži už zaznělo, že chlapečka z Veltrus přepravil vrtulník do pražské nemocnice v Motole. Právě tam je kolega Ondřej Špalek, Ondro, lékaři se dnes odpoledne snažili chlapci zachránit druhou nohu. Víš už, jestli se jim to podařilo?*

redaktor: *Ta operace byla velmi náročná a trvala několik hodin. Nakonec ale dopadla úspěšně a levou nohu se podařilo celou zachránit, i když ta zranění byla velmi vážná. S pravou už bohužel nic dělat nešlo a zůstane od kotníku dolů amputovaná. Chlapec je teď v péči specialistů. Napojen na přístroje. Nicméně je mimo ohrožení života. Jak dlouho ale zůstane tady v nemocnici, si zatím lékaři netroufají odhadnout.*

⁴⁸² **ČT1: Jakub VINČÁLEK, mluvčí Policie ČR, Středočeský kraj:** *Policie tento případ vyšetřuje pro podezření ublížení na zdraví z nedbalosti s těžkou újmou na zdraví.*

Nova:

redaktor: *[...] Policie hned začala vyšetřovat, jak k neštěstí vlastně došlo. Odpoledne bylo jasno.*

Jakub VINČÁLEK, mluvčí středočeské policejní správy: *Mohu potvrdit, že v kritickou dobu motorovou sekačku řídila pětiletá sestra.*

redaktor: *Nešťastný otec jí zřejmě nebezpečný stroj sám půjčil. [...] Oba případy už policie vyšetřuje jako ublížení na zdraví z nedbalosti. Jestli bude někdo obviněn, není jasné. I kdyby však bylo zřejmé, že otcové obou dětí za neštěstí mohou, už teď jsou postiženi tím nejhorším trestem.*

Prima:

redaktor: *Rodiče dítěte jsou psychicky na dně, policistům vysvětlovali, jak k tragédii došlo.*

Jakub VINČÁLEK, mluvčí středočeské policie: *Policie tento případ vyšetřuje pro podezření z ublížení na zdraví z nedbalosti s těžkou újmou na zdraví. Sazba je odnětí svobody až na dva roky.*

⁴⁸³ **redaktorka:** *[...] Lékaři i prodejci sekaček vyzývají k opatrnosti a dodržování bezpečnosti práce.*

Martin MIKA, manažer prodeje, Mountfield: *Děti se v žádném případě nesmí pohybovat v prostoru těžkých strojů. A jestliže někde se pohybuje dítě, tak přestat sekat a pokračovat potom.*

(např. že „prst lze přišít i po osmnácti hodinách“).⁴⁸⁴ Prima zase na závěr reportáže upozorňuje, že rodiče by si měly na své děti o prázdninách dávat obzvláště pozor.⁴⁸⁵

Prima posunuje tematizaci jiným směrem, když zmiňuje další dva případy, které se (pravděpodobně) také odehrály během neděle 26.7.⁴⁸⁶ Větší prostor věnuje nehodě, která se odehrála v Ivančicích, při které mladý muž vypadl z pouťové atrakce. Tuto událost tematizuje i TV Nova, ovšem v rámci samostatné reportáže (viz tabulku v kap. 7.2.1, příspěvek sedmý). Na závěr reportáže pak TV Prima zmiňuje případ smrtelné nehody chlapce, kterého srazilo auto, a podobně jako TV Nova v případě sekaček přidává ilustrační grafiku pro diváky, kteří se nedokáží dostatečně živě představit, jak velké terénní vozidlo sráží malé dítě (viz obr. 175 a 176). Začlenění těchto dvou případů do tematického rámce úrazů dětí způsobených sekačkami je však poněkud pochybné, vzhledem k tomu, že všechny čtyři případy (úrazy dětí sekačkami na Přerovsku a Mělnicku, nehoda na pouti v Ivančicích a blíže nespecifikovaná autonehoda) mají pravděpodobně společný pouze fakt, že šlo o nehody.

⁴⁸⁴ **ČT1: redaktorka:** *A pokud už k neštěstí dojde, záchranáři radí: nejdůležitější je zastavit krvácení, useknutý prst či končetinu zabalit do sterilního igelitového sáčku a obložit ledem.*

Nova: moderátorka: *Já ještě doplním, že na našem webu tn.cz najdete rady, jak ošetřit tak závažné zranění před příjezdem záchranářů, nebo například, že prst lze přišít i po osmnácti hodinách.*

⁴⁸⁵ **redaktor:** [...] *Policie znovu upozorňuje - na děti by rodiče měli o prázdninách dávat obzvlášť dobrý pozor.*

⁴⁸⁶ **moderátor:** [...] *Další neštěstí se stalo v Ivančicích u Brna. Během pouti tam z jedné z atrakcí spadl chlapec a je ve vážném stavu.*

redaktor: *I tady v Ivančicích na Brněnsku se málem stala tragédie. Mladý muž totiž vypadl z této rozjeté atrakce.*

svědek: *Jak se toto točilo, tak z toho začal pomaličku vypadávat. Prvně se mu začali motat nohy, potom začalo tělo, potom z toho vypadl celej a vlastně, jak už ležel bez toho zajištění, tak ho to vlastně odhodilo.*

redaktor: *Mladík spadl z šestimetrové výšky přímo na hlavu. Podle provozovatele atrakce ale prý nedodržel všechny bezpečnostní pokyny.*

provozovatelka atrakce: *Ano, dělal neplechu. Máme na to svědky prostě.*

redaktor: *Pro mladíka musel dokonce přiletět vrtulník. S vážnými zraněními leží v brněnské nemocnici a bojuje o život.*

redaktor: [...] *Pomoci už nebyla ani chlapci, v ten samý den na poslední chvíli skočil pod kola projíždějícímu autu. [...]*

obr. 175 a 176: Zprávy TV Prima 26.7.2009: společné téma 1: vývoj ilustrační grafiky

7.3.2 společné téma 2: akce Autonomních nacionalistů

7.3.2.1 tabulka: společné téma 2

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	9	18	7
délka	00:14	00:23	00:22

7.3.2.2 komparace: společné téma 2

Všechny tři televizní stanice se formou krátké zprávy čtené moderátorem věnují „akci“, která se v noci na neděli odehrála v Plzni. To jsou ovšem jediné dvě ze tří informací, které se v příspěvcích těchto stanic shodují.

Všechny tři stanice taktéž shodně uvádějí, že na „akci“ policie zatkla dva její účastníky, členy hudební skupiny.⁴⁸⁷ Česká televize ovšem udává, že jeden ze zadržených byl obviněn, TV Nova že byl v jeho případě podán „podnět k návrhu na vzetí do vazby“. ČT1 a TV Nova se pak shodují i v počtu účastníků „akce“.⁴⁸⁸

⁴⁸⁷ **ČT1: moderátor:** Zadržením dvou hudebníků skončila noční akce neonacistů v Plzni. [...]

[policie] Jednoho ze zadržených taky obvinila.

Nova: moderátor: [...] Dva členové hudební skupiny jsou teď podezřelí ze spáchání trestného činu.

Na asi třicetiletého zpěváka už byl podán podnět k návrhu na vzetí do vazby. [...]

Prima: moderátor: [...] Při prohlídce restaurace zjistili, že tam probíhá koncert, který ukončili a zatkli dva hudebníky.

⁴⁸⁸ **ČT1: moderátor:** [...] V jedné z tavních restaurací se jich sešlo asi padesát. [...]

Nova: moderátor: Dva extremisty zadržela a padesát jich zkontrolovala policie na Plzeňsku. [...]

Podle ČT1 se v Plzni jednalo o „akci“ *neonacistů*, podle TV Nova o „akci“ *autonomních nacionalistů* (přičemž není zcela zřejmé, že se jedná o název hnutí), kteří slavili blíže nespecifikované výročí založení, jediná TV Prima pak objasní, že šlo o oslavu prvního výročí založení plzeňské pobočky hnutí Autonomních nacionalistů.⁴⁸⁹ TV Prima přidává perličku, že se „akce“ konala v sousedství policejního ředitelství.⁴⁹⁰ Na jednotlivých stanicích se liší také informace, proč vlastně byli zmíněné dvě osoby zadrženy. Podle TV Prima to bylo kvůli propagaci nacismu, podle ČT1 zazněla píseň oslavující radikální hnutí národní odpor a podle TV Nova zazněla píseň oslavující Adolfa Hitlera.⁴⁹¹

Ze sémantického hlediska je zajímavé, jaká označující jednotlivé televizní stanice pro účastníky plzeňské „akce“ používají. Podle ČT1 se jedná o „*neonacisty*“, podle TV Nova o „*extremisty*“, jediná TV Prima zůstává relativně korektní, když používá označení „*účastníci oslav*“. Česká televize a TV Nova použitím výše uvedených označujících zcela explicitně vytvářejí van Dijkovskou polarizaci My versus Oni (van Dijk 2005), kdy My jsme slušní, pořádaní a konformní občané a Oni jsou neonacisté a extremisté.⁴⁹²

Jednotlivé příspěvky, byť velmi krátké, se liší i z hlediska formálního. Televize Nova jako jediná přináší aktuální záběry z místa probíhající policejní akce, tedy v případě, že autorům příspěvku divák aktuálnost záběrů bude věřit, přičemž se spolehne na to, že záběry nejsou označeny titulkem „ilustrační“ či „archivní“ (viz obr. 177 a 178). TV Prima krom záběrů archivních uvádí i záběry z místa akce, evidentně však pořízené až v průběhu neděle (je světlo, dveře restaurace jsou zakryté mříží; srov. s obr. 178), výpovědní hodnota takových záběrů je tedy snadno zpochybnitelná a lze je označit spíše jako ilustrační (viz obr. 179 - 180). Česká televize pak vysílá pouze záběry ilustrační,

⁴⁸⁹ **ČT1: moderátor:** *Zadržením dvou hudebníků skončila noční akce neonacistů v Plzni. [...]*
Nova: moderátor: *Dva extremisty zadržela a padesát jich zkontrolovala policie na Plzeňsku. Po akci autonomních nacionalistů. [...]* *Autonomní nacionalisté v restauraci slavili první výročí založení.*
Prima: moderátor: *Policie zatkla dva účastníky oslav prvního výročí založení plzeňské pobočky Autonomních nacionalistů. [...]*

⁴⁹⁰ **moderátor:** *[...] Akce se konala v plzeňské restauraci v noci na dnešek. Paradoxně v těsném sousedství západočeského policejního ředitelství. Policisté akci monitorovali. [...]*

⁴⁹¹ **ČT1: moderátor:** *[...] Když při vystoupení kapely zazněla píseň oslavující radikální hnutí Národní odpor, policie zasáhla. [...]*

Nova: moderátor: *[...] Do jedné z restaurací vtrhla poté, co tam zazněla píseň oslavující Adolfa Hitlera. [...]*

Prima: moderátor: *[...] Jsou podezřelí z propagace nacismu. [...]*

⁴⁹² Více o nastolování polarizací v hlavních zpravodajských relacích České televize, TV Nova a TV Prima viz Janatová – Sedláček: *Konstrukce mediálního diskursu o radaru.*

které stejně jako ilustrační záběry vysílané Primou (viz obr. 181 – 182) mohly být pořízeny kupříkladu po skončení jakéhokoli fotbalového utkání (viz obr. 183 - 184).

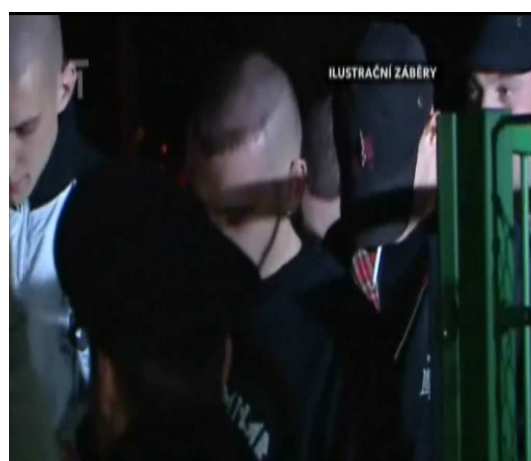
obr. 177 a 178: Televizní noviny TV Nova 26.7.2009: společné téma 2: záběry z plzeňské akce Autonomních nacionalistů

obr. 179 a 180: Zprávy TV Prima 26.7.2009: společné téma 2: „aktuální“ záběry z místa akce den poté

obr. 181 a 182: Zprávy TV Prima 26.7.2009: společné téma 2: archivní záběry

obr. 183 a 184: Události ČT1 26.7.2009: společné téma 2: ilustrační záběry

7.3.3 společné téma 3: požáry v Jižní Evropě

7.3.3.1 tabulka: společné téma 3

	Česká televize	TV Nova	TV Prima
pořadí	21	13	10
délka	00:13	00:26	01:39

7.3.3.2 komparace: společné téma 3

Z formálního hlediska je signifikantní již délka a umístění příspěvků do tematického rámce zpravodajských relací. Největší důležitost přikládá tématu TV Prima, která jej

zařadila jako desáté z celkových sedmnácti, věnovala mu 1 minutu a 39 vteřin zpravodajského času a připravila klasickou reportáž s využitím agenturních záběrů. Následuje TV Nova, která příspěvek o délce 26 vteřin zařadila jako třináctý z devatenácti, přičemž krátkou zprávu čtenou moderátorkou doplnily informace čtené redaktorem a agenturní záběry. Nejméně času věnovala krátké zprávě čtené moderátorkou Česká televize (13 vteřin), která příspěvek zařadila jako jedndvacátý z celkového počtu dvacet tři.

Všechny tři stanice, jak už bylo popsáno výše, navazují na své čtvrteční a páteční zpravodajství, na čemž staví i úvodní věty příspěvků České televize a TV Nova.⁴⁹³ Všechny tři stanice taktéž vypočítávají jednotlivá místa, kde se požáry vyskytly.⁴⁹⁴ Nejúplnější výčet (vzhledem k délce příspěvku) pochopitelně nabízí TV Prima, která jej doplňuje i grafikou pro diváky neznalé základních fakt zeměpisu Evropy (viz obr. 185 - 186).

obr. 185 a 186: Zprávy TV Prima 26.7.2009: společné téma 3: vývoj grafiky

⁴⁹³ **ČT1: moderátorka:** *Jih Evropy dál spalují požáry. [...]*

Nova: moderátorka: *Jižní Evropu i nadále sužují požáry. [...]*

Prima: moderátorka: *Jižní Evropu zachvátila vlna veder a na mnohých místech vypukly silné požáry. [...]*

[...]

⁴⁹⁴ **ČT1: moderátorka:** *[...] Plameny spolykaly stovky hektarů lesů na východě Španělska, na francouzské Korsice, italské Sardinii i Sicílii. [...]*

Nova: moderátorka: *[...] Nejhorší situace je a ostrovech Korsika a Sardinie. Teplota tam dosahuje až 45° Celsia. Situaci navíc komplikuje silný vítr.*

Prima:

moderátorka: *[...] Už několik dní bojují hasiči s ohni v Jižní Francii a Itálii. Nově vypukly požáry také ve Španělsku, Řecku a na středomořských ostrovech Korsika a Sardinie. Popelem tam už lehly tisíce hektarů lesa. [...]*

redaktorka: *[...] Právě na Sardinii je v současné době situace kritická, shořely už stovky hektarů lesa včetně staletých pinií. Svá obydlí musely opustit stovky lidí, ale v plamenech je de facto celé Středomoří. Hoří na Korsice, požáry zachvátily i Kalábrii, Řecku, Francii a velkou část Španělska. [...]*

Česká televize a TV Prima shodně zmiňují počet obětí, které si požáry již vyžádaly, Prima má ovšem opět větší prostor pro popis podrobností.⁴⁹⁵ Nova a Prima pak shodně tematizují přetrvávající horka v Řecku. TV Nova tvrdí, že kvůli vysokým teplotám utíkají obyvatelé řeckých měst na ostrovy, kde je chladněji, přičemž trajekty nápor cestujících nezvládají.⁴⁹⁶ Podle TV Prima ovšem neutíkají obyvatelé měst, ale turisté.⁴⁹⁷ Obě dvě stanice přitom svá tvrzení ilustrují velmi podobnými ilustračními záběry (srov. obr. 187 - 188).

Všechny tři stanice pak v závěru reportáží shodně uvádějí více či méně podrobností o spekulacích, že některé z požárů byly založeny úmyslně.⁴⁹⁸

⁴⁹⁵ **ČT1: moderátorka:** [...] *Za poslední dva dny si vyžádaly osm obětí.* [...]

Prima:

moderátorka: *Živel bohužel už také připravilo o život několik lidí.*

redaktorka: *"Je to jako boj s větrnými mlýny," říkají zoufalí hasiči. Sotva dostanou jednu oblast pod kontrolu, vyskočí plameny jinde a šíří se nebývalou rychlostí. Tady vidíte, jak sardinští farmáři, snažící se ochránit svůj majetek, sotva stačili před plameny utéct. Dvěma jejich kolegům se to vymstilo, zahynuli při záchraně stáda ovcí. [...] Tam nasadili do boje s živlem už tisíce mužů, šest hasičů přitom přišlo o život. [...]*

⁴⁹⁶ **redaktor:** [...] *Nebývalá vedra panují také v Řecku. Obyvatelé měst před nimi chtěli utéct na ostrovy v moři. Trajekty ale takový nápor nestíhají.*

⁴⁹⁷ **redaktorka:** *Vedro, které panuje hlavně v Řecku, se zdá být oproti tomu idylkou, ale lidem, kteří už několik dní musejí snášet čtyřicetistupňová vedra, do smíchu není.*

obyvatelka Atén, Řecko: *To vedro už se nedá snést, sotva dýchám.*

redaktorka: *Ani pobyt v moři v takových hících moc neosvěží a tak se mnozí turisté raději rozhodli zkrátit svou dovolenou a utéct někam, kde je chladněji.*

⁴⁹⁸ **ČT1: moderátorka:** [...] *Podle hasičů založili řadu ohňů žhářů.*

Nova: redaktor: *V Itálii se začíná mluvit o uzákonění odměn za dopadení žhářů. Přirozenou cestou totiž vypukne jen zlomek požárů.* [...]

Prima:

redaktorka: [...] *Plameny rozfoukává silný vítr a je evidentní, že některé požáry nevznikly samovolně.*

José Luis NAVARRO, radní Las Hurdes, Španělsko: *Máme podezření, že požár tu vypukl současně na třech místech, budeme to vyšetřovat.*

Manuel, obyvatel Las Hurdes, Španělsko: *Je to pro nás všechny katastrofa. Jestli to někdo udělal úmyslně, měli by ho zavřít, až zčerná.*

*obr. 187 a 188: Televizní noviny TV Nova (vlevo) a Zprávy TV Prima (vpravo)
26.7.2009: společné téma 3: ilustrační záběry*